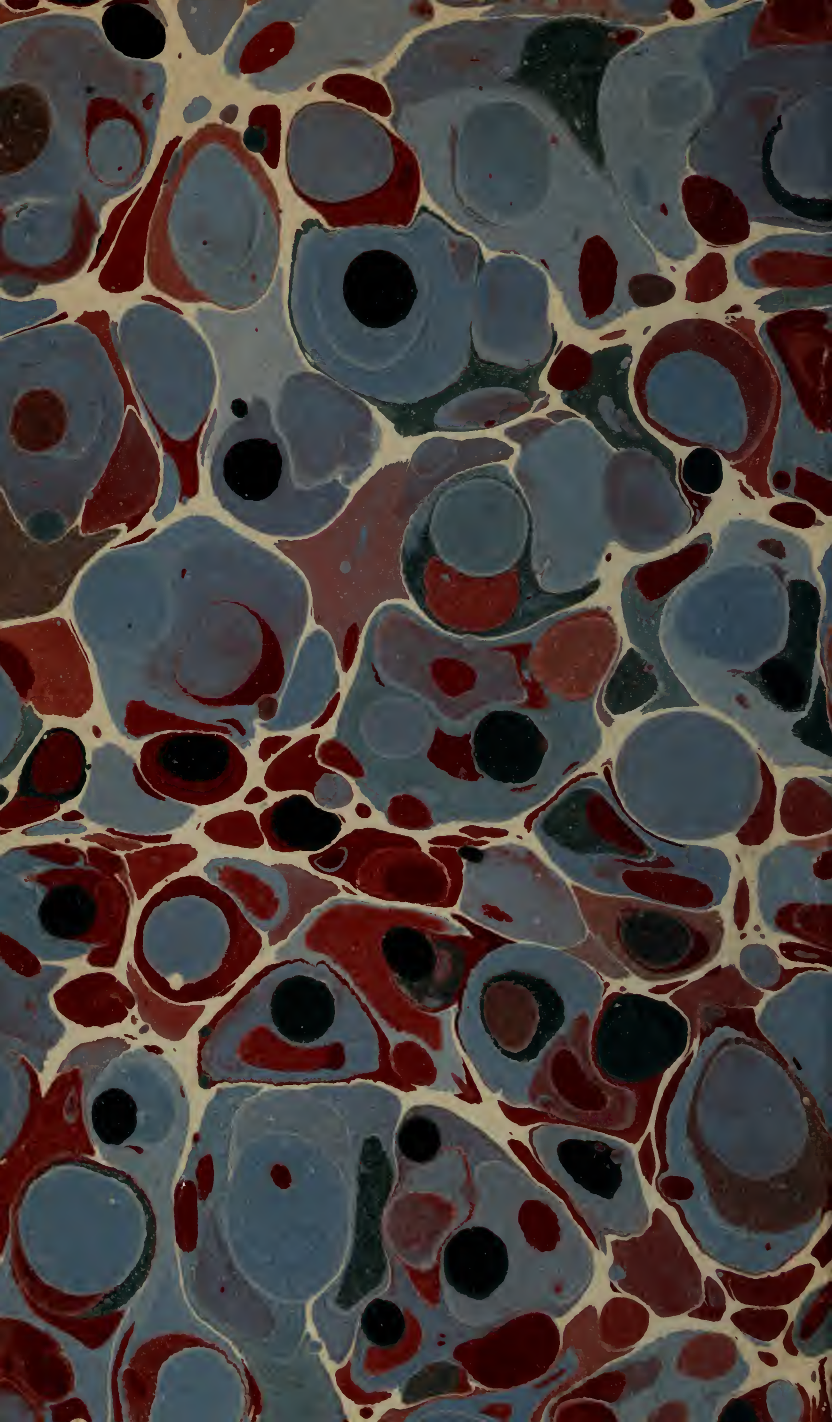
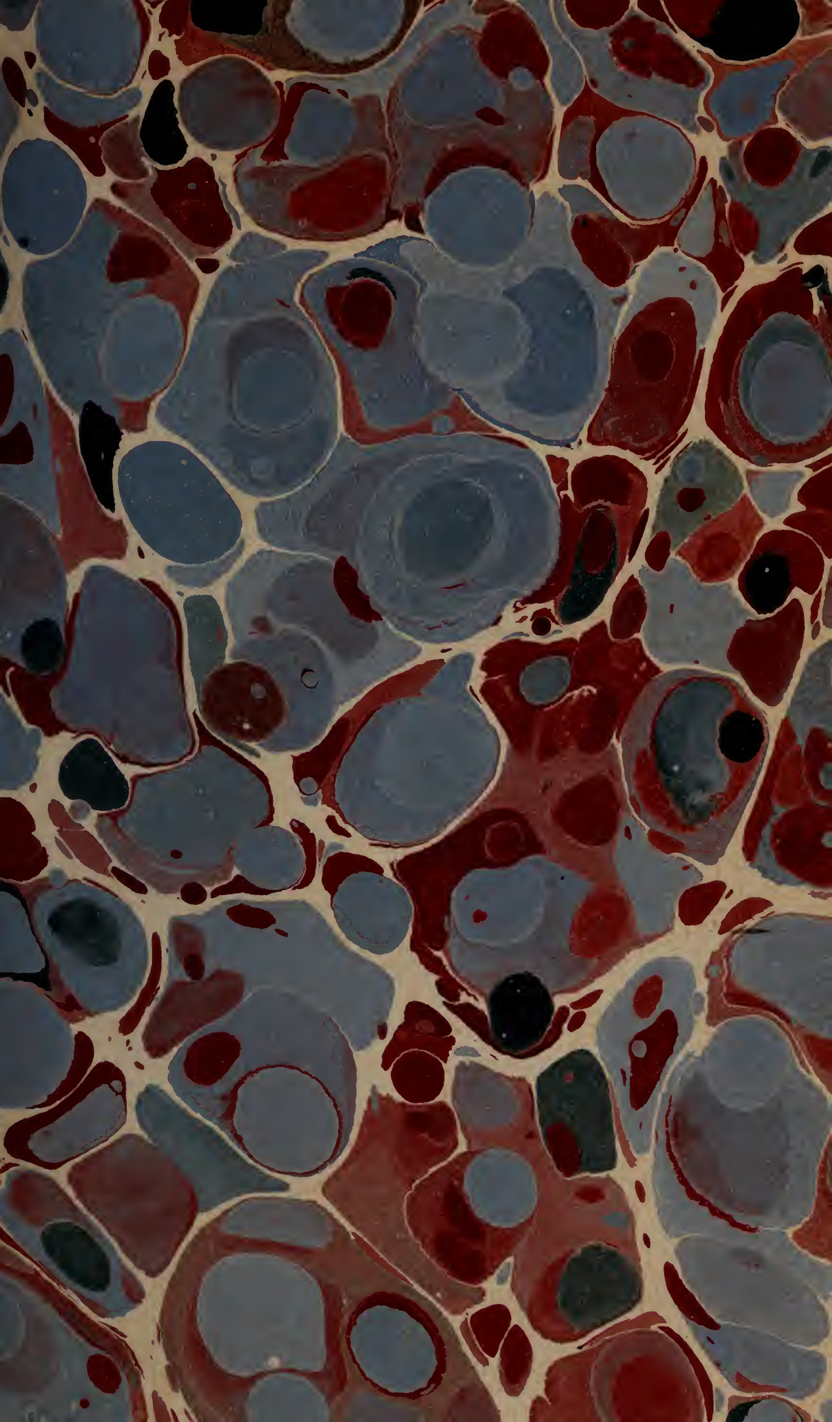

KAPELLANEN.

HENNING JENSEN

KAPELLANEN

Fortælling

KJØBENHAVN

P. G. PHILIPSENS FORLAG

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1891.

LIBRARY
APR 20 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

I.

Det var den første Dag i Sommerferien.

Præstegaarden i Dalby var som uddød; thi Klokken var 1, Middagsmaden var spist, og alle Gaardens Beboere havde hengivet sig til den søde Hvile. Inde i Loen, i en Bunke Halm, laa Karlen, Husmanden og Tjenestedrengen og sov. De laa alle paa Ryggen, med Benene udstrakte, — Karlen og Drengen med gamle, bredskyggede Straahatte over Ansigterne, Husmanden med en fidtet Filthat, der aabenbart maatte være altfor stor til hans lille, spidse Hoved. Det var øiensynligt, at den engang i sine Velmagtsdage havde thronet paa Præstens mere omfangsrige Isse.

Julisolen brændte med al sin Kraft ned i den indelukkede Gaard. Kun under de to store Lindetræer, der stod foran Indgangsdøren, var der en velgjørende Skygge. Her havde Hønsene forsamlet sig. De fleste havde indtaget saa

magelige Stillinger som muligt, med hængende Hale og Hovedet trukket helt ind mod Brystet. Kun en enkelt Høne deltog ikke i den almindelige Siesta. I et Par Skridts Afstand fra de andre gik den og nippede af det Græs, som i rigelig Mængde groede mellem den slet brolagte Gaards Stene. En halvvoxen Hanekylling gjorde den Følgeskab og søgte paa forskjellig Maade at tiltrække sig dens Opmærksomhed. Med visse Mellemrum aabnede den gamle Gaardhane det ene Øie og kastede et misbilligende Blik til denne Scene, parat til at skride ind, hvis Omstændighederne skulde gjøre det nødvendigt.

I Folkestuen sad de to af Præstegaardens Piger, Stuepigen og Kokkepigen. Den Første læste i Egnens lokale Høireblad, som fra Dagligstuen blev bragt ud i Folkestuen, indtil det omsider, i en høist malproper Tilstand, havnede nede i det lille Hus i Mosen, hvor Husmanden havde sin Bopæl. Kokkepigen havde lagt Armene foran sig paa det umalede Fyrretræsbord, anbragt Hovedet paa den ene Arm, og syntes i Begreb med at sove ind. — Inde fra det tilstødende Pigekammer hørte man en lydelig Snorken. Det var Mejeripigen, der, efterat have baaret Morgenens og Formiddagens Byrde og Hede, nød en velfortjent Hvile.

I Havestuen, der indtog hele den gamle Stuelænges Bredde og havde Vinduer baade til Gaarden og til Haven, sad selve Præstefamilien, bestaaende af Præsten, Fruen og Datteren. Dørene ud til Haven stod aabne; udenfor bredte sig en ret betydelig Græsplæne med Blomsterbede. Tilhøire var et tæt Busket af Jasminer, gjennem hvilket man hist og her skimtede den hvide Kirkemur, og indenfor denne, mellem gamle Aske- og Lindetræer, ragede det røde Kirketaarn med sine takkede Gavle frem. Nedenfor Græsplænen saa man en lille Dam, paa hvis modsatte Bred en Del af Kjøkkenhaven med Jordbær- og Aspargesbede laa og badede sig i Solen. Tilvenstre for Græsplænen og Dammen laa den store Have med sine Kastanier, Linde, Birke og Graner, mellem hvilke man hist og her opdagede nogle store, gamle Frugttræer. Den yderste Gang i Haven, „Nøddegangen“, var ved et gammelt, mosgrot Stengærde adskilt fra den til Annexet førende Vei. For Enden af Nøddegangen var en stor Høi, overskygget af to mægtige Lindetræer. Fra Høien saa man tilvenstre en Del af Landsbyen. Lige foran laa Præstegaardens Mark og længere ude en stor Skov.

Middagsstundens Stilhed herskede ogsaa inde i Havestuen. Det var et stort Værelse, lavt til

Loftet, med simpelt Tapetpapir paa Væggene. Paa Væggen tilvenstre for Havedøren stod en stor, gammeldags Sofa af Mahognitræ med rødt Damaskes Betræk og Skabe ved Siderne. Over Sofaen hang et Speil i forgyldt Ramme. Foran stod et ovalt Mahognitræs Bord med en Blomsterskaal fuld af Blomster. Midt paa Gulvet et rundt Bord af poleret Fyrretræ og omkring dette to Gyngestole og et Par andre udstoppede Lænestole. Paa hver Side af Havedøren, mellem denne og et Vindu, stod Mahognitræes Piedestaler, ovenpaa hvilke var anbragt en større Vase og nogle mindre Nipsgjenstande af Porcellæn. Fruens og Datterens Syborde, med Kurvestole foran, stod ved de to Vinduer, der vendte ud til Gaarden. Sex Mahognitræes Stole med rødt Damaskes Betræk, paa forskjellige Steder i Stuen, fuldstændiggjorde Møblementet. Væggene var prydede med en Mængde ældre Lithografier, der især fremstillede Scener og Personer fra den første slesvigske Krig.

Bordet midt paa Gulvet var dækket med en hvid Dug. En gammeldags Kobbermaskine, en Bakke med Kopper, Sukkerskaal og Flødekande stod paa Bordet. Stilheden afbrødes kun af Maskinens Snurren. Men engang imellem var det, som om ogsaa den blev greben af Middags-

stundens almindelige Døsighed og holdt inde med Kogningen et Øieblik. Saa tog den pludselig fat igjen, som om den mindedes sin Pligt, ikke at gaa af Kog før Kaffen var lavet.

Af og til hørte man en stor Karudse slaa nede i Dammen.

Pastor Hansen sad i den ene Gyngestol med Tillægget til Berlingske foran sig. Det var en Mand paa ca. halvfjerdsindstyve Aar, men af et sundt, kraftigt Udseende. Ansigtet var temmelig rundt, fyldigt med et velvilligt Udtryk. Den store Næse og brede Pande tydede paa en ikke ringe Kraft og Selvfølelse. Brillerne var skudt op paa Panden, Hovedet sank dybere og dybere ned mod Brystet, og samtidig dermed sænkede Hænderne med Berlingske sig dybere og dybere ned i Skjødet. En Flue, der satte sig mellem de tynde graa Haar, fik ham til at gjøre en Bevægelse op til Issen med den ene Haand, og han tog, efter denne Afbrydelse, atter fat paa sin Læsning. Men atter bøiede Hovedet sig, og Berlingske sænkede sig dybere og dybere. Fluen kom igjen, og de samme Bevægelser gjentog sig. Saa kom Datteren og lagde sit Lommetørklæde over hans Hovede. Han nikkede, smilede halvt isøvne til hende og faldt hen.

Datteren sad i den anden Gyngestol og læste i en af H. F. Ewalds Romaner. — Hun var tyve Aar, en fint bygget, men fyldig Figur, lyst Haar, men mørke Øine. Ansigtet var velformet, Farven frisk og sund.

Fruen, en lille, ret fyldig Skikkelse, med et godt, men noget enfoldigt Udtryk i Ansigtet, sad i en af de andre Lænestole med en Garnvinde foran sig og vandt Hørgarn. Men Varmen og Stilheden øvede ogsaa sin Indflydelse paa hende. Hændernes omdreiende Bevægelse blev mer og mer usikker, tilsidst opgav hun Kampen, lagde Nøglet i Skjødet, lænede Hovedet ind mod en af de Sideklapper, hvormed Lænestolen var forsynet, og sov.

Saaledes gik der et Kvarters Tid.

Maskinens Snurren blev sagtere og sagtere. Tilsidst opgav den helt Ævret. Den gav nogle knirkende Lyde fra sig, — de sidste Forsøg paa at holde Vandet i Kog, — saa blev ogsaa den taus. Datteren, Marie, reiste sig langsomt, listede sig hen over Gulvet og kom kort efter tilbage med et Fyrfad med Gløder i den ene Haand, en Ildtang i den anden. Med denne tog hun forsigtigt Gløderne og lod dem falde ned i Maskinens Skorsten. Derpaa satte hun sig atter til at

læse, og kort efter begyndte Maskinen atter sin Snurren.

Lidt efter slog Taffeluhret to inde i Dagligstuen, hvortil Døren stod aaben.

Ude i Gaarden hørte man Lyden af et Par Træsko. Det var Kokkepigen, Birthe, som gik ned for at kalde paa Mandfolkene. Hun stak Hovedet ind ad Lodøren, udstødte et Raab og vendte atter tilbage til Kjøkkenet.

Strax efter saa man Avlskarlen, Jens, komme ud fra Loen. Med sindige Skridt gik han hen til Vognporten, aabnede denne, gik ind, men kom kort efter atter tilsyne, trækkende en Jagtvogn med to Stole efter sig. Drengen og Husmanden viste sig nu ogsaa paa Skuepladsen. Denne sidste tog en Le, der hang paa et af Bjælkehovederne, tog Bladet af, begav sig hen til en ved Muren staaende Slibesten, gav Drengen et Vink, hvorpaa denne gav sig til at dreie Slibestenen rundt, medens Husmanden hvæssede Leen.

Marie lagde Bogen fra sig.

„Far, sover Du?"

„Ja."

Idetsamme vaagnede Fruen.

„Men Christian, Du har jo sovet."

„Ja, hvad skulde jeg ellers bestille?"

„Jeg troede Du læste. — Er der nogen Døde i Avisen, som vi kjender?"

„Jeg har ikke set nogen endnu, Mor. Men er der nogen, skal Du nok faa dem. Jeg faldt i Søvn ved en død Justitsraad."

Marie reiste sig og begyndte at tragte Kaffe.

„Far, er Du ikke spændt?"

„Paa hvad?"

„Paa hvordan det nu skal gaa med den nye Kapellan?"

Præsten brummede noget om, at det fik man tidsnok at se, reiste sig, og gik hen og saa ud af det ene Vindu til Gaarden. Jens var beskjæftiget med at smøre Vognen.

Præsten aabnede Vinduet.

„Jens, — saa kommer der, efter al Rimelighed, tre Personer med Toget, min Søn Holger, Frøken Anna og den nye Kapellan. Nu maa Du se at faa dem alle med."

Jens svarede noget, som man ikke kunde høre.

„Og hvis de har store Kufferter med, saa lader Du dem blive staaende paa Stationen. Saa kan Du tage dem med hjem imorgen, naar Du skal ned med Svinene."

Atter et uhørligt Svar fra Jens, hvorpaa Præsten lukkede Vinduet, gik ind i sit Værelse,

men kom strax efter tilbage, rygende paa en Merskums Pibe. Kaffen var nu skjænket, Præsten tog atter fat paa Berlingske, Fruen paa sin Garnvinde, Marie satte sig hen til sit Sybord og hæklede.

„Kan I saa høre Føljetonen?“

„Ja, lad os endelig faa den inden de kommer,“ sagde Fruen.

Præsten læste. For at Piben ikke skulde gaa ud, maatte han undertiden gjøre en Stansning og tage nogle stærke Drag.

Da Oplæsningen var tilendebragt, gik han atter hen og saa ud af Vinduet til Gaarden. Jens var omsider bleven færdig med sine Tilberedelser. De fede, brune Heste var forspændt, og han var bleven iført sit Liberi. En høj Hat, noget luvslidt, og med en Farve, der faldt noget i det rødlige, paa Siden prydet med en sort Læderkokarde, bedækkede hans Hoved. Hans runde, røde Ansigt, der udtrykte Godmodighed og Poliskhed, svedte stærkt efter Arbeidet i den brændende Sol. En Kudskefrakke af grovt, blaat Klæde, forsynet med skinnende Knapper, sad stramt om hans fyldige Krop. Jens havde lagt sig ud i Præstens Tjeneste. Som en ung, smækker Karl var han kommen med sin Husbond fra det magre jyske til det

fede sjællandske Kald; og de femogtyve Aar han her havde tilbragt, havde betydeligt forbedret hans Huld. Navnlig Overskridelsen af det fyrretyvende Aar og Anskaffelsen af en fast Husmand som Medhjælper til at drive den temmelig lille Lod havde været skæbnesvanger for ham. Og da Kudskefrakken stammede fra en tidligere Periode i Jenses Liv, havde hans Udvikling forlængst overskredet de Grænser, denne tilstedede at gaa til, hvorfor en ny var stillet ham i Udsigt ved hans forestaaende femogtyve Aars Jubilæum som Karl i Præstens Tjeneste.

Han krøb nu sindig op paa Vognens høie Forsæde, lagde omhyggeligt et af de graa Dækkener sammen til en Størrelse, der nogenlunde svarede til hans Bagdels, lagde det paa Sædet, tog det andet og svøbte om sine Ben, knappede den øverste Knap af Forlæderet, hvorpaa Husmanden og Drengen, som imidlertid var blevne færdige med Slibningen og stod paa hver sin Side af Vognen, knappede Resten. Paa et Vink af Jens rakte Drengen ham Tømmen, Jens tog Pisken, og med en Antydning af et Knald og et lille Ryk i Tømmen satte han de Brune i en langsom Bevægelse ned over den ujevne Stenbro og ud af Porten.

Der var kun en halv Times Vei til Stationen. Men da Jens altid sørgede for at komme en halv Time før Togets Ankomst, for, — som han sagde, — at Hestene kunde puste lidt, men i Virkeligheden for at faa sig en Bajer og en Passiar med den paa Stationens Gjæstgivergaard ansatte Opvartningspige, saa vilde der endnu gaa halvanden Time før Gjæsterne ankom.

Da Jens var kjørt, tog man i Præstegaarden fat paa at lave Middagsmad til de ventede Fremmede. Det havde været under Debat, om ikke ogsaa Familien selv burde vente med at spise, til Gjæsterne kom. Fruen og Marie holdt paa dette som det nemmeste og mest passende, men Pastor Hansen gav kun i yderste Nødsfald Slip paa sin sædvanlige Spisetid Kl. tolv — Efter en lille Skærmyssel, der endte med, at Præsten erklærede, at de kunde gjøre, hvad de vilde, blev Resultatet, at de gjorde, hvad han vilde.

Fruen og Marie gik derfor for at træffe Forberedelser til Middagen for Gjæsterne, og Pastor Hansen begav sig op i sit Studerekammer. Han var Formand for Sogneraadet og Medlem af Amtsraadet og havde derfor mere at bestillle end de fleste andre Præster.

Pastor Hansen havde i 24½ Aar været Sognepræst for Dalby og Alleslev Menigheder i

Sjællands Stift. Han var kommen hertil fra et lille, afsides, jysk Kald, hvor han havde været i 14—15 Aar. Han var nærmest bleven Præst, fordi hans Fader havde været det før ham, og fordi det dengang ansaas som en Selvfølge, at Præstesønner skulde studere Teologi. Hans Fader var, som de fleste Præster paa den Tid, Rationalist, og i sit Hjerte var Pastor Hansen det samme. Saalænge han sad i Jylland gik dette fortræffeligt. De nyere kirkelige Bevægelser, Grundtvigianismen og den indre Mission, var saagodtsom ukjendte paa denne afsides Egn, og Pastor Hansen og hans jyske Menighed var fuldkommen enige om, at Morallæren var Hovedsagen i Kristendommen, og at Vorherre saa mere paa, hvad et Menneske var, end hvad han troede. Heldigvis for ham stod Beboerne af Dalby og Alleslev Sogne omtrent paa samme aandelige Standpunkt. Men medens han i Jylland havde saa langt til sine Nabopræster, at der saagodtsom intet Samkvem var mellem ham og disse, var Forholdene anderledes paa Sjælland. Præstegaardene laa her temmelig nær ved hinanden, og en selskabelig Omgang mellem dem var derfor naturlig. Da Pastor Hansen kom til Dalby, var Nabopræsterne imidlertid alle ældre Mænd, og der var derfor ingen synderlig Disharmoni mellem

dem i religiøs Henseende. Men der var i de senere Aar foregaaet en Forandring med dette. Hans gamle Ven, Provst Jørgensen i Saaby, havde taget sin Afsked og var flyttet til Frederiksberg, og hans Efterfølger i Præste- og Provsteembedet, Provst Møller, var af en anden Retning. Nærmest var han en Discipel af Martensen, men med en Tilsætning fra den indre Mission. Han ansaa heller ikke Grundtvigianismen for absolut forkastelig, naar den kun vilde holde sig fri for politiske og folkelige Rumlerier. Som Følge af Provstens Indflydelse var der kommen en anden Tone ind i Præsternes Herredskonvent. Før havde man særlig debatteret de mere praktiske Spørgsmaal, Skolesager, kommunale Anliggender og Landbruget. Nu var det anderledes. — Provsten havde i de sidste Konventer indledet en Forhandling: „Om de religiøse Retninger i Nutiden og den Stilling, Præsterne bør indtage til disse.“ Provsten var kommen til det Resultat, at i og for sig havde enhver af disse Retninger sin Berettigelse, men man maatte vogte sig for Ensidighed, og fremfor alt var det Præsternes Opgave at optræde mæglende og udjævnende, og ikke lade den Strid, som herskede i teologiske Kredse, naa ud i Menighederne.

Pastor Hansen og et Par andre af de ældste Præster havde, ved at lytte til Foredragene og de derpaa følgende Forhandlinger, faaet det Indtryk, at deres „Retning“ ikke regnedes med til de religiøse Retninger i Nutiden. De havde derfor ikke taget Del med i Diskussionen. Men Pastor Hansen var bleven noget ilde berørt af alt dette. Han kunde ikke forandre sig. Provsten havde sagt, at eet var, — Gud være lovet! — alle kirkelige Retninger i Nutiden enige om, og det var, at Vantroen, — Fornægtelsen af de kirkelige Dogmer, — var den egentlige Synd, som ikke kunde tilgives, hverken i denne Verden og heller ikke — efter al menneskelig Sandsynlighed — i den tilkommende. — Dette maatte foreholdes Menighederne i al Kjærlighed, men tillige i al Alvor. — „Men,“ — sagde Præsten til sin Kone, da de om Aftenen kjørte hjem fra Konventet, — „det kan jeg ikke indlade mig paa. Mener Du nu f. Ex. at Jens, som sidder derude paa Bukken, tror paa Dogmerne?“ Fru Hansen yttrede en vis Tvivl med Hensyn til Jenses Ortodoksi. — „Naa,“ — fortsatte Præsten, — „og saa Degnen, gamle Rasmussen, — Du véd han gaar aldrig til Alters, og naar han examinerer Børnene ved Skoleexamen, saa lister han sig altid udenom alle Miraklerne. Men hvis

nu Jens eller gamle Rasmussen døde, og jeg skulde holde Ligtale over dem, skulde jeg maaske saa sige, at de var gaaet til Helvede? Nej, det kunde jeg sgu ikke. Hører Du, Mor? Jeg kunde sgu ikke.“ Fruen indrømmede, at det vilde være svært, men bemærkede dog, at det var beklageligt med Rasmussen.

Nu var der tilmed for nogle Maaneder siden kommen en Præst af den indre Missions Retning til et Embede et Par Mil fra Dalby. Der gik stort Ry af ham, og han holdt gudelige Forsamlinger rundt paa Egnen. Ved en saadan, der holdtes en Mils Vei fra Præstegaarden, havde Fru Hansen og Marie været tilstede. Forpagterens Frue paa Aastrup, Fru Petersen, havde faaet Lyst til at tage derhen, og hun var da paa Veien kjørt ind i Præstegaarden og havde taget dennes to Damer med. Endnu havde Pastor Nyrup, saaledes hed Missionspræsten, ikke hjemsøgt Dalby og Alleslev, da den aandelige Jordbund her ansaas for at være yderst slet, og det gjaldt først at udkaste Sæden, hvor der var nogen Sandsynlighed for, at den kunde gro. — Men som en Slags Blænker havde der dog været en Lægprædikant, som efter en Del Modstand fra Præstens Side, navnlig efter Fruens og Datterens Henstillinger, havde faaet Lov til at holde

en gudelig Forsamling i Skolen. Indtrykket, han gjorde, havde imidlertid ikke været heldigt, og da Jens efter Mødet kjørte ham til Stationen, havde Missionæren sagt, at det var ligesom han kunde se Satan sidde og glo ud af Øinene paa Folk, dengang han stod og prædikede i Skolen.

Og for at gjøre Maalet fuldt, var der nylig blevet ansat en yngre Grundtvigianer som Lærer i Annexet. — Dette gik imidlertid langt bedre, end Pastor Hansen havde troet. Hr. Thorsen, — saaledes hed den nye Lærer, — var en fredelig Mand uden Fanatisme, og han og Præsten levede i god Forstaaelse med hinanden. Det eneste Præsten ikke syntes rigtig om hos ham var, at han udfoldede en ihærdig Agitation, dels for at faa oprettet en Skytteforening i Alleslev, dels for at faa de unge Karle og Piger til at tage paa Høiskole. At Thorsen var radikal Venstremand, faldt heller ikke i Præstens Smag. Men da han selv ikke bekymrede sig synderligt om Politik, og da Thorsen var en ret jovial Natur, der godt kunde forstaa og bære over med den gamle, godhjertede Præsts noget forældede Anskuelser, var Forholdet mellem dem upaaklageligt.

Men alle disse nye Fremtoninger bevirkede dog, at Pastor Hansen besluttede sig til at gjøre

en Forandring. Spørgsmaalet var om han skulde tage sin Afsked eller holde Kapellan. Han skrev i den Anledning til Provsten og udbad sig ligeledes sin gamle Vens og Nabos, Provst Jørgensens, Raad, som for et Aar siden var entlediget, og nu boede paa Frederiksberg. Denne fraraadede ham at søge sin Afsked: „Du er for rask til at komme herind endnu,“ skrev han, „blandt alle os udlevede Pastores emeriti. Ganske vist kan det være vanskeligt nok i disse Tider at faa en Kapellan, som ikke er forskruet enten i den ene eller den anden Retning, — dette være sagt i Fortrolighed, kjære Ven! — men det er dog et Forsøg værd, og herinde vil Du ikke trives endnu. Vent til Du faar det Anfald af Apoplexi, som Du altid har snakket om, saa kan vi kjøre ved Siden af hinanden i vore Sygevogne i Frederiksberg Have.

Med mine „Undersaatter“ er det fremdeles snavs. Jeg maatte lade mig bære op i Lokalet for at kunne stemme ved sidste Valg.“

Ogsaa Provsten fraraadede at søge Afsked. „De er for kraftig en Mand, kjære Pastor Hansen!“ — skrev han, — „til endnu at træde ud af Herrens Tjeneste. Derimod giver jeg Dem Ret i, at De trænger til en yngre Broder som

Medhjælper. Hvis De tillader det, skal jeg henvende mig til min mangeaarige Ven, Hs. Højærværdighed Biskop Dahlberg, hvis Søn nylig med Hæder har absolveret sin teologiske Attestats. Den unge Mand attraar, efter hvad jeg har hørt, strax at træde i Kirkens og Herrens Tjeneste. Han skal være noget paavirket af den indre Mission, som jo i de senere Aar har spillet en ikke ringe Rolle i Hovedstaden. Men da han er udgaaet fra et høit dannet Hjem, hvor oprigtig Fromhed altid har været parret med Kjærlighed til de klassiske Studier, føler jeg mig overbevist om, at han har vidst at undgaa den Ensidighed, der klæber ved denne — i og for sig af Kirken saa høit fortjente — Retning, og at De i Hr. Cand. theol. Dahlberg vil finde en Medarbeider i Vingaarden, der vil blive Dem til Støtte og Deres kjære Menigheder til Opbyggelse.“

Dette Brev faldt ikke rigtig i Pastor Hansens Smag. „Hvorfor Fanden kan han ikke skrive ligesom andre Mennesker?“ sagde han til sin Kone. Provstens Skildring af den unge teologiske Kandidat fandt han heller ikke videre tiltalende. Han talte endog alvorligt om, at det var vist bedst han tog Afsked. Men hans Damer, navnlig Marie, holdt igjen, og Præsten skrev

da til Provsten, at hvis han vilde indlede Underhandlinger med den unge Hr. Dahlberg, vilde han være ham taknemmelig.

Disse Underhandlinger var nu bragte til en heldig Afslutning, Kapellanen havde meldt sin Ankomst til midt i Juli, og ventedes nu samtidig med Frøken Anna Berner, en Ungdomsveninde af Marie, Almuelærerinde i Kjøbenhavn, og Præstens Søn Holger, der for et Par Aar siden havde taget teologisk Embedsexamen. — Det var dog ikke hans Agt at blive Præst, men han var, ligesom Anna Berner, ansat ved det kjøbenhavnske Skolevæsen.

II.

Middagsbordet var dækket, da Klokken manglede nogle Minutter i fire. Marie gik ned paa Høien for Enden af Nøddegangen for at se efter Vognen. — En tæt Støvsky nede ved Dalby Huse antydede, at et Kjøretøi nærmede sig. Hun satte sig paa Bænken for at vente til Vognen kom nærmere.

Denne Bænk var hendes kjæreste Plads. — Hun sad der hver Sommeraften, naar Veiret var

godt, og saa Solen gaa ned ude bag Skoven, og hørte Aftenklokkerne ringe.

Det var en ældre Enke i Byen, der beklædte Embedet som Klokker. Hun havde taget det i Arv efter sin Mand og udførte det til alles Tilfredshed. — Naar Marie sad paa Høien, og Solen stod over Skovens øverste Rand, vidste hun, at hun vilde høre Lyden af et Par tunge Træsko, der gik op ad Taarntrappen. Strax efter rungede det første Slag ud over Egnen, saa det næste og fremdeles, indtil 120 Slag. Ud over dette Antal gik Klokkerkonen aldrig. — Saa lød de ni „Bedeslag", de tunge Træsko gik ned ad Trappen igjen, en Dør blev smækket i, og saa var Solen nede. — Den store Eng foran Skoven, der strakte sig ned til Søen, begyndte at dampe, Nøddegangen antog et skummelt Udseende, Pindsvinene kom frem fra det gamle Stengærde, og Marie gik op.

Men nu stod Solen høit paa Himlen, Lindeblomsternes sødlige Duft fyldte Luften, og Bierne summede oppe i Træernes Kroner.

Der kom en Flok Børn fra Skole. Drengene frembragte uhyre Støvskyer med deres bare Fødder, Pigerne gik stille og agtbart med Madkasserne under Armen.

„Der kommer Præstens Jens,“ raabte en Dreng, da han fik Øje paa Vognen.

„Han har væ't nede ved Stationen efter den nye Káplan,“ oplyste en anden.

Da de saa Marie, holdt Samtalen inde, Drengene tog Huerne af, Pigerne neiede, og de gik videre.

Vognen var nu kommen ganske nær. Marie kunde høre Holger tale og Anna le. — Saa løb hun igjennem Haven op til Huset.

„Nu er de der,“ raabte hun til sin Fader og Moder, der stod i Havestuedøren.

De gik alle hen til Vinduerne ud til Gaarden. Man hørte et Ærefrygt indgydende Knald fra Jenses Pisk, og i stærkt Trav rullede Vognen op ad den ujævne Stenbro. Holger, som sad hos Jens, hoppede i Vejret, for hvert Stød Vognen gav. Anna og Kapellanen sad i det bageste Sæde. Anna lo ad Holgers hoppende Bevægelse, Kapellanen sad stiv med et alvorligt Ansigt.

Præsten, Fruen og Marie gik ud i Forstuen for at modtage Gjæsterne. Med et pludseligt Ryk standsede Jens Hestene, da Vognen var kommen i lige Linie med Døren. Han havde optaget denne Sædvane efter Kammerherrens Kudsk, som han havde Leilighed til at iagttage,

naar denne, paa de tre høie Helligdage, kom kjørende med Herskabet til Kirke.

De steg af Vognen og kom ind i Forstuen. Anna kyssede først Marie, saa Fruen, saa Præsten. Hun var kommen i Huset fra Barn af. Hendes Fader, der for et Par Aar siden var død, havde været Præstens Huslæge, og havt sin Bolig lidt udenfor Dalby. Holger kyssede sine Forældre og gav Marie et lille Klap paa Kinden. Kapellanen bukkede og gav sig til at trække sin elegante Sommeroverfrakke af. Pastor Hansen gav ham en Haandsrækning, bød ham Velkommen og præsenterede sin Kone og Datter.

Saa gik man ind i Dagligstuen.

Efter de sædvanlige Forespørgsler om hvordan Reisen var gaaet, opfordrede Fruen de tre nys Ankomne til at gaa tilbords.

„De undskylder nok, at vi har spist, Pastor Dahlberg," sagde hun, „men min Mand vil saa nødig undvære sin Middagsmad Klokken tolv. Jeg haaber, at De i Fremtiden kan finde Dem i at spise saa tidligt?"

„Med Fornøielse Frue, — jeg retter mig i den Henseende ganske efter Husets Skik."

Man gik ind i Spisestuen og satte sig tilbords. Kapellanen bøiede sit Hoved dybt ned mod Tallerkenen og foldede sine Hænder under

Bordet. Saaledes sad han ganske stille et Minut. Fruen, som allerede havde sat Skeen i Suppen og begyndt at øse op, holdt pludselig inde og saa hen paa sin Mand, der havde sat sig imellem Holger og Anna. Præsten saa misfornøiet ud, Holger gav et lille Puf under Bordet til Annas Fod. Anna gjorde Tegn til Marie, men denne lod, som hun ikke saa det.

Samtalen ved Bordet gik trøvt. Det var ikke, som naar Holger og Anna ellers kom hjem. Saa havde der været en uafbrudt Snakken og Latter. De fortalte det nyeste fra Hovedstaden, Fruen og Marie hørte til med smilende Ansigter, og Præsten kom med en Vittighed engang imellem. Saa drillede han ogsaa Anna ved at spørge hende, hvordan det gik med Religionsundervisningen. Hun var nemlig Fritænker og Fremskridtskvinde, men maatte ikke desto mindre undervise efter de autoriserede Lærebøger. Saa beklagede han sig over, at han, en gammel Høiremand, nu en hel Ferie skulde trækkes med saadanne Venstremænd og Socialister og spurgte Anna, om hun ikke vilde holde Foredrag for Bønderkonerne i Dalby om Kvindesagen.

Men denne Gang vilde det ikke gaa. Der var ikke alene kommet et fremmed Menneske

med ind, men der var kommet en fremmed Magt. Ingen af dem kjendte synderlig til denne Magt, men den øvede sin Indflydelse paa dem alle. Pastor Hansen saa betænksom ud, og da han ikke kunde være med i Samtalen, blev Holger og Anna ogsaa snart tause. De havde godt kunnet tale og spøge sammen paa Vognen, da de kjørte fra Stationen. Det var ligesom Kapellanen ikke fyldte saameget derude under Guds frie Himmel. Men her, under Præstegaardens lave Loft, blev han til noget meget mere. Saa var de ogsaa altid vante til, at henvende deres Ord til den gamle Præst. Fruen var lidt tung, og Marie var af en noget stille og alvorlig Natur. Men han kunde gaa ind paa al deres Spøg.

Nu sad de der med al den indeklemte Freidighed og Livslyst, som en Lærer og Lærerinde er i Besiddelse af paa Sommerferiens første Dag. Men den gamle Præst var ikke rigtig med, og saa kunde de ikke faa Luft.

Og dog var der ikke noget afskrækkende ved Pastor Dahlberg.

Han var tværtimod en smuk, ung Mand. Ansigtet var fint, bureaukratisk, som man tit træffer det hos Mænd, hvis Slægt i flere Led har beklædt høie Embedsstillinger. Panden var ikke høi, men ren og bred, Næsen fint bøiet,

Læberne noget smalle. Han bar ikke Skæg. Haaret glinsende sort, lidt krøllet, skilt i Midten ved en sjælden smukt udført Skilning. Øinene mørke og Blikket lidt uroligt. Hans Klædedragt, af mørkt, fint Stof, var udgaaet fra Kjøbenhavns første Skrædderetablissement.

Da de tre, som ellers pleiede at føre Ordet, taug stille, følte Fru Hansen sig forpligtet til at tage Affære.

„Fandt Pastor Dahlberg ikke Egnen smuk?"

„Meget smuk Frue. — Fra Guds Haand er alt gjort for at gjøre denne Egn til et Paradis."

Saa var det Æmne udtømt, og Fru Hansen haabede, at en af de andre nu vilde komme hende til Hjælp. — Da dette ikke skete maatte hun finde paa et nyt. Hun tog sin Tilflugt til Provsten.

„Kjender Pastor Dahlberg Provst Møller personlig?"

„Jeg har truffet ham hos min Far, Biskoppen."

„Han skal være en meget dygtig Prædikant?"

„Aah ja! — Han er en mæglende Natur, men jeg tror, han har Øie for Kirkens Opgave."

Pastor Hansen kom nu sin Kone til Hjælp. — Han havde spenderet en Flaske Rødvin, tog

nu et Glas og bød med et Par venlige Ord Kapellanen Velkommen.

„Og I to skal ogsaa være rigtig hjertelig velkomne,“ sagde han til Holger og Anna.

Der var noget af den gamle Klang i Stemmen, men det var dog ikke ganske som det pleiede.

Da de var færdige med at spise, bad Fru Hansen dem tage til Takke. — Kapellanen bøiede atter sit Hoved ned mod Tallerkenen, og Fru Hansen, som nu var mere forberedt, lagde Fingerspidserne sammen og saa høitidelig ud.

Man gik ind i Havestuen, hvor Maskinen atter stod paa Bordet og snurrede. — Marie lavede Kaffe og bød Gjæsterne.

Jens viste sig udenfor Vinduerne ud til Gaarden. — Han var nu atter iført sin civile Dragt, i Skjorteærmer, med Straahat og Lærredsbuxer.

Pastor Hansen gik hen og lukkede Vinduet op.

„Skal vi saa tage det Par Læs Hø ind,“ spurgte Jens.

„Ja, gjør kun det, lille Jens. — Kan Birthe tage med Jens i Marken,“ henvendte Pastor Hansen til sin Hustru.

„Ja, — naar det skal være“, svarede denne.

Præsten lukkede atter Vinduet.

Holger og Anna var gaaet hen i Jasminlysthuset udenfor Havedøren med deres Kaffe. — Præsten bød Kapellanen en Cigar, men Pastor Dahlberg røg ikke Tobak. Saa gik han ud til de to i Lysthuset. — Marie stod i Havedøren, og Kapellanen nærmede sig til hende.

„Jeg ser, her er en stor Have."

„Ja, — tre Tdr. Land," svarede hun, „og meget tæt. Far nænner ikke at hugge det mindste ud. Der er sine Steder et rent Vildnis."

„Ethvert Træ trænger dog til Beskjæring, hvis det skal give Frugt," sagde Kapellanen, halvt spøgende.

Marie saa spørgende paa ham.

Fru Hansen spurgte Kapellanen, om hun maatte vise ham hans Værelser.

Han takkede og de gik.

Marie gik ud i Lysthuset til de andre.

„Er han gaaet," spurgte de.

„Ja, — Mor gik med ham til hans Værelser."

„Puh!" sagde Anna, „bare han vilde blive der med det Samme."

„Mon han passer til Dig Far," spurgte Holger.

„Det er jo Provsten, der har sendt mig ham paa Halsen. — Jeg havde hellere taget Dig, Holger.“

Holger var, skjøndt teologisk Kandidat, ikke ortodoks. Han stod omtrent paa samme religiøse Standpunkt som Faderen. Men medens denne, som alle gamle Rationalister, aldrig havde reflekteret over sin Uoverensstemmelse med den rene Lære, saa var Sønnen kommet til sit Standpunkt ved at gjøre sig bekjendt med den nyere Bibelkritik. I sine Studenteraar var han bleven lidt paavirket af den indre Mission i Kjøbenhavn, men som Kandidat havde han begyndt et mere selvstændigt Studium af Biblen, og dette havde ført ham bort fra Kirkens Lære. — Dette var navnlig en Sorg for Marie. Thi han havde havt en ikke ringe Indflydelse paa hendes religiøse Udvikling, og hun kunde ikke forstaa, hvorfor han nu havde forandret Mening.

„Det er ogsaa kjedeligt Holger, at Du er bleven saa klog,“ sagde hun nu.

„Det er snarere de andre der er kloge, Marie, thi de tror at vide Besked om alting; — jeg indrømmer, at vi véd kun meget lidt Besked om hvad Kristendom er.“

„Lad os nu lade Religionen være udenfor,“ sagde den gamle Præst, som ikke kunde lide, at

Holger og Marie drøftede slige Spørgsmaal. — „Naa, Gudskelov! Der kommer Doktoren.“

„Ja, han bringer sandelig ikke Religionen ind,“ sagde Anna.

„Goddag, Vedel!“ raabte Holger til en ung Mand, som kom gaaende op igjennem Haven, „Du kommer, som Du var kaldet.“

„Her er da ikke nogen blevet syg?“

„Nei, kjære Doktor,“ sagde Præsten, „men vi truer med at komme for dybt ind i Teologien.“

„Ja, det kan ogsaa være en Sygdom,“ svarede Doktoren, „og den kan jeg desværre ikke kurere for. — Det er maaske den nye Kapellan, — — han kom vel med?“

„Jo, jeg havde saamænd den Ære at sidde ved hans Side paa Vognen,“ sagde Anna.

Doktor Vedel kom næsten daglig i Præstegaarden. Han var nylig bleven forlovet med Marie, og det var Meningen, at de skulde have Bryllup næste Foraar. De havde kjendt hinanden fra Barndommen. Vedel var Søn af en Skovrider i Sognet, som for nogle Aar siden var død. Han var jævnaldrende med Holger, de var bleven Studenter og Kandidater paa samme Tid, og da den gamle Læge i Dalby, Annas Fader, døde,

havde Vedel kjøbt Lægeboligen, og faaet hans Praxis.

Kort efter Vedels Ankomst kom Fru Hansen tilbage, og de var nu alle samlede i Lysthuset. Holger spurgte sin Moder, om hun nu havde faaet Kapellanen anbragt i sin Leilighed, og hvad han syntes om den.

„Han er jo lidt aparte,“ svarede Fru Hansen, „han faldt paa Knæ, saasnart han kom indenfor Døren.“

„Dog vel ikke for Dig, Mor,“ sagde Præsten.

„Nei, vist ikke. Han gik hen til Vinduet, hvorfra man kan se Kirken, og saa faldt han paa Knæ, og laa vel et Par Minuter ganske stille.“

„Hvad gjorde saa Du i den Tid, Mor,“ spurgte Marie.

„Ja, hvad skulde jeg vel gjøre. Jeg blev lidt underlig, for saadant noget er vi jo ikke vant til her i Huset. Men det er maaske rigtigt?“

„Du faldt da ikke paa Knæ, Mor?“ sagde Holger.

„Nei, jeg kan jo ikke godt taale det i mine Ben. Jeg stod ganske stille. — Saa pudsede jeg min Næse.“

„Men kunde Du ikke have ventet med det, Mor, til han havde reist sig," sagde Marie. „Han kunde jo gjerne tro, at Du vilde forstyrre ham."

„Han foer ogsaa straks op, og saa alvorligt paa mig. Men saa tog han min Haand og trykkede den og sagde, at jeg forstod ham vist nok. Nu har jeg ligesom taget det altsammen i Besiddelse, sagde han. Vorherre har givet det i min Haand."

„Hvad Pokker mente han med det," sagde Præsten.

„Jeg antog, han mente sine Værelser," svarede Fruen, „og spurgte, hvad han syntes om Leiligheden.

Saa blev han mere ligesom andre Mennesker og begyndte at se sig om.

„Her er jo lidt lavt til Loftet," sagde han, „og Væggene er lidt bare. —. Men De har vel ikke noget imod, at jeg faar sendt nogle bibelske Stykker, som jeg har hængende hjemme i Bispegaarden?"

Det kunde jeg jo ikke have noget imod, sagde jeg.

Saa saa han igjen ud af Vinduet hen paa Kirken. — „Herrens Hus!" sagde han, „Herrens Hus!"

Saa spurgte han, om her var noget Samfundsliv. — Jeg troede han mente, om her var nogen Selskaber, og svarede, at der var da gjerne et hvert Aar hos hver af Egnens Familier. — Men det var ikke det, han mente, sagde han. Han mente, om her var nogen Menighed. — Jeg svarede saa, at her var 1600 Mennesker i Dalby Menighed, og vistnok 1000 i Alleslev."

„Det var vist heller ikke det, han mente, Mor," sagde Marie.

„Nei, han mente, om der kom mange i Kirke."

„Hvad sagde Du saa, Mor," spurgte Marie.

„Jeg sagde, at her var ganske god Kirkegang. Der var da sjeldent under tyve — undtagen naturligvis naar det traf ind med daarligt Vejr og Føre om Vinteren."

„Det var han vel ikke fornøiet med," sagde Pastor Hansen.

„Nei, — han rystede da paa Hovedet."

Fruens Beretning gjorde et ubehageligt Indtryk paa den gamle Præst. — Han var paa sin Vis en from Mand. Han's Tro havde ikke noget stort Omfang — den indskrænkede sig til den første Trosartikel og til Tro paa Sjælens Udødelighed — men det han troede, troede han inderligt, skjøndt han aldrig talte om sin Gudsfrygt, eller

viste den ved udvortes Tegn. — Der var noget aandelig blufærdigt ved ham. Det vilde have været ham umuligt at bøie sit Hovede ned i Tallerkenen, før han begyndte at spise, og endnu umuligere at falde paa Knæ i et fremmed Menneskes Nærværelse.

Han sad og dukkede sit Hoved ned mod Havebordet, medens hans Hustru fortalte, og ridsede med sin Stok i Gruset.

Da han mærkede, at de andre saa paa ham, reiste han sig op, gjorde en Bevægelse, som om han rystede noget af sig og sagde:

„Kom Børn! lad os gaa ud i Marken."

Det, at gaa ud i Marken, var den gamle Præsts bedste Adspredelse. Naar han havde slidt i Sogneraads- og Amtsraadsregnskaber, saa tog han sin Stok, kaldte ad Hunden „Ketty", og saa vandrede de afsted. Undertiden fulgte Fruen med, undertiden Marie, men han gik jævnlig alene. I Ferien vilde han gjerne have Holger og Anna med.

Præstegaarden laa temmelig høit, og Marken skraanede jævnt ned mod en Dalstrækning. Strax man kom udenfor Præstegaardens Have, havde man et ægte sjællandsk Landskab for sig. Den store Dalskraaning paa Præstegaardens Side var optaget af frodige Kornmarker, hist og her

afbrudte af enkeltliggende Gaarde og Huse med deres større og mindre Haver. Nede i Dalen i et Engdrag laa en rød Herregaard med sine takkede Gavle. Den modsatte Dalskraaning var bevoxet med Skov. I Skoven skjelnede man en lang Allé af høie Lindetræer, der førte ned til Herregaarden. Dalskraaningen gjorde en Svingning tilvenstre, derfor saa man først Søen, naar man var kommet et Stykke frem i Marken.

Her var et lille Tjørnekrat, og i Udkanten af dette havde Pastor Hansen ladet anbringe en Bænk. Han maatte altid standse lidt paa dette Punkt og se sig om. Han begyndte gjerne med at kaste et Blik ned mod det Hjørne af Søen, som herfra kunde ses. Derfra gik det til den røde Herregaard, hvor hans Ven, Hr. Petersen, var Forpagter. Han kunde nogenlunde holde Øie med, hvilket Arbeide der udførtes paa Herregaardens Marker. Saa gik hans Blik videre langs med Skoven tilhøire. Hvor Skoven holdt op, havde man et Indblik i et fladt Landskab, der tabte sig i Sommerdagens Dis. Langt ude skimtede man Saaby Kirke med sit underlige lille Spir. I Provst Jørgensens Tid havde den gamle Præsts Øie altid gjort et længere Ophold ved dette Punkt. Efterat Provst Møller her havde opslaaet sin Residents, gik det derimod hastigt

videre, og standsede først igjen, naar det kom til den røde Dalby Kirke, som i hans umiddelbare Nærhed hævede sig mellem Trætoppene. Blandt Træerne paa Kirkegaarden dvælede hans Blik særligt ved den store Ask med de mange Raagereder i. Under den var Præstegaardens Begravelsesplads, og der laa to af hans Døttre. Der ventede han selv engang at komme til at hvile. Tilsidst kastede han et Blik ind i Præstegaardens Have. Der stod Bænken paa Høien, der ragede Toppen af den store Gran op over de andre Træer, og der tittede Gavlen af den gamle Stuelænge frem med sit Loftsvindu. — Han havde taget det altsammen i Besiddelse. Hele dette Billede, det var som ridset ind i hans Sjæl.

Nu stod han der igjen med alle dem, han kaldte sine Børn: Holger, Marie, Anna og Vedel. Fruen var bleven inde i Præstegaarden. Han saa det altsammen, — men det var ligesom det ikke var ganske det samme som før. Han tænkte paa, hvad Kapellanen havde sagt til hans Hustru: „Nu har jeg taget det altsammen i Besiddelse," havde han sagt, „Vorherre har givet det i min Haand." Det var ligesom den gamle Præst følte, at Kapellanens Bøn allerede var begyndt at gaa i Opfyldelse. Men han havde dog hidtil troet, at det var Vorherre, der havde

givet ham alt dette. Hvordan kunde dette hænge sammen? Havde Kapellanen da en anden Gud end den, han havde, en Gud, som vilde tage, hvad hans Gud havde givet ham?

Det var meget indviklet dette.

Da de andre gik ud i Marken, satte Fru Hansen sig ind i Havestuen til sin Garnvinde. Hun var bleven træt af Dagens Begivenheder. Hun følte, at der var noget i Veien, men hun kunde ikke ret klare for sig, hvad det egentlig var. Hun og hendes Mand havde saagodtsom aldrig talt med hinanden om religiøse Spørgsmaal. Hun hørte ham prædike hver Søndag, og hun følte sig altid opbygget derved. Hun vidste nok, at der var nogle enkelte „Hellige“ i Sognet, som kaldte hendes Mand vantro. Men det kunde hun ikke forstaa; han troede jo paa Gud, og at de, som havde holdt af hinanden her, skulde samles hisset. Og han formanede Folk til at være gode, kjærlige Mennesker. Hun kunde ikke skjønne, at der var nogen Vantro i det.

Ikke engang Vedel vilde hun kalde vantro, skjøndt han ikke troede paa Gud. Thi Vedel var et godt Menneske, der sjældent tog nogen Betaling af de fattige Syge. Undertiden gav han dem Penge til. Den, som gjorde det, kunde ikke kaldes en Fritænker. Thi hun vidste af

den Prædiken, hun havde hørt af Pastor Nyrup, at Fritænkerne var onde, slette Mennesker, der sølede sig i alle Slags Laster. Pastor Nyrups Prædiken havde rigtignok været anderledes end hendes Mands. Han havde talt meget om Djævelen og Helvede. Men det syntes hun kunde ogsaa være rigtigt, for der var jo nok nogle, der kunde trænge til at faa det paa den Maade.

Hvis nu den nye Kapellan var ligesom Pastor Nyrup, saa kunde hun ikke indse, at det kunde gjøre noget. Thi naar han lærte hendes Mand at kjende, vilde han naturligvis ikke kalde ham vantro. Det var kun saadanne Tossehoveder som Halte-Ki'sten og Skrædderen nede i Mosen, der gjorde det. — Hendes Mand havde været saa underlig nervøs og pirrelig de sidste Dage, før Kapellanen kom, og hun kunde ogsaa godt mærke idag, at han var ikke som han pleiede. Men det jevnede sig nok. Hun havde jo selv set, hvor gudfrygtig en Mand Pastor Dahlberg var. Naar han og hendes Mand lærte hinanden at kjende, vilde de nok blive Venner.

I saadanne Tanker sad Fru Hansen og vandt sit Garn og løste de Knuder, Garnet havde slaaet, da Stuepigen, Sofie, viste sig i Døren.

„Hvad er der, lille Sofie?“ sagde Fruen. „Jeg synes, Du ser saa smilende ud.“

„Det er Halte-Ki'sten og Skrædderen nede fra Mosen," sagde Sofie, — „de siger, de vil hilse paa Kåplanen."

„Hvad mon de vil hilse paa ham for?"

„Jo, de siger, han hører til de „Hellige" ligesom de selv."

„Ja, jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal gjøre. Jeg maa vel gaa ned og sige det til ham."

Fruen begav sig langsomt ned til Kapellanens Værelse og meddelte ham, at der var to af Menighedens Medlemmer, der gjerne vilde hilse paa ham.

Pastor Dahlberg blev øiensynlig glad ved denne Efterretning, og bad Fruen sende dem ned. — Hun vendte da tilbage og lod Sofie meddele de to Ventende, at Kapellanen vilde modtage dem.

Strax efter aabnedes Kjøkkendøren, to Skikkelser kom ud og bevægede sig henimod den Dør, der førte ind til Kapellanens Værelser.

Halte-Ki'sten havde Navn efter sin mangelfulde Gang. Egentlig halt var hun ikke, men hendes Overkrop var under Gangen i en stadig vrikkende og gyngende Bevægelse. Den syntes ligesom at seile paa Underkroppen. — Hun var stærkt koparret, havde en stor Mund med hæn-

gende Underlæbe og en meget rap Tunge. — Hun boede paa „Hospitalet“, en Fribolig for gamle Kvinder, der ikke var under Fattigforsørgelse. Det laa umiddelbart op til Kirkegaarden, saaledes at Hospitalets ene Mur tillige gjorde Tjeneste som Kirkemur.

Skrædder Madsen fra Mosen, „Moseskrædderen“, som han i Reglen kaldtes efter Beliggenheden af sit Hus, var en lille, lidt kroget Mand, hvis væsentligste Kjendetegn var et Par blaa Briller med bred Hornindfatning og en klar Draabe, der altid hang paa den yderste Spids af hans Næse. Ingen havde dog nogensinde set denne Draabe falde ved sin egen Vægt. Naar Madsen mærkede, at den havde naaet en saadan Størrelse, at den efter Tyngdeloven vilde falde ned paa det Tøi, han syede, slyngede han den, ved et lille Kast med Hovedet, ud i Rummet.

Disse To var den indre Missions første Forposter i Dalby Sogn. Nogle enkelte andre havde vel, som Ki'sten udtrykte sig, begyndt at lytte til Ordet, men hun og Moseskrædderen var Bevægelsens Ledere, og om Søndagen, naar der ikke var gudelig Forsamling i saadan Nærhed, at de kunde naa derhen, samledes disse enkelte i Moseskrædderens Hus til Opbyggelse. — Skrædderen oplæste da enten en Prædiken af „Levende

Vandstrømme", en af Pastor Nyrup udgiven Postil, eller et Nummer af „Sjæleskatkisten", et meget udbredt Opbyggelsesblad.

Ki'sten havde overtaget Rollen som Forsanger, og man benyttede Missionens Tillæg til Salmebogen. —

Pastor Dahlberg var bleven behagelig overrasket ved Meddelelsen om, at to Menigheds-medlemmer ønskede at hilse paa ham. Han ventede at se et Par anselige Bønder træde ind, da det bankede paa Døren, og han blev derfor noget skuffet, da han saa Halte-Ki'sten og Skrædderen. Han lod sig imidlertid ikke mærke med noget, men bad dem venligt træde nærmere.

„Goddav, Dáhlberg," hilste de.

Kapellanen hilste igjen og bad dem at sidde ned.

„Tak, Dáhlberg, vi kan s'mæn ellers godt staa, — skjøndt Kyd og Blod vil jo heller sitte," — sagde Ki'sten.

„Ja, det gamle Menneske er jo skrøveligt," tilføiede Skrædderen.

„Ja, — det er jo en ældre Kone, og daarlig tilbens ser jeg," bemærkede Kapellanen, som troede, at Skrædderen sigtede til Ki'sten.

„Ja, — det var ellers inte hende jeg havde

i Tankerne, Dåhlberg, — det var det gamle Menneske i vos," bemærkede Skrædderen.

„Det er sandt," sagde Dahlberg, „saare sandt. Men sig mig, hvem I er, kjære Venner?"

„Hvad vort udvortes Menneske angaar," tog Ki'sten til Orde, „saa hedder jeg Ki'sten og bor, ved Guds Bistand, i Hospitalet, og han hedder Skrædder Madsen og bor nede i Mosen. Og hvad vort indvortes Menneske angaar, saa er vi store og grove Syndere for Gud. — Saa véd vel Kåplanen Besked om, hvad vi er."

„Saa siger jeg Tak, fordi I kom," sagde Kapellanen og rakte dem Haanden.

„Og vi siger Dem Tak, fordi De kom her til Sognen, Dåhlberg. Her er s'mæn noget og tage fat paa," sagde Skrædderen med Vægt.

„Staar det saa ringe til?"

„Her er s'mæn kuns ti levende Sjæle. Og hvis vi tør regne Frøkenen med og Forpagterens Frue, saa har vi Dusinet fuldt. Men Frøkenen tør vi vel ikke regne med, siden hun for nylig gik hen og forlovede sig med den vantro Doktor, og Forpagterfruen, hun er da ogsaa kun paa Vei."

Det var Ki'sten, der gav denne Oversigt over den aandelige Tilstand i Sognet.

„Ja, her trænges vistnok til Ordets Hammer,“ sagde Kapellanen, „men den skal blive brugt.“

„Gud velsigne Dem for det Ord, Dåhlberg,“ sagde Skrædder Madsen, — „det vil inte vende tomt tilbaves. Nu skal det være en Sjæleglæde at komme til Kirke.“

„Ja, vi har s'mæn sukket og bedt og grædt for at faa en hellig Præst,“ tilføiede Ki'sten. „Det er dog saa tungt at komme i Guds Hus uden at kunne presse en eneste Taare af sig.“

„Ja, først Graad,“ — sagde Kapellanen, — „der maa saas med Taarer, — saa høstes der med Frydesang.“

Ki'sten tog et snavset Lommetørklæde op og holdt det for Øinene.

„Ja, er der nogen, der kan faa Taarevandet frem, saa er det s'mæn Dem, Dåhlberg. Sikken et Stykke De, af Guds Naade, havde skrevet i Sjælekisten — Sjæleskatkisten — den anden Søndag.“

„Hvad var det for et Stykke?“ spurgte Kapellanen.

„Det var det, der havde til Overskrift: Hvor mange Taarer har Du grædt? Det kunde rigtignok faa Vandet til at rinde. — Jeg laante det til den bøvede Gaardmandskvinde ved Siden

af Hospitalet, — hun er s'mæn ellers inte af de bløde, og et nærigt Skidt er hun, — men da hun havde læst den Sjælekatte, — Sjæleskatkiste, saa kom hun ind til mig i Hospitalet med en halv Ost, og dersom inte Taarene drippede hende baade af Øine og Næse. Og saa sagde hun, — ja Ki'sten, — sagde hun, — dersom vi kunde faa saadden en Præst, — sagde hun, — saa skulde jeg s'mæn gaa i Kirke hver eneste livskabte Søndag, sagde hun; — og hvis Manden vilde gjøre sig tovlig, — sagde hun, — saa skulde jeg danse saadden en Ril med ham, — sagde hun, — saa han skulde inte komme til Kjøbstaden de første 14 Dage og drikke smaa Sorte, — sagde hun."

„Her lader dog altsaa til at være nogen Jordbund," bemærkede Kapellanen.

„Ja, men der skal rigtignok baade pløies og harves og skruphøvles først, Dåhlberg," — sagde Madsen, — „for den Gamle derinde, han har væ't en god Sovepude for dem. Skikkelig er han, — forsaavidt, — men en slem Bulderbasse, naar det stikker ham. Og de Hellige kan han nu inte fordrage, — og et Verdens Barn, det er han. — Han kan s'mæn baade spille Kort og bande. Det er et stort Guds Naades Under, at

der dog er enkelte, levende, dyrekjøbte Sjæle her i Sognen.“

„Hvordan er det egentlig gaaet til? Hvordan er de bleven vakt?“ spurgte Dahlberg.

„Ja, Ki'stens Vækkelse,“ — svarede Madsen, — „det er et stort Guds Under. Men nu skal Dáhlberg først høre, hvordan det gik mig. Det gik — for Mennesker og se — natyrlig til. For det var en Dag, jeg sidder paa Bordet og syr et Par Bøvser til den tykke Rasmus oppe ved Skoven, — saa blev jeg, ligesom et Lyn, slaget ned af et Lændehold, saa jeg maatte gaa tilsengs. Det var natyrlig Djævlen, der sad i min Lænd, mig uafvidende, men det blev alligevel vendt til det Gode, ligesom da Brødrene solgte Josef, skjøndt paa en anden Maade. — For samme Dag, henad Aften, saa trin en fremmed Mandsperson ind ad min Dør. — Guds Fred — sagde han — skal Du inte have lidt gudelig Læsning? — Gaa til Helvede, sagde jeg, — Gud forlade mig min Synd, — tror Du man er oplavt til gudelig Læsning, naar man inte kan røre et Lem, uden Tungen — sagde jeg. — Saa trænger Du mest, sagde han, for Tungen er vel et lidet Lem, men hvor stor en Ild kan den ikke optænde. — Det Ord det slog mig ligegodt, og nok om det, inden Manden gik havde jeg kjøbt

en halv Snes Numre af Sjæleskitte, Sjæleskattekisten. — Og der fik jeg rigtignok at se, at Lænderne det var det mindste af min Sygdom. — Men fortæl nu Du, hvordan det gik Dig, Ki'sten. For det er ligegodt mærkeligt, Dáhlberg, — hun har set Djævelen selv i et Dyrs Lignelse."

„Ja saa, — hvordan?" spurgte Dahlberg.

„Det var nu lige bestemt to Aar siden ved Sct. Hansdagstid," begyndte Ki'sten, — „saa var der en gudelig Forsamling i Ebberup Skov, en Milsvei herfra. Jeg var jo humpet derhen, — men det var s'mæn inte for Guds Skyld, naar sandt skal siges, men det var for at tjene et Par Skilling ved at sælge Hvedebrød, — for jeg skal sige Dáhlberg, at jeg gaar med Hvedebrødskurven. Jeg tænkte da ogsaa mere paa at tjene de fattige Skillinger, end paa at høre Guds Ord. Men der var dog ligegodt et Ord, der bed sig fast i min fattige Syndersjæl, og det var det, at naar vantro Mennesker sover, saa er Djævlen synlig inde hos dem, men naar de vaagner, saa smutter han ud, for at de inte skal se ham og omvende sig. — Det tænkte jeg paa, da jeg kom hjem om Aftningen og lagde mig tilsengs. — Da jeg saa stander op om Maarningen og har faaet min Smule Klæder paa, saa hører jeg noget

kratte henne i Hvedebrødskurven, og da jeg ser derhen, saa er der ligesom en lang Rotterumpe, der stikker ud af Kurven, men den var meget, meget længere. Jeg gav et Skrei fra mig og styrt' om paa Gulvet, og lige i det samme, hellige Øieblik saa kommer der et Dyr farendes ud af Kurven. Det var mest i Lignelse som en Rotte, men meget, meget større. Og ligesom jeg saa det, — saa var det væk."

Dahlberg bemærkede, om det dog ikke muligt havde været en Rotte. Men Ki'sten tog dette temmelig fortrydeligt op.

„Nei, Dáhlberg," sagde hun, — „det skal ingen bilde mig ind, at det var en rigtig Rotte. Der er s'mæn aldrig nogen har set en rigtig Rotte i den Stue, hvor Maren Lisbeth og jeg bor. Det var Djævlen i en Rottes Lignelse, og Dáhlberg kan forhøre hos Maren Lisbeth, om det ikke er sandt hvert evigste Ord. For hun reiste sig op i Sengen og saa Djævledyret, og hun fortalte mig, at det kom ikke ud af Stuen, ad nogen natyrlig Vei ikke, men det var ligesom det aad sig selv, sagde hun, saa tilsidst var der kun den lange Rumpe tilbaves, sagde hun, og den rullede sig sammen ligesom et Garnnøgle, sagde hun, og saa trillede den hen under Sengen, sagde

hun, og saa kom der s'mæn en Stank henne i Sengen, sagde hun, og det var ingen natyrlig Stank. Og det har jeg siden læst i en gammel Bog, at naar Djævlen saaden viser sig, saa gi'r han altid en fa'lig Stank fra sig, naar han bliver væk."

Pastor Dahlberg indrømmede Muligheden af, at det havde været Djævelen, „og under alle Omstændigheder," sagde han, „har Begivenheden jo altsaa været til Velsignelse for Ki'sten, — det er Hovedsagen."

Derefter gik Samtalen istaa. Og da Skrædder Madsen og Halte-Ki'sten fandt, at dette, af et første Besøg at være, var faldet heldigt ud, belavede de sig paa at tage Afsked. De reiste sig, foldede Hænderne og stod et Øieblik i taus Beskuelse af Kapellanen. Derpaa rakte de ham Haanden, trykkede den længe og fast og sukkede dybt. Saa gik de hen imod Døren. Men som om Halte-Ki'sten kom i Tanke om, at hun havde forsømt noget, vendte hun sig om ved Døren, og sagde lidt undseligt:

„Ja, væs'go, Dåhlberg, naar Deres Vei falder forbi, se saa ind i Hospitalet til Maren Lisbeth og mig. Vi kan da altid opvarte med en Koppe Kaffe og en Sødekave."

Dahlberg takkede for Indbydelsen og hans to nye Venner fjærnede sig.

Han kunde ikke skjule for sig selv, at dette Besøg havde været en Skuffelse. — Han skjønnede, at med saadanne Tropper kunde Slaget ikke vindes der paa Egnen. Men han trøstede sig med, at det vilde blive anderledes. Det gjaldt kun om at træde op med Myndighed og uden Afslag forkynde for Folk, at der var kun een Vei, og det var den, han viste. „Sæt Skræk i Folk," havde Pastor Nyrup sagt til ham, „saa er Seiren Deres. Af Frygt for Helvede, gaar Folk til Himmerige." — Men det gjaldt tillige at sætte Følelsen i Bevægelse. Dette syntes han, at Pastor Nyrup ikke havde den rette Evne til. I den Henseende kunde han ikke maale sig med hans Fader, Biskoppen. Man maatte i Prædikenerne tage disse to stærke Magter i sin Tjeneste: Den Skræk, der er i de fleste Mennesker for det Hinsides, og den æsthetisk, religiøse Følelse. Skrækken var ganske vist Hovedsagen og maatte prøves først; men for mange kunde den æsthetisk-religiøse Rørelse være et forberedende Trin. Han glædede sig over, at det stod saa klart for ham, hvilke Midler han skulde benytte sig af for at naa det store Maal: Herrens Ære og Kirkens Magt.

Kort efter blev han kaldet ned til The. — Men da denne var nydt, undskyldte han sig med Træthed efter Reisen, og gik atter op paa sit Værelse. — Han læste lidt i Testamentet, begyndte at tænke saa smaat paa sin Tiltrædelsesprædiken, som han skulde holde om Søndagen, stillede sig lidt i det aabne Vindu, der vendte ud til Haven. Han kunde høre, at de Unge endnu sad i munter Samtale i Jasminlysthuset. — Hun var ualmindelig kjøn, Frøken Hansen.

Saa slog Kirkeuhret ti.

Han lukkede Vinduet, knælede og bad, og gik saa i Seng.

III.

Det var Søndag ved Middagstid. Kapellanen var kommen tilbage fra Annexet, hvor der havde været Førsttjeneste. Klokken et skulde Gudstjenesten begynde i Dalby Kirke, og her agtede Provst Møller selv at være tilstede, for at indsætte den unge Præst.

Provsten blev ved sin Ankomst modtaget af

den gamle Præst. Kapellanen var paa sit Værelse.

Et rigeligt Frokostbord stod dækket i Spisestuen, og strax efter Provstens Ankomst satte man sig tilbords. Der herskede en vis høitidelig Stemning, og man talte med dæmpet Røst. Provsten var kommen til at sidde ved Siden af Anna. Han ønskede hende, at hun i Sommerferien maatte samle Kræfter til at kunne røgte sit ansvarsfulde Kald. Der var efter hans Overbevisning ingen mere betydningsfuld Stilling end den, at være Lærer eller Lærerinde ved de kjøbenhavnske Almueskoler.

„Her, min kjære Frøken!“ — bemærkede han, — „er det, at Socialismen og de nedbrydende Tendenser skal bekæmpes i Spiren. Hvilken smuk Opgave er det ikke for en ung, trosvarm Kvinde, at nedlægge Religionens Sandheder i de med saamegen Gift fra Hjemmet af opfyldte Barnehjerter.“

Efter Frokosten gik de tre Geistlige ind for at iføre sig deres Ornater. Provsten havde faaet anvist et Gjæsteværelse. — Strax efter samledes de i Havestuen. Provsten kastede et prøvende Blik paa sine to Embedsbrødre. Med Velbehag saa han, hvor godt Kapellanen tog sig ud i sin, af det fineste Klæde gjorte, Præste-

kjole, og den flunkende nye Pibekrave. Enhver Fold var, som den skulde være.

Han kastede derefter et Blik ind i Speilet, — Spejlet i Gjæstekammeret var meget lille, — rettede lidt ved sit nylig erhvervede Ridderkors, tog derefter Pastor Hansen ved en af Knapperne i hans Præstekjole og sagde halvt spøgende, halvt alvorligt:

„Knapperne ere ikke reglementerede, gamle Ven!“

Pastor Hansen, som aldrig havde vidst, at der var et specielt Mønster for Præstekjoleknapper, anstillede en hurtig Sammenligning mellem sine egne og Provstens.

„Skidt med det!“ sagde han og vendte sig temmelig kort om.

Saa kom Damerne, Fru Hansen og Marie. Den første saa lidt ængstelig ud, den anden nervøs, spændt. Fru Hansen opdagede, at hendes Mands Pibekrave gabede i Nakken; hun fik ham ind i Dagligstuen, og Kraven hæftet sammen med en Naal.

Saa hørte man gjennem den aabne Havestuedør tunge Trin opad Trappen i Kirketaarnet, og strax efter ringede det sammen. Provsten anmodede Fru Hansen og Marie om at gaa foran.

„Vi,“ sagde han, „bør komme sidst“.

Han saa sig om efter Anna og Holger, men opdagede dem ikke.

Da Damerne var komne hen til Laagen, der fra Præstegaardens Have førte ind til Kirkegaarden, anmodede han Pastor Hansen om at gaa ved sin venstre Side, og Kapellanen at følge et Par Skridt bagefter.

„Saa, i Guds Navn,“ sagde han, og satte sig i Bevægelse.

Der stod fuldt med Mennesker udenfor Kirkedøren. Da Præsterne kom, blottede Mændene Hovederne og man gjorde Plads. Provsten tog sin Hat af, og med en halv Bøining, hilsende til begge Sider, gik han henimod Døren. Den gamle Præst nikkede gemytligt til Folk, uden at tage sin bredskyggede Hat af. Kapellanen, med sin elegante Cylinderhat i Haanden, saa lige ud med et alvorligt Blik.

„Han saa Satans bøs ud,“ sagde en gammel Bonde, da Præsterne var komne ind i Vaabenhuset.

„Uh! hvor han er kjøn,“ hvidskede en ung Bondepige til sin Veninde.

Vaabenhuset og Kirken var pakkende fuldt, saa Præsterne banede sig kun med Besvær Vei gjennem Mængden. Da Organisten opdagede dem, begyndte han at intonere paa Orgelet.

I Koret var hensat tre Stole til Præsterne. Da Provsten og Kapellanen havde sat sig, gik den gamle Præst op for Alteret, knælede paa Bedeskamlen, samtidig med at Kirkesangeren, gamle Rasmussen, traadte frem i Kordøren for at læse Indgangsbønnen. Han var lidt ængstelig, han havde aldrig set saamange Mennesker i Kirke, og han var sig bevidst, at han ikke var stiv i to af de Melodier, der skulde synges. Bogen rystede lidt i Haanden paa ham, men han fik dog Bønnen fremsagt ret ordentligt. Saa gik han ind i sin Stol og trak det grønne Gardin for, der skjulte ham for de nysgjerrige Blikke nede fra Kirken. Pastor Hansen gik ned fra Alteret og satte sig paa sin Stol til venstre Side for Provsten. — Saa begyndte den første Salme.

Holger og Anna gik ikke i Kirke. Da de andre var gaaet, gik de ud og satte sig i Jasminlysthuset tætved Kirkemuren. Strax efter kom Vedel gaaende op igjennem Haven. De kunde høre Orglet inde fra Kirken, men ikke Sangen. Bønderne i Dalby mente, at Sangen maatte være Rasmussens Sag, ligesom Prædikenen Præstens. „Vi betaler dem jo for det," sagde de.

„Det er underligt at sidde herude," sagde Anna, „naar alle de andre er i Kirke."

„Ja,“ svarede Vedel, „man hører ligesom ikke til her i Landet, naar man ikke gaar i Kirke mindst tre Gange om Aaret. Der er nu Bønderne her i Dalby; vi er Perlevenner, og jeg er ganske sikker paa, at de tænker langt mindre over religiøse Spørgsmaal end jeg. Men de véd, jeg er Fritænker, at jeg ikke gaar i Kirke og til Alters, og derfor betragter de mig som en Slags Udlænding. Den gamle Pastor Hansen er i Virkeligheden den eneste tolerante Mand her er i Sognet.“

„Ja, som jeg holder af Din Far for det, Holger,“ sagde Anna, „gid her var Tusinde saadanne Præster i Landet.“

„Her er ikke ti,“ svarede Holger. „De holder paa at uddø, de gode gamle Præster. — Grundtvigianerne skulde have fortsat, — selvfølgelig ikke gjentaget den gamle Rationalisme, men udviklet den.“

„Hvòrdan — udviklet,“ spurgte Anna.

„Ja, — betragtet Kristendommen som et Led i Slægtens historiske Udvikling, Jesus af Nazareth som en historisk Personlighed. Nu er de ligesaa dogmatiske som alle de andre.“

„De siger dog, at de tager alting historisk,“ bemærkede Vedel, — „selv Mathematik, — saavidt jeg véd.“

„Ja, — alting — undtagen det vigtigste af alt, — Kristendommen. Og den, som støder an i ét Bud, er bleven skyldig i dem alle.“

„Hvad mener Du med det,“ spurgte Anna.

„Jeg mener, at tager man ikke Kristendommen historisk, saa bliver alt andet kun en Marsch paa Stedet, — de kommer ingen Vegne.“

„Og den, som ikke gaar frem, gaar tilbage,“ bemærkede Vedel.

„Selvfølgelig,“ svarede Holger. „Enhver dogmatisk Tro ender tilsidst i Reaktion. — Fremskridtets Vei er betegnet med Dogmer, som er overvundne.“

„Saa er der langt til Enden,“ sagde Vedel og tændte en Cigar.

„Ja, — mon der egentlig er mange, der tror paa Dogmerne, — saadan rigtig alvorligt,“ spurgte Anna.

„Jeg tror det ikke,“ svarede Holger, „men de, som ikke tror paa dem, tier med det. — Det kan ikke gaa an at bekjende, — undtagen Troen naturligvis.“

„Og saa taler de endda om den Forfølgelse, man er udsat for, naar man bekjender sin Tro,“ sagde Anna ironisk.

„Det hører nu engang med,“ bemærkede Holger, „det er ubevidst Humbug. Det kan saa-

mænd godt være, at Kapellanen nu staar inde i Kirken og prædiker om, at han vil underkaste sig alle mulige Lidelser for Troens Skyld.“

„Og saa gaar han dog sandsynligvis allerede med en Bisp i Maven,“ sagde Anna.

„Og et Storkors i Lommen,“ tilføiede Vedel.

„Men han vil blive ved at prædike om Forfølgelsen for Troens Skyld, selv om han faar begge Dele,“ sagde Holger.

„Det er ubegribeligt,“ bemærkede Vedel grundende, „er det Affektation eller Fantasi eller hvad Pokker er det?“

„Det er efter Guds Ord, Du,“ svarede Holger. „Der staar: Her i Verden skulle I have Trængsel.“

„Ja, — men naar de nu har lige det Modsatte?“

„Ja, — men der staar jo skrevet, at de skal have Trængsel, — og derfor tror de i Virkeligheden, at de har Trængsel for Troens Skyld, selv om de har Magt til at kaste alle os andre i Hullet. — De tror det.“

„Ja, Troen er jo en fast Overbevisning om det, som ikke ses,“ sagde Anna.

Inde i Kirken var de nu færdige med den første Salme, og Orgelklangen lød ikke mere ud til dem. Kapellanen var gaaet for Alteret, for

at messe. De kunde høre hans smukke, klangfulde Stemme ud igjennem de aabne Vinduer.

Oppe mellem Jasminerne summede Bierne. Hvide Sommerskyer drog hen over den lyse Himmel. Udenfor Havegjærdet stod Hestene paa Græs. Man kunde høre, hvor de prustede, idet de bøiede sig ned og afgnavede den saftige Kløver.

Kapellanen var færdig med at messe, og Orgelet intonerede til den næste Salme.

Den tjærede Laage mellem Præstegaardens Stuelænge og Staldlængen aabnede sig, og Jens kom tilsyne. Han var i Skjorteærmer, men havde i Anledning af Dagens Høitidelighed og Provstens Kudsks Nærværelse beholdt sin blaa Liberivest paa efter Hjemkomsten fra Annexet. — Han skulde ud og flytte Hestene.

„Goddav!“ sagde han, da han kom til Lysthuset, „jeg trode de var i Kirke allesammen.“

„Nei,“ sagde Holger, „vi gaar ikke i Kirke.“

„Det var Sat'ns,“ sagde Jens, „De er da ellers præstelært, Holger, — skal De da ikke være Præst?“

„Nei, det bliver jeg ikke, Jens.“

„Da skulde Fa'n være Degn, naar man kan blive Præst.“

„Men jeg skal heller ikke være Degn, Jens."

„Naa—saa. — Ja, — Verden svever sig rundt paa mange Maader."

„Hør Jens, Du kjørte jo for den nye Kapellan til Annexet," sagde Holger.

„Ja, Jøsses!" svarede Jens med et bredt Grin, — „det var ligegodt en morsom Tur."

„Hvordan det?"

„Vi blev s'gu mange, inden vi naaede til Alleslev."

„Blev I mange? Fik I nogen op at kjøre?"

„Ja paa det Lav! Vi fik Damer."

„Det var Jens vel glad ved?" bemærkede Anna.

„Ja—a, — det var nu saadan aparte Damer."

„Hvem var det da," spurgte Holger.

„Ih! det var sgu Halte-Ki'sten og Maren Lisbeth. Da vi kjørte forbi Hospitalet, saa stod de to gamle Halvtosser i Døren i Kisteklæderne. Og saa raabte de til Káplanen: Kan vi ikke age med til Alleslev, Dahlberg? De sagde ikke engang saameget som: Hr. Pastor. — Saa maatte jeg holde stille og faa de to gamle Hellemisser op. Halte-Ki'sten kom op og sidde hos Káplanen, og jeg fik Maren Lisbeth."

„Saa fik Jens den yngste,“ sagde Anna.

„Ja, hun er da ikke uden de tre Snese. — Men saa siger jeg til Maren Lisbeth: Hvad Sat'n vil I til Kirke i Alleslev for, I kan jo gaa til Sidsttjeneste i vor egen. — Men saa skulde De set, saa arrig hun blev. — Du skulde bevare Din Mund, Jens, — sagde hun, og ikke bande, naar Du kjører for en Præst. Og er det kanske formeget at gaa i Guds Hus to Gange paa en Søndag, sagde hun. — Du skal vel ogsaa i Kirke, Jens? sagde hun. Nei, gu skal jeg ei, sagde jeg, for jeg gik ikke ind og hørte den Gamle, saa vil jeg sgu heller ikke gaa ind og høre denne her. Jeg skal have mig en Middagssøvn under Tjenesten, ligesom jeg pleier van. — Du skulde tænke paa dine Synder, Jens, sagde hun saa. — Nei, sagde jeg saa, der skulde da Fa'n tænke paa sine Synder om Søndagen. — Saa begyndte hun sgu og synge Salmer, og Halte-Ki'sten bag i, hun stemte i med. Men hun var svær falsk i Tonen.“

„Hvad sagde Kapellanen til det?“ spurgte Holger.

„Jeg tror sgu ikke, han kunde lide det, for han vendte sig om fra Ki'sten; men han sagde ingenting. — Men saa sagde jeg til Maren Lisbeth: Hold nu Kæft med det, sagde jeg, til

Du kommer i Kirke. Jeg vil sgu ikke kjøre for saad'n to Sangerinder. Folk tror jo, vi er halvtossede allesammen. — Men saa begyndte hun sgu og synge høiere, saa det var ligesom vi var nogen Komediantspillere. — Og saa da vi var komne ned til Broen ved Mosen, saa stod den hellige Skrædder der med sin skjævbenede Svend. — De vilde sgu ogsaa age med, og Káplanen sagde Ja, — men jeg tror ligegodt, han var noget mankerlig over det, og saa sagde han, at nu var det bedst og holde op og synge. — Men skal det være saad'n hver Søndag, saa vil jeg ligegodt bede Husbond, om ikke Husmanden maa kjøre; for han er jo saad'n lidt halvhellig selv."

„Var der mange i Kirke dernede?" spurgte Holger.

„Ja, de var efter Sigelsen lige ved at myre hverandre. Alle de Hellige fra hele Herredet var der jo, og Bønderne fra Alleslev, de skulde jo ogsaa hen og høre paa den Komedie."

„Saa er det nok gaaet hedt til," bemærkede Vedel.

„Ja, saad'n sagde han sgu ogsaa, den unge Degn i Alleslev, da Tjenesten var forbi, og jeg stod og spændte Bæsterne for. Det gik sgu varmt til idag, Jens, sagde han. — Hvordan det,

Thorsen, sagde jeg. — Jo, han manede os allesammen ind i det hedeste Helvede, sagde Thorsen — Det var som Sat'n, sagde jeg, er han saa skrap til og mane? — Nei, saa huer jeg den Gamle bedre, sagde Thorsen, for han er da et Menneske. — Ja, da er sgu Káplanen da ogsaa et Menneske, sagde jeg. — Nei, han er en Jætte, sagde Thorsen. Hvad, er han et Fruentimmer, sagde jeg. — Nei, men han siger, at det menneskelige er noget Djævelskab. — Ja, Halvtosser er der nok af, sagde jeg, det maatte jeg sgu bekjende, da vi kjørte herned. — Saa imidlertid kom Káplanen ud og satte sig op, og de andre fire kom med, og saa kjørte vi ad Hjemmet til."

„Sang Maren Lisbeth ogsaa paa Hjemveien?" spurgte Anna.

„Nei, da sad hun sgu og græd."

„Græd hun?"

„Ja, hun græd som hun var pidsket. — Det er sgu ikke værd og være saa bedrøvet, Maren, sagde jeg saa, det kan vel blive godt engang endnu. — Men véd De, hvad hun saa svarte?"

„Naa?"

„Hun sagde, at det havde s'mæn aldrig været saa godt for hende som nu, og at det var den gladeste Dag i hendes Liv. — Men hvad Fa'n græder Du da for, sagde jeg saa. — Det

er af Glæde over min Syndesorg, sagde hun saa. Bare Du ogsaa kunde græde, Jens, sagde hun. — Nei, sagde jeg, jeg har sgu ikke grædt siden vor skimlede Plag døde, sagde jeg. — Men har Du da aldrig grædt over Dig selv, Jens, sagde hun. — Nei, gu' har jeg ei, sagde jeg. Jeg har en god Helsen, hvad skulde jeg saa græde for?

Over Din, Synd Jens, sagde hun saa. — Jeg har sgu hverken stjaalet eller slaaet ihjel, sagde jeg, saa jeg véd ikke af nogen Synd og sige. — Men vi er jo alle Syndere, Jens, sagde hun saa. — Ja gu' er vi saa, sagde jeg, men det kan sgu ikke hjælpe og gaa og spekelere over det. — Men nu siger jeg Farvel, for jeg skal ud og flytte Bæsterne."

Jens tog en Jasmin, anbragte den i et Knaphul paa sin blaa Vest og fjernede sig. Snart efter hørte man ham, med smaa Slag, banke en Tøirepæl løs udenfor Haven.

Inde i Kirken var Salmesangen ophørt. Indsættelsesakten var begyndt, Provsten talte. Naar han hævede Røsten, kunde man høre den ud, men man kunde ikke skjelne Ordene. — Da han var færdig, tog Orgelet fat igjen, men hørte kort efter atter op. De skjønnede, at nu skulde Prædikenen begynde.

Der stod et Par Koner lige indenfor Kirkemuren og smaasnakkede.

„Det var da forbandet, at vi ikke kom ind,“ sagde den ene.

„Hvad er det for en Grav,“ sagde den anden, „den ser da farlig svinsk ud.“

„Ih, det er jo hans, der hængte sig oppe i Skoven,“ svarede den første.

„Ja, kan man da bare beholde sin Forstand,“ sagde den anden. „Men kom, lad os gaa hen til det Vindu, der staar aabent, saa kan vi maaske høre ham. Det er farlig, saa han sætter i engang imellem.“

Kapellanens Røst lød stærkt inde fra Kirken.

Fra Veien udenfor Haven hørtes en Rumlen af flere Vogne. En af Hestene ude paa Græsmarken begyndte at vrinske og galoppere rundt i sit Tøir.

„Det er Folk, der skal i Skoven,“ sagde Vedel. „Det er vist den socialdemokratiske Forening fra Roskilde.“

Da Vognene var kommet forbi Haven, kjørte de i Skridt. Man hørte Sang derude fra. Det var Socialisternes Marsch. „Til Arbeide, Liv eller Død“ tonede det med fuld Kraft.

„Mon Provsten kan høre det ind i Kirken,“ sagde Anna.

„Lad os haabe, at Kapellanen kan overdøve Socialistmarschen,“ svarede Vedel.

„Ja, de har Begge stærke Røster,“ bemærkede Holger. —

„Det er Tidens Røster,“ sagde Anna.

„Man kan maaske snarere sige Fortidens og Fremtidens,“ sagde Vedel.

„Og Nutidens, — hvordan lyder den?“ spurgte Anna.

„Jeg véd det ikke, — den har maaske ingen,“ svarede Vedel.

De hørte Laagen ind til Kirkegaarden gaa. Strax efter kom en gammel Dame hen imod dem. Hun var iført graa Kjole, gammeldags sort Silkemantille, der faldt stærkt i det røde, en Hat med simple, spraglede Tøiblomster.

„Goddag, Madam Rasmussen,“ raabte Holger. „Men er De ikke i Kirke?“

„Goddag Børn,“ sagde Madam Rasmussen, „Gud, lad mig komme til at sidde. Jeg er, som jeg var mørbanket.“

„Men hvad er der da i Veien, Madam Rasmussen,“ spurgte Holger. „Hvor har De været?“

„Jeg skulde jo i Kirke,“ begyndte Madam Rasmussen, da hun var kommen til Sæde, „og gik da det ringede sammen, ligesom sædvanlig. Men da jeg saa kommer op til Vaabenhuset, saa

er der jo smækkende fuldt af Mennesker. — Hvad er dette herre, siger jeg til Jordemoderen, som ogsaa stod og vilde klemme sig ind, — De kan jo tænke Dem, det svære Menneske. — Ja, det maa De nok sige, Madam Rasmussen, siger hun, — det er jo ligesom til en Grundlovsfest. Men Pokker skulde staa her længer, siger hun, — og der var ved Gud heller ikke til og være. — Men sikken en Røst det Menneske har."

„Hvem?" spurgte Anna.

„Den nye Præst. For lige da vi havde klemt os ud, saa tog han paa Vei. De Døde skal staa op! raabte han. — Gud forbarme sig. Det foer mig saamænd helt ned i Benene. — Mon han skal holde Examen med Børnene?"

„Det véd jeg ikke rigtig," svarede Holger; „Far vil da nok under alle Omstændigheder være med."

„Gud være lovet og priset!" udbrød Madam Rasmussen, „for Rasmussen er jo gammel, og han er saamænd let at forbløffe. Han var saadan, saa han rystede idag, da han skulde ind og hente Salmenumrene hos Kapellanen. — Han har saamænd de sidste fjorten Dage siddet oppe til Klokken tolv om Natten og spillet Fiolin."

„Men hvorfor dog?" spurgte Anna.

„For at lære de nye Salmemelodier. For den gamle Præst, det er jo en skikkelig Mand, og han har aldrig forlangt mere end de seks, syv Melodier, som Rasmussen kunde.“

„Ja, det vil vel knap slaa til nu,“ sagde Vedel.

„Nei, det er netop det, Rasmussen er bange for. — Gud maa vide, hvordan det er gaaet derinde idag?“

„Skulde der synges nogen af de nye Melodier?“ spurgte Anna.

„Ja, to. For Rasmussen turde jo ikke sige, at han aldrig havde sunget dem i Kirken før. Men bare det ikke slaar Klik. For Rasmussen er langtfra stiv i dem.“

„Men den anden Lærer fra Mannerup kunde jo synge for,“ sagde Holger.

„Nei, det skal De ikke tro, at Rasmussen vilde have. — „Jeg er Kirkesanger,“ sagde han, „og jeg vil gjøre min Pligt. Kan jeg ikke udføre den, saa maa de give mig min Afsked.“

Man hørte atter Orgelet inde fra Kirken.

„Nu er han gaaet af Prædikestolen“, udbrød Madam Rasmussen. „Gud saa maa jeg ind og have min sorte Silkekjole paa. For Rasmussen og jeg skal jo herind til Middag. — Kommer her ellers nogen Fremmede?“

„Ikke uden Forpagter Petersen og hans Kone,“ sagde Holger, „og saa Lærer Thorsen.“

Madam Rasmussen fjernede sig, og de andre gik ind for ligeledes at klæde sig om til Middagen. — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Fru Hansen og Stuepigen gik og dækkede Middagsbordet. Sofie havde nylig tiltraadt sin Plads og var ikke inde i Borddækningens Hemmeligheder. Hun vilde sætte alle Vinglassene midt paa Bordet med Bunden op, og det forekom hende mærkeligt, at der ikke skulde Øl og Brændevin til Maden. — Det var hende en Skuffelse, at ikke hun, men Kokkepigen skulde varte de fremmede Kudske op.

„Det var da forbandet,“ sagde hun, „for jeg har tjent i Gaarde sammen med Forpagterens Kudsk.“

Fruen mindede hende om, at et Ord som „forbandet“ ikke var passende.

„Hørte Du ikke i Kirken, lille Sofie! at det er en stor Synd at bande?“

Sofie havde nok hørt det, men hun troede ikke, at „forbandet“ var nogen Ed.

Saa gik man tilbords. Belært af Erfaringen ventede Fruen med at begynde Anretningen, indtil Kapellanen havde hævet Hovedet op fra

Tallerkenen. — Provsten, som ikke strax fattede Grunden til denne Stansning, saa sig om. Da han fik Øie paa Kapellanens bøiede Hoved, foldede han Hænderne paa Bordet og saa op mod Loftet. — Forpagter Petersen, — en svær Mand med et rødt, gemytligt Ansigt, og et vældigt Overskæg, — havde ikke bemærket disse Tegn paa Andagt.

„Naa, lille Frue! faar vi saa lidt Mad?“ sagde han.

Hans Frue, — en elegant klædt, svær Dame med et endnu ret kjønt Ansigt, — gav ham et Spark under Bordet.

Provsten var overmaade elskværdig. Embedet var nu foreløbig sket Fyldest, han havde været ret tilfreds med Kapellanens Prædiken, skjøndt han nok mente, den var noget for ensidig, og han havde været overmaade tilfreds med sin egen Optræden i Kirken. Det gjaldt nu at løsne Tøilerne lidt og lade det naturligt menneskelige komme til sin Ret. Thi deri var han enig med Grundtvigianerne, at man skulde ikke gaa igjennem Verden som et Hængehoved. Han spøgte med Anna, Holger og Vedel, fordi de ikke havde været i Kirke.

„Unge Mennesker, — urolige Hoveder, — men det kommer nok,“ sagde han. Han havde været

ganske ligedan i sin Ungdom. Men naar man fik et Embede, blev man sig sit Ansvar bevidst, fuldt bevidst. „Saadan gaar det altid. Der er intet nyt under Solen, som Salomon siger."

Der var imidlertid endnu en Akt tilbage, som, om den end strængt taget ikke kom ind under Embedsførelsen, dog var en Følge af Embedet, og som derfor krævede en vis Alvor. Det var den Tale, han vilde holde til den gamle og den unge Præst.

Da Stegen kom ind, neddæmpede han derfor Tonen lidt, og da Fruen var færdig med at skære for, reiste han sig med Glasset i Haanden.

„Jeg bemærkede før," — sagde han, — „at dette var en skjøn Dag. Det var skjønt at se den i Guds Hus saa talrigt forsamlede Menighed, og det var skjønt at høre den unge Herrens Tjener, med en Inderlighed og Beaandelse, som bragte mig hans høiærværdige Fader i levende Erindring, tolke de Følelser, der i dette, — for ham saa høitidelige, — Øieblik besjælede ham. Det var skjønt at høre de Suk og de Taarer, — at se de Taarer, — som vidnede om, at her er en frugtbar Jord for den gode Sæd. — Min kjære Pastor Dahlberg! jeg ønsker Dem af ganske Hjerte velkommen som Broder og Medarbeider i den samme Tjeneste."

„Men det var sandelig ogsaa skjønt,“ fortsatte han, „at se den gamle Sjælesørger sidde derinde, omringet af sin trofaste Menighed. — Med usvækket Kraft, — Æren er Guds, — har De nu, kjære gamle Ven! i 24½ Aar forestaaet dette Embede. Slægter komme og Slægter gaa. De har nu naaet til Støvets Aar. Aftenen kommer med de lange Skygger, som minder os om, at vi her bo i Telte. — Gid Deres unge Medarbeider i Gjerningen maa forsøde Dem Livets Aften. — En Skaal for, at den unge og gamle Præsteslægt maa række hinanden Haanden i vore to, her tilstedeværende, Embedsbrødres Personer.“

Begge Præster takkede Provsten for hans Venlighed, og man tog fat paa Stegen. Ved Kagen reiste Forpagter Petersen sig. Han vilde ogsaa bringe den gamle Præst en Tak, ikke som Sjælesørger, — „skjøndt han forlangte sgu ingen bedre“ — men som Landbruger. Han fremhævede, at paa dette Punkt trængte den Gamle ikke til Kapellan, og han skizzerede kort de Fremskridt, Landbruget havde gjort i Sognet i de sidste 24 Aar, i hvilke Fremskridt Præsten havde havt en væsentlig Andel. Og da det var Landbruget, der skulde bære hele Udviklingen, mente han sig berettiget til ogsaa at understrege denne Side af Pastor Hansens Virksomhed.

Man drak Kaffe ude i Haven, og der var livlig Samtale mellem de forskjellige Grupper.

Forpagter Petersen havde faaet fat i Kapellanen. Hans Ansigt skinnede af Gemytlighed og Velvillie.

„Ja, det var en god Prædiken, Hr. Pastor!" sagde han, „den — kradsede lidt, men vi trænger Fa'n pine mig ogsaa til, at der bliver krattet lidt op i os."

Kapellanen bukkede med et venligt Smil.

„Tak for Deres Aabenhjertethed, Hr. Forpagter! — Maa jeg være ligesaa aabenhjertig mod Dem?"

„Gudbevares!" svarede Petersen, „Fanden i Vold med alle Krogveie."

Kapellanen tog Petersen i Opslaget paa hans Kjole og sagde med dæmpet Røst og et lille Smil:

„De bander, Hr. Forpagter!"

Hr. Petersen studsede og saa usikkert paa den unge Præst.

„Gjør, — gjør jeg?"

„Ja, — De maa ikke blive vred," sagde denne og klappede venligt Petersen paa Skulderen.

„Nei, — hvad Fa'n, — hvad jeg vilde sige, — ser De, Hr. Pastor, — med saamange Folk, — det er tit nogen store Tyveknægte."

Kapellanen indrømmede, at det kunde være vanskeligt.

„Men De er jo en dannet Mand — Hr. Petersen?“

„Gudbevares!“ — Jeg vil ikke sige . . . .“

„Og en kristelig Mand?“

„Naturligvis! — Jeg er Høiremand, — naturligvis.“

„Selvfølgelig. — Men en dannet, kristelig Høiremand. — De forstaar . . . Exemplet.“

„For Exempel . . . “

„Jeg mener Folkene, — det er ikke noget godt Exempel.“

„De har Ret, Hr. Pastor!“ udbrød Petersen, og gav Kapellanen Haanden, — „De har Fa'n pine . . . De har storartet Ret, — De skal have Tak, — vi maa gaa i Spidsen for . . . for Moralen, og . . .“

„Netop! — i disse Tider.“

Fru Petersen sad paa en Havebænk med Parasollen over sig og en tom Kaffekop i Haanden. — Kapellanen og hendes Mand nærmede sig til hende.

„Maa jeg . . .“ sagde Kapellanen, idet han udstrakte Haanden efter den tomme Kop.

„De er altfor artig, Pastor Dahlberg,“ sagde

hun og rakte ham Koppen, som han satte hen paa Bordet.

„Jeg haaber, vi har snart den Fornøielse at se Pastoren hos os," bemærkede hun, da han kom tilbage.

„Tusind Tak! — Jeg vil jo gjerne lære Sognets Familier at kjende. — Er der langt?"

„En Fjerdingvei, — vi skal saa gjerne lade Vognen hente Dem . . ."

„Paa ingen Maade, — jeg er en god Fodgænger."

„Ja, — De er vel vant til mere Liv, — aandeligt," sagde Fruen, efter en lille Pause, „her er lidt dødt."

„Det kommer nok, — vi lever i en Opvækkelsens Tid."

„Ja — Gudskelov! — Kjender Pastor Dahlberg Pastor Nyrup?"

„Ret godt, — en mærkelig Mand, — men et stort Redskab . . ."

„Deiligt," — sagde Fruen.

„Maaske undertiden lidt for formløs," henkastede Kapellanen.

„Han kan sige — græsselige Ting, — men man hører. — Tak for Deres Prædiken idag, Pastor Dahlberg," tilføiede Fru Petersen, — „jeg tror, den gjorde almindelig Lykke."

Kapellanen bukkede, Fruen reiste sig og gik hen til de andre Damer.

De to Lærere, Rasmussen og Thorsen, havde sat sig paa Trappen op til Havestuen. — Kapellanen nærmede sig, og de reiste sig.

„Bliv siddende, — De er jo en gammel Mand — Hr. Rasmussen.“

„Støvets Aar er passeret, — Hr. Pastor.“

„De har længe virket her i Skolen, — Hr. Rasmussen?“

„Fyrretyve Aar, Hr. Pastor.“

„Hr. Thorsen hører til den yngre Slægt,“ henvendte Kapellanen sig til denne. — „Maaske Grundtvigianer?“

„Aah ja,“ svarede Thorsen, — „det kaldes jeg.“

„Der er alvorlige troende Mennesker, — ogsaa blandt dem. — Men der er en Del Radikalere, — halve Fritænkere.“

„Fritænkere er da ogsaa Mennesker,“ sagde Thorsen.

Kapellanen mønstrede ham skarpt.

„Det turde jeg ikke sige — Hr. Thorsen.“

„Der er da nu f. Ex. Doktoren her, — det er en flink Mand.“

„Kjender De Augustin — Hr. Thorsen?“

„Augustin, — ikke saadan. — Navnet kjender jeg."

„Han siger, at Hedningenes Dyder er glimrende Laster. — Der er noget i det, — noget."

„Ja, det er jeg ikke enig med Præsten i, — hvordan kan en Dyd blive til en Last?"

„Alt, hvad der ikke er af Tro, er Synd, — ikke sandt, Hr. Thorsen, — Paulus kjender De da?"

„Ja, — men Hedningene kan jo ogsaa handle i Tro."

„De har jo ingen, — Hr. Thorsen."

„Grundtvig mener dog . . ."

„Grundtvig . . . vil De stille Grundtvig op mod Paulus, — og Augustin?"

„Nei, — ikke saadan, — men . . ."

„Det er vist heller ikke værd — Hr. Thorsen."

Kapellanen fjernede sig med en overlegen Mine.

„Det er en hoven Rad," hvidskede Thorsen til Rasmussen. —

Provsten og Pastor Hansen sad i Jasminlysthuset. De talte om Kapellanens Prædiken, som Pastor Hansen havde følt sig saaret ved.

„Det var, som her aldrig var prædiket Kristendom før i Kirken," sagde han gnavent.

„Den var noget skarp, — ensidig, om De vil," svarede Provsten. „Men, — kjære Pastor Hansen, — de Unges Nidkjærhed, — Besindigheden kommer med Aarene."

Den gamle Præst brummede noget og borede Huller i Jorden med sin Stok.

„Og for Guds Skyld, gamle Ven! — Lad ikke Menigheden mærke med, at der er nogen Divergens mellem Dem og Pastor Dahlberg i teologiske Spørgsmaal; — Gud er ikke Forvirringens, men Ordenens Gud."

„Jeg vil helst have Fred," sagde den gamle Præst, — „men . . ."

„Men?"

„Men jeg lader mig ikke træde paa Tæerne."

„Naturlig, — De er Sognepræsten; — jeg skal tale et Ord med Pastor Dahlberg, før jeg kjører."

Han reiste sig og gik, ligesom tilfældigt, henimod Kapellanen, og indlod sig i en Samtale med ham.

„Nu vil jeg ret ønske," sagde han, „at De og gamle Pastor Hansen maa kunne arbeide sammen til Guds Ære og Menighedens Opbyggelse."

„Hvis Pastor Hansen er en troende Mand, saa . . .“

„Ja, — kjære unge Ven, — Pastor Hansen hører jo til de — de ældre Aargange af Teologer, — han er noget — noget . .“

„Rationalistisk,“ spurgte Kapellanen.

„Ja, — desværre! — men . . .“

„Jeg vilde ønske, Provsten havde underrettet mig om det noget før. — De skrev, det var en from Mand.“

„Og det er han, kjære Pastor Dahlberg! — en inderlig from, gammel Mand, — men . . .“

„Provsten vil sige, at det er ikke nok.“

„Netop, — det er ikke nok, — men dog noget, — og de graa Haar . . .“

„De graa Haar . . . ?“

„Jeg mener, — dem skal man bøie sig for, — naturligvis uden at vige fra, — fra . . .“

„Fra den sande Tro og den rene Lære.“

„Ikke et Haarsbred, — som der staar i Salmen, — men . . .“

„Men . . . ?“

„Menigheden, kjære Pastor Dahlberg! — Hold det inden fire Vægge.“

„Hvilket?“

„Den teologiske Dissens, — for Guds Skyld, — én Tro, én Daab, én Herre.“

„Men naar vi nu ikke har én Tro?“

„For Menigheden maa Præsterne staa som en Enhed, — i alt væsentligt, — med Hensyn til Grundvolden, — tal endelig ikke om vantro Præster, — Pastor Dahlberg. — Det vækker Forargelse, Tvivl, — kort sagt! — Forvirring.“

„Det kan jeg virkelig ikke love Dem, Provst Møller. De véd — Pastor Nyrup . . .“

„Ja, — Gud forbarme sig, — Pastor Nyrup gjør megen Ulykke med det, — jeg har den største Beundring for ham, — han holder aarligt Misionsmøde i min Kirke, men . . .

„Han maa ikke tale om vantro Præster.“

„Det skader saa uhyre . . . Hvad maa Menighederne tænke?“

Kapellanen svarede ikke, og Provsten turde ikke trænge videre ind paa ham. — Kort efter tog han Afsked, og det var med virkelig Bekymring, at den i Grunden godmodige Mand i den stille Sommeraften rullede ad Hjemmet til i sin magelige Vogn.

Ogsaa de andre Gjæster tog snart afsted, og der blev stille i den gamle Præstegaardshave. — Uglen kom ned fra Kirketaarnet og fløi med lydløse Vingeslag fra Gren til Gren.

IV.

Sommerferien nærmede sig sin Slutning, men den havde ikke været saa fornøielig, som den pleiede. — Forholdet mellem den gamle og den unge Præst blev bestandig mere spændt, især efterat denne, da han prædikede tredie Gang, var dragen stærkt tilfelts mod de vantro Præster.

Pastor Hansen havde selv været i Kirken, som var fuld af Mennesker, og Kapellanen havde prædiket om de falske Profeter. — Det var snart gaaet op for den gamle Præst, at han sigtede til ham, og det var ikke vanskeligt for ham at se, at de Hellige, der var talrigt tilstede, baade fra Sognet og Omegnen, opfattede Sagen paa samme Maade. — Halte-Ki'sten, der sad i en af de øverste Stole i Kvindernes Række, vendte sig gjentagne Gange om og saa paa ham, og et Par andre, ældre Kvinder, der græd stærkt, havde engang imellem stukket Hovederne sammen og ligeledes set over paa ham med et yderst bedrøvet Blik.

Ogsaa Marie forstod, at det var et Angreb paa hendes Faders religiøse Anskuelse, og hun var ulykkelig over det. Hun listede sig til engang imellem at se over paa ham for at opdage,

hvad Indtryk det gjorde paa ham. — I Begyndelsen holdt han Hovedet opreist og lod som Ingenting. — Saa tog han sin Salmebog og begyndte at læse i den, som om han ikke vilde høre efter. Tilsidst bøiede han Hovedet ned og lagde det paa Rygstødet af den foran staaende Bænk. —

Det gjorde hende saa ondt for ham, — men hun maatte tilstaa for sig selv, at i Grunden havde Kapellanen Ret. Den Skildring, han gav af de falske Profeter, var, syntes hun, efter Guds Ord og Kirkens Lære. Fra den Tid, hun var begyndt at blive opvakt, havde hun mange Gange tænkt, at hendes Faders Prædikener var ikke efter Guds Ord. Hun og Holger havde ogsaa talt om det i de Tider, da han var opvakt. Nu var han jo selv bleven vantro, men dette forandrede ikke Sagen. De havde været enige om, at deres Fader ikke var nogen egentlig troende Præst. Derfor holdt de ligemeget af ham, og det kunde ikke falde dem ind at mene, at dette kunde forhindre hans Frelse, men kjedeligt var det.

Da nu Kapellanen fremsatte de samme Tanker, som hun selv havde beskjæftiget sig med, kunde hun ikke blive vred paa ham for det. Han maatte jo prædike efter Guds Ord, og Sand-

heden maatte ikke fordølges, selv om den gjorde hende personligt ondt.

Fra den Søndag gik den gamle Præst ikke mere i Kirke. — Næste Søndag, da Fru Hansen og Marie stod med Tøiet paa og ventede, at det skulde begynde at ringe sammen, kom han ned fra sit Studereværelse med en lys, tynd Sommerfrakke paa, Straahat paa Hovedet, Stok i Haanden, og Hunden, Ketty, springende op ad sig.

„Men Gud, Christian“, sagde Fru Hansen, „Du er jo ikke lavet til.“

„Jo gu — er jeg lavet til,“ svarede han, „til at gaa i Marken.“

„I Marken?“

„Ja, — jeg vil ikke skjældes ud og overglos — af de gamle Spektakler.“

Fru Hansen forstod ikke dette og saa paa Marie.

„Vi kan vel nok gaa — Far,“ sagde denne.

„Ja, gaa I bare, min Pige,“ svarede han, — „det er da bedst, der kommer nogen herfra.“

Saa gik Præsten med Holger og Anna i Marken.

Det var i Rughøstens Tid. Den havde længe staaet meiet og sat sammen i Hobe. Saa var det faldet ind med Regn, det havde ikke været muligt at kjøre den hjem, og den havde

begyndt at spire i Hobene. — Nu havde det været godt Tørreveir i et Par Dage, og den var tjenlig til Indkjørsel. Barometret begyndte imidlertid atter at falde, og der samlede sig Skyer i Vest.

Da de kom til Bænken ved Tjørnekrattet, stod de som sædvanlig stille.

Den gamle Præst saa ud over Aastrups Marker. Den ene af dem stod fuld af Rughobe.

„Han kjører min Sandten ind,“ udbrød han fornøiet.

„Hvem,“ sagde Anna.

„Petersen, — hvad mon hans Kone siger til det?“

„Du skulde ogsaa kjøre ind, Far,“ sagde Holger.

„Ja — man er en Pjalt, Du.“

Ogsaa mange af Bønderne kjørte ind. De tomme Vogne skyndte sig ud paa Markerne, de læssede bevægede sig langsomt ind mod Gaardene.

„Kapellanen har havt noget at ærgre sig over, da han kjørte til Alleslev,“ sagde den gamle Præst, — „han har dog ikke faaet Bugt med deres sunde Forstand endnu.“

Da de vendte tilbage, gik de over Kirke-

gaarden, og de kunde høre Kapellanen prædike, idet de gik forbi Kirkedøren.

„Lad os staa et Øieblik og lure,“ sagde Anna.

De listede sig ind i Vaabenhuset.

„Da jeg kjørte fra Alleslev for en Time siden,“ hørte de Kapellanen sige, — „da saa jeg mange Steder Folk kjøre Rug ind, — ogsaa saadanne, om hvem jeg ikke havde troet det. — Det var et frygteligt Syn for mig, — det var, som jeg saa Djævlen sidde ovenpaa Læsset og styre Farten ad Helvede til. Det er saa usigeligt nedtrykkende for en Præst at staa i Kirken og paa Jesu Vegne lade Indbydelsen udgaa til den store Sabbathshvile, og saa se Folk trælle under deres timelige Bekymringer og sælge deres dyrekjøbte Sjæle for det usle Mammon.“ —

„Ja, — nu har jeg nok,“ hvidskede den gamle Præst til de andre, — „nu vil vi sgu kjøre Rug ind paa Kraft.“

Da de kom ind i Gaarden, kaldte han ad Jens.

„Lad os spænde for og kjøre Rug ind i Eftermiddag, Jens,“ sagde han, da denne kom.

Da Kapellanen kom fra Kirke, saa han Jens staa og spænde for Høstvognen.

„Hvad er det, — skal De kjøre ind — idag, Jens?"

„Ja gu' skal vi saa," svarede Jens fornøiet.

„Og det er De glad over — Jens?"

„Ja vel er jeg det, — det er sgu da stor Synd at spilde Guds Gaver."

Kapellanen gik ind paa sit Værelse i stort Oprør.

Strax efter blev han kaldet til Middagsbordet.

Marie og Fru Hansen var ogsaa forundrede over, at Præsten havde givet Ordre til at kjøre ind. De havde lige hørt Prædikenen, og især Marie havde syntes, at Kapellanen havde Ret. Hun var derfor angst for at det skulde komme til et Sammenstød ved Bordet.

„De anser det ikke for Synd at høste om Søndagen — Pastor Hansen," sagde Kapellanen, da de havde siddet lidt.

„Nei, — jeg anser det under visse Omstændigheder for Synd at undlade det," svarede den gamle Præst roligt.

„Det var da en mærkelig Opfattelse, — stik imod Guds Ord."

„Hvad er det for et Guds Ord," spurgte Holger.

„Det tredie Bud, —- Hr. Hansen.“

„Det gjælder Lørdagen, ikke Søndagen,“ svarede Holger.

„Det er Spidsfindighed,“ svarede Kapellanen. — „Desuden trænger Folk til en Hviledag.“

„Vi har saamænd holdt Hvil hele Ugen,“ sagde den gamle Præst, — „De kan spørge Jens.“

„Men Søndagen er givet, for at Folk skal sørge for deres Sjæls Frelse,“ sagde Kapellanen og skænkede sig et Glas Vand.

„Jeg tror, at Jens frelser sin Sjæl ligesaagodt ved at kjøre ind som ved at ligge og sove nede i Loen,“ svarede Præsten.

„Men Husmanden, — han var i Kirke.“

„Saa har han jo besørget Sjælen,“ sagde Pastor Hansen spøgende.

„Man skulde ikke spøge med sligt,“ bemærkede Kapellanen med Eftertryk, — „og man skulde ikke forarge de Smaa.“

„Hvilke Smaa,“ spurgte Præsten.

„Guds Børn,“ svarede Kapellanen.

„De er ikke saa smaa, — idetmindste i deres egne Tanker.“

„Vi ser forskjelligt paa den Sag, — Pastor Hansen, — og vist paa alt, hvad der angaar Guds Rige.“

„Deri er jeg enig med Dem, Pastor Dahlberg, — vi har meget lidt tilfælles.“

„Vil Du ikke have et Stykke Steg til — Christian,“ sagde Fru Hansen, for at faa Ende paa denne Samtale.

„Nei, — jeg siger Tak,“ sagde den gamle Præst og reiste sig.

Kapellanen gik op paa sit Værelse.

„Han var gal i Hovedet,“ sagde Anna.

„Er det ogsaa ganske rigtigt, Christian, — den Kjøren ind, — vi pleier det aldrig om Søndagen.“

„Tror Du, jeg kommer i Helvede for det, Mor?“

„Nei — Gud forbarme sig, — men Søndag, — det er dog Søndag.“

„Du skulde heller ikke tale saa letsindigt, Far, — om saadant noget,“ yttrede Marie.

„Nu faar jeg alle Fruentimmerne paa Nakken, — Du med Anna.“

„Aah, — jeg synes, det er saa brillant, — lad Dem bare ikke imponere af ham, søde, gamle Præst.“

„Det er en fornuftig Pige, — saadan skulde Du være Marie.“

„Gud fri mig,“ sagde Marie lidt spidst.

„Det kan være galt nok, naar Mændene er vantro, men vantro Kvinder . . .“

„Hvad de — Marie,“ sagde Anna.

„Jeg mener — det er ukvindeligt, u . . .“

„Hvad mere u . . .“ sagde Anna, lidt drillende.

„Ja, — upassende, — hvis Du vil vide det, — Anna.“

„Uf Marie, — gaa dog ikke hen og lad Dig forskrue af den . . . den . . .“

„Væmmelige“ — foreslog Holger.

„Ja, — den væmmelige Kapellan.“

„Naa — lad nu Marie være,“ sagde hendes Fader, „hun kommer nok til Fornuft.“

„Nei, — det gjør jeg slet ikke, Far, — til det, som Du kalder Fornuft.“

„Marie er mere angrebet, end I tror,“ sagde Holger alvorligt.

„Ja, – og hvem har Skylden, — Holger,“ spurgte hun.

„Det er mig, der har givet det første Stød til det, véd jeg nok. — Jeg vilde ønske, jeg kunde gjøre det om igjen.“

„Det er Gudskelov ikke alle, der løber fra Troen,“ sagde Marie lidt skarpt.

„Hold nu dog op at skændes, Børn,“ sagde

Fru Hansen. „Herregud! — Det er da ikke noget at blive vrede for."

„Jeg bliver ikke vred, Mor," sagde Marie, „men Holger og Anna holder nok af at drille mig lidt."

„Søde Marie," sagde Anna. „Du skal have Lov til at banke mig, hvis jeg skal gjøre det mere. — Forresten . . ."

„Hvad — forresten . . . ?"

„Forresten skaaner Du saamænd da heller ikke mig, — ukvindelig, — upassende, — hvad Marie?"

„Du maa huske paa, jeg har Guds Ord paa min Side, Anna, — det er det, der dømmer Dig, — ikke jeg."

„Lad os nu gaa ud og spille Croquet," sagde Præsten, „for ellers ryger de i Totterne paa hverandre."

Fra den Dag var Kapellanen ikke sammen med Præstens Familie undtagen til Spisetiderne, og ved disse indskrænkede Samtalen sig til det mindst mulige. — Den eneste, han talte med, var Marie. Dog vexlede de aldrig Ord ved Bordet, men de mødtes undertiden i Haven eller paa Kirkegaarden. — Deres Samtaler dreiede sig altid om religiøse Æmner, og da Maria ikke kunde tale om dette med de andre, blev det en

Trang for hende engang imellem at kunne udtale sig for den unge Præst.

Pastor Dahlberg ansaa det som sin Pligt ikke alene at prædike Ordet i Kirken, men ogsaa at bringe det ud i Sognet til hver enkelt Familie. Han var derfor næsten daglig ude, og paa disse Vandringer omkring i Gaardene og Husene blev han overalt vel modtaget. — Da det var i Sommerens Tid, traf han i Reglen kun Konen hjemme. Manden var beskjæftiget enten i Udhusene eller paa Marken. Var det til en Husmand eller Arbejdsmand han kom ind, kunde Manden ikke komme tilstede, da han var paa Dagleie enten paa Herregaarden eller i en Bondegaard. Kapellanen maatte da indskrænke sig til en Samtale med Konen. Kom han derimod ind i en Gaard, var Manden i Reglen ikke længere borte, end at der kunde sendes Bud efter ham. Der hengik dog altid nogen Tid, inden han kom ind. Han skulde vadskes lidt og have en Frakke paa. Denne Mellemtid benyttede Kapellanen til at faa indledet en religiøs Samtale med Konen. Naar Manden saa kom, var det saameget lettere at faa ham draget ind i den. Havde de nylig mistet et Barn, eller havde en været syg, eller havde en anden Sorg ramt Familien, var der et Udgangspunkt, som let kunde benyttes. Manden

eller Konen refererede omstændeligt det paagjældende Tilfælde, og Kapellanen knyttede sine Betragtninger hertil og fik derved Leilighed til at erfare det religiøse Standpunkt, hvorpaa de stod.

Det Indtryk, han fik af dette, var næsten overalt ens. — Han mødte ingen Modsigelse, men fandt heller ingen varm Tilslutning. De fleste mente, at naar de ikke havde begaaet grove Synder, kunde de være Saligheden vis. Kapellanen viste dem da det vildfarende i denne Anskuelse. Han gjennemgik i Korthed Kirkens Hovedlærdomme om Synden, Troen, Forsoningen og Helliggjørelsen. Man hørte i Taushed paa ham og indrømmede, at saadan stod der i Bøgerne. — Derefter førte han Samtalen ind paa mere hverdagsagtige Ting, og Konen gik ud for at lave en Kop Kaffe. Undertiden søgte Manden at faa en politisk Samtale i Gang, men herpaa vilde Kapellanen ikke indlade sig. „Jeg er hverken Høiremand eller Venstremand," sagde han, — „jeg giver mig aldeles ikke af med Politik. Jeg anser Politiken for Folkets Fordærvelse og tror ikke, at man kan give sig af med sligt uden at udsætte sin Sjæl for alvorlig Fare."

Et Sted, hvor han havde megen Glæde af at komme, var hos Gaardmand Hans Jensen. Det var Sognets største Bondegaard, paa over hundrede Tønder Land. Den havde en deilig Beliggenhed nærved Søen med en stor, smuk Have. Gaarden var nybygget, Værelserne var høie, Møblerne smukke og smagfuldt opstillede. Hans Jensen var Sognets rigeste og mest ansete Mand, og han stod paa et noget høiere Oplysningstrin end de andre Bønder. Der var noget vist fint, aristokratisk udbredt over hans Kone, men hun var svagelig og kunde ikke tage megen Del i Arbeidet. Begge var de noget tungsindige. De havde havt en eneste Søn paa en ti—tolv Aar, men han var for et Par Aar siden forulykket ved Badning i Søen. Der var nærved Bredden et dybt Hul. Der var han kommen ud, og da de fik ham op, var han død. Denne Sorg var altid lige frisk for dem. De dvælede altid ved den, og de bebreidede sig, at de ikke havde været paapasselige nok overfor Drengen.

Nu havde de kun ét Barn tilbage, en ung Pige paa tyve Aar. Hun hed Ingeborg. Det var en ualmindelig smuk Pige, og hun havde faaet en god Oplysning. Hun var bleven undervist sammen med Præstens Datter, Marie, af en dygtig Lærerinde. Hun og Marie holdt meget af

hinanden, og Marie havde knyttet sig endnu fastere til Ingeborg, efterat hun og Anna ikke mere stemte overens i religiøs Henseende. Ingeborg var forlovet med en ung Bondekarl fra et Nabosogn. Han stod i aandelig Udvikling paa samme Trin som hun. Han havde besøgt et Par Høiskoler. Paa den første havde Forstanderen og Lærerne været ortodokse Grundtvigianere, og Knud Larsen — saaledes hed den unge Karl — var bleven det samme. Men nu sidste Vinter havde han været paa en Høiskole, som vel ogsaa var grundtvigsk, men Forstanderen, der var en selvstændig Personlighed, havde anlagt hele sin Undervisning paa at faa sine Elever til at tænke selvstændigt over alle Spørgsmaal, ogsaa det religiøse. Knud Larsen var derved kommen bort fra Dogmetroen, men var forøvrigt et meget religiøst Menneske. Han var frisk og freidig og tegnede til at blive en særdeles dygtig ung Bonde. — Det var Meningen, at han og Ingeborg om et Par Aar skulde overtage Søgaarden, — saaledes kaldtes Hans Jensens Gaard, — thi vel var Ingeborgs Forældre kun lidt over de Halvtreds, men Moderens Svagelighed og begge Forældrenes tunge Sind bevirkede, at de havde mere Lyst til at overlade den store Bedrift til

de Unge og saa hjælpe disse med, hvad der kunde falde for. —

Kapellanen blev modtaget med stor Hjertelighed, da han første Gang kom til Søgaarden, og her var det ikke vanskeligt for ham at komme ind paa det, han helst vilde tale om. Han hørte Fortællingen om Sønnens ulykkelige Død. Konen begyndte, men da hendes stærke Bevægelse gjorde det vanskeligt for hende at tale, tog Hans Jensen fat, og roligt og sindigt, men med Taarer i Øinene, fortalte han, hvordan det var gaaet til. „Det var en stor Sorg for os,“ sluttede han, „en Sorg, som aldrig glemmes. Men vi havde vel ikke bedre fortjent.“

I hjertelige Ord tolkede Kapellanen dem sin Deltagelse og søgte at trøste dem. Særlig glædede han sig over, at Hans Jensen havde sagt, at de ikke havde bedre fortjent. Thi dette viste, at Sorgen havde havt den rette Virkning paa dem; de var kommen til at se, at vi Mennesker ikke har fortjent andet af Gud end Vrede og Straf. Men han vilde dog sige dem, at for troende Kristne maatte saadanne Hjemsøgelser opfattes under et andet Synspunkt. Thi naar Gud tugtede sine Hellige, saa var det ikke i Vrede, og det maatte ikke opfattes som Straf. Det var en Yttring af hans Kjærlighed, beregnet

paa, at vi skulde vende vore Tanker fra Verden og til ham. Han mindede dem om, at Gud havde dog ladet dem beholde ét Barn tilbage. „Jeg er vis paa," — med disse Ord henvendte han sig til Datteren, — „at Ingeborg vil blive Deres Alderdoms Trøst og Støtte og aldrig forlade Herrens Veie." —

Ingeborg saa ned mod Jorden. En dyb Rødme vidnede om, at Kapellanens Ord havde sat Tanker i Bevægelse, som hun ofte havde dvælet ved.

Kapellanen blev nu vist om i alle Stuerne og i Haven. Da han og Hans Jensen atter kom ind, var der dækket et nydeligt Aftensbord. Samtalen ved dette havde en hjemlig, hjertelig Tone, og den unge Præst spøgte med al den Herlighed, Ingeborg engang kom til at eie. „Jeg ser, at Ingeborg er forlovet," sagde han, „er det med en Karl herfra Sognet." — Nei, han var fra Nabosognet, Kornerup. Hans Jensens Kone gik hen og hentede hans Fotografi. Kapellanen fandt, at det var et ualmindeligt vakkert Ansigt. „Han har vel været paa Høiskole?" spurgte han. Jo, han havde da været to Gange og saa endda i Mellemtiden paa en Landbrugsskole. Da Kapellanen hørte den ene Høiskoleforstanders Navn, rynkede han Brynene, og Ingeborg rødmede atter.

Saa tog han Afsked, men lovede jævnligt at se ind paa Søgaarden. Det havde været de bedste Timer, han havde havt, siden han kom til Sognet.

Blandt Egnens Damer var Fru Petersen mest begeistret for Kapellanen. — Hun havde ingen Børn, til den store Husholdning havde hun rigelig Hjælp, saa hun kunde næsten ganske offre sig til Arbeidet for Guds Rige. — Blandt andre Opgaver havde hun ogsaa sat sig den at vinde Omegnens Forpagtere og større Landmænd for den indre Mission.

Den sidste Dag i Ferien, om Eftermiddagen, var Præstefamilien samlet i Havestuen, da Petersen og hans Frue rask kom kjørende op i Gaarden. — Forpagteren havde været ovre hos en af sine Venner, Proprietær Smith, for at hente en Tillægskalv, og Fruen var fulgt med for muligt at faa sagt Hr. Smith et alvorligt Ord. — Nu vilde de paa Hjemveien se ind i Præstegaarden.

Petersen vilde, — af Hensyn til den kostbare Kalv, — ikke have Hestene fraspændt. — Det skulde kun være en fransk Visit, sagde han.

Fruen fik snart fat i Marie, og de gik ud i Haven. —

„Det er længe siden vi har set Dem, Petersen,“ sagde den gamle Præst, da de to Damer var gaaet.

„Ja, — det er jo Høsten, Hr. Pastor, — og saa har man jo saamange Extrakjørsler.“

„Til hvad?“

„Til Møder og gudelige Forsamlinger og Fanden og hans Oldemor, — havde jeg nær sagt. — Jeg tror sgu snart vi bliver hellige allesammen.“

„De med Petersen?“

„Ja, saadant noget det smitter, — skjøndt Smith derovre, — ham kunde min Kone sgu ikke faa Bugt med.“

„Vilde Deres Kone omvende Smith?“

„Ja, — det var forresten grinagtigt. — De véd, — Smith er en tør Fyr . . .“

„Han siger ikke meget,“ bemærkede Præsten.

„Nei, — derfor fik min Kone jo ogsaa Lov til at prædike for ham, alt hvad hun kunde, — han sad bare og gloede.“

„Sagde han slet Ingenting?“

„Engang imellem sagde han — øh. — Men da hun saa var færdig, saa vendte han sig ganske rolig om til mig og sagde: Gud være lovet, at jeg ikke er gift. — De Fruentimmer er nogle Sat'ns Sluddrehoveder.“

„Det var en kold En,“ sagde Holger.

„Ja, — min Kone blev sgu ogsaa helt perplex, — hun vilde strax afsted. — Men et Spøg og et andet Alvor, — Landbruget lider under dette hersens.“

„Landbruget,“ sagde Præsten.

„Ja, — De kan tænke Dem, — vi har to Malkepiger, der er blevet hellige, — nu vil de ikke malke om Søndagen; — sæt nu de allesammen gik hen og blev hellige . . .“

„Ja.“

„Ja, — man kunde sgu dog ikke lade Køerne staa og sprænges af Mælken. — Og saa alle de Missioner.“

„Er der mere end en,“ spurgte Fru Hansen.

„En, — der er vist fire forskjellige Slags Hedningemissioner, og saa den indre, og alt hvad der hører ind under den, — det er sgu vidtløftigt. — Nu skal vi jo have Basar.“

„Basar?“

„Ja, — det var vist det, min Kone skulde snakke med Frøken Marie om.“

„For hvad?“

„For Missionshuset, — har De ikke hørt det?“

„Hvor?“

„Det skulde bygges i Alleslev. — Vi havde jo samlet en hel Del Gaardmandskoner forleden.“

„Narrestreger,“ — sagde den gamle Præst.

„Ja, det kan jo altsammen være meget godt, — jeg under sgu gjerne Hedningene at blive Kristne, — og hvad der kan gjøres for Religionen, — Gudbevares! — Det vil jeg være med at reise et Værn for, — som der staar i Bladene, — men Landbruget, det er Fa'n . . ., det er dog det Første for en Landmand.“

Det var ganske rigtigt for at tale om Basaren, at Fru Petersen havde trukket Marie ud i Haven. — Marie lovede at levere noget til den, men kunde dog ikke tage nogen fremtrædende Del i Virksomheden for dens Afholdelse.

„De véd jo, Fru Petersen,“ sagde hun, „hvordan jeg er stillet. — Min Far og Kapellanen . . .“

„Jeg véd det, søde Marie, — det er tungt. — Jeg har jo ogsaa mine smaa Kampe med Petersen, — men det vil ikke vare længe, — han er paa Veien.“

„Er han,“ sagde Marie tvivlende.

„Han skal med. — Jeg har i den sidste Tid faaet en uovervindelig Kraft, — det begynder at spire allevegne, — allevegne.“

„Her ikke,“ sagde Marie sørgmodigt.

„Opgiv ikke Haabet, Marie, — Vedel . . .?

„Vedel?“

„Ja — jeg mener, — kan han ikke vindes, — har Du talt med ham om de Ting?“

„Ikke videre, — det nytter vist ikke.“

„Jeg skal have fat i ham, naar han kommer over. — Du maa sandelig have en troende Mand, — Du skulde havt en Præst — Marie.“

Forpagteren kaldte nu ad sin Hustru, og efterat hun havde vexlet et Par Ord med Familiens øvrige Medlemmer, kjørte de bort.

Kort efter kom Vedel for at sige Farvel til Holger og Anna.

„Du ser saa bedrøvelig ud,“ sagde Holger, — „er det Afskedens Smerte?“

„Nei,“ svarede Vedel, „jeg er bleven smidt ud.“

„Smidt ud?“

„Ja, — af en Patient.“

„Det maa være en Fornøielse for en Læge, at have saa kraftige Patienter,“ bemærkede Anna.

„Han var mere stærk i Aanden end i Kjødet,“ sagde Vedel leende.

„Hvem var det,“ spurgte Præsten.

„Rasmus Andersen i Gaarden oppe ved Skoven. — Han vilde ikke mere have en Fritænker til Læge.“

„Det er jo i Grunden logisk," sagde Holger.

„Ja, — han mente, Gud kunde ikke benytte et Djævelens Barn som Redskab til hans Helbredelse."

„Det er Kapellanen," — sagde Anna.

„Saa ufornuftig er Pastor Dahlberg ikke," sagde Marie.

„Jo," svarede Vedel, „noget Skyld har han i det. Rasmus Andersen havde spurgt ham, om han troede, at Gud kunde lægge sin Velsignelse til en Fritænkers Gjerning, og saa havde han svaret Nei."

„Fuldstændig korrekt, — fra hans Standpunkt," bemærkede Holger.

„Hvorfor det," spurgte Marie.

„Efter hans Opfattelse er Gud den egentlige Aarsag til Helbredelsen. — Lægen er kun Midlet, Gud benytter sig af, — og et slet Middel kan ikke frembringe en god Virkning."

„Er Vedel da en slet Læge?"

„Han er ypperlig, — men Kapellanens Gud kan ikke bruge ham."

„Kapellanens Gud, — det er vel den sande Gud," svarede Marie noget ophidset.

„Ja, — saa er Jesu Gud falsk," svarede Holger, — „thi de to Guder ligner ikke hinanden meget."

Marie vilde til at give et heftigt Svar, men hendes Moder kom hende i Forkjøbet.

„Skal I da blive ved at skændes, Børn, lige til det sidste Øieblik. — Lad dog Marie beholde sin Tro, Holger, — det er ikke rigtigt af Dig“

Marie gik ud af Stuen.

„Det kan ikke nytte, Holger, — hun bliver kun mere fanatisk,“ sagde Vedel bekymret.

„Hun taaler jo heller ikke den mindste Modsigelse,“ svarede Holger gnavent.

„Sligt er en Sygdom, — den skal have sin Tid,“ sagde Vedel.

„Blot Sygdommen ikke er farligere, end Du tror,“ sagde Holger.

Holger gik ud for at opsøge Marie, og kort efter kom de tilbage med hinanden under Armen.

„Nu har vi holdt den store Forsoningsfest,“ sagde han, „Marie har atter optaget mig som Broder, — om end ikke i Aanden.“

„Kom nu og hjælp mig at pakke ind, Marie,“ sagde Anna, — „om en Time skal vi kjøre.“

„Om tre Kvarter,“ sagde den gamle Præst og saa paa sit Uhr.

„Saa kommer vi kun tre Kvarter for tidlig til Stationen,“ sagde Anna. —

Da de var kjørt, sad Marie og Vedel nede paa Høien ud til Veien. — De var løbet derned,

samtidig med at Vognen kjørte ud af Gaarden, for at bringe de Bortdragende det sidste Farvel.

„Saa blev vi alene igjen," sagde Vedel og tog Maries Haand.

„Ja," svarede hun, „det er længe siden, vi har talt sammen alene."

„Det er ikke imellem os ganske som før, Marie, — der er kommet noget, der skiller os."

„Ikke mere end, hvad der altid har skilt os, — Troen."

„Men før mærkedes det ikke. — Jeg synes heller ikke, det kan have saa stor Betydning."

„Det har vist større Betydning, end vi har tænkt, Vedel. — Det er jo det vigtigste, — det der egentlig sammenknytter Mennesker, — og adskiller dem."

„Det har Du ikke ment før."

„Før, — nei. — Men der var vist heller ikke noget Liv i min Tro — før."

„Men det er forkert, Marie, — ganske forkert."

„Hvilket?"

„At det er Troen, der sammenknytter og adskiller Mennesker. De Troende de skjændes og kives jo indbyrdes. — Det er noget ganske andet."

„Hvad er det da?"

„Ja, — hvad er det, som har knyttet os To sammen, og som i det Hele faar en Mand og Kvinde til at elske hinanden . . .“

„Ja, — hvad er det?“

„Det er maaske lettere at sige, hvad det ikke er.“

„Hvad det ikke er?“

„Ja, — det er ikke det, Du kalder Troen, — det er ikke Overensstemmelse i Anskuelser og Meninger, — det er ikke noget aandeligt, — heller ikke noget kjødeligt . . .“

„Nei,“ sagde Marie.

„Det er noget ubegribeligt, hemmelighedsfnldt, noget der tvinger sig paa os uden Hensyn til, hvad vi selv vil eller ikke vil, med en Naturkrafts hele Styrke. — Følte Du ikke det, Marie, da Du kom til at elske mig?“

„Jo, — jeg kunde ikke lade være.“

„Men Du kunde heller ikke have forklaret hvorfor.“

„Nei. — Det var ikke noget enkelt hos Dig, det var det Hele.“

„Ser Du, — det er det, der knytter to Mennesker sammen, — denne hemmelighedsfulde Kraft, som drager dem mod hinanden, som man ikke selv kan fremkalde, men som man heller

ikke kan modstaa, — og den har ikke det mindste med Tro eller Vantro at gjøre."

„Det er sandt. — Men hvis nu denne hemmelighedsfulde Kraft ophører at virke, — hvad skal saa knytte dem sammen?"

„Hvis den ophører at virke, — saa er Ægteskabet i Grunden forbi."

„Men hvis de har fælles Tro, saa holder det alligevel."

„Det kan ogsaa holde uden fælles Tro. — Men som Ægteskab betragtet er det forbi. — Det er ikke Troen, der berettiger en Mand og Kvinde til at leve i Ægteskab med hinanden."

„Hvad er det da, der berettiger dem?"

„Den uimodstaaelige, hemmelighedsfulde Kraft, der drager dem til hinanden."

„Det stemmer ikke overens med Guds Ord, Vedel."

„Men det stemmer overens med den Lov, som af Gud, — eller Naturen, — er nedlagt i os. — Men det er jo overflødigt at drøfte det, Marie, — vi elsker jo hinanden."

Han lagde sin Arm om hendes Liv og kyssede hende.

„Jeg vilde dog ønske, at vi havde den samme Tro, Vedel," sagde hun, „det er alligevel noget, der skiller os."

V.

Der havde altid været et godt Forhold mellem Pastor Hansen og Bønderne i Dalby-Alleslev Sogne. Han var en jævn og ligefrem Mand og en dygtig Landmand. De havde derfor fælles Interesser, og det faldt dem let og naturligt at tale sammen, naar de kom i Præstegaarden for at afgjøre et eller andet Ærinde, eller naar han stundom kom med til deres Bryllupper, Barnedaab og Begravelser. Gjenstanden for deres Samtale var enten Landbruget eller kommunale Sager. Præsten var Formand i Sogneraadet og styrede Kommunens Sager med stor Dygtighed. Det eneste, de havde at indvende, var, at de syntes, han brugte lovlig mange Penge til Fattiglemmernes Forsørgelse. — Da den store politiske Strid udbrød, vilde de ivrigste Venstremænd have ham sat ud af Sogneraadet. Man skulde sætte sine egne Meningsfæller paa alle Tillidsposter, sagde de. — Men dette vandt ingen synderlig Tilslutning. Dels vilde det være vanskeligt at finde en Afløser, som kunde og vilde gjøre det ret betydelige Arbeide uden at antage en lønnet Sekretær, dels blev det gjort gjældende, at Pastor Hansen ikke var nogen fanatisk Høiremand. Han havde aldrig prædiket Politik.

Religiøse Spørgsmaal talte de aldrig om. Kun i Sygdomstilfælde kom Præsten engang imellem til dem og bragte dem Religionens Trøst. Baade han og de Syge gik altid ud fra, at selv om de skulde dø, saa havde det ingen Nød, de vilde komme i Himlen og faa det bedre der end her paa Jorden. Hans Ligtaler satte man megen Pris paa; thi han sagde alt det Gode, der kunde siges om den Afdøde, og taug stille med det mindre heldige. Om Helvede talte han aldrig. — Det var en stiltiende Forudsætning mellem ham og hans Sognebørn, at selv om et saadant uhyggeligt Sted fandtes, saa kom de ikke derhen.

Fru Hansen kom ikke i megen Berøring med Sognets Folk. Hun var noget sygelig og kunde ikke godt taale at komme med til deres Gilder. Men hun havde et godt Rygte i Sognet for sin Godhed mod de Fattige. Hver Dag kunde man se gamle Koner komme listende ved en Stok op til Kjøkkendøren med en Krukke i Haanden. Og de gik aldrig bort, uden at der var noget i Krukken, enten Mælk eller andre Fødevarer. Ved Juletid blev der sendt Julenadvere til alle de Fattige i Byen.

Men trods dette var der ikke noget egentligt personligt Forhold mellem Præsten og Bønderne. Det faldt dem ikke ind at aflægge Be-

søg hos hinanden. Bønderne kom ikke i Præstegaarden, uden de havde et bestemt Ærinde, og Bønderkonerne kom aldrig. De havde en Følelse af, at de tilhørte hver sin Samfundsklasse, og at de skulde holde sig hver paa sine Enemærker.

En Undtagelse herfra gjorde dog Hans Jensens paa Søgaarden. Disse regnede sig ganske vist fuldtud med til Bønderne, men den store Gaard, de smukke Værelser og hele deres daglige Liv nærmede dem mere til Præstefamilien. Hertil kom Venskabet mellem Marie og Ingeborg. De unge Piger besøgte jævnligt hinanden, og dette bevirkede, at der blev et Slags selskabeligt Samkvem ogsaa mellem Forældrene.

Da Kapellanen havde virket en to—tre Maaneder i Sognet, indtraadte der lidt efter lidt en Forandring i dette gode Forhold. Den Mængde Mennesker, der samlede sig i Kirken, virkede imponerende paa Bønderne og gav dem store Tanker om den unge Præsts Dygtighed. Hans smukke Organ tiltalte dem, og han havde en Maade at prædike paa, som gjorde at de maatte høre efter. Den gamle Præsts Prædikener havde været af et almindeligt religiøst Indhold og var derfor i Reglen gaaet hen over Hovederne paa dem. Men Kapellanen gik dem mere ind paa

Livet. Han prædikede saadan, at det blev et personligt Spørgsmaal for dem, om de nu ogsaa virkelig var Kristne. Hidindtil var de gaaet ud fra, at dette var noget, der fulgte af sig selv, men nu tvang han dem til at tage dette op til fornyet Overveielse. Den gamle Præst havde altid tiltalt dem som „mine Medkristne", men dette gjorde Kapellanen aldrig. Han brugte altid i sine Prædikener Tiltalen „Du", — er Du et Guds Barn, har Du Dine Synders Forladelse, kan Du blive salig o. s. v., og han syntes at gaa ud fra, at dette var meget tvivlsomt. Under alle Omstændigheder fik de det Indtryk, at der var en Mængde Vantro i Verden, og at Djævelens Rige havde et Omfang, som de aldrig havde tænkt sig. Heller ikke ansaa han det for en given Sag, at de alle kom i Himlen, naar de døde. Det var kun en lille Flok, sagde han, der blev frelst. — Naar de gik bort fra Kirken, var der derfor vakt en Mængde Spørgsmaal og Tvivl i deres Hjerte. Nogle var forargede, men det var ikke mange. De fleste gik bort med en ængstelig Følelse af, at de var langt større Syndere, end de hidindtil havde antaget, og at Troen og Kirkens Lærdomme spillede en langt større Rolle, end de før havde tænkt sig. Det var vel af Vigtighed at være et retskaffent Menneske, men

af langt større Vigtighed var det dog, at have den rette Tro og den rene Lære. Thi den hæderligste Mand var i og for sig ligesaa meget Gjenstand for Guds Vrede og udsat for den evige Straf, som den største Forbryder, hvis han ikke havde den rette Tro.

Det var især Kvinderne, som begyndte at tænke alvorligt over alt dette. Mændene kom forholdsvis hurtigt i de gamle Folder igjen, naar de kom hjem fra Kirken, havde faaet Støvlerne af, Piben tændt og „Folketidenden" fat. — Men Konerne kunde ikke saa let forvinde det. Og hvis Manden, henrevet af en eller anden kraftig Artikel i „Folketidenden", gav sin Tilslutning Luft ved at skjælde de „Satans" Provisorister ud, mindede Konen ham om, at man skulde ikke kalde paa Satan, han kunde, desværre, være dem nær nok, uden at de behøvede at kalde ad ham. — Det var maaske bedre, sagde hun, at læse i Testamentet end i „Folketidenden", og det var vigtigere at være et Guds Barn end at være Venstremand. — Manden gav hende brummende Ret, men røbede dog ingen Tilbøielighed til at foretage den foreslaaede Ombytning af Lekture.

Men Søndag efter Søndag gik Indtrykket fra Kirken dybere ned, og man begyndte at

spørge sig selv, om det ikke vilde være det sikreste at anvende hele Søndagen til at sørge for sin Sjæls Frelse. „Begynd med at give Vorherre én Dag i Ugen," sagde Kapellanen jævnligt i sine Prædikener, „saa vil I efterhaanden lære ogsaa at rive de andre sex Dage ud af Djævelens Klør." Man begyndte rundt omkring i Gaardene og Husene at abonnere paa „Sjæleskatkisten" og „Familievennen", et Billedblad med opbyggelige Fortællinger. De blev altid lagt frem, naar Kapellanen kom i Besøg, og han sagde, at dette var en langt gavnligere og sundere Læsning end „Folketidenden". — Forøvrigt udtalte han det Haab, at Venstrebladene, efterhaanden som den gudelige Opvækkelse greb om sig, vilde blive nødsagede til at optage Prædikener i deres Lørdagsnummer for at komme Guds Børns Trang imøde. —

Kort efter sin Ankomst havde Kapellanen, paa Opfordring af Skrædder Madsen og Halte-Ki'sten, holdt et Par gudelige Forsamlinger Søndag Eftermiddag nede i Skrædderens Hus i Mosen. Han havde bekjendtgjort det fra Prædikestolen, og Halte-Ki'sten og Maren Lisbeth havde agiteret stærkt for at faa Folk til at komme. Men Resultatet var alligevel tarveligt. Da Ka-

pellanen ankom, var der kun samlet en ti—tyve Mennesker i Skrædderens Stue, der tillige tjente til Værksted. Det var mest fattige Koner fra de nærmeste Huse i Mosen. En fire—fem Husmænd sad og røg af deres korte Piber, saa Luften derinde var meget trykkende. Af Gaardmændene med deres Familier var ingen tilstede. Et lille Bord, hvorover var bredt et grovt, hvidt Haandklæde, var anbragt i et Hjørne af Stuen. Det var Meningen, at Kapellanen skulde staa ved dette og tale. — Skrædder Madsen bød ham velkommen i de Helliges Forsamling, og bad om han, som han pleiede, maatte indlede med en kort Bøn. Kapellanen samtykkede, og Madsen bad da en Bøn, der varede et godt Kvarter. Han bad om Aandens kraftige Udgydelse baade over dem, der skulde tale, og dem, der skuldc høre, om at Aanden vilde puste paa de døde Ben, saa de kunde reise sig og love Herren, og hvis der var kommen en Sjæl ind, som endnu var hildet i Satans Snare, saa bad han om, at Ordets Sværd maatte hugge Snaren over. Han vidste, at Djævelen ogsaa stod udenfor denne Dør, — men han troede at kunne sige, at selv om han kom i en Skikkelse som Lysets Engel, saa skulde han ikke komme ind. — Derefter blev der sunget et Par Salmer,

og Kapellanen talte. Men det var ikke som i Kirken. Det var ham umuligt at komme i Aande under disse Omgivelser og med denne Tilhører-kreds. Han talte om, at de første Kristne var ogsaa kun en lille Flok fattige Mennesker, men de havde dog erobret Verden. Det samme ville vi nu prøve her i Dalby Sogn, sagde han. — Men han følte selv, at det vilde være umuligt for Halte Ki'sten og Skrædder Madsen at gjøre Erobringer, og han var ærlig nok til at tilstaa for sig selv, at havde han været i samme sociale Stilling som disse, saa vilde det ogsaa mislykkes for ham. De rige Bønder i Dalby vilde ikke have lyttet til en Mands Prædiken, som de socialt oversaa, og endnu mindre kunde han vente at vinde Indgang hos de høiere Samfundsklasser. — Han holdt derfor kun en meget kort Tale, og da de havde sunget et Par Salmer til, vilde han gaa. Halte-Kisten bad ham imidlertid paa en hemmelighedsfuld Maade at vente lidt, og han tøvede derfor, til de andre var gaaet. Tilbage blev kun Halte-Ki'sten, Maren Lisbeth, Præstens Husmand og dennes Kone. Disse sidste regnedes vel ikke med til den snævrere Kreds af Hellige, men Husmanden var en personlig Ven af Skrædder Madsen, og han ansaas

blandt Mosens Beboere som en Slags Standsperson.

Det hvide, grove Haandklæde blev nu lagt paa den øverste Ende af Skrædderens Bord, og Halte-Kisten begav sig ud i et lille, mørkt, snavset Kjøkken, hvorfra hun strax efter kom tilbage med et Fad Æbleskiver. „Væ'sgo Dahlberg," sagde hun, idet hun satte dem paa Bordet, „væ'sgo Folk". — Madsen aabnede et lille Hjørneskab, hvoraf han fremtog en Flaske Kirsebærvin og et snavset Brændevinsglas, som Halte-Ki'sten aftørrede i en Flig af sit Forklæde. „Vin fryder jo et Menneskes Hjerte," bemærkede Skrædder Madsen, idet han skænkede i Glasset for Kapellanen, „derfor kan Guds Børn vel nok nyde det —, med Maade natyrlig." Da Kapellanen havde nippet til Glasset, blev det atter skænket fuldt og budt til Husmanden. „Det er ligegodt en behavelig Snaps," sagde denne, idet han drak Glasset ud. De tog nu med Fingrene hver sin Æbleskive, medens Halte-Ki'sten atter begav sig ud i Kjøkkenet. Hun vendte tilbage med nogle Kopper tynd Kaffe, som hun selv havde tillavet med Fløde, en lille Tallerken med Kandis og nogle gamle Kager, om hvilke Kapellanen formodede, at det var et usælgeligt Rest-

oplag fra hendes Hvedebrødskurv. — Kapellanen fik med Møie en Kop Kaffe og en Kage ned.

Han vilde helst have gaaet strax efter denne Nydelse, men for ikke at støde Selskabet besluttede han dog at vente lidt. Husmanden og Skrædderen tændte deres Piber, og den første udtalte sin Tilfredshed med Forsamlingen. Madsen glædede sig herover. Han havde længe mærket, at Aanden havde fat i Husmanden, men han havde ikke trængt sig ind paa ham, da han stolede paa, at Gjennembruddet nok vilde komme. Husmanden tog nogle stærke Drag af sin Pibe, spyttede og saa meget eftertænksom ud. „Der er ligegodt meget, som vi ikke forstaar os paa,“ sagde han, „skjøndt vi har baade Forstand og fri Vilje.“ — Han kunde nok have Lyst til at spørge Kapellanen om en Ting. — Denne anmodede ham om at udtale sig frit. — Det var den Søndag, fortalte Husmanden, da de kjørte Rug ind paa Præstegaarden. Han stod paa Stænget, hvor der var temmelig mørkt, og satte Rugen sammen. — Han var tung i Sindet, for han vidste, han begik en Synd ved at være med til dette Arbeide. Da hørte han henne i en mørk Krog af Stænget noget hvæse, og da han saa derhen, opdagede han ligesom to gloende Øine.

„Det har væ't Djævlen," afbrød Halte-Ki'sten.

Husmanden anmodede Ki'sten om at høre Fortællingen til Ende. — Han havde da anmodet Jens, som holdt med Læsset udenfor, at komme ind paa Stænget. — Da Jens kom ind, pegede han paa de lysende Punkter og spurgte, om Jens kunde sige, ham hvad det var. „Det er sgu en Kat," havde Jens saa svaret. Men i det samme kom der to lysende Punkter til. „Har en Kat maaske fire Øine?" havde da Husmanden spurgt. „Nei, men to Katte har sgu fire Øine," havde Jens svaret. Saa i det samme kom der en „Hurrelvind" ind paa Stænget, saa det knagede i Bjælker og Sparrer. — Husmanden havde da spurgt Jens, om han ogsaa troede, det var en Kat. Men denne havde bare grint og sagt, at Husmanden begyndte nok at blive rundtosset.

„Tror Præsten, det var Katte?" spurgte han Kapellanen.

Kapellanen ansaa dette for det rimeligste.

„Men „Hurrelvinden"?" spurgte Husmanden.

Kapellanen mente det sandsynligt, at Gud ad denne Vei vilde kalde paa Husmanden, og Skrædder Madsen sammenlignede denne Vind med det stærke Vejr, der den første Pintsedag fyldte

det Hus i Jerusalem, hvor Apostlene var forsamlede.

Husmanden opkastede dernæst det Spørgsmaal, om der kunde være nogen Synd i at tjene en vantro Husbond. Kapellanen ansaa ikke dette for Synd, naar man ikke lod sig smitte af den vantro Husbonds Vildfarelser. — „Det er vel ellers en god Tjeneste, De har?“ sagde han til Husmanden. Dette kunde denne ikke benægte. Han havde en Krone om Dagen hele Aaret igjennem og Kosten. Desuden fik hans Kone og to Børn det meste af Kosten og Klæderne fra Præstegaarden. „Men,“ føiede han til, „den Gamle stikler jo lidt til mig engang imellem, fordi jeg abennerer paa Sjæleskatkisten.“

„Ja, Du skal huske paa, Jens Nielsen,“ sagde Halte-Ki'sten, „at Verdens Børn immer forfølger og hader paa de Hellige. Saadan vil det blive ved, lige til de kommer til at brænde i Helvede.“

Talen kom derved ind paa de Helliges Trængsler i Almindelighed, som syntes at tyde paa Verdens nærforestaaende Undergang. Dog mente Madsen, at der endnu var mange Sjæle, som kunde rives ud af Djævelens Klør som Brande af Ilden. Men det gjaldt om, kraftigt at støtte den indre Mission. Han fandt, at det var

en god Tanke, der nylig havde været Gjenstand for en Diskussion i Sjæleskatkisten, at give Herren Procenter af sin Indtægt. Han havde i den senere Tid begyndt paa dette. For at sy en Vest gav han Herren fem Øre, for et Par Buxer ti Øre og for en Frakke femten Øre. Han foreslog Husmanden at gjøre noget lignende. — Denne indrømmede, at Tanken var rigtig, men havde dog Betænkelighed ved at bringe den til Udførelse for sit Vedkommende, da han tjente hos en vantro Husbond. „Jeg frygter," sagde han, „at der ikke er nogen Velsignelse ved de Penge."

Kapellanen mente dog, at naar Pengene var tjente ved ærligt Arbeide, havde det ikke noget at betyde, at Husbonden var vantro.

Husmanden lovede, at han skulde tænke over det.

Derpaa tog Kapellanen Afsked, men maatte love at komme igjen næste Søndag. — Men da Forsamlingen ogsaa den Dag var ganske den samme, indsaa han, at ad den Vei kom han ikke frem, men prostituerede kun sig selv og sin Sag. Han endte derfor sin Tale med den Meddelelse, at han ikke kom tiere til disse Forsamlinger. „Folk her," sagde han, „er endnu ikke modne til Forsamlingslivet. Vi maa først se at samle dem i Guds Hus. Naar da Ørene ere

blevne opladte, er Tiden kommet til at samle de Hellige til mere private Sammenkomster.“ Han tvivlede ikke om, at denne Tid snart vilde komme, og bad sine Venner indtil da at have Taalmodighed. Herrens Aand havde allerede rørt ved mange Hjerter, og han ventede, af Guds Naade, en rig Høst.

Skrædder Madsen og Halte-Ki'sten saa lidt skuffede ud. De følte, at deres Tid var forbi som Ledere af Bevægelsen, og at de fra nu af maatte træde ned i de Meniges Rækker. Denne Følelse blev end stærkere, da Kapellanen afslog at tage Del i Maaltidet bagefter. Kaffen og Æbleskiverne blev af de Tilbageblevne nydt under en noget trykket Stemning, og Kirsebærvinen kom ikke frem. — Halte Ki'sten udtalte endog en Tvivl, om Kapellanen virkelig kunde anses for rigtig hellig.

„Naa, naa, Ki'sten,“ sagde Madsen, „Præster er Præster, og de har immer lidt svært ved at huske, at de ikke er mere paa det end de fattige Guds Børn. Men den Tid kan maaske nok komme, da vi kommer til at brække op fra Statskirken, og beskikke Præster, der hverken har to Kjortler eller Guld og Sølv i deres Taske.“

Saa kom endelig den Dag, — det var en Søndag sidst i September, — da Kapellanen kunde bekjendtgjøre Følgende fra Prædikestolen: „I Eftermiddag Kl. sex holdes der, om Gud vil, gudelig Forsamling hos Gaardeier Hans Jensen, Søgaarden. Indremissionær Jakob Pedersen og jeg vil tale.“

Folk nede i Kirken saa til hinanden, og Konerne begyndte at hviske sammen. At der skulde være gudelig Forsamling paa Sognets største Bondegaard var en Begivenhed, man for nogle Maaneder siden vilde have regnet til Umulighederne. Hans Jensen havde derved afkastet Broen og aabenbart sluttet sig til Missionen.

Da den gamle Præst efter Kirketid hørte det, gjorde det et stærkt Indtryk paa ham. Han ansaa Hans Jensen som sin bedste Ven blandt Bønderne, og det gjorde ham ondt, at denne ikke engang havde talt til ham om det i Forveien. Han vidste desuden, at Søgaardsmanden var Sognets egentlige Leder, skjøndt han aldrig lod sig mærke med sin Indflydelse eller søgte at gjøre den gjældende. Var Hans Jensen gaaet over til Missionen, saa var denne blevet en Magt i Sognet, og det var kun et Tidsspørgsmaal, naar de andre Bønder fulgte med. — Den gamle

Præst følte, at han begyndte at blive en Fremmed blandt sine Sognefolk, og han følte sig magtesløs overfor den nye Bevægelse. — Han tænkte paa, om han havde handlet rigtigt i ganske at holde op med at prædike. — Men nu kunde han ikke begynde igjen. Hvis han vilde lade bekjendtgjøre, at han prædikede hveranden Søndag, vidste han, hvordan det vilde gaa. Der vilde saagodtsom ingen komme i Kirke. Og lod han det ikke bekjendtgjøre, og Folk kom for at høre Kapellanen, — hvilken Skuffelse, naar de saa ham gaa paa Prædikestolen. Han vilde ikke tilsnige sig en Tilhørerkreds, som ikke var hans egen.

Kl. henad sex Søndag Eftermiddag strømmede Folk ned til Søgaarden. Næsten alle Byens Gaardmandsfamilier gav Møde, og en Del fra Sognets andre Byer kom kjørende i deres fineste Vogne. Af Husfolk var der derimod kun faa, og af Arbeidere kun Gaardens egne.

Hans Jensen bød Folk velkommen, og bad dem gaa om i Haven eller tage Plads i Stuerne, som de selv havde Lyst, indtil Forsamlingen begyndte.

Den store Havestue var tildels ryddet for Møbler, men en Mængde Stole var anbragt i Rækker, og nedenfor disse flere Rækker Bænke.

Lidt efter lidt samledes Folk. Man kunde se paa deres Ansigter og Bevægelser, at dette var dem noget uvant, og de første satte sig alle paa de nederste Bænke. En Husmand kom ind, rygende paa sin Pibe, som han pleiede ved politiske Møder. Men hans Sidemand hviskede noget til ham, og strax forsvandt Piben i Frakkelommen. — Saa kom Skrædder Madsen, Halte-Ki'sten og Maren Lisbeth. Som gamle Forsamlingsfolk gjorde de ikke mange Omstændigheder, men gik hen og satte sig paa de bedste Pladser. — Efterhaanden blev alle Pladser fyldte, kun nogle Stole, der stod mod Væggen, var endnu tomme. Tilsidst kom Kapellanen og Indremissionæren, og efter dem Hans Jensens Kone og Datter, Knud Larsen, Ingeborgs Kjæreste, Marie og Forpagter Petersen med Frue. De tog Plads paa de tomme Stole, og Kapellanen saa paa sit Uhr. — Forpagter Petersen saa ligeledes paa sit Uhr og hviskede noget til sin Frue. Hun rystede misbilligende paa Hovedet, og Hr. Petersen kastede et prøvende Blik paa Indremissionæren.

Kapellanen opfordrede nu Forsamlingen til at synge en Salme. Derefter vilde Medlem af den indre Missions Bestyrelse, Jakob Pedersen, tale.

Han var en gammel Mand med hvidt Haar, skarpe Øine og et haardt Træk omkring Munden. Han takkede Gud, sagde han, for det Liv, der nu var begyndt at vaagne i Dalby Sogn. Han havde tit bedt Vorherre om, at sligt maatte ske, thi han havde i Dalby Kirke bekræftet sin Daabspagt. Han havde siden, i sin Ungdom, vandret paa Syndens og Verdens Veie, men saa var Herren bleven ham for stærk, og han var blevet dreven af Aanden til at vidne for de fortabte Sjæle, og hans Arbeide havde ikke været forgjæves. Men Æren var Guds. — Lad os bede, fortsatte han, og bøiede Hovedet ned mod Brystet. Skrædder Madsen, Halte-Ki'sten og Maren Lisbeth bøiede ogsaa Hovederne og holdt Hænderne for Ansigtet. — De andre vidste ikke ret, om de skulde gjøre ligesaa. — Men da Kapellanen sad temmelig stiv, kun med foldede Hænder, gjorde de det samme. — Bønnen trak saalænge ud, saa de fleste troede, dette var den egentlige Tale, og at Jakob Pedersen var færdig, da han sagde Amen. Men saa gik han hen til Bordet, tog en Bibel, bladede i den og stod en Stund taus. „Mit Øie faldt her," sagde han saa, „paa et Sted af Profeten Jeremias. Det vil vi lægge til Grund for vor gudelige Andagt." Kapellanen reiste sig, og Forsamlingen fulgte

hans Exempel. Jakob Pedersen oplæste langsomt Texten og gik derefter sindigt hen og lagde Biblen paa Bordet igjen. Saa stod han et Øieblik og saa op i Loftet. En Del af Forsamlingen saa ogsaa op, men da de intet opdagede, tog de i en Hast Hovederne til sig igjen.

Jakob Pedersen holdt sig ikke strængt til Jeremias. Han streifede alle Profeterne, sprang fra disse over i Evangelierne og de paulinske Breve og landede tilsidst i Johannes Aabenbaring. Da han kom til den, løftede Forpagter Petersen Hovedet, som han i den sidste Tid havde holdt noget bøiet, og lyttede opmærksomt efter. Han vidste, at det var det sidste Skrift i Biblen, og mente, at det nu havde Ende. Jakob Pedersen havde da talt en stiv Time. — Han gik hen til Ingeborg, hviskede hende noget i Øret, hvorpaa Ingeborg gik ud, men kom strax efter tilbage med en Karaffe Vand og Glas.

Da Jakob Pedersen havde drukket et Glas Vand, tog han fat paany. De havde nu, sagde han, hørt Guds eget Ord, nu vilde han, efter Aandens Indskydelse, anvende det paa den nærværende Tid. — Forpagteren stirrede haabløst først paa sin Kone, saa paa Kapellanen, og denne saa noget misfornøiet ud. — Forsamlingen

sad stille som Støtter med Blikket fæstet paa Taleren.

Da Jakob Pedersen endnu havde talt en halv Time, stillede Kapellanen sig hen ved Siden af ham og tog gjentagne Gange sit Uhr op. Jakob Pedersen sendte ham et skarpt Sideblik. Han talte just om Aandens vidunderlige Magt over dem, der havde givet sig ind under den. „Aanden," sagde han, „hænger ikke i Klokkestrængen. Har han først begyndt at slaa med Vingerne, saa flyver han høit, høit."

Endelig sagde han Amen for sidste Gang. Men Forpagteren følte sig dog først sikker, da Missionæren foreslog at synge en Salme.

Derefter tog Kapellanen Ordet. Da hans Ven, Jakob Pedersen, havde talt saalænge, skulde han fatte sig i Korthed. Han vilde kun udvikle, hvad Betydning de gudelige Forsamlinger havde. Det var ikke Meningen, at de skulde afløse Gudstjenesten i Kirken. I denne skulde Garnet udkastes og Sjælene fanges. Men i de gudelige Forsamlinger trak man, saa at sige, Sjælene i Land. Her vilde i Reglen kun de komme, som allerede følte sig grebne af Ordet, og her vilde de føle sig som et Samfund af Hellige, der stod i Modsætning til den vantro Verden. De gudelige Forsamlinger satte det skarpe Skjel mellem

Guds Børn og Djævelens Børn. Guds Børn vilde i dem føle sig som i et lille Himmerige, men Djævelens Børn vilde forarges over dem og hade dem. — Han sluttede med den Meddelelse, at Hans Jensen en Gang om Maaneden havde stillet dette Lokale til Raadighed for Guds Børn, og at i Reglen kun han selv vilde tage Ordet ved disse Forsamlinger.

Saa gik Folk hjem. Men Hans Jensen havde anmodet nogle af de anseligste Bønder og deres Koner om at blive tilbage for at spise Aftensmad. — Halte-Ki'sten havde i et af de andre Værelser skimtet et langt, rigeligt dækket Bord. Hun havde meddelt sine to Venner sin Opdagelse, og de tøvede derfor noget før de tog Afsked. De havde faaet fat i Jakob Pedersen og holdt tappert Stand i Samtale med ham, til Salen var tom. Men ingen bad dem at blive. Saa maatte de gaa. De tænkte paa deres egen Forsamling nede i Mosehuset, paa Æbleskiverne og Kirsebærvinen, og de følte dybere end nogensinde, at deres Tid var forbi.

Der herskede en ret livlig Stemning ved Bordet. Jakob Pedersen fortalte om sine talrige Reiser i Missionens Tjeneste. Han havde været næsten hele Landet rundt. Bønderne, hvoraf de fleste kun kjendte den nærmeste Omegn, fik Re-

spekt for ham. — Navnlig imponerede det dem, naar han fortalte om, hvordan han havde læst de vantro Præster Texten. — De var enige om, at gudelige Forsamlinger kunde være til stor Nytte, og tillige om, at Hans Jensens Gaard var den eneste i Sognet, der skikkede sig til dette Brug.

Kapellanen var kommen til at sidde ved Siden af Ingeborgs Kjæreste. Han ønskede ham til Lykke med at blive optaget i en saadan Familie.

„Ja," svarede Knud Larsen, „det er gode Mennesker."

„Og gode Kristne," tilføiede Kapellanen.

„Det kommer for mig ud paa ét," svarede Knud.

„Sætter De da ikke Pris paa, at Ingeborg og deres Svigerforældre høre til den troende Menighed?" spurgte Kapellanen.

„Jeg sætter ikke saamegen Pris paa den indre Mission," svarede Knud undvigende.

„De er dog kommet til Mødet idag."

„Jeg vidste ikke, her var noget Møde."

„Saa var De maaske ikke kommet?"

„Ikke for Mødets Skyld," svarede Knud sagte.

„Det maa være en Sorg for Ingeborg," sagde Kapellanen alvorligt.

„Vi har tit talt om det,“ svarede Knud. „Men det, der drager os sammen, er stærkere end det, der skiller.“

„Det kommer an paa, om det kan holde i Længden. Troen er det stærkeste Baand mellem to Mennesker.“

Knud svarede ikke herpaa. Han lagde Mærke til, at Ingeborg stod ligeoverfor og gjorde sig Umage for at opfatte, hvad de talte om. —

Det var Aftalen, at Vedel skulde komme ned og hente Marie. Men han kom ikke. Hun formodede, han maatte være bleven kaldt ud til en Syg. — Hun og Kapellanen fulgtes derfor ad hjem, og hun var ret glad ved det, thi nu kunde hun faa spurgt ham om noget, som hun ønskede at faa Klarhed over.

Det var en stille Aften, og Luften var endnu ret mild, skjøndt det var sent i Høst. Maanen skinnede klart, og Engene dampede. Ellebuskene reiste sig som Øer i Taagehavet. Den eneste Lyd, de hørte, var to Hunde langt borte, der besvarede hinandens Gjøen. Naar den ene holdt op, tog den anden fat.

Da de kom ud paa Veien, kom Marie pludselig til at tænke paa, om det var rigtigt af hende at følges med Kapellanen. Forpagter Petersen havde tilbudt at kjøre dem Begge hjem. Det

var en Omvej for ham paa en halv Mil, men det brød han og Fruen sig ikke om. Men baade hun og Kapellanen havde afslaaet det. — Nu, da hun var alene med ham, følte hun det som en Uret mod Vedel. Hun havde aldrig før tænkt over, at Kapellanen var en ung Mand. Hun tænkte kun paa ham som Præst, og særlig som Præst af den indre Missions Retning, der var helt optaget af Guds Riges Sag. Nu kom hun til at huske paa, at undertiden, naar de sad ved Bordet, og hun kom til at se hen paa ham, saa havde hun mødt hans Øine. Og ligesaa i Kirken. Han saa næsten altid ned paa hende. Hun fik pludselig en Frygt for, at han skulde byde hende Armen, og gik over paa den anden Side af Veien. — Mon han ogsaa vilde gaa over? Hun gik inde paa Veistien ved Grøften, og hun lagde Mærke til, at der var et dybt Hjulspor paa den anden Side. Det kunde han da ikke gaa i. Men da de kom lidt op ad Bakken, holdt Hjulsporet op, og Veien var jævn. Men han blev ved at holde sig paa den anden Side. — Saa følte hun sig atter tryg.

Det første Stykke var de Begge tause. Hun gik og tænkte paa, hvordan hun skulde faa begyndt at spørge ham om det hun tænkte paa. Han vidste ikke ret, hvordan han skulde tage

Situationen. I sine Studenterdage havde han let ved at tale med Damer. Han var kommen i de fineste Kredse i Kjøbenhavn. Men siden sin Opvækkelse havde han trukket sig tilbage fra Selskabslivet, og nu var han Missions-Præst, og gik her med en ung, smuk, forlovet Pige, som aabenbart satte ham høit som Ordets Forkynder. Studenterminderne og Præsteværdigheden mødtes i ham som to Strømme, der brødes mod hinanden, og holdt hinanden Stangen. Han følte, at fik de første Magten, saa vilde han i hendes Øine blive en helt anden. Men paa den anden Side greb disse Minder ogsaa forstyrrende ind i Præsteværdigheden. Naar han stod paa Prædikestolen overfor en stor Skare Tilhørere, saa kunde han sagtens bringe dem til Taushed. Saa følte han sig som Herrens og Kirkens Tjener. Men her var der kun én Tilhører, og det var en smuk, ung Pige. Og Maanen skinnede og Engene dampede. — Han kom til at tænke paa „Elverhøi“ og Elverpigerne, og alt sligt, som ikke havde det mindste med Missionen at gjøre. — Han greb sig selv i et Ønske om, at han ikke havde studeret Teologi, at han aldrig var bleven Præst. — Men hvad havde det kunnet nytte, Marie var jo forlovet, og det med en Fritænker.

En Fritænker, — det var for ham Indbegrebet af alt, hvad der var slet. Han hadede dem, og han frygtede dem. Han havde selv i sine første Studenteraar været smittet deraf, og han vidste fra den Tid, at Fritænkerne havde en vis Tvivl, om ogsaa alle Troende var ærlige Folk. Derfor blev han altid ubehagelig berørt, naar han var sammen med Vedel. Det var ham imod at være sammen med saadanne Mennesker, som aldeles ikke bøiede sig for Kirken. — Men hvor var det muligt, at Marie kunde elske en Fritænker, tænke paa at blive hans Hustru. Det var jo en unaturlig, syndig Forbindelse. Skyldte han ikke baade Gud og hende at gjøre hende opmærksom paa Faren?

Da han var kommen saa langt i sin Tankerække, følte han sig atter som Præst overfor Marie. Studenterminderne svandt, han fristedes ikke mere af Elverpigerne og alt det andet. Det var ikke mere en ung, smuk Pige, der gik derovre paa den anden Side af Veien, det var en troende Kvinde, et Guds Barn, der blindt styrtede sig i den frygteligste Fare. Han havde Forpligtelser overfor hende saavelsom overfor enhver anden af de ham betroede Sjæle. Han maatte under alle Omstændigheder vise hende Faren. —

Men det var et vanskeligt Æmne, og der maatte anvendes den yderste Forsigtighed.

De var komne op paa Bakken, nedenfor hvilken Hans Jensens Gaard laa. De standsede Begge et Øieblik for at trække Vejret. Under dem laa Søen med Glimt af Maanen paa sin krusede Flade. Bagved den Skoven, mørk og hemmelighedsfuld. Høit oppe i Luften fløi en Flok Trækfugle med pibende Vingeslag mod Syd. —

„Der var noget, jeg gjerne vilde spørge Dem om, Pastor Dahlberg," begyndte Marie med lidt usikker Stemme.

Kapellanen anede, hvad der vilde komme, og han ansaa det for en Guds Styrelse, at hun selv bragte Sagen paa Bane.

„Jeg er ganske til Deres Tjeneste, Frøken Hansen."

„Kan det slet ikke tænkes, at et Menneske kan frelses uden Tro? — Et godt Menneske."

„Jo, — hvis der var et virkeligt godt Menneske, saa kunde han frelses uden Tro, kun ved sine Gjerninger."

„Et virkeligt godt Menneske?"

„Ja, — et Menneske uden Synd."

„Men det er der jo ikke."

„Nei. Der har kun været én uden Synd."

„Saa kan altsaa ingen frelses uden Tro.“

„Slet ingen.“

De var atter begyndt at gaa. Kapellanen gik nu midt paa Veien, for at de bedre kunde høre hinanden.

„Der er nogle, der tror paa en Omvendelse efter Døden,“ sagde Marie spørgende efter et Øiebliks Pause.

„Det er en farlig Vildfarelse. Er Tro nødvendig til Frelse, saa er Omvendelse efter Døden umulig.“

„Kan de da ikke komme til at tro der?“

„Nei. Troen er en Overbevisning om det, som ikke ses. Men efter Døden sér man. Der er ingen Plads for Troen.“

„Saa er der intet Haab?“

„Intet. — Under alle Omstændigheder ikke for dem, der her har havt Leilighed til at høre og komme til Troen.“

Der blev atter en Pause. — Det var for Marie, som om der foran hende aabnede sig et stort, mørkt Svælg, der slugte alt, hvad hun elskede. —

„Tror De dette ganske vist?“ spurgte hun, idet hun stod stille og saa paa ham.

Kapellanen følte næsten Medlidenhed med hende. Han maatte slaa sine Øine ned for dette

Blik, der røbede saamegen Angst og Sorg. — Han betænkte sig et Øieblik. Han havde næsten en Følelse af, at han stod der som en Morder, med Kniven løftet over sit Offer. Men saa kom han til at tænke paa, at han stod der som Kirkens Tjener. Han kunde ikke følge sin menneskelige Følelse uden at forraade Kirkens Sag. Saa slog han igjen Øinene op, saa fast paa hende og svarede:

„Hvis jeg ikke troede dette ganske vist, saa kunde jeg aldrig mere prædike. Thi saa var hele Kirkens Lære en Løgn, et uhyre Bedrag. — Vi retfærdiggjøres, uforskyldte, af Guds Naade, ved Troen paa Jesus Kristus. — Saadan lærer Paulus, og paa den Lære er hele Kirken grundet."

Hun sænkede sit Hoved for hans Blik. — Det var ikke mere den unge Mand, hun stod overfor, det var Præsten, Kirkens Tjener, den Kirke, som gjennem atten Aarhundreder havde forkyndt det samme. Hvad var hun, at hun vilde tvivle om den. Og hvad var Holger og Anna og hendes Fader og Vedel? — Enkelte Mennesker, Draaber i den store Strøm, der i Aarhundreder havde strømmet i den samme Retning, men som nu vilde prøve paa at gaa imod Strømmen. Men hvor kunde de tænke paa at ville forandre dens Løb? Og hvor turde de? Thi det

var jo Gud selv, der var Strømmens evige Kilde, Gud og hans aabenbarede Ord.

De gik tause videre et Stykke og kom op i Nærheden af Byen. Taarnuhret i Kirken slog elleve.

„Det er blevet sent," sagde Marie.

„Kjender De Arnljot Gelline af Bjørnson?" spurgte Kapellanen. „Den er fra hans gode Tid."

Marie kjendte den.

„Husker De da Ingigerd er flygtet fra sin Ven, fordi han dræbte hendes Fader, saa kommer hun til Sydens Kloster og banker paa Porten. Og Nonnerne synger inde fra Kirken:

Kom Barn, kom Brud
Kom ind til Gud;
Kom Synd, kom Savn
I Jesu Favn;
Hvil synkende Sorgen
Paa Horebs Top
Med Lærken imorgen
saa kviddrer Du op.

Her Attraa Du bytter,
Her Længsler Du flytter,

Her Frygten den falder
Hvor Frelseren kalder,
Her, knækket som Sivet,
Du reiser Dig hel,
I Hedningelivet
Forliste Sjæl."

De saa en Mand komme med hurtige Skridt henimod dem. Det var Vedel. Han var just kommet fra en Syg, og da han havde været oppe i Præstegaarden, og Marie endnu ikke var kommen hjem, var han blevet ængstelig, og var nu gaaet hende i Møde. — Han tog Marie under Armen, og de fulgtes alle ad op til Præstegaarden. Kapellanen gik til sit Værelse, Marie ind i Dagligstuen, hvor hendes Moder endnu sad oppe og ventede. Vedel gik strax hjem. Han var træt, sagde han.

Da Marie kom op paa sit Værelse, — det var et hyggeligt Loftskammer med Gavlvindu, — stillede hun sig i det aabne Vindu, hvorfra hun saa et Hjørne af Haven og den ene Halvdel af Kirkegaarden. Kirken og Træerne kastede mørke Skygger i det blanke Maanelys. Men hist og her faldt Straalerne stærkt paa Gravmindernes Marmorkors. — Hun kunde høre Taarnuhret dikke, saa stille var det. — Saadan stod hun

længe, uden at hun ret vidste, hvad hun tænkte paa. Hun syntes, det var ligesom alt var gaaet istaa, og hun undredes næsten paa, at Uhret deroppe i Taarnet ikke gjorde det samme. Saa hørte hun, det faldt i Slag. Hvad mon Klokken var? Først lød de fire Kvarter-Slag paa den lille Klokke, saa tolv Slag paa den store. Hun undredes paa, at den ikke var mere.

Saa lukkede hun Vinduet og tændte Lampen. — Hun hørte et Vindu blive lukket nedenunder. Det var Kapellanen, hvis Værelser laa under hendes, men med Vinduer til en anden Side. Mon han ogsaa havde ligget og set ud? Saa faldt hun igjen i Tanker. „Her Attraa Du bytter, her Længsler Du flytter." — Nei, det var nok ikke saadan at flytte sine Længsler. Det turde hun slet ikke tænke paa. — Der var jo da ogsaa Mulighed for, at Vedel kunde blive troende. Og nogen Synd kunde det da ikke være at elske ham.

VI.

Det var i Begyndelsen af Oktober, og der skulde afholdes Examen i Sognets Skoler. — Det

var Pastor Hansens Mening, at han selv vilde have besørget dette. Men et Par Dage før blev han forkjølet. Han hostede, havde noget Feber, og Vedel forbød ham at gaa ud. — Kapellanen skulde altsaa træde i hans Sted.

Da gamle Rasmussen og hans Kone hørte dette, blev de grebet af stor Skræk. Madam Rasmussen kom flere Gange om Dagen ind i Præstegaarden for at høre til Præstens Befindende. — Hver Gang havde hun et nyt Husraad mod Forkjølelsen. — Det skulde være saa godt at ligge med den venstre Strømpe om Halsen om Natten. At ligge med et Katteskind paa Brystet og en Stang Lak paa Ryggen, havde hun ogsaa hørt, havde hjulpet mange.

„De kan jo forstaa," sagde hun til Fru Hansen, „at Rasmussen er forknyt. Han er jo ikke inde i den nye Religion, som vi nu har faaet her til Sognet. — Jeg har sagt til ham, at han blot skulde spørge Børnene dygtig ud om Djævelen og Helvede, saa gik det nok. Men det kan jeg jo ikke, sagde han, thi jeg har fortalt Børnene, at der hverken er nogen Djævel eller noget Helvede."

„Det var vistnok ogsaa forkert af Rasmussen," bemærkede Fru Hansen.

„Jeg sagde ogsaa til ham," svarede Madam Rasmussen, „at han maatte sige til Børnene, at han havde taget Feil, og lade dem lære noget om disse stygge Ting. — Herregud! han kunde jo gjøre det om igjen, naar Examen var overstaaet. — Men De kan tænke Dem, Fru Hansen! — Rasmussen stampede i Gulvet og sagde, han vilde blive ved sin gamle Tro. — Ja, saa maa Du ved Gud! ogsaa tage, hvad der følger paa, lille Rasmussen! — sagde saa jeg. Men jeg er vis paa, at uden Djævelen kommer Du ingen Vegne med Kapellanen. — Men han sagde, at var han kommen igjennem Verden uden Djævelen til han var halvfjerdsindstyve Aar, saa vilde han ikke have noget at bestille med ham nu." — —

Da Examensdagen kom, gik Kapellanen ind i Skolen Klokken ni. — Børnene var samlede paa Legepladsen, alle i deres bedste Klæder. De fleste af dem havde et stort Stykke Hvedebrød i Haanden. I et aabent Skur sad Halte-Ki'sten og en anden Hvedebrødskone med deres store Kurve fulde af Brød.

Inde i Dagligstuen gik Rasmussen op og ned af Gulvet med Hovedet bøiet og Hænderne paa Ryggen. — De to Medlemmer af Skolekommissionen, som, — foruden Kapellanen, — skulde overvære Examen, var allerede ankomne.

Den ene var Hans Jensen, den anden, en høi, svær Mand med rødt Ansigt og sort, glatkæmmet Haar, hed Peter Sørensen. — Der stod skaaret Smørrebrød, Bajerskøl og Brændevin paa Bordet.

Da Kapellanen traadte ind, reiste de sig og hilste. Rasmussen spurgte, om Pastor Dahlberg ikke vilde nyde lidt før de begyndte, men Kapellanen trængte ikke til noget.

„Ja, De har sgu vel heller ikke været saa tidlig paa Benene som vi, Hr. Pastor!“ sagde Peter Sørensen, idet han skjænkede sig et Glas Øl.

Kapellanen svarede ikke, — Peter Sørensen var en af de faa Bønder, som endnu ikke var paavirket af hans Prædiken, — men anmodede Rasmussen om at kalde Børnene ind.

Religion var det første Fag, hvori der skulde examineres. Efterat en Salme var afsunget, anmodede Kapellanen Rasmussen om at katekisere over Forsagelsen. — Han begyndte med at spørge, hvad vi skulde forsage. „Det Onde,“ svarede Børnene. — Hvad der da var ondt. — „Det som strider imod Samvittigheden.“ — Om de kunde nævne nogle onde Gjerninger? „At lyve, stjæle, myrde, bedrage, og idethele gjøre andre Mennesker Fortræd.“ — Men hvad er da det Gode? spurgte Rasmussen. „At gjøre mod

andre Mennesker, hvad vi vil, de skal gjøre mod os,“ svarede Børnene i Kor. — Kunde de af Bibelhistorien nævne et Exempel paa et ondt Menneske? — Børnene betænkte sig lidt. „Pilatus,“ svarede en lille Pige. „Jakob,“ — mente en af Drengene. — Rasmussen indrømmede, at man nok kunde sige om Jakob, at han havde begaaet onde Handlinger, han havde bedraget sin Fader og sin Broder. Dog vidste vi ogsaa noget godt om ham. Pilatus derimod var, efter hvad vi vidste om ham, en ond Mand. Men kan I saa nævne mig et godt Menneske? — „Jesus,“ raabte Børnene. — Var de selv onde eller gode Børn? — Børnene betænkte sig. „Gode,“ hvidskede en lille Pige med en gul Haarfletning i Nakken og et Par store blaa Øine. — „Ja, Du er en god lille Pige, Karen,“ sagde Rasmussen og klappede hende paa Hovedet, men de fleste Børn er vel lidt af begge Dele, og Du maaske med, — sommetider. — Er der nogen onde Børn herinde, spurgte han. — Nogle af dem saa hen til en stor Dreng, som sad langt nede i Rækken. Han blev rød i Hovedet og saa ned paa Bordet. — Mener I, at Hans er en ond Dreng? spurgte Rasmussen, — hvorfor det? — „Han stjal en Basse af Sidses Hvedebrødskurv,“ sagde en af de øverste Drenge rask. —

Ja, sagde Rasmussen, det skulde Hans ikke have gjort, det var rent galt af ham. — Men hvormange Penge havde Du med fra Dit Hjem til at kjøbe Basser for Peter? spurgte Rasmussen den Dreng, der havde omtalt Hans' Tyveri. — „25 Øre,“ svarede Peter flot. — Hvormange havde Du med, Hans? henvendte han sig til Synderen. „Ingen,“ svarede denne med Graaden i Halsen. — Hvorfor tror I, at Hans ingen havde med, spurgte han Børnene. „De har heller ingen derhjemme,“ sagde en lille Pige, hvis Forældre boede ved Siden af Hans'. — Ja, se derfor kunde Peter sagtens forsage at stjæle Basser, sagde Rasmussen, for han havde 25 Øre i Lommen, men for Hans var det sværere, for han havde ingen. Og da han saa, at alle I andre havde Basser, saa syntes han, det var saa fattigt, at han ingen havde, og saa tog han en. — Kunde I ikke have forhindret det, spurgte den gamle Lærer. — „Vi kunde have givet ham en Basse,“ sagde en kjøn Dreng med et opvakt Ansigt. — Ja, der ser I, sagde Rasmussen, havde I baaret jer ad mod Hans, saadan som I vilde, at andre skulde have baaret sig ad mod jer, hvis I ingen Penge havde havt, saa havde Hans ikke taget Bassen. — Hans har Skyld, men I er heller ikke uskyldige.

„Det kan være nok,“ — sagde Kapellanen, „nu vil jeg selv tale lidt med Børnene.“

„Hvordan lyder Forsagelsens Ord, Børn?“ spurgte han.

Børnene saa paa ham.

„Naa, det véd I jo godt, — vi forsage . . .“

„Vi forsage Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen,“ ramsede Børnene op.

„Rigtigt! altsaa, hvem er det, vi skal forsage?“

„Det Onde!“ raabte Børnene, sikkre i deres Sag.

„Hvordan lyder Guds Ord, Børn! hvad var det, I nylig sagde?“

„Det Onde,“ raabte Børnene atter.

„Nei, nei, Børn, hvad staar der; — vi forsage Dj . . .“

„Djævelen,“ raabte Børnene.

„Der har vi det,“ sagde Kapellanen med Vægt, „det er Djævelen, vi skal forsage, thi han gaar omkring . . . naa! han gaar omkring som en brøl . . .“

„Han gaar omkring som en brølende Løve, søgende hvo han kan opsluge,“ istemmede hele Skaren.

„Gaar han saadan omkring?“

„Nei," raabte alle Børnene.

„Ja, men der staar jo i Guds Ord, Børn, at han gaar omkring, altsaa gaar han omkring. — Men gaar han omkring som en brølende Løve?"

„Ja!" raabte Børnene.

„Nei, nei, nei, Børn! Det er jo en Lignelse. Har I nogensinde set en brølende Løve?"

„Ja!" raabte et Par af Drengene.

„Hvor?" spurgte Kapellanen forundret.

„Paa Markedet!" svarede Drengene tillidsfuldt.

„Ja, — men det er ikke saadanne Løver, der menes i Guds Ord, — det er de onde, — naa, de onde Men . . ."

„De onde Mennesker!" skreg Børnene.

„De onde Mennesker, — ja, det er dem, Djævelen har taget Bolig i, og i hvis Skikkelse han gaar omkring. — Men, kan I saa sige mig, — hvem er de onde Mennesker?"

„Djævlen," svarede Børnene freidigt.

„Nei, det er atter galt. Djævlen er ikke et Menneske, men han er *i* de onde Mennesker. Og de onde Mennesker det er de — de Van . . . Naa, de Van . . ."

„De Vanartede," gjættede en Dreng.

„De Vantro!" raabte en stor Pige, idet der pludselig gik et Lys op for hende.

„Det var rigtigt, min Pige, det var da endelig engang et fornuftigt Svar. De Vantro, — det er de onde Mennesker, i hvem Djævelen bor.“

Kapellanen nærmede sig nu til Hans, og idet han stillede sig lige overfor ham, og saa alvorligt paa ham, sagde han:

„Kunde Hans saa nævne mig en af Djævelens Gjerninger?“

Hans taug.

„At stjæle,“ sagde Kapellanen med Eftertryk. — „Men hvad faar Tyven?“

„En Basse,“ sagde en mindre Dreng troskyldigt.

De andre Børn lo. Hans satte et trodsigt Ansigt op.

„Nei, Børn, hvad siger Guds Ord om Tyven? — Naa, hvem kan sige det? — Jeg lod — jeg lod Forb . . .“

„Jeg lod Forbandelse udgaa, siger den Herre Zebaoth, at den skal komme til Tyvens Hus, og til dens Hus, som sværger falskelig i mit Navn,“ svarede Børnene i Kor.

„Ja, saadan er det. Over den, som gjør Djævelens Gjerninger, kommer der Forbandelse, og tilsidst, — naa tilsidst?“

„Vand og Brød,“ svarede en stor Dreng forsigtigt.

„Ja, det er Øvrighedens Straf, den af Gud indsatte Øvrighed, som straffer Synderne her paa Jorden. Men tilsidst, — hvis de fremturer, saa — naa, — Hel . . .“

„Helvede,“ svarede den store Pige.

„Det er rigtigt, — Du er en flink Pige. Kan Du nævne mig et Guds Ord, som taler herom? Naa, — Tr . . . Træng . . .“

„Trængsel og Angst skal komme over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det Onde.“

„Rigtigt. — Men, — som vi hørte før, — Hans havde ingen Penge, men Peter havde 25 Øre. Af hvem havde Du faaet de 25 Øre, Peter?“

„Af min Farmor,“ svarede Peter med Sikkerhed.

„Ja, Peter, — men Din Farmor, — af hvem havde hun faaet de 25 Øre?“

Peter tænkte sig om, men taug.

„Kan nogen af jer andre maaske sige mig det? Naa, af G . . .“

„Af Gud,“ svarede Børnene.

„Af Gud, — ja, — thi, — — hvem er den som gjør rig?“

„Gud,“ raabtes der i Kor.

„Godt. Thi . . . hvad staar der skrevet?“

„Gud er den, som gjør fattig, og den, som gjør rig; han nedtrykker og han ophøier.“

„Altsaa, — det er Gud, der har gjort Hans fattig og givet Peter de 25 Øre.“

Kapellanen spurgte dernæst Børnene, hvorledes Hans skulde bære sig ad for at undgaa at komme i Helvede, og han kom derved ind paa Saliggjørelsens Orden. Men her viste Børnene sig ganske ukyndige. Han udviklede det for dem, men det forekom dem meget dunkelt. Hans syntes, at Udsigten til at undgaa Helvede var meget ringe, og han overveiede, om han saa ikke ligesaa godt kunde gjøre et nyt Forsøg paa at stjæle en Basse fra Sidse, da Straffen dog efter al Rimelighed ikke derved vilde blive forøget.

Da Examen var forbi, og Børnene var gaaet, henvendte Kapellanen sig med en alvorlig Mine til Rasmussen: „Ja, kjære Hr. Rasmussen!“ sagde han, „de andre Fag kan gaa, — men i Religion var det utilladeligt. Børnene var ganske uvidende om Kirkens Hovedlærdomme, — deres kristelige Begreber var fuldstændig udviskede. — Jeg antager, at Skolekommissionens Medlemmer i den Henseende er af samme Mening som jeg?“

Hans Jensen udtalte sin Tilslutning til Kapellanen, — „men Rasmussen er jo en gammel Mand,“ føiede han formildende til.

„Ja,“ sagde Peter Sørensen, „jeg er sgu ikke saadan klog paa de Dele. Men jeg kunde nok høre, at naar Kåplanen spurgte dem ud, det var mere saadan efter Guds Ord. Men jeg tror sgu ligegodt, de klogedes bedre af Degnens.“

Rasmussen stod stille og sagtmodig ved Kathederet. „Jeg har gjort det saa godt, jeg kunde,“ sagde han, „og jeg kan ikke gjøre det anderledes.“

„Men dette kan slet ikke gaa, Hr. Rasmussen, — slet ikke. — Jeg bliver nødt til at forebringe Sagen for Autoriteterne, — for Provsten.“

„De maa handle, som De kan forsvare, Hr. Pastor! — Jeg vilde gjerne have blevet ved nogle Aar endnu, — om Gud havde givet mig Helbred, — men jeg er færdig, naar jeg ikke kan faa Lov at blive længer.“

„Ja, det bliver jo Autoriteternes Sag, Hr. Rasmussen! — Jeg gjør kun min Pligt.“

„Det er sgu kjedeligt,“ sagde Peter Sørensen, „for Rasmussen har altid været en skikkelig Mand og aldrig sla'et Børnene. — Kan De huske, da jeg gik i Skole, Rasmussen? Jeg var sgu et Utuske, — da jeg selv skal sige, — men De fik sgu ligegodt sat nogen Skik paa mig.“

„Ogsaa jeg tror, at Rasmussen er en hædcr-

lig Mand,“ sagde Kapellanen, — men det er virkelig ikke nok til at være Kristendomslærer. — Der maa mere til.“

„Hvad mere?“ spurgte Rasmussen lidt skarpt.

„At man selv er en troende Kristen. — De gaar aldrig til Herrens Bord, Hr. Rasmussen?“

„Nei.“

„Og De skal undervise Børnene om Nadverens Sacramente! — Hvad er Deres Mening om Daaben?“

„Skal nu jeg examineres,“ spurgte Rasmussen, der begyndte at blive lidt hidsig. — „Vil Skolekommissionens Medlemmer ikke gaa ind og faa lidt at spise?“ føiede han til for at faa en Ende paa Samtalen.

„Jo, det var sgu et Ord i rette Tid,“ sagde Peter Sørensen fornøiet. „Det er ligegodt strabeserende saadan at sidde stille og høre efter.“

De gik ind for at spise. — Madam Rasmussen kunde strax se paa sin Mand, at der havde været noget i Veien, og hendes Aasyn antog et krigerisk Præg. Hun vovede dog ikke at rette noget direkte Angreb paa Kapellanen, men besluttede at lade sin Harme gaa ud over Hans Jensen.

„De havde nok gudelig Forsamling forleden, Hans Jensen?“ sagde hun, da de vel havde begyndt paa Suppen.

„Ja, vi havde saa, Madam,“ svarede Hans Jensen sindigt. Han ønskede ikke at tage den tilkastede Handske op.

„Det maa saamænd give megen Uleilighed i et Hus,“ tilføiede hun. „Og saa kommer det jo an paa, hvad der kommer ud af det.“

„Folk faar da Guds Ord at høre,“ bemærkede Hans Jensen sagtmodigt.

„Ja, Gud véd, om det er for det, de kommer? — Det er jo saadan blevet en Mode nu, — rundt omkring.“

„Den Mode skulde De følge, Madam Rasmussen,“ sagde Kapellanen halvt spøgende.

„Nei Tak, Hr. Pastor Dahlberg! — Jeg holder mig til min Børnelærdom.“

„Ja, det gjør jeg sgu med, Madam,“ sagde Peter Sørensen leende. „Men lad nu hver gaa sin Vei,“ lagde han formildende til. „Jeg har nu altid sagt, at enhver bliver salig ved sin Tro.“

„Var De ikke med til Forsamlingen, Peter Sørensen? Jeg troede ved Gud, at alle Bønderne havde været der.“

„Ja, det kommer jo ikke os ved, lille Mor,“ sagde Rasmussen, der nok kunde mærke, at hans Kone brændte af Kampiver.

„Nei, det gjør det jo ikke, Rasmussen,“ svarede hun lidt neddæmpet, „men man vil jo gjerne høre lidt om, hvad der sker i Sognet.“

„Ja, nu kan Madammen jo komme med, naar vi skal have Forsamling igjen,“ sagde Hans Jensen, „De har da før været paa Søgaarden.“

„Ja, det maa De nok sige, Hans Jensen,“ svarede Madam Rasmussen formildet, „der er saamænd faa Steder, jeg hellere kommer. — Men den Helligdom, den bryder jeg mig ikke om.“

„Der staar ellers skrevet, Madam Rasmussen,“ sagde Kapellanen alvorligt, „at uden Hellighed skal ingen se Gud.“

„Ja, jeg véd ikke, hvad der staar skrevet, Hr. Pastor Dahlberg! men jeg véd da nok, at der er ingen kan være hellig.“

„Paulus taler dog om de Hellige, Madam Rasmussen.“

„Saa maa Folk ved Gud have været bedre dengang, end de er nu,“ svarede Madam Rasmussen afgjørende. — —

Da Middagsmaaltidet var tilendebragt, gik Kapellanen og Hans Jensen. — Peter Sørensen tøvede endnu lidt hos de gamle Degnefolk, og

Rasmussen maatte nu fortælle sin Kone, hvordan det var gaaet ved Examen, og den Samtale han bagefter havde havt med Kapellanen. — Madam Rasmussen gav nu frit sine Følelser Luft. „Den hellige Vigtigper," sagde hun, „han tror nu, han kan gjøre, hvad han vil, fordi hans Fader er Bisp. — Du skulde ikke have taalt det, Rasmussen; men Du er altfor skikkelig, er Du. — Er det ikke sandt, Peter Sørensen?"

„Ja, han er sgu noget krasbø'stig," mente denne. „Men hvad Fa'n kan det hjælpe, Madam Rasmussen, — vi kommer sgu til og blive hellige allesammen, hvis vi vil nære os her i Sognet. — Mine Naboer og jeg, vi har ellers saadan siddet og faaet os en Sjavs Søndag Eftermiddag og drukket en Bajer, — men nu er det sgu forbi.

„Herregud! Peter Sørensen," sagde Madam Rasmussen deltagende, „hvad forslaar De saa Tiden med?"

„Jeg sidder sgu med Piben i Munden og spekelerer, — men kjedsomt er det. — Hans Madsen han kommer jo sommetider ind til mig med den hellige Avis, — hvad Fa'n er det nu den hedder? — for og læse for mig. — Men jeg siger: „Nei, lad være Hans, siger jeg, for vi kan sgu have nok og spekelere paa endda. —

Lad os hellere tage Holmblads Salmebog, siger jeg, og faa os en Sjavs, ligesom vi er van. — Men saa giver han sig sgu til og præke for mig.“

„Ja, de prædiker snart allesammen,“ sagde Rasmussen.

„Hvad siger Deres Kone til alt det,“ spurgte Madam Rasmussen.

„Hun har sgu dog holdt sig endnu, — men det varer sagtens ikke ret længe, for hendes Familie er jo kommet med. De var jo med til Spiseballet hos Hans Jensens efter den hellige Forsamling. Og det kreperede hende ligegodt, for havde vi nu været med til Forsamlingen, siger hun, — saa var vi ogsaa kommet med til Spiseballet bagefter. — Skal vi tage med derned, naar det skal være igjen, Rasmussen, for kan de andre gaa, kan vi sgu med.“

„Nei, jeg er bleven for gammel til det, Peter Sørensen, — jeg kommer nok snart til at fortrække.“

„Ja, kunde jeg faa Pension, saa pakkede jeg sgu ogsaa sammen. — Men hvad Fa'n skal man gjøre. — Man vil dog gjerne være ligesom andre Folk. — Men hvis jeg skulde gaa hen og blive hellig, Rasmussen, — vi kan da være lige gode Venner for det?“

„Fra min Side er der ikke noget i Veien, Peter Sørensen,“ svarede Rasmussen, „men bliver Du af de rigtige, saa vil Du næppe have noget med mig at gjøre. — Men det bliver Du næppe.“

„Nei, jeg er sgu ikke videre oplagt,“ svarede Peter Sørensen, — „men hvad Fa'n skal man gjøre?“

Peter Sørensen tog nu Afsked, og de gamle Degnefolk blev alene.

„Det pleier ellers at være saadan en god Dag, naar vi har havt Examen,“ sagde Rasmussen, „nu er det forbi. Det var den sidste.“

Madam Rasmussen begyndte at græde. —

„Naa, naa! lille Mor,“ sagde han. „Kan vi ikke være her, saa har Gud vel et andet Sted til os. — Det er ikke værd at tabe Modet.“

— — — — — — — — — — —

Kort Tid efter Examen skulde Herredets Præster samles til Konvent hos Provsten. Pastor Hansen havde afslaaet Indbydelsen, men Kapellanen skulde med. Han havde af Provsten udbedet sig Tilladelse til at give en Fremstilling af de kirkelige Tilstande i Dalby-Alleslev Sogne. Han ønskede gjerne at høre Provstens og de andre Præsters Udtalelser om, hvorvidt han kunde have handlet anderledes, end han havde gjort. Efter Examen i Rasmussens Skole

fik han endnu mere Stof til sin Fremstilling. At der i vore Dage kunde findes en Skole, hvor Børnene levede i en næsten fuldkommen Uvidenhed om Djævelen og Helvede, og intet kjendte til Saliggjørelsens Orden, det var noget saa uhørt, saa han var vis paa, at alle vilde være enige om, at her maatte gribes til de kraftigste Forholdsregler. — Han havde tænkt over, om han ikke først skulde fremstille Sagen for Pastor Hansen og anmode ham om at give en Meddelelse til Provsten paa Embedsvegne, men han havde atter opgivet dette. Han vidste, at den gamle Præst var enig med Rasmussen, og et Forsøg paa at faa ham til at tage sig af Sagen, vilde derfor ikke føre til noget.

Pastor Hansen havde tilbudt Kapellanen, at hans Vogn maatte kjøre ham til Konventet, og en Dag midt i Oktober, Klokken otte om Morgenen, holdt Jens derfor med Befordringen for Døren. — Han var ikke tilfreds med denne Tur. Dels fandt han det urimeligt, at hans Husbond, efter det Forhold hvori han stod til Kapellanen, vilde tilbyde denne sit Kjøretøi, dels frygtede han, at Kapellanen paa den to Mil lange Vei skulde foretage et Omvendelsesforsøg med ham. Han havde jævnligt paa Turene til Annexet været Gjenstand for saadanne Forsøg, men da Veien

var saa kort, var Kapellanen aldrig kommet ud over Indledningen, og Jenses Hjerte var ligesaa uimodtageligt for Ordet, som den Dag han havde hentet den nye Præst ved Stationen.

For at vanskeliggjøre en Samtale med Kapellanen, havde Jens lagt tre tykke Dækkener paa Forsædet. Ved at sætte sig ovenpaa disse blev han hævet saa høit over Kapellanen. der sad paa det lavere Bagsæde, saa han ansaa sig for nogenlunde sikkret mod ethvert Angreb.

Det første Stykke af Veien forløb i Taushed. Det gik først nedad Bakke, dernæst paa lige Vei gjennem Dalen, hvor Jens lod Hestene løbe rask til. Men saa kom den lange Bakke, der førte op ad Skrænten paa den modsatte Side. Her var Hestene altid vante til at gaa i Skridt, og trods svage Forsøg fra Jenses Side paa at faa dem til at trave, holdt de haardnakket fast ved den Ret, hvorpaa de mente at have et gammelt Privilegium. — Vognens Rumlen ophørte, idet den langsomt bevægede sig op ad Bakken.

„Dette gaar opad, Jens,“ sagde Kapellanen, idet han bøiede sig forover for bedre at blive hørt.

„Ja,“ svarede Jens, idet han gav den ene Hest et lille Rap med Pidsken, som der dog ikke blev taget noget Hensyn til.

„Før gik det nedad," fortsatte Kapellanen.

„Ja," svarede Jens, idet han undrede sig over Kapellanens Interesse for Terrænets Falden og Stigen.

„Saadan er Livet, Jens," sagde Kapellanen med Eftertryk. —

Jens vendte sig halvt om. Han fattede ikke, hvad Sammenhæng der kunde være mellem Veien og Livet.

„Hvad er det?" spurgte han.

„Jeg mener," svarede Kapellanen, „at vi skal dybt ned for at kunne komme høit op."

„Ja, det er en vis Vei," svarede Jens. „vi kan sgu ikke komme op ad denne Banke, før vi kommer ned ad den anden."

„Og vi kan ikke komme op ad Naadens Himmelstige, Jens, før vi har knælet som Syndere i Angerens Dal," sagde Kapellanen alvorligt.

Jens opdagede nu, hvor Kapellanen vilde hen. Han iagttog derfor en forsigtig Taushed og bevægede langsomt Pidsken fra den ene Hests Lænd til den andens.

„Jeg skal engang staa til Regnskab ogsaa for Deres Sjæl, Jens," fortsatte Kapellanen. „De kommer aldrig i Kirken og hører Guds Ord. Jeg er derfor nødt til at benytte mig af denne Leilighed til at sige til Dem: De trænger til at

komme ned, Jens, — ned paa de ydmyge Steder. Ellers kommer De aldrig op."

„Jeg er ingen Tyveknægt," svarede Jens i en Tone, der var saa arrig, som Omstændighederne tillod, „og jeg har tjent min Husbond tro i femogtyve Aar."

„Men har De ogsaa tjent Herren i disse femogtyve Aar, Jens? Jeg er bange for, at De er inde paa Selvretfærdighedens Vei. — Véd De, hvor den Vei fører hen, Jens?"

Jens smilede polisk. „Denne Vei," svarede han, „den fører sgu ad Saaby til."

„De véd godt, Jens," sagde Kapellanen alvorligt, idet han reiste sig halvt op i Sædet, „at jeg ikke taler om denne timelige Vei, hvorpaa vi kjører. Jeg taler om den Vei, hvorpaa De vandrer. Véd De, hvor den fører hen? Den fører til Helvedes Pine, Jens."

De sidste Ord udtalte Kapellanen med høi og truende Røst. — Men da de nu næsten var kommet til Bakkens Top, gav Jens pludselig et Ryk i Tømmen og lod Pidsken falde stærkere end sædvanligt paa Hestenes Ryg. De gjorde et rask Spring fremad, saa Kapellanen atter blev kastet ned i Sædet, og Vognens Rumlen afskar al videre Samtale.

Da de havde kjørt et kort Stykke, indhentede de en af Jenses Bekjendte, og for at sikkre sig mod yderligere Angreb holdt han stille og spurgte denne, om han vilde kjøre med. Tilbudet blev modtaget med Taknemmelighed, Manden krøb op paa Forsædet, satte sig ved Jenses Side, og snart var de to Venner inde i en ivrig Samtale om Egnens Nyheder.

Kapellanen indsaa, at alle videre Forsøg paa at omvende Jens vilde være frugtesløse, han satte sig derfor tilbage i Sædet, gjennemtænkte det Foredrag han vilde holde ved Konventet, og efter endnu en Times Kjørsel rullede de ind i Saaby Præstegaard.

Provsten modtog ham med Hjertelighed, præsenterede ham for Provstinden og førte ham derpaa ind paa sit Kontor, hvor en halv Snes Præster sad, indhyllede i en tæt Røgsky fra Piber og Cigarer.

„Maa jeg præsentere Pastor Dahlberg, en Søn af min gamle Ven, Biskop Dahlberg, for de kjære Brødre,“ sagde Provsten, idet han førte Kapellanen ind i Kontoret. „De vil her, min unge Ven!“ henvendte han sig til denne, „finde største Delen af Herredets Præster samlede. Det bliver for vidtløftigt for mig at nævne Navnene

paa dem alle. Jeg maa overlade det til hver enkelt Broder at præsentere sig selv for Dem."

Kapellanen hilste paa Præsterne og bad dem ikke lade sig forstyrre i Forhandlingerne.

„Forhandlingerne", sagde en ældre Præst med et intelligent Ansigt og et satirisk Træk om Munden, — „tror De, vi forhandler, før vi har spist Frokost. Nu taler vi om Ting, som interesserer os."

„Og det er?" spurgte Kapellanen.

„Kornprisernes Dalen, Kapitelstaxtens deraf følgende Falden og Offerets stadige Aftagen," svarede den satiriske Præst, Pastor Poulsen, med alvorlig Røst.

„Pastor Dahlberg har ingen Interesse for Kapitelstaxten," bemærkede en lille, trivelig Præst med et gemytligt Ansigt, — „han har jo ingen Tiende."

„Derfor kjender han heller ikke endnu noget til Præsteembedets Glæder og Sorger," bemærkede Pastor Poulsen. „Hvor høit satte Du Bygget i Din Indberetning for September, Clausen," spurgte han den lille, trivelige Præst.

„Ti Kroner," svarede Clausen resolut og tændte sig en frisk Cigar.

„Du er den Præst i Herredet, der er i Besiddelse af det største moralske Mod, Clausen,"

udbrød Poulsen. „Du véd jo, at Prisen ikke er over ni Kroner.“

„Ganske rigtigt, Poulsen,“ svarede den Tiltalte, „men den kommunale Tillidsmand sætter altid Prisen en Krone for lavt. For at faa den virkelige Pris maa jeg altsaa sætte den en Krone for høit.“

Kapellanen vendte sig med Ringeagt bort fra de to Præster og nærmede sig et Par andre, der var kommen i en høirøstet Disput.

„Det er jo Gudsbespottelse,“ raabte en høi, tynd Præst, „den rene, skære Gudsbespottelse. — Hvad mener De, Pastor Dahlberg? Vi staar her og taler om Guds Forhold til, hvad der gjør ondt. Og saa kommer min Ven Mohr og siger, at det, som gjør ondt, kommer fra Gud og ikke fra Djævelen. — Naar jeg nu f. Ex. har Tandpine, — hvis den saa kommer fra Gud, har jeg saa Lov til at lade Tanden trække ud? Hvis det er Djævelen, der har sendt mig Tandpinen, saa gaar jeg med en god Samvittighed til Tandlægen, — men hvis det er Gud, kan jeg saa forsvare det?“

„Du maa huske paa,“ sagde Mohr, „at ikke alt det, som gjør ondt, er ondt. Tandpine gjør ondt. Men er Du ogsaa vis paa, at det er ondt?“

„Ja, hvis det ikke er ondt, saa er det altsaa godt, og saa har jeg altsaa ikke Lov til at lade Tanden trække ud.“

„Er det ikke snarere saa,“ yttrede Kapellanen, „at det Onde altid kommer fra Djævelen, og at Gud, for vore Synders Skyld, tillader, at han piner og plager vort Kjød, uagtet han kunde afvende det, og ogsaa undertiden gjør det.“

„Men skal jeg da vente, til Gud afvender min Tandpine,“ spurgte den tynde Præst. „Har Gud tilladt den, og kunde han afvende den, saa indser jeg ikke, at jeg selv har Lov til at foretage mig noget for at blive den kvit. — Var det ikke ogsaa Luthers Mening, naar han havde Hovedpine, at den kom fra Djævelen?“

„Nægter vi det,“ sagde Mohr, „at det er Gud, der tillader og tilskikker os Lidelsen, saa mangler vi Aandens Trøst, naar vi er under Korset. Men han tillader kun det, der gjør ondt, forsaavidt som det kan fremme vor Frelse. Det er vor Frelse, der udgjør Hovedhensynet for, hvad Gud tillader af det, der er og gjør ondt.“

Pastor Poulsen havde nærmet sig den samtalende Gruppe og hørt de sidste Repliker. — Da der blev et Øiebliks Taushed, henvendte han

sig til Pastor Mohr og spurgte deltagende: „Hvordan gaar det med Din Mavekatarrh, Mohr?“

Pastor Mohr, som ikke anede nogen Underfundighed, svarede ganske roligt: „Skidt Du. Paa Mandag reiser jeg til Kjøbenhavn for at raadføre mig med en Specialist.“

„Bare Du kan taale det, Mohr,“ sagde Poulsen alvorligt.

„Taale det, — hvad mener Du med det?“

„Jeg mener, hvis den Mavekatarrh nu er nødvendig for Din Frelse,“ svarede Poulsen roligt.

„Vrøvl,“ svarede Pastor Mohr arrigt og vendte sig bort.

„Ja, det er netop ogsaa det, jeg mener,“ sagde Pastor Poulsen og lo.

Provstinden viste sig nu i Døren og anmodede Herrerne om at komme ind til Frokost. — Piber og Cigarer blev lagt til Side, og man gik ind til det rigeligt dækkede Bord.

Efter Frokosten skulde der være Gudstjeneste og Altergang. En Del af Præsterne gik derfor ind for at iføre sig deres Ornater, og man begav sig i Procession til Kirken. — Pastor Johnsen prædikede. Han havde i sine yngre Dage været paa Vei til at blive Fritænker, men Frygten for Helvede, der var ham indpodet fra

Barndommen, havde faaet Magt over ham, han havde offentlig tilbagekaldt sine Vildfarelser og var derfor Gjenstand for en vis ærefrygtsfuld Beundring fra sine Kollegers Side. Han gik for at være et filosofisk Hoved og en stor Tænker, og han ansaas for en af Fritænkeriets farligste Modstandere. Det var derfor hans egen og hans Kollegers Mening, at hans egentlige Virkeplads var Kjøbenhavn, hvor han antoges at ville kunne have en gavnlig Indflydelse, særlig paa Ungdommen.

Det var hans Specialitet at prædike mod Fritænkeriet, og dette gjorde han ogsaa denne Gang. — Han skildrede, hvordan dette bogstavelig var en Mørkets Magt, ikke alene naar man saa hen til dets Vantro og til det Liv, som mange Fritænkere førte, men ogsaa naar man saa hen til dets hele Livsanskuelse. Fritænkerne havde kun Øie for Livets mørke Sider, dets Elendighed, dets Hæslighed. De stod og stirrede ned i Livets Afgrunde, og intet Haab oplivede, ingen Lysstraale trængte ned i denne mørke Tomhed.

Da det var en Søgnedag, var der ikke mange Bønder i Kirken, men Prædikenen gjorde et stærkt Indtryk paa dem der var. De forstod ikke meget af den, thi den var mest anlagt for

præstelige Tilhørere, men saameget kunde de skjønne, at Fritænkeriet var det frygteligste, der var til, og at alle Fritænkere var onde og lastefulde Mennesker. — Da Gudstjenesten var sluttet, kom Provsten og alle Præsterne, — med Undtagelse af Pastor Poulsen, — hen og trykkede Pastor Johnsen i Haanden.

„De bør sandelig til Hovedstaden,“ sagde Provsten, „hvilken Opsigt vilde en saadan Prædiken ikke have vakt i de derværende literære-fritænkerske Kredse.“

„Ja,“ tilføiede Pastor Poulsen alvorligt — „die ganze Armee auf einmal ruinirt.“

Da man atter kom ind i Præstegaarden, skulde Forhandlingerne begynde. De holdtes i Havestuen, da Provstens Kontor var et mindre Værelse, hvor Tabaksrøgen let blev uudholdelig. — Der var hensat Lænestole rundt omkring i det store Værelse. Midt paa Gulvet stod et rundt Bord, hvorpaa var anbragt et Antal Sodavandsflasker med Glas, en Kasse Cigarer og en Del Salmebøger. — Foruden Præsterne var Provstinden, hendes to Døttre og en ældre Dame, der var i Besøg, tilstede.

Provsten aabnede Forhandlingerne med den Meddelelse, at hans unge Ven og vor nye Broder, Pastor Dahlberg, vilde udtale sig om de

kirkelige Forhold i Dalby-Alleslev Menigheder. Men før han gav Ordet til denne, vilde han opfordre de kjære Brødre til, efter Konventets sædvanlige Skik, at afsynge en Salme.

Da Salmen var sunget, reiste Kapellanen sig, stillede sig bagved Stolen, hvorpaa han havde siddet, med Hænderne paa Stoleryggen, og begyndte sit Foredrag.

Han bad først om Undskyldning, fordi han, den yngste af de tilstedeværende Præster, havde dristet sig til at forlange Ordet ved denne Leilighed. Men han vilde gjerne indhente Raad hos ældre og mere erfarne Kolleger med Hensyn til hans Stilling som Kapellan i Dalby-Alleslev Sogne, og navnlig hans Forhold til den gamle Sognepræst. — Han gav en Skildring af den glædelige Opvækkelse, der havde fundet Sted i Sognene, siden han kom. Der var en forunderlig Hunger og Tørst efter at høre Guds Ord. og det syntes, som om Bevægelsen skulde brede sig til hele Befolkningen. Han kunde, — i al Ydmyghed, — paa sig selv anvende Patriarken Jakobs Ord: Med denne min Stav gik jeg over Jordan, men nu er jeg bleven til to Hære. — Men Satan, den gamle Fjende, Menneskemorderen fra Begyndelsen, søgte ogsaa her at ødelægge Guds Værk. Den gamle Præst var en vantro

Mand, der under hele sin Embedstid, uanfægtet af Autoriteterne, havde prædiket den fadeste Rationalisme. Han turde sige, at dette havde været ham en stor Sorg, og han havde paa sine Knæ bedt Gud, om han vilde aabne den gamle Mands Øine. Han havde ogsaa havt idetmindste een alvorlig Samtale med ham, men det var ligesom Gud havde forhærdet hans Hjerte, og han havde nu ganske opgivet Haabet om Pastor Hansens Omvendelse. Men Forholdet mellem dem var spændt, for ikke at sige fjendtligt. Ganske vist modarbeidede den gamle Præst ikke direkte Arbeidet for Guds Rige, thi han prædikede aldrig. Men han gik aldrig i Kirke, hvilket var til stor Forargelse for Guds Børn og Herrens Hellige. Og han vidste, at han i private Samtaler med Sognefolkene udtalte sig paa en Maade, som maatte virke nedbrydende paa deres Ærefrygt for det rene Evangelium. Han, — Kapellanen, — havde derfor set sig nødsaget til, baade i sine Prædikener og under sin Sjælesorg, at pege paa den gamle Præst som paa en af Herrens Fjender, der udsaaede Klinten i den Ager, hvor Jesus saaede den gode Sæd. — Hertil kom, at den gamle Degn ligeledes var fuldstændig vantro og holdt Børnene i delvis Uvidenhed om Frelsens vigtigste Lærdomme. Han skildrede,

hvad der var foregaaet ved Examen, og henstillede til Provsten at tage sig af Sagen. Han troede ikke, at Autoriteterne i Ro kunde se paa, at sjælefordærvende Lærdomme indpodedes i Børnenes Hjerter. Den gamle Degn maatte enten tage sin Afsked eller forpligtes til at holde en troende Hjælpelærer.

Da Kapellanen havde sluttet sit Foredrag, spurgte Provsten, om nogen ønskede at udtale sig om det foreliggende Æmne. — Da ingen meldte sig strax, sagde han, at de kjære Brødre maaske ønskede lidt Tid til at tænke over Sagen. Han vilde foreslaa, at de benyttede dette lille Pusterum til at synge en Salme. Han foreslog at synge: Kjærligheds og Sandheds Aand.

„Den passer fortræffeligt til Foredraget," bemærkede Pastor Poulsen i den alvorligste Tone.

„Ja, netop," sagde Provsten. „Jeg tror, vi er alle enige om, at der gjennem Pastor Dahlbergs Foredrag aandede en dyb Kjærlighed baade til Guds Riges Sag og til den gamle, — desværre ikke ganske rettroende, — Præst. Og det var tillige baaret af en personlig Sandhedsfølelse, som gjør vor unge Ven al Ære."

Man sang den paagjældende Salme, og Provsten opfordrede atter til at tage Ordet.

Da endnu ingen meldte sig, udbad han sig Tilladelse til selv at gjøre en kort Bemærkning.

„Pastor Dahlberg har," sagde han, „i Slutningen af sit Foredrag henvendt, — saa at sige, — et Spørgsmaal til mig paa Embedsvegne. Jeg mener om den gamle Lærer Rasmussen i Dalby. Jeg skal paa dette Stadium kun sige, at Autoriteternes Opmærksomhed har i længere Tid været henvendt paa Rasmussen, dels fordi han er en gammel Mand, dels fordi, — kort sagt! — han fører Lærdomme, som ikke ere i Overensstemmelse, hverken med den hellige Skrift eller med vor Kirkes Bekjendelsesskrifter. Jeg tror at kunne sige, at Sagen vil finde sin Afgjørelse i næste Skoleraadsmøde. — Hvem af de andre Herrer ønsker saa at faa Ordet?"

Pastor Mohr bad om Ordet for en kort Bemærkning:

„Det forekommer mig," sagde han, „at skal vi komme til Bunden af dette Spørgsmaal, saa maa det først staa klart for os, om Vantroen stammer fra Gud eller fra Djævelen. Thi stammer den fra Gud, saa har det altsaa været umuligt for gamle Pastor Hansen at komme til den saliggjørende Tro, og saa maa han behandles med Skaansomhed. Men stammer den fra Djævelen, saa maa han selv have Hovedskylden i den,

og saa kan man ikke have Medlidenhed med ham."

„Men," bemærkede Pastor Poulsen, „er Djævelen da ikke stærkere end Pastor Hansen?"

„Jo, det forstaar sig," svarede Mohr, „næst Gud er Djævelen den stærkeste."

„Ja, men saa er det jo heller ikke Pastor Hansens Skyld, hvis hans Vantro stammer fra Djævelen, da denne, som De selv siger, er stærkere end Pastor Hansen."

„Men han burde have paakaldt Guds Bistand mod Djævelens Fristelser," indvendte Mohr.

„Men kan en vantro Mand paakalde Guds Bistand," svarede Poulsen. „Det forekommer mig at blive mere og mere indviklet."

Pastor Johnsen bad om Ordet.

„Det er ganske rigtigt, hvad Mohr siger," bemærkede han, „at skal vi tilbunds i dette Spørgsmaal, saa maa vi først have at vide, hvilken Skyld Pastor Hansen selv har i sin Vantro. Det gaar ikke an at lægge Skylden paa Gud, thi Gud vil ingen Synders Død, men at alle skulle omvende sig og komme til Sandheds Erkjendelse. Men det har ogsaa sin Vanskelighed at lægge Skylden paa Djævelen. Hvis Pastor Hansen ikke havde været døbt, saa kunde man roligt lægge Skylden paa Djævelen, thi saa

havde han aldrig været overflyttet i Naadens og Sandhedens Rige. Men nu er han døbt, han er altsaa lagt ind under Guds Vinger, lukket ind ad Døren. Spørgsmaalet er da, hvordan har Djævelen ikke destomindre faaet Lykke til at rive Troen ud af hans Hjerte? — De kjære Venner véd, at jeg selv har nogen Erfaring i saadanne Sager, og jeg vil da sige, at jeg tror, det er Viljen, der har været noget galt fat med. Han har ikke villet annamme den Troens Gave, som blev ham skænket i Daaben, ikke villet bringe sin Forstands Indvendinger mod Troens Hemmelighed til Taushed."

„Kan man ikke antage, at han ikke har kunnet?" bemærkede Pastor Poulsen.

„Det tør vi ikke sige," fortsatte Johnsen. „Skulde vi selv frembringe Troen, saa kunde det være berettiget at sige, at man ikke kan tro. Men nu er Troen givet os i Daaben med det Troens Ord; vi har derfor kun at ville modtage Gaven."

Derefter bad Pastor Rørholm om Ordet.

„Det forekommer mig," sagde han, „at vi er kommen lidt langt bort fra selve Sagen, som jo er den, om Pastor Dahlberg kunde have stillet sig noget anderledes til den gamle, kjære Præst i Dalby. Jeg kalder ham kjær, for jeg

tror, at alle vi, som kjender ham, elsker hans mange menneskeligt gode Sider, og det har været en usigelig Sorg for mig at høre, at han staar som en Fjende af Guds Riges Sag. — Men jeg maa maaske faa Lov til at minde om en Ting. Det er vist saa sandt, saa sandt hvad den kjære Johnsen sagde om Troen som en Viljessag. Men der er noget, vi ikke maa glemme, og det er den umaadelige Indflydelse, Barndomshjemmet har. Jeg véd selv, hvad det vil sige at være voxet op i et troende Præstehjem, den mageløse Velsignelse, der ligger i at have lyse Barneminder at tage med ud i Livet, og jeg kan ikke fuldt takke Gud, fordi jeg kan sige: „Maalesnorerne faldt for mig paa de liflige Steder.“ Men saavidt jeg ved, saa er den gamle, kjære Hansen voxet op i et rationalistisk Præstehjem, og hans Barnesjæl er ikke blevet bedugget af Guds Aande. Han har ikke hørt den stille, rislende Troens Talestrøm, den Sjæleengrislen, der er saa forunderlig vederkvægende for Barnehjertet. Derfor skal vi se paa den gamle, stakkels Præst med saa milde Øine som muligt, og det er jeg ogsaa vis paa, at den kjære Pastor Dahlberg gjør. Og det glædede mig usigeligt at høre, at De havde bedt for den gamle Mand, Dahlberg, og jeg vil sige: Bliv ikke træt af at bede, og

se at faa nogle af de bedste Guds Børn i Menigheden til at bede med, for man har før set, at naar Guds Børn slaa Kreds med Bønnens Arme om en vantro Præst, saa har det hjulpet. — Men det vil jeg dog ogsaa sige, at Guds Riges Sag gaar forud for enhver menneskelig Sag, og vi har ikke Lov til at tilsidesætte den for vore menneskelige Følelsers Skyld. Og jeg skjønner ikke rettere, end at, naar det forholder sig, som Pastor Dahlberg siger, saa kunde han ikke godt handle anderledes, end han har gjort. — Vi har jo vel alle hørt noget om det magesløse Liv, der er vaagnet i Dalby og Alleslev, og vi maa vel nødes til at sige, at det er fra Herren, omend mange Skjævheder kan fremkomme ved en saadan pludselig Vækkelse. Derfor saa vil jeg slutte med at sige, at Dahlberg skal tage med saa bløde Hænder som muligt paa den gamle, rationalistiske Præst, men dog ikke vige et Haarsbred fra den Vei, som Herren og Aanden byder ham at følge."

„Ja, — nu véd De da, hvad De skal gjøre, Pastor Dahlberg," bemærkede Pastor Poulsen tørt.

Forhandlingen fortsattes endnu en Times Tid. — Til Slutning takkede Pastor Dahlberg for den Velvillie, hvormed man havde modtaget hans Foredrag, og de gode Raad og gavnlige

Vink, som han gjennem Diskussionen havde modtaget. —

Efterat Pastor Rørholm, paa Provstens Opfordring, havde bekjendt Troen, og en Salme var afsunget, begav man sig ind for at spise til Middag.

Ved Bordet herskede den hjerteligste og gemytligste Stemning. Der blev holdt en Mængde morsomme Taler, som altid endte med en Skaal for en af de Tilstedeværende. Ogsaa den gamle Pastor Hansens Skaal blev drukket, og da endelig enhver havde faaet sin Skaal udbragt, deriblandt ogsaa Provstinden, Døttrene og den fremmede Dame, sluttede Provsten med en Skaal for det samlede Konvent. Han troede at turde sige, at disse Sammenkomster ikke alene var til Glæde og Opbyggelse for Deltagerne, men at de ogsaa indirekte virkede aandeligt befrugtende paa Menighederne, derved at Præsterne, under gjensidig Tankeudvexling om Guds Riges Hemmeligheder, trængte dybere ned i Forstaaelsen af Evangeliets Rigdomme.

Man tilbragte endnu en Times Tid sammen efter Bordet ved Kaffen og Cigarerne. Provsten trakterede med en extra fin Likør, som han havde modtaget i Gave fra en troende Ven i Kjøbenhavn, hvem han havde faaet Naade til at hjælpe

ud af en aandelig Krise. — Vennen havde udtrykkelig anmodet ham om, kun at lade Præster nyde godt af den, og han havde derfor gjemt den til denne Lejlighed.

Før man skiltes, blev der truffet Aftale om, hvor det næste Konvent skulde afholdes. Tillige blev det bestemt, at Pastor Dahlberg skulde prædike, og Pastor Rørholm holde Skriftetalen.

Kapellanen var vel tilfreds med Dagen, da han henad Aften kjørte hjem. Det var første Gang efter Tiltrædelsen af sit Embede, at han havde været sammen med andre Præster, som han kunde sympathisere med. Og han kunde ikke nægte, at det var en Oplivelse, efterat han nu i saa lang Tid væsentlig kun havde talt med Bønder. Det var ogsaa med en Følelse af Velbehag, at han tænkte paa, at skjøndt han havde været den yngste af de tilstedeværende Præster, saa havde han dog alligevel et Arbeide at vise hen til, som mange af de ældre Præster kunde misunde ham. Der var næppe nogen blandt disse, der havde saa mange Folk i Kirke hver Søndag som han. — Han havde ogsaa mærket, at de tog mere end almindeligt Hensyn til ham. — Det kunde vel nok for en Del være, fordi hans Fader var Bisp. Men Grunden var ganske sikkert ogsaa den, at hans Navn allerede var

blevet bekjendt som en af Egnens bedste Prædikanter, — maaske den allerbedste. — Provstens Døttre havde set saameget paa ham. Det var vakkre Damer. Især havde den ene en prægtig Figur. Men de var ikke saa kjønne som Marie, og der var ikke den Dybde i deres Øine som i hendes. — Kunde det virkelig være Guds Vilje, at hun skulde blive Vedels Hustru?

Denne Tanke beskjæftigede Kapellanen saa stærkt, saa han slet ikke lagde Mærke til, at de allerede var komne til den Bakke, paa hvis Skraaning Dalby laa. — Det var bleven ganske mørkt, og det begyndte at regne. Vinden susede i de store Træer i Præstegaardens Have, da han kjørte forbi. — Der var Lys i Havestuen. Maaske sad Vedel og Marie alene derinde. — Hvis det nu var hans Præstegaard, og hvis hun nu havde siddet derinde og ventet paa ham.

Vognen kjørte ind i Gaarden og holdt foran Kapellanens Dør. Han gav Jens to Kroner i Drikkepenge, stod af og gik ind paa sit Værelse.

VII.

Den Samtale, Marie havde havt med Kapellanen, da de fulgtes ad hjem fra Forsamlingen hos Hans Jensen, kom hende bestandig i Tankerne. Hun kunde og turde ikke længere tvivle om, at hvis hendes Fader og Vedel og Holger og Anna ikke omvendte sig, saa gik de evig fortabt. Og hun maatte indrømme for sig selv, at en saadan Omvendelse var høist usandsynlig. De var alle mindst lige saa sikkre i deres Sag, som hun i sin.

Men skjøndt hun saaledes ikke tvivlede om den Skæbne, der ventede dem, som hun elskede, saa var det hende dog næsten umuligt at forestille sig, at denne Pine nogensinde skulde blive til Virkelighed. Hun forsøgte paa at tænke sig sin Fader og Vedel i Helvede, saaledes som Kapellanen havde udmalet dette, men hun kunde ikke. Undertiden kunde hun drømme om det og vaagne i den frygteligste Angst. Men naar hun var vaagen, tænkte hun paa det, som paa noget umuligt. — Hun havde sagt til Kapellanen, hvor umuligt det maatte være at tænke sig dem, man elskede, i evig Pine, men han havde svaret, at det var Mangel paa Tro. „De sætter Deres

egne naturlige Følelser op mod Guds klare og bestemte Ord," havde han sagt, „men Aanden vil engang vise os Sandheden, og saa først kan vi aflægge et saadant Vidnesbyrd for dem vi elsker, saa der kan være Haab om deres Omvendelse."

Det var netop det, hun altid bebreidede sig, at hun ikke kunde vidne for sin Fader og Vedel. Hun prøvede jævnlig paa at tale med dem om, hvad der hørte til Guds Rige, men hun mærkede godt, der var ingen Varme og Kraft i det. — Hun havde talt med adskillige af de Hellige, og de havde fortalt hende, hvordan de havde vidnet for vantro Venner og Slægtninge, saa disse tilsidst havde maattet give fortabt. „Gud var bleven dem for stærk," havde de sagt. — Og det var noget, som Kapellanen næsten hver Søndag prædikede om, at de alle maatte hjælpe ham med at frelse Sjæle. „I maa være mine Medarbeidere," sagde han, „eller rettere Herrens. Thi det er ham, der vil frelse Sjælene." Og han sagde, at saalænge et troende Menneske ikke var bleven Redskab i Guds Haand til at frelse en eller to Sjæle, saalænge var det tvivlsomt, om Troen virkelig var levende. Thi at den var levende, det viste sig netop derved, at den forplantede sit Liv til andre.

Men endnu var ingen bleven frelst ved hendes Hjælp. Var det maaske, fordi der ikke var Liv i hendes egen Tro?

Hun havde hidtil været bekymret paa de andres Vegne, men var hun da selv saa sikker paa at blive frelst? — Dette Spørgsmaal bragte hendes Tanker ind paa en ny Bane. Hun maatte have et Bevis paa, at hun virkelig havde Guds Naade. Og dette Bevis kunde kun bestaa i, at hun kunde vidne saa varmt og indtrængende for sin Fader og Vedel, saa ogsaa de kom til den sande Tro. — Hun følte, at hun var uadskillelig knyttet til dem. Enten maatte hun følge med dem til Helvede, eller de maatte følge med hende til Himmerige. — Hendes egen Frelse, syntes hun, afhang af deres. —

Men for at kunne vidne for dem saadan, at det kunde gjøre Indtryk paa dem, maatte hun først have følt en virkelig Angst for sin egen Sjæls Frelse. Hun undredes over, at denne Angst aldrig var kommet over hende. De fleste af de Opvakte, som hun talte med, havde meget at fortælle om, hvad de havde gaaet igjennem, før de fandt Hvile i deres Tro. At hun ikke havde havt lignende Kampe maatte være et Vidnesbyrd om, at hun endnu ikke var kommen til den sande Tro. Hun havde indbildt sig at

kunne naa Maalet uden Kamp. Men dette stred jo ganske mod Guds Ord. Det var ogsaa noget, som Kapellanen stadigt indskærpede, idet han henviste til de Ord af Paulus: Arbeider paa eders egen Saliggjørelse med Frygt og Bæven. — Denne Frygt og Bæven kjendte hun endnu ikke noget til. — Hvor kunde hun da tænke paa at fremkalde den hos andre?

Det blev nu en Opgave for hende at fremkalde denne Angst hos sig selv. Hun søgte omhyggeligt efter alle de Steder i det nye Testamente, hvor der tales om Vanskeligheden ved at blive frelst og om den menneskelige Naturs Fordærvelse ved Synden. Thi hun skjønnede, at Grunden til, at hun ikke følte nogen Angst, var den, at hun manglede Syndsbevidsthed. Hun havde ikke lært „at sørge for sine Synder“, som den sædvanlige Indgangsbøn ved Gudstjenesten lød. Hun havde tit været med at synge: „Vis mig ret klarlig min Jammer og Møie, vis mig Fordærvelsens Afgrund i mig,“ men hun maatte tilstaa for sig selv, at hun aldrig havde følt denne Jammer og Møie, og naar hun saa ind i sig selv, syntes hun ikke, hun saa nogen Fordærvelsens Afgrund. Tværtimod syntes hun, at hun var en ret god Pige, hvilket hun ogsaa altid havde hørt af dem, som kjendte hende. Hun

havde aldrig opdaget, at hun havde særlig Lyst til at gjøre noget ondt, hun syntes, at hun gjerne vilde gjøre andre Mennesker det Gode, hun kunde. — Men dette maatte jo være en Vildfarelse, thi hun vidste, at den menneskelige Natur var helt forgiftet af Synden, og at der ikke boede noget godt i os. Hun kom til den Erkjendelse, at alt dette hidtil kun havde været en død Lærdom for hende, men at hun aldrig havde følt Sandheden af det.

Ved at omgaaes med disse Tanker og ved flittig Læsning i Biblen og i Sjæleskatkisten og andre af Missionens Smaaskrifter lykkedes det hende omsider at faa vakt den slumrende Syndsbevidsthed. Kapellanens Prædikener bidrog ogsaa væsentligt hertil. I Begyndelsen havde det mere været det for hende uvante ved hans Prædikemaade, der havde gjort Indtryk paa hende, den smukke Form, det tiltalende Organ og den Varme og Inderlighed, hvormed han altid talte. Nu, da hun var bleven vant til dette, kunde hun bedre lægge Mærke til selve Indholdet. — Og dette dreiede sig altid om Synden. Han skildrede, hvor vanskeligt det var at komme til den sande, dybe Syndefølelse, hvordan det var Djævelens vigtigste Opgave at skjule for os, hvordan vi virkelig var. Thi saalænge vi ikke saa det,

følte vi ingen Trang til en Frelser. Han anvendte hyppigt disse Ord af en gammel Salme: O, søger de ydmyge Steder, i Støvet for Frelseren græder. — Saadan at kaste sig ned med Angerens Taarer og ligge som en ussel, elendig Orm for Frelserens Fod med den Følelse, at skete vi vor Ret, saa knuste Jesus os under sin Fod, — det var det første Skridt til Saligheden. —

Marie havde aldrig før pleiet at knæle, naar hun bad til Gud. — Nu prøvede hun det, og naar hun i denne Stilling stadig gjentog Ordene: O, søger de ydmyge Steder, i Støvet for Frelseren græder, saa følte hun, hvordan hendes egen Usselhed og Syndefuldhed bestandig kom til at staa hende klarere for Øie. — Og samtidig dermed begyndte hun at føle Angst. Hun havde mærket sig de Steder i Skriften, hvor der tales om Helvede, og dvælede hver Dag ved dem. Ved Hjælp af Kapellanens Prædikener og Opbyggelsesskrifterne lykkedes det hende at udforme den mere almindelige Skildring, Skriften giver af dette Opholdssted, til et bestemt Billede. — Naar hun var kommen i Seng om Aftenen og havde slukket Lyset, laa hun og stirrede ud i Mørket. Hun tænkte sig, at de, som blev fordømte, strax efter Døden kom ind i et saadant

mørkt Rum, og at de saa der maatte vente en Stund, før Rædslerne begyndte. Hun syntes at denne Ventetid maatte næsten være det forfærdeligste af alt. Man vidste, at der vilde komme noget, frygteligere end det frygteligste, et Menneske havde oplevet her paa Jorden; men man vidste ikke ret, i hvilken Skikkelse det vilde komme. — Hun ansaa det for sandsynligt, at naar en vis Form for Pinen havde varet en Tid, saa kom der en kort Afbrydelse, hvor man atter var i dette dybe Mørke og ventede paa, at Pinslerne skulde komme i en ny Skikkelse. — Og saadan skulde det blive ved i al Evighed. Man skulde længes efter Døden, anraabe om Tilintetgjørelsen som om den største Velgjerning, men det skulde være forgjæves. Det var netop Guds Vilje, at Livet evigt skulde opretholdes, for at han evigt kunde pine os.

Trykket af sine formentlige store Synder og i Angst for Helvede besluttede Marie at henvende sig til sin Fader. Det var ikke hendes Mening at søge Raad og Trøst hos ham, thi hun vidste jo, at han var vantro og ikke kjendte slige Anfægtelser. Men hun haabede, ved at skildre sin egen Tilstand, at hun kunde faa ham til at føle noget lignende og saaledes vække hans Sjæl op af Syndesøvnen.

Hun gik da op til ham en Dag, da han sad alene i sit Værelse.

„Maa jeg komme lidt ind til Dig, Far,“ sagde hun, idet hun aabnede Døren og stak Hovedet ind.

„Kom kun, mit Barn,“ svarede den gamle Præst noget forundret. Han havde lagt Mærke til, at Marie i den sidste Tid havde søgt at undgaa ham, og at hun var mere end almindelig alvorlig.

„Hvad er der i Veien med Dig,“ spurgte han, da hun var kommen ind. „Du er ikke mere glad.“

„Nei, Far,“ sagde hun, „jeg er saa stor en Synder, og jeg er saa angst for, at jeg ikke kan blive frelst.“

„Hvad ondt har Du da gjort, min Pige?“

„Gjort, Far, — jeg véd ikke noget bestemt. Men der er jo ikke andet end ondt i mig, — og i os alle.“

„Det har jeg ikke opdaget, Marie. Jeg synes, Du er en god Pige.“

„Det vil jeg ikke høre mere, Far,“ sagde Marie bestemt. „Der er ikke en god Blodsdraabe i mig, og jeg har kun fortjent Guds Vrede og Dom. — Føler ikke Du det samme?“

„Nei," svarede den gamle Præst, „det føler jeg ikke det mindste til. — Og jeg tror heller ikke, at den Følelse er sand hos Dig, Marie."

„Er den ikke sand, Far," svarede Marie heftig. „Jo, Du kan tro, den er sand. Havde Du prøvet det samme, — ligget paa Dine Knæ og vredet Dig som en Orm, — ligget om Natten og set ind i det store Mørke og frygtet for Helvedes Pine, — saa skulde Du nok have følt, at det var sandt."

„Har Du prøvet det, Marie," spurgte Faderen ængsteligt.

„Ja, det har jeg prøvet, og jeg prøver det nu næsten hver Dag og Nat. — Og jeg takker Gud, fordi jeg prøver det, thi det er jo Veien, — den trange Vei og den snævre Port, som vi først maa igjennem. — Og jeg vil sige Dig noget, Far, — jeg tror ikke, jeg kommer igjennem denne mørke Port ind til Lyset og Herligheden og Glæden, før . . .

„Før hvad," spurgte den gamle Præst opmærksomt. —

„Før jeg faar Dig og Vedel med, Far. — Jeg har bedet til Gud om det, — bedet om, at jeg maatte kunne tale saadan til jer, saa ogsaa I kom til at se, hvad der tjener til eders Fred. Men hvorledes skal jeg finde de rette Ord? Det

er ligesom min Tunge bliver bundet, naar jeg vil tale med jer om, hvad der hører Guds Rige til, — og det er vel et Bevis paa, at min egen Tro ikke er levende, — at jeg ikke har Aanden; thi ellers maatte jeg jo kunne vidne saadan, at I hørte det. — I vil jo gjerne følge Sandheden, — det maa altsaa være min Skyld, — det maa være mig, som Gud ikke kan bruge som sit Redskab. — Og hvordan skal det saa gaa mig selv? — Det bliver jo Fortabelse for os alle, — evig Fortabelse."

Marie brast i Graad. — Den gamle Præst lagde sin Arm om hendes Hals og lagde hendes Hoved ind til sit Bryst. — Han lod hende græde lidt i Stilhed og klappede hendes Hoved med sin Haand.

„Hvorfor siger Du ikke noget, Far," spurgte Marie og saa op paa ham.

„Jeg tænker paa, da Du var en lille Pige, Marie. Kan Du huske, da var Du engang farlig syg."

„Ja, — jeg havde Lungebetændelse."

„Og saa blev jeg syg og var lige ved at dø."

„For Du vaagede over mig, — fem Nætter tror jeg, — og saa smittede jeg Dig."

„Og da jeg saa begyndte at komme mig,“ sagde den gamle Præst, „og Du var ikke kommen op endnu, saa laa vi hver i sit Værelse og snakkede sammen. Og hver Morgen raabte Du ind til mig: Har Du sovet godt inat, Far, — er det bedre med Dig idag? — Kan Du huske det?“

„Jeg husker det, som det var sket igaar, Far.“

„Fra den Tid har jeg altid syntes, der var et Baand mellem os to, Marie, — som mellem ingen anden — vi havde fulgtes ad til Dødens Port, og tilbage til Livet igjen.“

„Jeg syntes det samme, Far, — og det er vel netop derfor, at jeg ikke kan finde Hvile i Troen, før jeg har Dig med.“

„Og det faar Du ikke, Marie. Nu er Dit Sind sygt. Det er Kapellanen, som med sin forskruede Kristendom har forvirret Dine Tanker og Følelser, og det er ham, der er nærved at sønderrive det Baand, som hidtil har knyttet os sammen. — Men Du vil komme over det, — med Guds Hjælp, — Du vil kæmpe imod det? Ikke sandt, Marie?“

„Nei, Far, jeg kommer ikke over det. Det har grebet mig altfor stærkt. Jeg tør ikke være ulydig mod Guds Røst. Men jeg vil ikke opgive Haabet om, at Du kan komme paa andre

Tanker, Far Jeg vil bede for Dig og for Vedel og for mig selv. Jeg tror, Gud vil høre mig tilsidst.“

Pastor Hansen mente, det var bedst ikke at berøve sin Datter dette Haab. Han antog, at den exalterede Stemning, hvori hun nu befandt sig, efter nogen Tids Forløb vilde tabe sig. Han svarede hende derfor ikke, kyssede hende og sagde, at det var ikke værd, hun talte til Vedel om dette. Det kunde let forstyrre det gode Forhold imellem dem.

„Jo, Far, jeg maa ogsaa tale med Vedel om det,“ svarede hun. „Vi har jo berørt dette Spørgsmaal før, kan Du forstaa. — Det vilde være saa forfærdeligt, om vi skulde følges ad gjennem hele Livet uden at kunne dele det bedste med hinanden.“

„Jeg tror ikke, det nytter,“ sagde den gamle Præst og rystede paa Hovedet. „Tag Du Vedel, som han er. Han blev ikke bedre, selv om Du fik ham omvendt.“

Marie var noget roligere, da hun forlod sin Fader. Hun havde ganske vist ikke opnaaet noget, men hun havde dog faaet talt om det, som bevægede hende saa dybt. — Det vilde nu være lettere for hende i Fremtiden at komme ind paa det samme Æmne, og hun kunde ikke tro

andet, end at hun tilsidst maatte naa sit Maal. Hun var saa overbevist om Sandheden af den Sag, hun talte for, saa det syntes hende umuligt, at hun ikke skulde kunne vinde andre for den.

Samme Eftermiddag gik hun ned til Søgaarden for at besøge Ingeborg. — Hun sendte Bud til Vedel, om han vilde komme derned og hente hende om Aftenen.

Hun blev som altid modtaget med den største Hjertelighed af Hans Jensens. Efterat Forholdet til den gamle Præst var blevet noget kjøligt, søgte de mere end sædvanligt at vise, hvor stor Pris de satte paa Marie, og hun befandt sig derfor altid vel hos dem. Her kunde hun ogsaa faa talt om det religiøse Spørgsmaal og erfare meget om den indre Missions Anliggender, som hun ikke kunde faa at vide andetsteds. Thi Søgaarden var allerede bleven bekjendt i en vid Omegn som et af Centralpunkterne for Missionens Virksomhed, og Hans Jensens fik jævnlig Besøg af Indremissionærer, som var paa Reise, og som ikke havde noget imod at holde et lille Hvil paa den store Gaard, hvor de altid var velkomne, og hvor de nød en Forpleining, som stod betydeligt over, hvad de var vante til. — Som Følge deraf var Familien paa Søgaarden altid underrettet om Missionens Virksom-

hed og Udbredelse, og det styrkede og glædede Marie at høre om, hvordan den vandt den ene Seir efter den anden og plantede sin Fane ogsaa pàa saadanne Egne, hvor man til den sidste Tid havde været ganske fremmed for Guds Ord. — Hun følte sig som et Led i denne Kjæde, der nu omspændte hele Landet, og dette gav hende ikke alene en vis Tryghed, men opflammede hende ogsaa til selv at staa fast paa sin Post, og gjøre hvad hun kunde for Udbredelsen af Guds Rige i sin nærmeste Kreds.

Da hun denne Dag kom derned, mærkede hun snart, at der var noget i Veien med Ingeborg. — Hans Jensen og hans Kone, Karen, var øiensynligt ogsaa i en bevæget Stemning, men Glæden over at se Marie og Samtalen med hende bragte dem snart i Ligevægt. Ingeborg derimod blev ved at være noget urolig, hun gik hyppig ud og ind, og Marie skjønnede, at der var noget, hun vilde tale alene med hende om. — Da de havde drukket Kaffe, hjalp hun derfor Ingeborg at tage af Bordet, og de gik saa ind paa dennes Værelse.

„Der er noget i Veien med Dig, Ingeborg,“ begyndte Marie.

„Ja,“ svarede Ingeborg, „der er meget i Veien.“

„Hvormed?“

„Det er jo med Knud.“

„Er Du og Knud blevet Uvenner?“

„Nei, men jeg maa jo altid høre saameget om ham.“

„Hvilket? — Da vel ikke noget slemt?“

„Om at han ikke er troende.“

„Naa,“ — sagde Marie eftertænksomt, — „hvem lader Dig høre det?“

„Snart alle de her kommer. Og her kommer jo saamange Missionærer.“

„Men de kan da ikke allesammen vide, at Knud ikke er troende?“

„De fleste af dem véd det da. Og véd de det ikke, saa faar de det jo at vide. Thi de kan jo se paa Ringen, at jeg er forlovet, og saa skal de jo have at vide, om det er en af vore.“

„Hvad svarer Du saa?“

„Jeg kan jo kun svare nei. — Saa spørger de fordetmeste, om han da er af de troende Grundtvigianere.“

„Hvad svarer Du saa?“

„Jeg kan jo kun svare, at han er nok troende, men ikke saadan kirketroende.“

„Hvad siger de saa?“

„Hvad de siger? Nogle siger ingenting, men de sukker. Andre siger, at saa er han jo

Fritænker, og saa er der jo nogen, — dem vi kjender bedst, — der prædiker for mig og spørger, hvor jeg tør."

„Hvor Du tør? Hvorfor skulde Du ikke turde?"

„For det strider mod Guds Ord, siger de, at en troende gifter sig med en vantro. Og saa siger de, at saadanne Fritænkere kan man aldrig stole paa; de er jo Tilhængere af den fri Kjærlighed."

„Hvad siger Din Far og Mor, Ingeborg?"

„Ja, naar det kommer paa Tale, saa siger de ingenting. De laster ikke Knud, men de tager ham heller ikke i Forsvar. De holder meget af ham, og de tror ikke noget ondt om ham. Men naar Missionærerne advarer mig, saa sidder de og sér saa alvorlige ud og ser ned, ligesom de skammede sig for ham.

„Det er jo efter Guds Ord," siger de, „men det maa jo Ingeborg selv tage Bestemmelse om."

„Og hvad synes Du selv, Ingeborg," spurgte Marie med spændt Opmærksomhed.

„Jeg ved det ikke, Marie. Skal jeg følge Guds Ord, saa maa jeg vel give Slip paa Knud, men skal jeg følge mit Hjerte, saa beholder jeg ham. — Det er ikke godt at skulle vælge mellem de to Ting, Marie."

„Nei," svarede Marie, „det er ikke godt."

„Ja, Du kjender vel ogsaa selv til det, Marie," spurgte Ingeborg, „for Vedel han er jo da rigtig Fritænker?"

„Ja," svarede Marie, „men der er jo aldrig blevet talt om det. Far og Mor de bryder dem jo ikke om, at jeg tager en Fritænker, derfor har jeg aldrig tænkt rigtig alvorlig over det før i den sidste Tid. Men jeg har ikke opgivet Haabet om, at Vedel kan blive troende. — Kan Du ikke paavirke Knud, Ingeborg?"

„Jeg har prøvet det tit, kan Du tænke, — og Far og Mor med. Men det nytter ikke."

„Slet ikke?"

„Nei, slet ikke. — Knud har jo læst en hel Del af den Slags. Og han siger, at naar man véd, hvordan Biblen er bleven til, — slet ikke af Apostlene, — men meget senere, da der var opstaaet mange Sagn om Jesus, — saa er det umuligt at tro. — Han siger, at Kirketroen den er lavet af Mennesker, passende til den Tid, men slet ikke til vor."

„Ja, det kjender jeg nok," sagde Marie heftigt, „det har jeg selv hørt saa tit. Men det er Løgn, Ingeborg, Løgn."

„Ja, det maa det vel være," svarede Ingeborg, „men hvad saa?"

„Hvad saa? — Hvad mener Du?“

„Jeg mener, at hvis det er Løgn, som Du siger, og hvis Biblen er Guds Ord, — saa skal man jo følge den.“

„Ja, og hvad saa?“

„Saa kan vi nok ikke følge vort Hjerte, Marie.“

„Staar der da i Biblen, at man ikke maa gifte sig med andre end med de Troende?“

„Ja, det har jeg tit nok maattet høre, at den, som gifter sig, skal gifte sig i Herren, og at man ikke skal drage i Aag med de Vantro. — Det er som jeg siger, Marie, enten maa vi følge Guds Ord eller vort Hjerte. — Hvad skal vi vælge?“

Marie havde aldrig turdet tænke alvorligt over dette Spørgsmaal. Det havde mange Gange indfundet sig hos hende, men hun havde afvist det og trøstet sig med, at hun kunde godt beholde baade Vedel og sin Tro. Hun havde heller ikke opgivet Haabet om, at Vedel kunde komme til at dele Troen med hende.

Ingeborg var en kraftigere Karaktér, og hun var gaaet mere tilbunds i dette Spørgsmaal. Ved de Anstrængelser, der gjordes fra Indremissionærernes Side for at skille hende fra Knud Larsen, og ved de Samtaler hun havde med sine Forældre

herom, havde hun ogsaa i højere Grad end Marie havt Leilighed til at tænke over Sagen. — Hun var kommet til det Resultat, at her forelaa et Valg. Hun følte, at det var hendes Pligt, som troende Kristen, at vælge, hvad hun kaldte Guds Rige. Men skulde hun give Afkald paa Knud Larsen, var det forbi med hendes Livs Lykke.

„Du skulde dog forsøge, Ingeborg, at tale med Knud igjen," sagde Marie. „Man skal ikke strax opgive Haabet."

„Det nytter ikke," svarede Ingeborg, „han hører roligt paa mig, han gjør mig ingen Bebreidelser, han spotter aldrig med min Tro. Men han siger altid, at det bliver ikke anderledes. Han vilde synde mod Sandheden, siger han, hvis han erklærede sig for troende."

De unge Piger gik atter ned i Stuen til de andre, og der blev ikke talt mere om denne Sag. — Kort før de skulde spise til Aften, kom Vedel, og da de havde spist, begav han og Marie sig paa Hjemveien.

Det var temmelig mørkt, og en kold, klam Taage laa over Egnen. — Den dryppede fra de langs Veien staaende Træers bladløse Grene og satte sig som Perler paa Maries Slør og Vedels Briller. Det frøs lidt og en tynd, haard Skorpe havde stivnet Veien. Men hvor der havde været

meget sølet, kunde den ikke bære. Kun ved Siderne var der nogenlunde tørt.

Marie tog Vedel under Armen, og de begyndte langsomt at gaa op ad Bakken. — Hun tænkte paa, da hun sent i Høst var gaaet den samme Vei med Kapellanen. Det var hende, som gik han nu bagved dem, og et Par Gange dreiede hun uvilkaarlig Hovedet, og saa sig tilbage.

Vedel spurgte, hvad hun saa efter.

„Det er tit, naar jeg gaar i Mørke, som om der gik en bagved mig,“ svarede Marie.

„Hvem synes Du, det er,“ spurgte Vedel.

„Aa, ikke nogen bestemt,“ svarede hun.

„Idag har jeg igjen mistet lidt af min Praxis,“ sagde Vedel et Øieblik efter.

„Hvordan,“ spurgte Marie ængsteligt.

„Du véd jo nok, at de Hellige her paa Egnen har begyndt at opsige mig. De benytter Doktor Ravn.“

„Er han troende,“ spurgte Marie.

„Nei, — det ved Gud han ikke er. Han er den krasseste Materialist. — Men han er saa fornuftig, at han tier stille med det. — Han har endogsaa taget en Actie i det nye Forsamlingshus, de skal have bygget i Alleslev. — De skulde sgu gjøre det samme, — sagde han til mig forleden Dag, — det betaler sig D'ælen gale mig.“

„Sagde han det?“

„Det var hans Ord. — Det er jo de Bondebæster man skal leve af, føiede han til, og naar de gaar hen og bliver hellige, saa maatte man jo være gal, hvis man ikke ved visse Leiligheder axlede et Faareskind.“

„Mon der er mange saadanne Hyklere,“ spurgte Marie.

„Endnu ikke,“ svarede Vedel. „Men lad dette blive ved nogen Tid, og voxe som det har begyndt, saa vil man snart kunne tælle de ærlige Folk i Landet.“

„Hvorfor det?“

„Ganske simpelt fordi Folk skal leve, og fordi disse Hellige ikke vil bruge andre end dem, om hvem de mener, at de er troende. For os andre er det en ligegyldig Sag, hvad Tro de har, som vi benytter os af; men ikke for dem. — Derfor, — kan en Rigsdagsmand ikke blive valgt uden at være troende, — saa bliver han troende; kan en Redaktør ikke faa Abonnenter, uden at være troende, — saa bliver han troende, og kan en Læge ikke faa Praxis, og en Haandværker ikke Arbeide uden at være troende, — saa bliver de troende.“

„Det vilde blive anderledes, hvis de bedste Mennesker virkelig blev troende, — saa kunde

de bekæmpe dette Hykleri. — Hvis f. Ex. Du blev, Vedel."

„Nei, Marie, — selv om jeg kunde, hvad der er umuligt, saa maatte jeg fortie det. Som Forholdene nu er, under alt det modbydelige Hykleri, der er begyndt at komme frem, kan en ærlig Mand næppe være bekjendt at kalde sig en troende Kristen."

„Men hvis Du nu saa Din Synd, Vedel, i al sin Dybde, saa at der kun var Frelse i Troen paa Kristus, at Du uden ham var fortabt, hjemfalden til evig Straf, — vilde Du saa fortie det, blot for ikke at blive anset for en Hykler?"

„Jeg tror, jeg vilde det, Marie, — indtil det Øieblik, da der var noget at tabe ved at aflægge en saadan Bekjendelse. — Men saalænge det netop er Betingelsen for at komme frem i Verden, — jeg vilde skamme mig ved at bruge Jesu Navn til det. — Dertil er det for godt."

„Men hvis Du nu saa, at Du kun ved at tro paa det Navn, som din Frelser og ved at bekjende det, kunde blive salig?"

„Men jeg siger Dig, Marie, — det er umuligt. Det er efter min inderste Overbevisning en Ugudelighed at ville gjøre Menneskers Salighed og Fortabelse afhængig af en Tro, som man ikke kan tilegne sig uden at gjøre de voldsomste

Brud paa sin Forstand, og det er i sin inderste Grund umoralsk at sige, at det kommer ikke an paa, hvad et Menneske er, men paa, hvad han tror. — Jeg véd, Marie, at Du er ingen Hykler, Du er ærlig og oprigtig i Din Tro, og derfor elsker jeg Dig lige høit, skjøndt jeg ikke forstaar Dig paa dette Punkt. — Men gjør intet Forsøg paa at faa mig til at dele den. Thi det er haabløst, det sker aldrig, — aldrig."

Vedel havde talt sig selv heftig. Hans Sind var i den senere Tid blevet forbittret ved den taktløse Maade, hvorpaa han flere Steder, hvor man før havde brugt ham, var bleven afvist som Læge. — Han havde aldrig agiteret for sine Anskuelser, aldrig krænket noget Menneskes Religiøsitet, han havde tværtimod gjort sig al Umage for at sætte sig ind i sine Patienters og deres Paarørendes Tankegang og indrettet sin Optræden derefter, — henstillet til dem at sende Bud efter Præsten, naar han mente, der var sikker Udsigt til Døden. Men man lod ham nu tydeligt forstaa, at man ansaa ham for et fortabt, fordærvet Menneske, der let kunde føre Guds Forbandelse over dem, der benyttede ham.

Men hertil kom, at Vedel, uden at han ret vilde tilstaa det for sig selv, var skinsyg paa Kapellanen. Han var sikker paa, at denne var

forelsket i Marie; han kunde ikke tage Feil af de Øine, hvormed den unge Præst saa paa hende. Og skjøndt han ikke antog, at Marie gengældte disse Følelser, saa vidste han dog, at der altid blander sig nogen Erotik i en ung Piges Beundring for en Præst. Og han kunde under alle Omstændigheder ikke tvivle om, at den fælles religiøse Anskuelse dannede et stærkt Baand imellem dem, og at Maries Tanker, som hidtil væsentlig havde beskjæftiget sig med ham, nu meget hyppigt dvælede ved Kapellanen. Men at denne saaledes til en vis Grad havde erobret hendes Sjæl, medens han selv maatte nøies med Legemet og med den naturlige Kjærlighed, hun følte for ham, gjorde ham forbittret. Han kjendte Marie saa godt, at han frygtede, at det i Længden vilde blive vanskeligt for hende saaledes at dele sig. Hun maatte komme til at tilhøre enten den ene eller den anden helt.

Marie blev ængstelig og noget stødt over den Heftighed, hvormed Vedel havde talt. Hun havde besluttet at anvende denne ensomme Spadseretur til et Omvendelsesforsøg overfor ham. Men hun turde nu ikke indlade sig derpaa. Hun mente, at dette kun endnu mere vilde ophidse ham. — Første Gang kom det nu til at staa

klart for hende, hvor vanskeligt de forskjellige Livsanskuelser vilde gjøre Samlivet for dem, og Tanken om, at ogsaa hun kunde komme til at staa overfor et Valg, slog ned i hendes Sjæl.

„Du er ikke i godt Humør i Aften," sagde hun i en krænket Tone.

„Lad nu det være glemt, — lad os ikke tænke mere paa det, Marie," svarede Vedel. „Vi skal jo følges ad, — saa nytter det ikke at kives om noget, som dog burde være Smaating."

Der kom en vis Trods op i Marie ved dette Svar.

„Skal vi følges ad," sagde hun. „Du kan da blive fri endnu. — Og Smaating kalder Du det, — som angaar et Menneskes evige Frelse. For mig er det det største af alt. Du maa virkelig tage lidt Hensyn til mig, Vedel."

„Jeg skal tage alt Hensyn til Dig, Marie. Jeg har aldrig begyndt paa slige Samtaler med Dig . . ."

„Det var Dig, der begyndte i Aften," svarede hun.

„Var det? Naa, — saa var det ikke rigtigt af mig. Men vær nu god igjen," sagde han og tog hendes Haand. „Du elsker mig da endnu, Marie?"

„Det véd Du jo, Vedel,“ sagde hun formildet. „Hvorfor spørger Du om det saa tit? Jeg har jo elsket Dig, fra jeg var en lille Pige.“

„Naar Du blot aldrig var blevet en saadan stor Helgen,“ svarede Vedel spøgende.

„Begynder Du nu igjen,“ svarede hun i samme Tone. — „Lad os have Taalmodighed med hinanden, Vedel,“ føiede hun alvorligt til.

VIII.

Efter sin Fader havde Vedel arvet en ret betydelig Formue. Det havde længe været hans Mening at anvende en Del af denne til at bygge et Sygehus i umiddelbar Nærhed af sin Bolig, for at han der kunde anbringe saadanne Patienter, der trængte til dagligt Tilsyn. Ved Sygehuset skulde der da ansættes en uddannet Sygepleierske, og Marie, som med stor Varme omfattede denne Sag, havde med Glæde paataget sig at bespise de Syge, naar hun blev gift med Vedel. — Det var Meningen, at de Syge skulde betale saameget, saa Omkostningerne ved deres Ophold blev nogenlunde dækkede. Derimod vilde

Vedel ikke beregne sig nogen Rente af den Sum, Sygehuset vilde koste at opføre, og heller ikke noget Lægehonorar.

Han havde tidligere talt med adskillige af Beboerne om sin Plan, og disse var ham taknemmelige for den. Navnlig havde han forelagt Planen for Sogneraadet, og dette var med Glæde gaaet ind paa at betale et mindre Beløb for at faa de Syge, som var under Fattigforsørgelse, lagt ind paa Huset. Hans Jensen, der var Medlem af Sogneraadet, havde hidtil været en af Planens ivrigste Tilhængere, og da han var en rig Mand, havde han sagt til Vedel, at han gjerne vilde give et større Bidrag til Husets Opførelse, hvilket denne dog havde afslaaet, da det ikke vilde genere ham, selv at afholde hele Summen.

Men efter den Stemning, der nu var i Sognene, havde Vedel faaet Betænkeligheder. Da man adskillige Steder havde kasseret ham som Læge, kunde han nære Frygt for, at man heller ikke vilde benytte hans Sygehus. Hertil kom, at han i et Par Tilfælde havde forbudt den Syges Omgivelser at lade Kapellanen komme ind til Patienten, da dennes Tilstand var saadan, at Helbredelsen var betinget af, at Sindet ikke blev sat i nogensomhelst Bevægelse. — Kapellanen

havde desuagtet fordret at faa Adgang, og han havde anset det som sin Pligt at foreholde de Syge den forfærdelige Afgjørelse, de nu stod umiddelbart overfor. Dette havde i høi Grad forværret Patienternes Tilstand, og i et af Tilfældene var det endt med Døden.

Vedel mente det derfor nødvendigt at gjøre det til en Betingelse, at ingen fik Adgang til Patienterne i Sygehuset uden hans udtrykkelige Tilladelse, men da han ikke var blind for, at denne Bestemmelse vilde vække Misfornøielse maaske Forargelse hos mange, og afskrække dem fra at gjøre Brug af Huset, saa besluttede han at sammenkalde Beboerne til et Møde i Skolen og drøfte hele Sagen med dem. — Da det var hans Mening at begynde at samle Materialet til Bygningen i Vinterens Løb, sammenkaldte han Mødet til en Aften midt i November.

Den gamle Præst, der var Formand for Sogneraadet, havde lovet at deltage i Mødet for at støtte ham, og Vedel havde tillige anmodet Kapellanen om at komme tilstede, for at de i Ro kunde drøfte Spørgsmaalet.

Marie havde spurgt Vedel, om hun ogsaa kunde gaa med, og denne havde svaret, at han ansaa hendes Nærværelse for ganske selvfølgelig,

da hun jo vilde faa en væsentlig Del i Sygehusets Bestyrelse.

Bønderne, der nu ved de gudelige Forsamlinger hos Hans Jensen var blevne vante til at gaa til Møde, havde indfundet sig talrigt. — Mange var ogsaa blevne bekjendte med den egentlige Anledning til Mødet, og man ventede sig et Sammenstød mellem Kapellanen og den unge Doktor. Navnlig var den indre Missions Tilhængere mødt fuldtalligt.

Vedel fremsatte først sin Plan om Sygehuset, dets Beliggenhed, Størrelse, Indretning, Betingelserne for Optagelsen o. s. v.

Da han var færdig med dette, fortsatte han saaledes: Een Betingelse maa jeg endnu stille for Optagelsen. Patienterne maa finde sig i, at der kun bliver Adgang til dem for Slægt og Venner paa visse bestemte Tider af Dagen. Og jeg maa have Ret til at forbyde enhver Adgang til de Patienter, hvis Tilstand er saadan, at jeg anser fuldstændig Ro som nødvendig for Helbredelsen. Jeg vil i enkelte Tilfælde ikke engang kunne tillade, at Præster faar Adgang til Patienterne. — Dette vil maaske støde mange. Men de maa være overbeviste om, at jeg stiller denne Betingelse, ikke fordi jeg ønsker at formene de Syge Adgang til Religionens Trøst, men fordi

der er Tilfælde, hvor enhver stærkere Sindsbevægelse kan være afgjørende for Liv eller Død.

Da Vedel havde sluttet, fik Kapellanen Ordet.

Han mente, at Sognets Beboere maatte være Hr. Vedel taknemmelige for det smukke Foretagende, han agtede at sætte i Gang. At komme de Syge til Hjælp, bidrage hvad man kunde til at lindre deres Lidelser, var ikke alene Kristenpligt, men det var almindelig Menneskepligt. Han vilde derfor anse det for en stor Velsignelse for Sognene, om det paatænkte Sygehus blev bygget, navnlig da han ikke sjeldent havde havt Leilighed til at se, hvor ukyndige Folk var i Sygepleie, og hvor vanskeligt det var at skaffe gamle, fattige Syge den Hjælp, de trængte til. Hvor ganske anderledes vilde de ikke være stillede, naar de kom til at ligge paa et, efter Sundhedens Regler, indrettet Sygehus og kunde blive pleiede af en erfaren, og, — som han haabede, — troende Sygepleierskes Haand. — Han skulde derfor have indskrænket sig til at bringe Hr. Vedel en Tak for hans menneskekjærlige Plan, hvis Doktoren ikke i Slutningen af sit Foredrag var fremkommet med en Betingelse for Indlæggelsen paa Sygehuset, som han bestemt maatte

fraraade, og som han haabede, at Hr. Vedel heller ikke vilde fastholde. Det var Bestemmelsen om, at Præsten ikke i alle. Tilfælde maatte faa Adgang til de Syge. — Han var ganske enig med Hr. Vedel i, at der for almindelige Besøgende ikke alene maatte fastsættes en vis Besøgstid, men at der ogsaa kunde være Tilfælde, hvor disse absolut maatte udelukkes. — Men Præsten, Herrens Tjener, maatte altid have Adgang. Hvor Lægen kommer, der kan det ikke gaa an at spærre Døren for Sjælesørgeren. Thi, — hvor høit man end sætter Lægens Gjerning, — Præstens staar dog mindst lige saa høit. Lægens Komme kunde mange Gange for den Syge være et Spørgsmaal om Liv og Død, — men var Sjælesørgerens Komme ikke undertiden det samme? Og det Liv og den Død, det her dreiede sig om, — det var dog vist alle troende Mennesker enige om, — det var noget høiere end Legemets Liv og Død. — Han vilde dog kunne finde sig i, at Præsten blev udelukket, — undtagen i det Tilfælde, at den Syge ønskede Sakramentet, — hvis den paagjældende Læge var en troende Mand. Thi han indrømmede, at der undertiden burde tages et vist Hensyn til den Syges legemlige Tilstand, naar man talte til dem om Guds Rige, og om den mulig nær

forestaaende Fremstilling for Guds Domstol; og et saadant Hensyn kunde en troende Læge tit tage bedre end Præsten. — Han kjendte ganske vist ikke Hr. Vedels religiøse Standpunkt, da de aldrig havde talt med hinanden om de Ting. Men han formodede, at Hr. Vedel var Fritænker, — det var idetmindste den almindelige Mening, — og i saa Fald maatte han paa det bestemteste udtale sin Misbilligelse af denne Betingelse for Optagelsen paa Sygehuset, og han vilde føle sig forpligtet til at henlede de Syges og deres Omgivelsers Opmærksomhed paa, hvad de kunde udsætte sig for, hvis de blev lagt ind paa dette. De kunde udsætte sig for i deres dybe Sjæleangst at skulle forblive uden noget trøstende Guds Ord, og — hvis det var vantro Mennesker, — da var de udsatte for, naar Dødens Stund nærmede sig, og det gjaldt om at rive dem som Brande ud af Helvedes Ild, — at ingen kunde raabe til dem som der staar i Salmen:

Kom Hjerte, tag Dit Regnebræt,
Skriv op Dit Livets Dage,
Se til om Du kan sanse ret
Og tænke lidt tilbage.
Hvad har Du gjort de mange Aar,
Du har i Verden levet?

Tænk, sikkre Sjæl, at alting staar
I Herrens Bog opskrevet.

Kapellanens Foredrag gjorde et stærkt Indtryk. Af de Kvinder, der var tilstede, græd de fleste. — Vedel havde lagt Mærke til, at Maries Øine næsten bestandig var rettede paa Kapellanen, medens denne talte. Den unge Præsts Øine søgte ogsaa meget hyppig hen til hende, og hun slog da sine ned. Men Vedel troede at bemærke, at nogle Gange var det ligesom han med sit Blik holdt Maries fast. Hendes Blik blev da stirrende, og det var øiensynlig kun med en Kraftanstrengelse, hun kunde rive sig løs. — Dette havde i høi Grad irriteret ham og tillige ængstet ham. Thi han følte sig overbevist om, at Kapellanen ved sit Blik vilde være istand til næsten fuldstændig at beherske Marie. Han oprørtes ved Tanken om, at dette stumme Øiensprog sandsynligvis Søndag efter Søndag gjentog sig i Kirken, uden at nogen af Parterne var i Stand til at forhindre det eller gjorde sig Regnskab for, hvad det kunde føre til.

Hvad der yderligere forbittrede Vedel var, at Kapellanen havde talt roligt og endog ydet ham Anerkjendelse. Og hans Argumenter for, at Præsten under alle Omstændigheder skulde

have Adgang til de Syge, var, fra et troende Standpunkt, uangribelige. Han var ganske sikker paa, at Kapellanen havde hele Forsamlingen paa sin Side, og at det vilde være ham ganske umuligt at faa Indpas for sin Anskuelse. Han besluttede derfor ikke mere at berøre dette Punkt. Men i den irriterede Stemning, hvori han var, følte han Trang til at aflægge et Slags Vidnesbyrd. Han steg derfor atter op paa Kathedret og sagde: „Pastor Dahlberg var ikke ganske vis paa, om jeg var Fritænker eller ei. Jo, det er jeg, og jeg haaber aldrig at blive andet. Der var en Tid, da det kunde være betænkeligt at bekjende sin kristne Tro. Jeg bøier mig i Ærbødighed for dem, der dengang turde gjøre det. Nu skal der dertil intet Mod. Snarere hører der vel noget Mod til at bekjende, at man ikke tror. Men jeg vil dog ikke skamme mig ved at sige det. — Endnu en Bemærkning vil jeg gjøre til Pastor Dahlberg. — Han sagde, at han haabede det blev en troende Kvinde, der blev ansat som Sygepleierske. Jeg vil dertil svare, at det har jeg intet imod. Men det bliver ikke en Kvinde af den Trosretning, som Pastor Dahlberg tilhører. Thi hun vilde føle sig forpligtet til at prædike for Patienterne baade i

Tide og Utide. Og det er det Sidste jeg vil forhindre."

Det var ligesom Folk rykkede sig længere bort fra Vedel, da han havde sagt disse Ord. De saa paa ham, som paa en Aand fra Afgrunden. Thi vel kjendte de alle hans Anskuelse, men en saa utvetydig Erklæring forekom dem formastelig og gudsbespottelig.

Da Vedel havde talt, saa han hen til Marie. Han havde, i det Øieblik han talte, ikke tænkt paa hende. Han havde kun tænkt paa at sige, hvad der for ham var Sandhed. — Hun var ganske bleg og holdt Øinene nedslaaede. — Vedel forstod, at hans Ord maatte have saaret hende dybt.

Saa kom den gamle Præst frem.

Han havde jo nu snart været deres Præst i femogtyve Aar, sagde han, og de kjendte hans Anskuelse. Han var ikke Fritænker, men de vidste jo ogsaa nok, at han ikke var enig med Kapellanen i hans religiøse Opfattelse. Men i det Punkt, hvorom Talen var, maatte han give Vedel Ret. Det var ikke nogen Salighedssag for et Menneske at faa en Præst ind til sig. Vi kunde nok komme til Gud, uden at Præsten hjalp os paa Vei. Det Offer, som Vedel vilde bringe, var dog nok værd at tage imod, selv om

nogle ikke kunde forstaa den Betingelse, han stillede, og som der jo forøvrigt maaske aldrig blev Brug for. Mange fattige, stakkels Mennesker vilde faa Gavn af Sygehuset, og han troede, at Vedel ved at bygge det handlede mere i Jesu Aand, end de, som var saa bekymrede for, at der ikke skulde blive prædiket nok for de Syge. Jeg véd nok, — sluttede han, — at mine Ord har ikke mere det at betyde her i Sognet, som de før har havt. Men jeg tror, I skulde følge mit Raad: Lad Lægen bestemme, hvad han mener, de Syge kan taale, og hvad de ikke kan taale.

Vedel spurgte derefter, om ingen af Forsamlingen vilde udtale sig.

Der blev en Pause, og den ene saa hen til den anden.

En lille, tyk Mand med et rundt, glinsende, velbarberet Ansigt begyndte at trænge sig frem. Han var iført en kort, stortærnet Jakke og Benklæder af samme Stof. En tyk Kjæde af fransk Guld med et stort Signet dinglede paa hans Mave.

Nogle unge Karle, som stod henne ved Vinduerne, fniste, da de opdagede, at han vilde op paa Kathedret.

Det var Slagter Krebs, en paa Egnen velkjendt Personlighed. Oprindelig Kjøbenhavner

var han, efter mange Skæbnens Omskiftelser, landet i Dalby som Handelsmand og Slagter. Forretningen gik godt for ham, da Bønderne morede sig over hans Gemytlighed og uforanderlig gode Humør. Men i den sidste Tid var det begyndt at gaa tilbage med Bedriften. En hellig Handelsmand og Slagter, som boede i et Nabosogn, havde faaet stærkt Indpas i Dalby. Bønderne, hvoraf de fleste nu tilhørte Missionen, var ikke mere modtagelige for Krebses Vittigheder, og de syntes, at de kunde ligesaa godt sælge deres Kalve og Lam til deres Trosfælle, skjøndt denne var endnu snildere til at tage dem ved Næsen, naar Leilighed gaves, end Krebs. — Denne havde i længere Tid grundet over, hvorledes han kunde tage Kampen op med sin Konkurrent, og han var, efter moden Overveielse, kommet til det Resultat, at han maatte blive „vakt“. Han indsaa fuldtud, at dette vilde paalægge ham visse Indskrænkninger og Ubehageligheder i hans personlige Liv, men hans Princip var: Forretningen fremfor alt. Han havde derfor begyndt at indfinde sig i Kirken hver Søndag, han talte jævnlig med stor Sønderknuselse om sine Synder, og han gik altid med Sjæleskatkisten i Lommen. — Dog gik hans gemytlige

Natur undertiden over hans missionske Optugtelse.

Han henvendte sig til Vedel og bad om at maatte sige et Par Ord.

„Vi Mennesker," begyndte han, „bestaar jo af to Dele: Sjæl og Lejeme, — og saa naturligvis Forstand og fri Vilje, som vi læser i Skriften. Lejemét er Kyd, og Sjælen er Aand, men Kreturene er bare Kyd, og derfor er Mennesket mere end et Kretur, som jeg vil sige f. Ex. en Kalle. Derfor vil jeg sige, at kan vi faa Sjælen frelst med Aanden i, saa vil jeg sige: Til Helvede med Kydet! — Gud forlade mig min Synd. — Nu skal der Doktere til for at kurere Kydet, — og Gudbevares! jeg siger ingenting om Hr. Vedel, for enhver bliver salig ved sin Tro, — det vil sige naturligvis, naar Troen er den rette. Men hvad nytter det og slaa Lejemet ihjel, naar man tager Skade paa Sjælen? Ikke Spor, naturligvis. — Men nu er Pastor Dahlberg Doktor her for vore udødelige Sjæle. Jeg mener derfor, han maa have Lov til at kurere de Syge, om de ogsaa dør af det. — Det er min Mening om Sygehuset."

Man hørte henne fra Vinduerne, hvor de unge Karle stod, fortvivlede Forsøg paa at holde

Latteren tilbage. Den øvrige Forsamling iagttog en reserveret, noget forarget Taushed.

For at udslette det komiske Indtryk, Hr. Krebs havde frembragt, kom Hans Jensen frem og sagde paa sin sindige Maade: „Det har længe været mig en kjær Tanke med det Sygehus, og Doktor Vedel og jeg har mange Gange talt sammen om det. Men jeg kan ikke sige andet, end jeg synes, Pastor Dahlberg har Ret. Det kan ikke være rigtigt at lade et Menneske, som tørster efter Guds Ord, ligge uden Religionens Trøst. Og hvis det er et Menneske, som ikke kjender noget til Troen, saa kan det heller ikke være rigtigt. Det kan være Sjælens Frelse om at gjøre, at der kommer en Mand, som er mægtig til at tale saadan, at deres Hjerter bliver rørte. Dø skal vi jo alle engang, og jeg synes ikke, at man, for maaske at forlænge Legemets Liv lidt, skal udsætte Sjælen for Fare. — Jeg vilde derfor inderlig ønske, at Doktor Vedel vilde tillade, at Præsten altid og under alle Omstændigheder havde Adgang til de Syge. Jeg synes ikke godt, jeg kan forsvare at raade til at lægge Syge derind, hvis det ikke sker."

Herpaa svarede Vedel i en rolig Tone: „Jeg kan ikke frafalde den Betingelse, jeg har stillet. Som Læge er det min første Pligt at gjøre, hvad

jeg kan for at redde mine Patienters Liv. Hans Jensen ser Sagen fra en anden Side, og det er muligt, at det, fra hans Standpunkt, er berettiget. Jeg er ganske sikker paa, at efterat Hans Jensen har udtalt sig saaledes, saa vil de allerfleste have Betænkelighed ved at lægge deres Syge ind paa Huset. Men et Sygehus, som ikke har Udsigt til at faa Patienter, er en Uting. Jeg ser mig derfor nødsaget til at opgive den hele Plan."

Saa skiltes man. Ingen var tilfreds med Resultatet, — ikke engang Kapellanen. Han havde haabet, at Vedel skulde give efter, og han kunde ikke betragte Udfaldet som en Seier. De Bønder, som ikke var fanatiske Tilhængere af Missionen, var forbittrede, deriblandt Peter Sørensen. — Da de var komne udenfor Skolestuen, lod han sit onde Lune gaa ud over Krebs.

„De kunde sgu ogsaa have holdt Deres Kjæft, Krebs," sagde han, „hvis De nu fik et Poplesislag, saa tyk som De er, og saamange Bajere og Sorte De drikker, saa krøb De sgu gjerne ind paa Sygehuset."

„Det hedder ikke „Poplesi", Peter Sørensen, det hedder „Apoplik", svarede Krebs med Værdighed. „Og det vil jeg sige Dem, at her i

Sognet er jeg Totalist, — komplet. Og som troende Menneske maatte jeg protestere mod Hr. Vedels matrikularistiske Anskuelser. Og naar De ligger med Næsen i Veiret, Peter Sørensen, og hiver ligesom en Fedekalle, naar den bliver trukken hen og skal skæres Halsen over paa, saa vil De sgu ogsaa nok vansmægte efter et Guds Ord ligesom den bodfærdige Magdalene paa Korset."

„Det var Røveren, Krebs," rettede en ung Bondekarl.

„Røveren! — Nei gu' var det ei. Det er maaske efter den vantro Bibelkretik, Claus, som Kapellanen præker om. Men jeg siger: Gud fri os fra alle Satans Vildfarelser, — vi kan være skrøbelige nok i Forveien."

Vedel fulgte efter Mødet med ind i Præstegaarden for at spise til Aften. Han ønskede ogsaa at tale et Par Ord alene med Marie.

Fru Hansen havde længe havt Bordet dækket, og man gav sig derfor strax i Lag med Aftensmaden.

„De vandt Seir, Hr. Pastor," sagde Vedel til Kapellanen. „Mit Hospital gik i Stykker. Jeg faar vel snart se at flytte et andet Sted hen."

„Hvor falder det Dig ind,“ sagde Fru Hansen. „Vi vil virkelig hverken miste Dig eller Marie.“

„Men hvis jeg nu ingenting faar at bestille her paa Egnen, kjære Svigermor, hvad skal jeg saa gribe til andet end flytte?“

„De kan vistnok ikke finde det underligt, Hr. Doktor,“ sagde Kapellanen, „at troende Mennesker helst benytter troende Læger.“

„Som f. Ex. Dr. Ravn?“

„Aah ja!“ svarede Kapellanen. „Dr. Ravn er en søgende Aand, — og han er paa Vei til at finde det Rette.“

„Ja saa,“ svarede Vedel ironisk; „det er saamænd godt for ham, — i alle Retninger.“

„Der følger tit timelig Velsignelse med den aandelige,“ bemærkede Kapellanen.

„Ja, ikke saa sjældent, — især i vore Dage. Det er en ren Benefice i denne Tid at være fattig i Aanden. — Se engang til Krebs, — han er ogsaa kommet med.“

„Slagter Krebs har begyndt at spørge: Hvad skal jeg gjøre for at blive salig?“ — svarede Kapellanen alvorligt. — „Det er endnu ikke trængt dybt ned i ham, og han har meget at kæmpe imod, — han er voxet op midt i Hovedstadens

Vantro, — men der er en rygende Tande, som man ikke skal slukke."

„Gudbevares!" sagde Vedel, „jeg haaber, at Krebs maa udvikle sig til et Lys. — Han vil sikkert ikke sætte det under en Skæppe."

Som sædvanlig gik Kapellanen op paa sit Værelse strax efter Maaltidet.

„Naa, kjære Vedel," sagde den gamle Præst, „vi kan snart allesammen pakke ind. Idag fik jeg Brev fra Provsten, at Rasmussen maa søge sin Afsked, hvis han ikke vil udsætte sig for at faa den. Jeg er paa en Maade afskediget af Beboerne, — de bryder dem ikke mere om, hvad jeg siger, — og naar Du saagodtsom vil forære Kommunen en Snes Tusind Kroner, saa siger de nei Tak. Det gaar glædeligt."

„Det er virkelig ogsaa nogle underlige Mennesker," bemærkede Fru Hansen. „Herregud! man kan jo da godt være troende og dog være ligesom andre Folk."

„Ja, Du kan, Mor," svarede Præsten, „og Gudskelov! for det. Men det er ikke alle. — Det forundrer mig alligevel med Hans Jensen, — jeg troede dog, han havde været fornuftigere."

„Hans Jensen er af de stille Fanatikere," svarede Vedel. „Han gjør ikke Allarm, — men

han tager alle Konsekventserne af sit Standpunkt."

„Nu er Klokken ti, Mor," sagde Pastor Hansen, „skal vi saa i Seng?"

De Gamle gik, og Vedel og Marie blev ene. — Marie sad i Sofaen med Hænderne i Skjødet og saa ud for sig. Vedel gik urolig op og ned af Gulvet.

„Jeg har bedrøvet Dig, Marie, — ikke sandt?"

„Ja, meget. — Jeg véd ikke, hvordan det skal gaa."

„Jeg blev noget heftig. — Men ser Du, — naar man staar overfor alle disse Mennesker, og naar man vil gjøre noget, som man tror er godt, — og naar de saa er saa, — saa — bornerte, — saa bliver man hidsig."

„Egentlig foragter Du os, Vedel."

„Foragter, — hvad mener Du med det, Marie?"

„Jo, — i Din inderste Sjæl foragter Du os. — Du anser os for dumme, — overtroiske, — manglende Udvikling. Du begriber ikke, at saadant noget kan være en Hjærtesag for os, — noget som man lever og aander i."

Vedel standsede og saa ned for sig.

„Du har maaske nogen Ret, Marie. — Jeg har ikke tænkt over det før, — det har ikke været mig saa nær paa Livet. Men der er maaske nok hos den Dannede altid nogen Foragt overfor den Udannede.“

„Og hos Fritænkeren overfor den Troende. Thi Du mener egentlig, Vedel, at naar man er dannet, saa kan man ikke være troende.“

„Jeg synes ganske vist, det ligger nærmest for de Udannede, for Mennesker paa et lavere Kulturtrin, — ikke just det at tro, — men Troen i den Form den nu har, — Dogmetroen.“

„Jeg kunde mærke det, dengang Du sagde, at Du haabede altid at blive Fritænker. Du slyngede det saadan ud, som om Du var stolt over det. Da følte jeg først rigtig, Vedel, at jeg maatte opgive Haabet.“

„Haabet, hvilket Haab?“ spurgte Vedel hastigt.

„Om at vi kunde blive enige. — Og hvordan skal det saa gaa?“

„Det skal gaa godt alligevel, Marie. Frygt ikke for det.“

„Jeg maa tænke over det, — og over saameget andet.“

Vedel satte sig ind i Sofaen ved Siden af Marie.

„Der er en Ting, jeg vil sige Dig, Marie. — Du maa ikke blive vred, — men Du skal tage Dig i Agt for Kapellanen.“

„Hvorfor?“ spurgte Marie noget forvirret.

„Han er forelsket i Dig.“

„Aa, hvor kan Du sige det, — tro noget saa stygt.“

„Det er jo noget, man ikke er Herre over, Marie. Han kan jo ikke gjøre ved det.“

„Men jeg er jo forlovet med Dig, Vedel, — saa vilde det være stygt. — Det er noget, Du bilder Dig ind.“

„Du skal passe paa, at — at jeres Øine ikke mødes, — at Du ikke ser paa ham, naar han ser paa Dig.“

„Hvorfor?“ spurgte Marie, atter noget forvirret. „Det følger af sig selv, forresten.“

„Ser Du, der er en Magt i Blikket, naar visse Mennesker ser paa hinanden, — saa kan de ikke slippe igjen. Har Du ikke lagt Mærke til det?“

„Jo, — med Dig, — før vi blev forlovede. Hvad er det?“

„Ja, — det er ligesom en Tvekamp Du, — den ene vil gjøre sig til Herre over den anden. Og der er Manden fordetmeste den stærkeste.“

„Men saa har Du jo gjort Dig til Herre over mig.“

„Men der er noget hos Dig, som jeg ikke kan gjøre mig til Herre over, — nu. — Det kan derimod Kapellanen, — jeg saa det nede i Skolen. — Er det ligesaadan i Kirken“

„I Kirken? — Hvordan? — Hvad mener Du, Vedel?“

„Jeg mener, om I der tit kommer til at se paa hinanden?“

„Man ser jo næsten altid paa den, der taler, — ganske uvilkaarligt.“

„Og han ser tit paa Dig?“

„Ja, vi har jo vor Plads ligeoverfor Prædikestolen. Et Sted skal han da se hen. Men jeg har aldrig tænkt over det, — at det kunde være saadant noget.“

„Det er alligevel saadant noget, Marie. — Du kunde — glide fra mig.“

„Og Du, Vedel?“

„Nei.“

„Du siger det saa bestemt.“

„Ja, — for mig staar jeg inde.“

„Og jeg vil sige Dig, Vedel, — jeg kunde aldrig elske ham, — aldrig paa den Maade, — jeg kunde ikke tænke mig det. — En Præst maa ikke tænke paa sligt.“

„Præsterne er ogsaa Mennesker Du."

„Men naar de saadan gaar ganske op i deres Kald, — det gjør dem mere aandelige, — de lever kun for Guds Rige, — de Præster, der er som han."

„Du tager Feil, Marie. Er de aandelige Drifter stærke, saa er de kjødelige det i Reglen ogsaa. Og jo mere Folk anser disse for syndige og djævelske, desto stærkere er de tit."

„Det vilde være stygt, — hvis det var sandt. — Men gaa nu, Vedel, — det er sent."

Da Vedel var gaaet, blev Marie endnu siddende en Stund. — Hun var ikke fornøiet med sig selv, thi hun havde ikke været ganske ærlig. Hun havde godt lagt Mærke til, at Kapellanen holdt meget af at se paa hende, ogsaa i Kirken. Hun havde undertiden faaet det Indtryk, at det var alene til hende han talte, — ja, han brugte undertiden Lignelser og Billeder, som havde bragt hende paa den Tanke, at han sigtede til Forholdet mellem hende og Vedel. Han sammenlignede ofte Menigheden med en Kvinde og Verden med en Mand, som vilde drage hende bort fra sin rette Brudgom, Jesus. Tænk jer, — havde han da engang sagt, — en ung, elskelig Pige, som er trolovet med en vantro Mand. Hendes Hjerte er delt. Hun kan ikke slippe sin

himmelske Brudgom, hun kan ikke glemme, at han af Kjærlighed til hende er gaaet i Døden. Men hun kan heller ikke slippe den jordiske, — med sit Hjertes naturlige Kjærlighed klynger hun sig til ham, maaske i det forfængelige Haab at kunne vinde ham for Herren. Saadan er Menigheden bestedt under hele sit jordiske Levnetsløb. Aandens Kjærlighed drager den til Jesus, men Hjertet, det urolige Menneskehjerte med sine naturlige Følelser og Længsler, er vendt mod Verden. Gid vi dog kunde lære at bede med den gamle Salmedigter, at sig Naturen i Døden maa bøie, Aanden alene maa leve for Dig.

Men at Kapellanen elskede hende, det havde hun dog aldrig tænkt paa. Hun troede, at hans Følelser for hende var af samme Art som dem, han nærede for alle de andre Troende. De var aandelige, himmelske, men ikke jordiske, kjødelige. Saaledes var hendes Følelser for ham. — Hun kunde ikke tænke sig, at han, ligesom Vedel, kunde have nogen Fornøielse af at omfavne og kysse hende, — eller nogen anden Kvinde. — Men Missionens Præster giftede sig jo rigtignok ligesom alle andre, og de fik Børn. — Pastor Nyrup havde 8 Børn, og han var gift tredje Gang, — altid et Aar efter at den forrige Kone

var død. — Der maatte dog altsaa ogsaa være noget jordisk ved deres Kjærlighed.

Klokken blev henad tolv, før Marie kom til Ende med sine Betragtninger. Ilden i Kakkelovnen var gaaet ud, og der begyndte at blive koldt i Stuen. Musene gnavede i Panelet, og Lænkehunden havde begyndt sin sædvanlige Nattetuden. — Hun slukkede Lampen, tændte et Lys og gik op paa sit Værelse.

IX.

Da Kapellanen, paa Grund af det Forhold, hvori han stod til Pastor Hansen, aldrig tilbragte Aftenen nede hos Præstefamilien, var han henvist til at søge den selskabelige Omgang, han ønskede, udenfor Præstegaarden. Mange Aftener tilbragte han paa sit Værelse med theologiske Studier, da det var hans Ønske at tage Licentiatgraden for derved hurtigere at bane sig Vei til høiere geistlige Stillinger. Men da han var opvoxet i et selskabeligt Hjem og ligeledes under sit Ophold i Kjøbenhavn var kommen meget ud, følte han dog Trang til engang imellem at tilbringe en

Aften i dannede Familiekredse. — Af saadanne var der i den nærmeste Omegn ikke faa, og han var allevegne en velset Gjæst, særlig saadanne Steder, hvor man satte Pris paa hans Prædikener. Navnlig kom han jævnligt til Herregaarden Aastrup. Det var ikke alene Forpagter Petersen, han her besøgte, men ogsaa Godsforvalteren og den i Nærheden af Gaarden boende Skovriderfamilie. Til selve Eieren af Aastrup, Kammerherren, som han altid kaldtes paa Egnen, kom han ogsaa ret hyppigt. Kammerherren selv var vel ikke meget religiøs, — hans Interesser gik væsentligt op i Jagt, og da han var Landsthingsmand, i Politik. Hans Damer derimod, Kammerherreinden og to Døttre, var meget flittige Kirkegængere, og i dette rige, aristokratiske, med den fineste Smag udstyrede, Hjem, tilbragte Kapellanen mangen en behagelig Aften. Disse Besøg maatte han altid aflægge tilfods, men dette generede ham ikke, da han var en dygtig Fodgænger, og de ensomme Spadsereture om Aftenen havde noget vist tiltalende for ham.

Det var en sen Aften sidst i November, at han gik hjem fra Aastrup, hvor der havde været Middagsselskab hos Kammerherrens. — Det var en besynderlig Overgang at komme fra de lyse, varme, hyggelige Sale, fulde af festlig klædte

Mennesker, ud i den mørke Novemberaften. Men der var ogsaa noget pikant ved denne Overgang, og det var i en vis freidig Stemning, at han gik op imod den lille Skov, som laa i kort Afstand fra Herregaarden, og som man skulde igjennem for at komme til Dalby. — Han var ikke umaadelig i sin Nydelse af Mad og Drikke og havde heller ikke været det denne Aften. Men han satte Pris paa et godt Glas Vin, og Kammerherrens Vin var altid god. Han havde paa ingen Maade drukket mere, end han kunde taale, men han kunde mærke, han havde drukket. Han havde havt en af Kammerherrens Døttre tilbords, en smuk, elskværdig Dame; Samtalen var gaaet livligt, og han følte en vis Tilfredsstillelse ved at have bemærket, at de adelige Damer syntes at foretrække hans Konversation fremfor de andre Herrers. — Han kunde ikke nægte, at saa syndig Jorden end var i og for sig, saa var dog et saadant Middagsselskab en Oplivelse og en Nydelse, og da hans Samtaler med Damerne hyppigt dreiede sig om religiøse Spørgsmaal, saa virkede han dog paa en Maade ogsaa ved saadanne Leiligheder i sit Kald. Han prædikede jo Ordet i de fattigste Hytter, han burde derfor glæde sig over, at han ogsaa fik Leilighed til at aflægge et Vidnesbyrd i Slottets Sale.

Han følte i Reglen en vis Gysen ved at gaa igjennem den mørke Skov, hvor han undertiden ikke kunde se en Haand for sig, men skjøndt den i Aften var, om muligt, endnu mørkere, end den pleiede, syntes han snarere, at dette forhøiede hans Livslyst. Det var en Fristelse at være sammen med disse Damer i Selskabstoilette; underligt nok, at selv troende Damer kunde finde det passende at blotte sig saa stærkt. De burde dog tage Hensyn til, at fra Menneskets Hjerte udgaa onde Tanker. „Store Helte ogsaa have Adams Kjød og Klæder paa,“ mumlede han ved sig selv, idet han kom ud af Skoven. Han gik rask til for at drive disse Tanker paa Flugt og naaede snart til Kirkegaardslaagen. Om Aftenen, naar Præstegaardens Port var lukket, maatte han nemlig gaa over Kirkegaarden for at komme ind. Han havde da Nøglen til en Dør, der førte ind til Konfirmandstuen, bagved hvilken hans Værelser laa.

Da han kom paa Kirkegaarden, forundredes han ved at se, at der endnu var Lys oppe paa Kvisten, hvor Marie havde sit Værelse. Han blev staaende for at se. — Marie pleiede aldrig at rulle Gardinerne ned, da Vinduerne sad saa høit oppe. Han kunde derfor, da Kirkegaarden laa lidt høiere end Præstegaarden, temmelig tyde-

ligt se ind i Værelset. — Da han havde staaet et Øieblik, kom Marie frem. Hun var ved at klæde sig af og havde lagt Kjolen. — Han vilde gaa, men han kunde ikke. Det var, som han var naglet til Pletten, hvor han stod. — Hun løste sit Korset og tog det af. Saa løste hun Haaret, saa det faldt ned over Hals og Skuldre. Saa gik hun hen til Vinduet, satte Hænderne paa Vindueskarmen og saa ud paa Kirkegaarden. Uvilkaarligt gik han om bag et stort Træ, skjøndt der ikke kunde være Tale om, at hun kunde se ham. Men han stak Hovedet frem, saa han bestandig saa hende. — Saadan havde aldrig nogen Mand set hende før, — ikke engang Vedel. — Men saadan vilde Vedel faa hende at se. Han knyttede Hænderne ved denne Tanke, alt Blodet strømmede ham til Hjertet, og Sveden sprang ud af hans Pande. — Saa gik hun ind i Værelset, paa et Sted, hvor han ikke kunde se hende, og lidt efter blev Lyset slukket.

Han stod endnu en Stund og stirrede derop. Det var, som han var blevet et andet Menneske. Alle de Drifter og Lyster, som han hidtil havde underkuet, og som det havde været hans Stolthed at beherske, slap nu løs. Han mærkede, hvordan de steg og brød alle Dæmninger, som hidtil havde holdt dem i Skranke. Han syntes, at han i det Øieblik kunde offre alt for at eie

denne Kvinde, — sin Tro, sin Fremtid, alt. — At komme derop til hende og tage hende i sin Favn og beholde hende, det var i det Øieblik mere for ham end alt andet i Himlen og paa Jorden.

Lidt efter lidt kom han til sig selv igjen. Han følte en dyb Ydmygelse ved saaledes at have ladet sine Lidenskaber tage Herredømmet over sig. Han følte Trang til strax at falde ned paa Knæ og bede Gud om Tilgivelse. Men saa kom han til at tænke paa, at Jorden var snavset, og at han vilde faa sine nye, sorte Benklæder tilsølede. — Han smilede ironisk af sig selv. — „Du er en Pjalt," sagde han til sig selv, „helt igjennem en Pjalt. Først belurer Du en uskyldig Pige ved hendes Afklædning, og naar Du saa vil bede Gud om Tilgivelse for din Synd, saa undlader Du det, fordi Du er bange for at tilsnavse Dine Buxer. — Er al Din Tro i Grunden ikke Humbug?"

Han listede sig skamfuld som en Tyv ind paa sit Værelse, kastede sin Hat henad Bordet, slængte sin Overfrakke paa en Stol og sparkede sine Galoscher hen i en Krog. Han saa ned af sig selv, — det brede, hvide, ulastelige Skjortebryst, den kostbare Guldkjæde, de fine, sorte Benklæder og de lakerede Sko. „Du er en pæn

Fyr," sagde han, „din Skrædder har ingen Skyld." — Saa gik han hen foran Speilet og rakte Tunge ad sig selv. „Det var ikke saa tosset endda, det Spørgsmaal Pilatus gav Jesus," sagde han, — „hvad er Sandhed?" — Hvem er den sande Frits Dahlberg? Den som staar og tordner paa Prædikestolen om Søndagen? Eller den som for et Øieblik siden stod ude paa Kirkegaarden og belurede en halvnøgen, uskyldig Kvinde? Eller den som staar her og rækker Tunge ad sig selv? — Tænk, hvis jeg nu vilde fortælle dette til Menigheden paa Søndag, — sige det rentud: Jeg kom forleden Aften silde over Kirkegaarden, kjære Venner! — Naar jeg begyndte saadan, saa vilde de tro, at jeg nu vilde til at fortælle om en himmelsk Aabenbaring. — Saa stod Frøken Hansen oppe paa sit Værelse og var i Begreb med at klæde sig af. Og jeg blev staaende, fordi jeg havde saadan Lyst til at se hende nøgen. Og da jeg saa det, fik jeg en ustyrlig Lyst til at bryde ind til hende. — Hvad, om jeg sagde det? — De vilde sandsynligvis alle styrte ud af Kirken og tro, at jeg var bleven gal."

Han følte atter en vis Trang til at falde paa Knæ. Men da han saa tænkte paa, hvorfor han ikke havde knælet ude paa Kirkegaarden, kunde han alligevel ikke. „Det er dog for galt,"

sagde han til sig selv, „at knæle nu, efterat Vorherre har set, at jeg ikke turde knæle derude af Frygt for at søle mine Benklæder til,“ — Han besluttede at paalægge sig selv, som en Slags Bod, ikke at bede om Tilgivelse for den Synd før imorgen.

Da han vaagnede næste Morgen og havde klædt sig paa, bad han sin Morgenbøn og bad ogsaa om Forladelse for Aftenens Synd. Han kunde derefter tænke paa den med større Ro, og han begyndte at overveie, hvorfor han var falden i denne Fristelse. — Det stod ham klart, at den var kommen fra Djævelen, og han mindedes, at fromme Mænd ikke sjældent havde været udsat for lignende Fristelser. Men han vidste ogsaa, at Djævelen ikke fik Lov til at friste Guds Børn saaledes uden Vorherres Tilladelse. Vorherre maatte altsaa have en Mening med dette, — men hvilken? — Det varede en Stund, før det gik op for ham. — Men endelig klarede ogsaa dette sig. — Det maatte være Vorherres Mening, at Marie skulde blive hans Hustru. Gud havde, — ligesom i et Syn, — vist ham, hvad han engang i Fremtiden med fuld Ret skulde se. Ligesom Gud havde udset Rebekka til Isaks Hustru, saaledes havde han udset Marie til hans. Det var altsaa dog ved en Guds Styrelse, at

han havde faaet hende saadan at se. Men at det havde gjort det Indtryk paa ham, var Djævelen Skyld i. Mørkets Fyrste havde benyttet sig af hans syndige Natur til at vende det til det Onde, som Gud havde tænkt til det Gode. — Men Guds Plan med dette Syn maatte derfor ligefuldt føres til Virkelighed, og det gjaldt nu kun at overveie, hvorledes dette kunde ske. — Dette vilde han dog for Øieblikket ikke grunde over, men overlade det altsammen til Guds Styrelse. Han skulde nok vide at føre det igjennem, hvormange Hindringer der end syntes at optaarne sig derimod. —

Det var Lørdag, og Kapellanen satte sig til at gjennemtænke og udarbeide sin Prædiken til næste Dag. Han glædede sig ved, at det gik ualmindeligt let for ham, og at alt formede sig ligesom af sig selv. Dette var ham et Vidnesbyrd om, at Gud ikke havde taget sin Naade fra ham. — Da han henad Aften var færdig, var han tilfreds med sit Arbeide og længtes efter Søndagen. Han troede sikkert, at hans Prædiken skulde gjøre et stærkt Indtryk paa Tilhørerne.

Søndagen kom, og Kirken var, som sædvanlig, fuld af Mennesker. Kapellanen opdagede strax, at Marie sad paa sin vante Plads. Han glædede sig over det, thi han havde for længe

siden opdaget, at naar hun en sjælden Gang ikke var tilstede, saa holdt han ikke sine Prædikener godt. Han havde ikke tænkt videre over dette før, men han saa nu ogsaa heri et Vidnesbyrd om, at Gud havde udset hende til hans Hustru. Hun var det Redskab, Gud vilde benytte sig af, for at han kunde komme i den rette Stemning, saa hans Ord kunde virke paa Menigheden. —

Da han gik op paa Prædikestolen, syntes han, at han ligesom blev baaret derop af en høiere Kraft. Han stod nogle Øieblikke taus med foldede Hænder og saa op mod Hvælvingerne. Han bad til Gud. Men han kunde ikke ganske frigjøre sig for den Tanke, om han ikke ogsaa stod saadan, fordi han vidste, at han tog sig godt ud i den Stilling.

Han talte om de to store Fyrster, Lysets og Mørkets. Den ene gik foran og udstrøede med rund Haand den gode Sæd. Og den gode Sæd var ikke alene Ordet vi hørte i Kirken, men det var alt, hvad der mødte os i Livet, Glæder og Sorger, ja selv de mest tilfældige Begivenheder. Det var Guds Mening, at alt, hvad der mødte os, skulde blive os til Velsignelse. Men bagefter Lysets Fyrste gik Mørkets og søgte at vende alt til Forbandelse for os; han vilde tage Ordet bort fra Hjertet, saa det ikke

slog Rod og kom til at bære Frugt, og det lykkedes ham tit, især i vor Tid, da det djævelske Fritænkeri tog mere og mere Overhaand. Og han blandede sin Gift i vor Glæde, saa den blev til Synd, og i vor Sorg, saa den gjorde os haarde og stolte istedetfor ydmyge og bløde. — Men saalænge vi holdt fast ved Ordet og Troen, kunde Djævelen dog ikke faa Bugt med os. Dybt kunde vi falde, og Djævelen kunde gjøre rædsomme Fristelser selv ud af saadanne Tilskikkelser, som Gud sendte os for derigjennem at aabenbare os sin Vilje, men med Troens Skjold kunde vi slukke alle den Ondes gloende Pile, og naar vor brændende Bøn om Syndernes Forladelse steg op mod Himlen, da faldt Guds Naade atter over os som Duggen over de slagne Enge.

Men, — fortsatte han, — vi maatte ikke bedrage os selv. Ikke alt, hvad der mødte os, og blev os givet, kom fra Lysets Fyrste. Djævelen havde ogsaa sine Gaver til os, og det forfærdelige var, at disse Gaver tit var saare dyrebare for vort naturlige Hjerte. — Hvorpaa kunde vi kjende, om en Gave kom fra Jesus eller fra Djævelen? Derpaa om vi kunde takke Gud for den i Jesu Navn, om vi kunde eie den i Tro, om den bidrog til at knytte Baandet mellem Jesus og os fastere. Gjorde den ikke det, da

var det en af de rædsomme Gaver, som Djævelen fristede os til at modtage, for ved Hjælp af den at stjæle vort Hjerte fra Jesus. Og mange saadanne Gaver havde vi modtaget i den Tid, vi havde vort Liv i Verden uden Gud. Men derpaa kjendtes det, at vi var blevne Guds Børn, om vi nu kunde give Slip paa saadanne Gaver, thi til at forsage Djævelen og alle hans Gjerninger og alt hans Væsen hørte allerførst dette, at vi kunde forsage hans Gaver. Hjertet kunde vaande sig derunder, skrige i Smerte derved, thi det kunde være noget, der var groet saa dybt ned i det, saa det var for os, som om Hjertet skulde briste, hvis vi ikke fik Lov til at beholde det. Det kunde være Fader og Moder, Søster og Broder, det kunde være det, som maaske var os end dyrebarere, vi saaledes skulde give Slip paa. Længe kunde vi vægre os ved det, og Djævelen var klog nok til at vise os en Maade, paa hvilken vi skulde kunne beholde det med en god Samvittighed. Han indbildte os, at vi skulde holde fast paa det for at føre det til Jesus. — Der var i dette, — som i alt hvad Djævelen tilhvidskede os, — et Gran af Sandhed; thi hvis der ikke var det, saa vilde Guds Børn aldrig tro ham. Sandt var det nemlig at vi skulde gjøre alt, hvad vi kunde, for at drage

alle til Jesus, særlig dem som vi elskede. Men Løgnen og Bedrageriet bestod deri, at vi egentlig vilde beholde det for os selv, medens det at vinde det for Herren først kom i anden Række for os. Vi maatte derfor først selv give Afkald paa det og derved vise, at vor Kjærlighed ikke var Egenkjærlighed. Naar vi derefter søgte at vinde det for Jesus, da var det klart, at det kun var for ham vi vilde vinde det, og hvis dette lykkedes, da, — men ogsaa først da, — kunde vi modtage det som en Gave, ikke af Djævelens men af Guds Haand. — Her var det store, alvorstunge Valg. Thi det store Valg kom ikke til at staa om Livets Smaating, om det som var os mere eller mindre ligegyldigt; men det kom netop til at staa om det kjæreste, det dyrebareste for vort Hjerte. Men maatte vi dog huske paa, at af dette Valg afhang vor Fremtid, — ikke det, som Verden kaldte Fremtid, disse faa og flygtige Dage, der fare hen som en Skygge, — men Evighedens Fremtid, paa den ene Side Liv og Salighed, paa den anden Side Død og Mørke med alle Helvedes Rædsler.

Da Kapellanen gik ned af Prædikestolen, var han tilfreds med sig selv. Han havde været ualmindelig oplagt, og han var selv bleven revet med af sin Tale. Han kunde deraf slutte, at

dette ogsaa havde været Tilfældet med mange andre. — Navnlig havde han lagt Mærke til Ingeborg. Hun havde lyttet, som om hun slugte hvert Ord. — Marie havde han idag næsten ikke set ned paa. Han var fuldkommen overbevist om, at hun vilde anvende Prædikenen paa Forholdet mellem sig selv og Vedel, og det var hans Mening, at hun skulde anvende den saaledes, thi han ansaa det nu for sin uafviselige Pligt at gjøre alt, hvad han kunde, for at sønderrive Baandet mellem hende og denne Fritænker. Han var overbevist om, at kun derved kunde hendes Sjæl frelses, thi blev hun ved at holde fast paa ham, vilde det ende med, at hun mistede sin Tro. Men han ønskede dog ikke, at hun skulde faa det Indtryk, at Prædikenen var direkte stilet til hende, og derfor undlod han, saavidt mulig, at komme til at møde hendes Blik. Men han følte, at hendes Øine næsten uafbrudt hvilede paa ham, og der blev derfor en ualmindelig Kraft og Begeistring i hans Foredrag.

Da Marie gik ud af Kirken, traf hun Ingeborg og fulgtes med hende et lille Stykke henad Veien. — Ingeborg var øiensynlig i en stærkt exalteret Stemning, skjøndt hun, som sædvanlig, skjulte den under en vis ydre Ro.

„Kan Du se,“ sagde hun, „der skal vælges. Det var det, jeg sagde forleden.“

„Ja,“ svarede Marie, „det bliver vel Enden paa det. — Men jeg tør ikke tænke paa det, Ingeborg.“

„Tænke paa det, — det bliver man nok nødt til,“ svarede Ingeborg. „Jeg tænker aldrig paa andet. — Kunde man bare slippe for at tænke paa det.“

„Har Knud nylig været hos Jer?“ spurgte Marie.

„Ja, — i Søndags. — Jeg sagde det til ham. — Han svarede ikke andet end: Gjør som Du kan, Ingeborg. Og saa saa han paa mig. — Jeg kan ikke vælge, Marie. Jeg kan ikke slippe ham, og jeg kan heller ikke beholde ham. Hvad skal man saa gribe til?“

„Vi maa vente, Ingeborg, — maaske sker der noget, — Gud kan jo hjælpe os.“

„Vente, — jeg synes, det er næsten det værste. — Naar Dødsdommen er fældet over ens Haab, — hvad skal man saa vente efter? Saa er det bedst at faa det afgjort.“

„Men hvad vil Du da gjøre, Ingeborg? — Vil Du slaa op med Knud?“

„Jeg siger jo, — det kan jeg ikke. — Men jeg kan heller ikke gifte mig med ham, — for

saa tror jeg, det ender med, — som Kapellanen sagde, — at jeg mister min Tro. — Thi jeg har Fristelser i den Retning, — jeg tvivler undertiden om det Altsammen, — jeg kan sommetider sige til mig selv: Det er Løgn, Løgn, Løgn, — det som Kapellanen prædiker."

Ingeborg var standset, og hendes Ansigt viste, at hun var i det heftigste Oprør. Øinene lyste, Barmen svulmede, og hun var ganske bleg.

„Men det er jo forfærdeligt, Ingeborg," sagde Marie forskrækket, „at Du kan tvivle. — Det er jo Guds Ord, han prædiker."

„Det er netop det, jeg undertiden tvivler om Du. — Er det Guds Ord, — saadan rigtig? Har de ikke faaet en hel anden Mening ud af det? Kan det være Guds Mening at knuse et Menneskes Lykke? — Men det er jo Djævelens Indskydelser. — Jeg kan ikke tænke mig at leve uden Tro, — og det kommer jeg til, hvis jeg tager Knud. — Og hvis jeg lever, saa tager jeg ham. — De skal ikke kunne tage ham fra mig, — alle disse Præster og Missionærer," tilføiede hun heftigt. — „Jeg kunde maaske finde paa at narre dem," sagde hun med et bittert Smil.

„Hvad mener Du med det, Ingeborg?" spurgte Marie.

„Aa, — Ingenting," svarede denne kort. „Farvel, Marie, — og lev vel."

Hun gav Marie Haanden, kyssede hende med usædvanlig Heftighed og gik rask henad Veien.

Marie stod et Øieblik og saa efter hende i dybe Tanker. — Der var noget stolt, selvbevidst ved den unge, ranke Bondepiges Holdning. Man kunde ligesom se paa hendes Gang, at hun var Arving til Sognets største Gaard.

„Kan hun ikke tage en Beslutning," tænkte Marie, — „hvordan skal saa jeg kunne?"

— — — — — — — — — — —

Et Par Dage efter tog Pastor Hansen og Fru Hansen til Kjøbenhavn. De reiste den ene Dag og vilde komme igjen den næste; Marie ventede Vedel den Aften hendes Forældre var reist, og hun lod derfor Aftensbordet dække til tre Personer. Men kort før de skulde spise, kom der Bud fra ham, at han var hentet ud til en Syg, der boede temmelig langt borte, og at han derfor ikke kom. — Hun skulde saaledes, for første Gang, spise til Aften alene med Kapellanen.

Hun sendte Pigen ned for at sige, at Bordet var dækket, og strax efter kom han. —

Han studsede ved at finde hende alene. Han vidste vel, at hendes Forældre var reiste til

Kjøbenhavn, men han havde gjort sikker Regning paa at finde Vedel hos Marie.

„Her er dækket til Tre?“ sagde han, idet han satte sig.

„Ja, — jeg havde ventet Vedel, men han er hentet ud i Praxis,“ svarede hun.

De var Begge noget forlegne, og der blev et Øiebliks Pause.

Kapellanen grundede over, om dette kunde betragtes som en Guds Styrelse, eller om det maatte opfattes som en Tilfældighed. Han kom hurtigt til det Resultat, at det var en Guds Styrelse, men Spørgsmaalet var, hvorledes den skulde benyttes. — Var det Guds Mening, at han nu skulde tage Bladet fra Munden og advare Marie mod den Fare, der truede hendes Troesliv ved hendes Giftermaal med Vedel. — Han havde advaret Ingeborg, og han vilde ikke have betænkt sig paa at advare en hvilkensomhelst Bondepige, som han regnede med til sin Menighed, mod en saadan Forbindelse. Dette ansaa han for sin ligefremme Pligt. — Og havde han ikke selv været forelsket i Marie, vilde han heller ikke have betænkt sig paa at advare hende. Men han følte godt, at denne Omstændighed gjorde Sagen mere indviklet. — Han var ærlig nok til at indrømme for sig selv, at det var ham en

Sag af høieste Vigtighed at faa dem adskilte. Naar han nu advarede hende, turde han saa med en god Samvittighed sige, at det var af Hensyn til hendes Sjæls Frelse, eller var det ikke snarere af egoistiske, personlige Hensyn? — Men kunde han paa den anden Side forsvare at lade en saa god Leilighed gaa ubenyttet hen? Hvis Gud nu havde givet ham denne Leilighed, netop for at han skulde benytte den?

Maries Tanker var ogsaa stærkt beskjæftigede, som hun sad der ligeoverfor Kapellanen. Havde det været en gammel, troende Præst, saa vilde hun uden videre have skriftet for ham og bedt om hans Raad. Men det var en mislig Sag at tale saa fortroligt med en ung Præst. Og hvis nu Vedel virkelig havde Ret, — hvis Kapellanen var forelsket i hende, saa var det endnu mere umuligt. Det vilde være et Forræderi mod Vedel at indhente Raad i denne Sag hos en Mand, der var hans Medbeiler. — Og hvis han nu sagde, at hun, for at frelse sin Sjæl, maatte hæve Forbindelsen med Vedel, vilde hun saa virkelig være i Stand til at gjøre det?

Tausheden blev imidlertid pinlig for dem Begge. Marie havde en Følelse af, at hun, som fungerende Værtinde, maatte sige noget, og Kapellanen fandt det flaut, at han, der var berømt

for sin Evne til at konversere Damer, sad der, stum som en Fisk. Det gik ham altid saadan overfor Marie, — han vidste ikke, om han skulde optræde som Kavaller eller som Præst. Overfor andre Damer, — f. Ex. Kammerherrens Døttre, — kunde han forene begge Dele, — Præsten og Kavalleren smeltede sammen til en høiere Enhed. Men overfor Marie følte han sig overbevist om, at de vilde falde fra hinanden. — Begyndte han at optræde som Kavaller, vilde det ende med, at han glemte Præsten, og optraadte han som Præst, forsvandt Kavalleren mere, end han syntes om.

Endelig fandt han et Æmne, som forekom ham passende.

„Det var et kjedeligt Resultat, vi kom til forleden med Hensyn til Hospitalet,“ sagde han. „Kunde De ikke, Frøken Hansen, anvende Deres Indflydelse paa Hr. Vedel til at faa ham til at forandre sin Beslutning?“

„Jeg tror ikke, han gjør det. — Men kunde De ikke forandre Deres Beslutning, Pastor Dahlberg? Jeg vilde sætte Pris paa, om De og Vedel i denne Sag kunde arbeide sammen, — det er dog en god Sag. — Og jeg er overbevist om, at Vedel kun vil gjøre Brug af sin Ret til at

udelukke Præsten, naar han anser det for absolut nødvendigt."

„Det tror jeg ogsaa, Frøken, — men husk paa hvad det kan komme til at dreie sig om, — en Sjæls Frelse. — Selv om det kun blev én eneste Sjæl. Kunde jeg forsvare for Gud at afskjære mig selv Adgangen til et Forsøg paa at frelse en Synder, naar han maaske et Øieblik efter skal staa for sin Dommer?"

„Nei, — jeg forstaar det saa godt, — fra Deres Standpunkt, — fra et troende Standpunkt — —"

„Og vi tør og maa ikke se Sagen fra noget andet Standpunkt, Frøken. — Men De maa tro, at naar man skal se enhver Sag fra det Standpunkt, saa kommer man i mange Konflikter, som man helst var fri for."

„Hvordan?" spurgte Marie.

„Der er jo mange Tilfælde, hvor maaske en Sjæls Frelse staar paa Spil, — hvor vi altsaa som Sjælesørgere har en Pligt til at tale, men hvor dog Omstændighederne kan være saadan, at vi, — af en vis Feighed, — tier."

Marie mærkede nu, hvad Kapellanen sigtede til. Hun blev forvirret og vidste ikke, hvad hun skulde svare. — Da fik hun pludselig en uimodstaaelig Lyst til at faa talt rent ud med ham om

det, som saalænge havde pint hende. — Han var jo dog, — naar alt kom til alt, — hendes Præst, og hun havde den Tro til ham, at han i en saa alvorlig Sag ikke vilde tilraade hende andet, end hvad han kunde forsvare for Gud og sin Samvittighed.

„Sig mig alvorligt, Pastor Dahlberg!“ spurgte hun, — „sigter De til mig?“

Kapellanen vidste nu, at det vilde komme til en Forklaring. Og Marie havde forsaavidt Ret, — det var virkelig hans alvorlige Mening ikke at tale anderledes med hende, end med enhver anden, som henvendte sig til ham i Anledning af et religiøst Spørgsmaal. — Han svarede derfor fuldkommen roligt:

„Ja, Frøken Hansen! — jeg sigter idetmindste ogsaa til Dem.“

„De tænkte ogsaa paa mig og paa mit Forhold til Vedel ved den Prædiken, de holdt i Søndags?“

„Ja, — jeg tænkte ogsaa paa Dem.“

„Og det er Deres Mening, at der kan være Fare for min Tro, naar jeg gifter mig med Vedel?“

„Ja, — det er min Mening. — Det gaar næsten altid saadan, at naar en Troende gifter sig med en Fritænker, saa enten svækkes Troen,

saa den intet er værd, eller ogsaa tabes den helt. — Man har, saavidt jeg véd, ingen Beviser paa det Modsatte, — at Fritænkeren er bleven troende. — Jeg har tit ønsket at sige Dem dette, — det er min Pligt at sige Dem det.“

Kapellanens Ro gjorde ogsaa Marie fuldkommen rolig. Hun følte sig overbevist om, at hun i ham havde en god, troende Ven, og at Vedels Formodning om Forelskelse var ganske grebet ud af Luften. — „Jeg tror, De mener det godt med mig, Pastor Dahlberg. — Deres Prædiken sidste Søndag gjorde et stærkt Indtryk paa mig. — De vil kunne forstaa, det er et forfærdeligt Valg. Jeg har haabet, at Vedel skulde komme til Troen, men jeg er bange for, — det har idetmindste lange Udsigter. — Hvad vilde De, som Præst, raade mig til?“

„De husker maaske, hvad jeg sagde i min Prædiken, Frøken Hansen, at i saadanne Tilfælde burde mulig en foreløbig Skilsmisse finde Sted. — Jeg vilde raade Dem til foreløbig at ophæve Forlovelsen mellem Dem og Hr. Vedel. — Naar Herren saa det, at De var villig til, for hans Skyld, at bringe dette store Offer, da kunde han maaske ved sin Aand røre ved Hr. Vedels Hjerte, saa han ikke længere forhærdede sig mod Sandheden.“

„Det vilde blive tungt, — frygtelig tungt."

„Ja, — men hvis det nu er den eneste Udvei, — og hvis nu to Sjæle derved kunde frelses?"

„Jeg skal tænke over det, — og tale med Vedel om det. Og saa vil jeg haabe paa, at det kun bliver foreløbigt."

De reiste sig fra Bordet, Marie gik hen og trak i en Klokkestræng, og strax efter kom Stuepigen ind. Hun og Marie dækkede af Bordet; Kapellanen satte sig til at se i et Album. — Han vidste ikke ret, om han skulde gaa eller blive. Han følte, at han burde gaa, ligesom han pleiede, men der var noget, der holdt ham fast.

Atter tænkte han paa, hvis nu de To boede alene der i Præstegaarden, som Mand og Hustru. — Hvis de ikke skulde mødes engang i Ny og Næ, men følges ad allevegne, ikke alene til Bordet, men ogsaa til Sovekammeret.

Hans Hjerte begyndte at banke, og han mærkede en forunderlig Varme i hele Legemet. — Han saa hen paa Marie. Hun vendte Siden til ham og løftede just den ene Arm i Vejret for at tage et Hækletøi ned, som hun havde lagt paa den øverste Hylde af en Etagère. — Hun havde en paafaldende smuk Figur, og ved denne Bevægelse kom Kjolen til at sidde stramt

om det fyldige Bryst. — Synet ude fra Kirkegaarden dukkede pludselig op for ham, og han følte, hvordan de indestængte Lidenskaber atter brød løs. Han maatte have hende hen i sin Nærhed.

„Hvad er dette for et Par gamle Folk,“ spurgte han, idet han saa ned i Albumet.

Marie nærmede sig uden at have mindste Anelse om, at Kapellanen nu var et helt andet Menneske end før. — Da hun var temmelig nærsynet, maatte hun bøie sig ned mod Albumet, som laa paa Bordet foran ham, og hun kom ham derved saa nær, saa han mærkede Varmen fra hendes Legeme. — Han maatte samle hele sin Viliekraft for ikke at tage hende om Livet og trække hende ned paa sit Skjød.

„Det er Provst Jørgensen og hans Frue,“ svarede hun paa Kapellanens Spørgsmaal, og reiste sig fra sin bøiede Stilling.

Han reiste sig og gik op og ned ad Gulvet.

„Jeg føler Trang til, Frøken Hansen, — at takke Dem for, hvad De har været for mig i dette halve Aar.“

„Jeg,“ sagde Marie forundret, — og noget ængstelig.

„Ja, — De har jo været den eneste i dette Hus, som helt forstod mig, og som fulgte min Virksomhed med Sympathi.“

„Det har jeg,“ svarede hun.

Han var nu blevet noget roligere. — Den ubændige Lyst til at gjennembryde alle Skranker, der undertiden kunde komme over ham, var forsvundet, eller den havde taget en anden Retning. Han følte Trang til at aabne sit Hjerte for Marie.

„Hvad jeg skylder Dem er mere, end jeg kan sige,“ fortsatte han, — „det er tildels Dem, der har gjort mig til det, jeg er.“

„Jeg,“ — svarede Marie atter. Hun blev bestandig mere urolig.

„Ser De, Frøken Hansen, — naar en Præst skal prædike godt, saa maa han altid have en enkelt at tale til, — en enkelt om hvem han véd, at det Menneske er helt med i hans Prædiken. Det kan være en Mand eller Kvinde, det er ligegyldigt, — men skal man selv helt være med, saa maa man vide, at der er en anden helt med. — Det saa jeg paa Dem, at De var, — jeg ikke blot saa det, jeg følte det, — der var ligesom en Strøm af Forstaaelse mellem os. — Og derfor maatte jeg altid, naar jeg kom ind i Kirken, strax se, om De sad paa Deres Plads. Og først naar jeg saa Dem, saa blev der lyst derinde, saa jublede Orglet, og der blev høit under de lave Hvælvinger, — og saa kunde

jeg tale saadan, at Menigheden blev grebet derved. — Det var det, jeg vilde takke Dem for, Frøken Hansen, — og De maa ikke blive vred, fordi jeg har benyttet denne Leilighed til at gjøre det.“

Saa rakte han Marie Haanden, sagde Godnat og gik ned paa sit Værelse.

Marie blev staaendo ganske stille en Stund efter, at han var gaaet. Hvordan skulde hun forstaa dette? Havde hun virkelig havt nogen Betydning for ham? Hun kunde ikke tvivle om, at det var hans Alvor; han var øiensynlig stærkt bevæget, da han talte. — Der var en Strøm af Forstaaelse mellem dem, havde han sagt. Havde hun ikke følt noget lignende? — Var det ikke derfor, at hun altid maatte se paa ham, naar han talte? Det var Sjælene, der mødtes gjennem Øiet. — Og var der en saadan Strøm af Forstaaelse mellem hende og Vedel? — Hvordan var det egentlig, hun elskede Vedel? Hvis de ikke havde været forlovede nu, mon hun saa vilde have sagt Ja, naar han havde friet, nu da dette Store var kommen imellem dem, som hun dengang ikke havde tænkt over?

Saa tænkte hun over, om Kapellanens Ord kunde tyde paa, at han elskede hende. Han havde jo kun talt om den aandelige Forstaaelse,

der var imellem dem, som bevirkede, at han bedst kunde prædike, naar hun var tilstede, men en saadan kunde jo godt findes, uden at der var nogen Forelskelse med. Hun var ikke forelsket i Kapellanen, og hun syntes, at netop denne aandelige Sympathi udelukkede Forelskelsen. — Var det maaske derfor, hun var forelsket i Vedel, fordi der ikke var nogen aandelig Forstaaelse imellem dem? — Men saa var hendes Forelskelse jo rent kjødelig og hørte altsaa ind under det, som skulde forsages. — Hun kunde ikke tænke sig, at hun kunde gifte sig med Kapellanen, men derimod godt med Vedel. Til ham kunde hun give sig hen, men ikke til den Anden. — Men dette var jo i Grunden væmmeligt. Der var idethele noget væmmeligt ved at gifte sig.

Marie blev tilsidst træt af at grunde paa alt dette og gik i Seng.

Men før hun faldt i Søvn, fik hun en ny Tanke. Hun havde undertiden hørt Fruerne paa Egnen, naar de kom sammen, tale om, halvt i Spøg, at de fleste Mænd blev kjede af deres Koner, naar der var gaaet nogen Tid. — Vist var det da, at de var anderledes i Forlovelses-tiden og strax efter Brylluppet end senere hen. Saa gav de sig mere af med andre Damer end med deres Koner. Hvis det nu gik saaledes med

Vedel, og der ikke var nogen aandelig Forstaaelse mellem dem, hvordan skulde det saa gaa? Saa blev hun jo tilsidst slet intet for ham.

Hun laa længe og udmalede sig, hvor uhyggeligt dette Forhold kunde blive, indtil hun tilsidst faldt i Søvn.

Den næste Formiddag ventede hun Vedel. Hun vidste ikke ret, om hun skulde fortælle ham, hvad der var foregaaet mellem hende og Kapellanen. Det var ikke rigtigt at tie stille med det, hvis Vedel spurgte, men det var heller ikke rigtigt at fortælle det, thi Vedel vilde uden Tvivl blive forbittret paa Kapellanen, og det var jo hende selv, der havde begyndt denne Samtale med ham. — Hun var endnu ikke kommet til noget Resultat, da hun saa Vedel komme op ad Gaarden.

Hun gik ud for at tage imod ham. —

„Hvordan gik det saa iaftes,“ spurgte han. „Var Kapellanen hjemme?“

„Ja, — det gik meget godt.“

„Var han elskværdig?“

„Elskværdig, — aah ja.“

„Hvad talte I om?“

„Vi talte om mange Ting.“

„Gik han strax efter, at han havde spist?“

„Nei, — ikke ligestrax.“

„Du har ikke Lyst til at sige mig, hvad I talte om, Marie?“

Marie kunde mærke, at Vedel var skinsyg. — Der var noget haardt i den Tone, hvori han stillede alle disse Spørgsmaal. Han syntes at betragte det som en Selvfølge, at han fik at vide alt, hvad hun talte med Kapellanen om. — Men dette kunde Marie ikke indrømme. Hun rettede sig næsten altid efter Vedel, hun var sjældent vant til at have en Vilje selv. Men nu kom der en vis Trods op i hende, — hun syntes dog, hun kunde have Lov til at tale med et Menneske, uden at han strax skulde have at vide, hvad det var om.

„Jeg pleier aldrig at spørge Dig, hvad Du taler med andre Mennesker om,“ svarede hun.

„Naa, — ja ja da,“ sagde han noget stødt. — „Du har naturligvis Din Frihed.“

„Lad os nu være gode Venner, Vedel,“ sagde Marie for at formilde ham, — „der er noget, som jeg gjerne vilde tale med Dig om.“

„Jeg er ganske til Din Tjeneste, kjære Marie.“

„Jeg tænkte iaftes paa vor Fremtid, Vedel.“

„Naa?“

„Jeg tror, der vil komme en Tid, da Du bliver kjed af mig.“

„Det er ikke første Gang, Du siger mig det, Marie, og jeg svarer nu, som jeg altid har svaret: Det er Indbildning.“

„Hør nu, hvorfor jeg tror det, Vedel. — Vore dybeste og bedste Tanker gaa hver sine Veie, — og det er ikke godt, naar man hver Dag skal leve sammen, — maaske et langt Liv. — Jeg kommer til at gaa alene med mine, — Du med Dine. Og hvis Du saa møder Kvinder, hvis Tanker gaa samme Veie som Dine, — saa vil Du foretrække dem for mig. — Der vil blive — en Strøm af Forstaaelse mellem jer, som vil knytte jer sammen, og Du vil føle, at jeg er saa, — saa fattig, i Sammenligning med dem. — Du talte forleden om at flytte til Kjøbenhavn, nu da det ikke bliver til noget med Dit Hospital. — Hvordan skulde det saa gaa? — Du vil faa Din Kreds, hvor jeg aldrig vil føle mig hjemme, — jeg vil føle mig saa alene, thi jeg vil ikke helt kunne slutte mig til Menigheden, naar Du ikke er med. — Vi vil blive fremmede for hinanden. — Og derfor vilde jeg sige til Dig, Vedel, — skulle vi ikke, — foreløbig, — hæve vor Forlovelse, — gjøre os fortrolige med den Tanke, at vi ikke giftede os. — Vi behøvede jo, — foreløbig, — ikke at tale om det til nogen.

Det var jo muligt, at vi kunde komme til bedre Forstaaelse, — blive enige, — senere hen."

„Marie," — svarede Vedel heftigt, — „dette er Kapellanens Værk, det er ham, der har faaet Dig til dette, — fordi han vil tage Dig fra mig. — Men jeg slipper Dig ikke, — vil Du ikke til Kjøbenhavn, saa bliver vi her, — men jeg slipper Dig ikke, — det vilde jo være Vanvid, naar vi elsker hinanden."

Han havde taget begge hendes Hænder, tog hende nu i sine Arme og trykkede hende stærkt op til sig.

„Nei fy, Vedel, — ikke saadan," sagde hun og gjorde sig fri for ham. — „Jeg elsker ikke Dig, — paa den Maade?"

„Du elsker mig ikke — paa nogen Maade," svarede Vedel lidt skamfuld.

„Jo," svarede Marie bestemt, — „jeg elsker Dig, Vedel, og jeg kommer aldrig til at elske andre end Dig. Jeg føler det bedst nu, hvordan Du fra min Barndom er groet ind i alle mine Tanker, og hvor fattigt det vil blive for mig at leve uden Dig. — Jeg véd ikke, hvad det er, der knytter mig til Dig, da den dybere Forstaaelse mellem os mangler, — jeg forstaar det ikke; men det er der nu engang, og jeg kommer ikke bort fra det. Og dog tror jeg, det er bedst,

at det bliver mellem os, som jeg siger, — mest for Din Skyld. — Maaske er det kun foreløbigt, — med Guds Hjælp."

„Har Kapellanen raadet Dig til det, Marie?"

„Ja, — men jeg spurgte ham selv om Raad."

„Det er kun for selv at faa Dig. — Jeg ser godt, hvad der vil blive Enden paa dette."

„Nei, det gjør Du ikke, Vedel, — jeg gifter mig aldrig med Kapellanen."

„Det siger Du nu, — men han skal nok vide at spinde Dig saadan ind, saa Du gaar i Garnet tilsidst — Men det er bedst, jeg gaar, Marie, — for Øieblikket er Du ikke til at tale til Fornuft. Men jeg haaber, Du kommer paa andre Tanker."

Han sagde kort Farvel og gik.

Marie stod i Vinduet og saa efter ham, da han gik ned ad Gaarden. Han vendte sig ikke om, som han pleiede, og nikkede til hende. —

Saa satte hun sig hen i Sofaen og græd.

Da Vedel kom udenfor Byen, mødte han Kapellanen. Hans Vrede blussede voldsomt op, og uden at hilse gik han lige hen imod ham og sagde:

„Det er skammeligt af Dem at raade en ung Pige til at bryde sit Løfte til sin Trolovede."

Kapellanen havde ikke ventet dette Angreb; han stirrede paa Vedel og vidste ikke, hvad han skulde svare.

„De vil maaske benægte det," sagde Vedel hidsigt.

„Hvis De taler om Frøken Hansen," svarede Kapellanen nu temmelig roligt, skjøndt han var bleven ligbleg, — „saa vil jeg ikke benægte, at da hun iaftes spurgte mig om Raad med Hensyn til sit Forhold til Dem, saa raadede jeg hende til foreløbigt at bryde Forbindelsen med Dem."

„Og det siger De mig lige i Øinene. — De hvis Kald det skulde være at indskærpe Folk at holde deres Løfter."

„Frøken Hansen har givet et Løfte til En, før hun gav det til Dem."

„Det er Løgn."

„De vælger ikke Deres Udtryk med Smag," sagde Kapellanen, som blev roligere i samme Forhold, som Vedel blev hidsigere, — „men det er alligevel sandt."

„Til hvem?" raabte Vedel.

„Til sin Frelser," svarede Kapellanen.

„Aah, — det Snak!" udbrød Vedel noget beroliget.

„Deres Forlovede opfatter Gudskelov! ikke det Løfte som Snak. Det er hende helligere,

end det hun har givet Dem. Og for at holde Løftet til sin Frelser, kan hun blive nødt til at bryde sit Løfte til Dem, — indtil De selv holder det Løfte, som ogsaa De engang gav Deres Frelser."

„Naar gav jeg det?"

„Da De bekræftede Deres Daabspagt."

„Ja, som tankeløs Dreng, der ikke vidste, hvad han gjorde."

„Men Frøken Hansen vidste, hvad hun gjorde, — eller hun véd det da nu, — og det Løfte, — det staar imellem hende og Dem."

„Det er nok snarere Dem, Hr. Pastor! der har stillet Dem selv mellem hende og mig, — De ønsker at træde i mit Sted, — tør De nægte det, som ærlig Mand? — Og derfor benytter De alle Deres Vaaben for at skille os."

Kapellanen blev, om muligt, endnu blegere, og han kunde ikke se Vedel i Øinene.

„De er ikke i en saadan Sindsstemning, Hr. Vedel, saa jeg ønsker at fortsætte denne Samtale," sagde han,

Saa vendte han sig bort fra Vedel og gik videre.

X.

Det var nogle Dage efter, at de gamle Præstefolk var komne hjem fra Kjøbenhavn. De sad tilligemed Marie i Dagligstuen og de havde just drukket Eftermiddagskaffen. Posten havde for et Øieblik siden været der, og Pastor Hansen sad i Gyngestolen med Berlingske udbredt for sig. Fru Hansen og Marie sad ved deres Syborde, hver ved sit Vindu.

Lænkehunden begyndte at gø, og Fru Hansen kastede et Blik ud i Gaarden.

„Der kommer Rasmussen,“ sagde hun, — „hvor den gamle Mand dog skynder sig, — og hvor han ser underlig ud,“ — føiede hun til, da han kom nærmere op til Vinduet.

„Hans Kone er da vel ikke blevet syg,“ sagde Præsten og reiste sig op.

Rasmussen var imidlertid kommen ind i Entréen, og Pastor Hansen aabnede nu Døren mellem denne og Dagligstuen.

„Der er da vel ikke noget paafærde, Rasmussen?“

„Der er sket en stor Ulykke,“ svarede denne.

„Hvad er det? — Kom indenfor, Mand, — fortæl.“

Rasmussen kom ind i Stuen og hilste paa Fruen og Marie.

„Naa, — hvad er det saa, Mand,“ spurgte Præsten utaalmodigt.

„Maa jeg sætte mig ned,“ sagde Rasmussen og satte sig paa en Stol. „Det er næsten ikke til at sige, — Ingeborg har druknet sig.“

„Ingeborg — druknet sig,“ raabte Præsten.

„Ja, — i Søen.“

„Men det er jo umuligt, — hvordan! — Fortæl det Hele, Rasmussen, — er det sandt?“ raabte Præsten igjen.

„Det er desværre kun altfor sandt, Hr. Pastor! — Jeg har selv set hendes Lig.“

„Men hvordan, Rasmussen! — Naar, — hvorfor, — kan De da ikke fortælle, Mand!“

„Jo, — hvis Præsten vil give mig Tid. — Jeg havde just spist til Middag, da jeg vilde gaa mig en lille Tur, — det er jo saadan kjønt Veir idag, — efter Aarstiden, — og jeg havde et Ærinde ned til Hans Jensen i Søgaarden. — Da jeg kom derned, var der Ingenting i Veien. Hans Jensen og Karen sad i Stuen, jeg forrettede mit Ærinde og skulde just til at gaa igjen. — Saa i det samme kommer deres Husmandskvinde skrigende ind i Gaarden. Vi løb jo ud og spurgte, hvad der stod paa, — jeg troede, det

var Ildebrand. — Saa fortæller hun det. — Husmandens bor jo lidt fra Gaarden, lige ved Søen, ikke ret langt fra det dybe Hul, hvor Hans Jensens Søn druknede. — Huskvinden havde set Ingeborg gaa derned og staa og se ud over Søen, — men hun havde jo ikke tænkt videre over det, for Ingeborg gik jo saa tit langs Søen. — Saa gik hun ind i Huset et Øieblik, og da hun saa kommer ud igjen, — saa er Ingeborg borte. — Konen blev lidt besynderlig ved det og løber hen til Stedet. — Der laa et Tørklæde, som Ingeborg tit kastede om Hovedet, naar hun gik lidt udenfor. — Saa løb hun op til Manden, og han fik fat i en Brandhage, og saa fik de hende fisket op, — men hun var død. — Saa løb Hans Jensen og jeg derned. — Huskvinden blev hos Karen, — men Hans Jensen kunde knap støtte paa Benene, — jeg maatte tage ham under Armen. — Hun laa oppe paa Kanten, og Husmanden og jeg prøvede paa at faa Liv i hende, — men hun var død. — Hans Jensen kastede sig ned over hende og græd. — Det var et sørgeligt Syn, Hr. Pastor."

Ingen sagde noget. Pastor Hansen gik op og ned ad Gulvet og pudsede engang imellem sin Næse stærkt. Fru Hansen sad og græd, og Marie sad ganske stille. Hun stirrede ud i Luften, som om hun saa noget langt borte.

I det Samme kom Madam Rasmussen ind.

„Jeg kunde ikke blive inde," sagde hun grædende, — „jeg sagde jo, at Rasmussen skulde gaa herind og fortælle det strax. — Men det er saamænd Kapellanens Prædikener, der er Skyld i det, — og saa disse Missionærer, — eller hvad de hedder, — som altid render der og fylder Ingeborg med saamegen hellig Snak. — Græd dog ikke saameget, Fru Hansen, men tak De Gud, at De har Deres Datter."

Madam Rasmussen satte sig hen ved Siden af Fru Hansen, tog hendes Haand og klappede den.

„Men mærkeligt er det," fortsatte hun, „at forleden Nat, saa jeg saa livagtig min lille Dreng, som døde for fyrretyve Aar siden. Og naar jeg ser det Barn, da sker der altid en Ulykke."

Marie havde rejst sig og var gaaet ud af Stuen. — Hun gik ligesom i en Drøm. Den eneste Tanke, hun kunde holde fast, var den, at hun maatte se Ingeborg. Hun tænkte med Rædsel paa dette Syn, men hun maatte afsted.

Hun tog Hat og Kaabe paa og gik.

Det var i de første Dage af December, og Solen var lige ved at gaa ned. — Det var blikstille og klart Veir. Det havde endnu ikke været nogen videre Frost, men om Morgenen havde der

hvilet en Rimtaage over Egnen, som nu var lettet, og det frøs lidt. —

Da Marie kom op paa Bakken, saa hun ned over Søen og Skoven paa den anden Side. — Der laa Rim over alle Træernes Grene, Skoven var næsten hvid, Søen blank som et Speil. Hun vidste, hvor det dybe Hul var, hvori Ingeborg havde druknet sig, hun saa derhen, og hun syntes, hun maatte først hen til dette Sted, før hun gik ind i Gaarden. Der førte en Markvei derned, og hun fulgte den, til hun kom til Søbredden. — Her havde Ingeborg gaaet for et Par Timer siden, og hun havde da set alt det, som Marie nu saa, den rimklædte Skov, det blanke, stille Vand, Sivene, der groede ved Bredden, og derhenne sin Faders Gaard med de høie Popler omkring. Marie søgte at forestille sig, hvad hun havde tænkt paa, dengang hun gik der. — Mon hun tit havde vendt sig om for at se tilbage paa sit Hjem, eller mon hun ikke havde turdet for ikke at blive rokket i sin Beslutning?

Nu var hun ved Stedet, — hun kunde se Spor af mange Trin i den bløde, græsbevoxede Jord. Her havde Ingeborg staaet, før hun kastede sig ud. Hvorfor mon hun havde lagt Tørklædet fra sig? — Mon hun havde været bange, før hun sprang ud, og mon hun ikke havde fortrudt det,

da hun mærkede, hvordan hun sank ned i det dybe, kolde Vand? — Der havde hun altsaa ligget nede, maaské paa samme Plet hvor hendes Broder engang havde ligget. — Saa var Husmanden kommet med Brandhagen og havde stukket den ned i Vandet, og han havde følt, der laa et Legeme dernede. Maaské Spidsen af Brandhagen havde boret sig ind i hendes Kjød. — Saa havde han med Jernhagen søgt at faa fat i hende for at trække hende op. — Hvad mon der først var kommet op af hende? Maaské Hovedet. Mon hendes Haar var gaaet op, og mon hendes Klæder var komne slemt i Uorden?

Marie forlod Stedet og gik langsomt op ad Gaarden til.

Inde i Stuen sad Hans Jensen og hans Kone alene. De sagde Intet, da Marie kom ind, og hun gik hen og kyssede Konen og gav Hans Jensen Haanden. Konen brast ud i en voldsom Graad, og Hans Jensen stønnede som et saaret Dyr.

„Hvor er hun?" spurgte Marie med en underlig haard Stemme.

Hans Jensen pegede paa Døren op til Havestuen, og Marie næsten løb derhen, lukkede Døren op, gik ind og lukkede Døren igjen.

Ingeborg laa udstrakt paa det store Bord

med et Lagen over sig. Marie rev Lagenet til Side, saa Hovedet og Brystet kunde ses.

De havde taget alle Yderklæderne af hende. Brystet hvælvede sig høit og stærkt under Linnedet, det store, mørke Haar var udslaget og laa ned ved Siderne, Øinene var fast tillukkede, og Munden ligesaa. Der var om Munden et Træk af en fast Beslutning, over hele Ansigtet et Præg af den dybeste Fred, men det var blegt som Marmor.

Marie stod længe og saa paa det. Hun havde aldrig før set et Lig, — nu syntes hun, hun kunde ikke rive sig løs fra dette Syn. Hun lagde sin Haand paa Ingeborgs Pande og undrede sig over, hvor kold den var. Det var slet ikke, som det var et Legeme, men noget andet, hun vidste ikke hvad. Hun lod Haanden ligge og tænkte, Panden maatte vel blive varm af denne, men den vedblev at være lige kold. Derimod mærkede hun, at hendes egen Haand begyndte at isne, og hun tog den da hurtig bort.

Saa tog hun fat i Ingeborgs Haar. Hun undrede sig over, at ikke ogsaa dette var koldt, at hun kunde vikle det om sine Fingre, og at det faldt ned, naar hun løftede det op og atter gav Slip. Det var, ligesom det var levende endnu.

Ingeborgs Hænder laa foldede under Brystet.

Hun tænkte, om der ogsaa kunde være Liv i Hænderne, og tog fat paa et Par af Fingrene. Nei, — hun kunde ikke faa dem fra hinanden, de var ganske stive og kolde som Is.

Saa tog hun fat i Lagnet for at lægge det over igjen. Det mørknede nu stærkt inde i Stuen. Men da hun havde lagt Lagenet over, rev hun det atter fra. Hun maatte se Ansigtet endnu engang.

Mon hun turde kysse Ingeborg? Hun bøiede sig ned over hende.

„Nu har Du valgt, Ingeborg,“ — hvidskede hun, „nu har Du Fred.“

Hun nærmede sine Læber til Ingeborgs, men da hun følte ligesom en isnende Kulde udgaa fra dem, kastede hun i en Hast Lagenet over Ansigtet igjen og gik ind i Stuen.

Hans Jensen og Karen sad endnu i samme Stilling. Hun gik hen til dem og sagde:

„Nu har jeg sagt Farvel til Ingeborg.“

Konens Graad blev stærkere, og Hans Jensen lagde sit Hoved ned paa Bordet i sine Hænder. Hun saa, hvordan hans hele Legeme rystede.

„Nu maa jeg gaa,“ sagde Marie. „Farvel.“

Hans Jensen løftede Hovedet op.

„Tak!“ sagde han, „Tak! — Det — var —

den Eneste . . ." Han vilde sagt mere, men han kunde ikke.

Paa Hjemveien havde Marie ingen Tanker. Der var kommen en vis Sløvhed over hende, og hun lagde ikke Mærke til noget, før hun ved Indgangen til Byen mødte Kapellanen, der med stærke Skridt gik nedad Søgaarden til. Han hilste paa hende, men Ingen af dem standsede.

Da hun kom ind i Dagligstuen, sad hendes Fader alene i Sofaen.

„Kom hen og sæt Dig hos mig, Marie," sagde han, — „hvor har Du været?"

„Hos Hans Jensens."

„Hvordan havde de det."

„Daarligt, Far," svarede Marie og satte sig ind til ham.

„Og hvordan har Du det, mit Barn?"

„Jo Far, — ganske godt. — Jeg er saa rolig."

Den gamle Præst tog hende op til sig og græd som et Barn.

„Hvorfor græder Du, Far? Jeg er virkelig rolig."

„Ja, naar det bare er sandt, Marie, — men jeg er bange for den Ro."

Da de gamle Præstefolk gik i Seng, havde Marie ingen Lyst til at gaa til Ro. Der var

nemlig pludselig vaagnet en Tanke hos hende, som fyldte hende med Angst.

Hvor var Ingeborg nu kommet hen?

Da hun hørte, at hun var død, og hele Tiden siden, var hun bestandig gaaet ud fra, at nu havde Ingeborg overstaaet alle Lidelser, nu var hun salig hos Gud. — Og da hun havde set det Udtryk af Fred, der prægede hendes Ansigt, havde hun tænkt sig, at det var en Afspeiling af den Fred, hun nu nød. —

Men saa var hun kommen til at tænke paa, at Kapellanen i en af sine første Prædikener havde talt om Selvmord. Grunden til, at de var saa almindelige i vore Dage, havde han sagt, var den overhaandtagende Vantro. Mange Fritænkere endte som Selvmordere, og de ansaa det for berettiget at berøve sig selv Livet, naar man var kjed af det. Men dette var at give sig Djævelen i Vold istedetfor at give sig Gud i Vold, og det var klart nok efter Guds Ord, at en Selvmorder gik lige til Helvede, thi der stod skrevet, at ingen lever sig selv og ingen dør sig selv.

Hun havde nu ingen Ro paa sig for denne Tanke, og hun havde besluttet at spørge Kapellanen om hans Mening. Han var endnu ikke kommen tilbage fra Søgaarden, men hun ventede hvert Øieblik, at han maatte komme.

Endelig hørte hun, at han kom i Gaarden. Hun tog et Lys, gik ned i Konfirmandstuen, og da han kom ind, bad hun ham komme et Øieblik op i Dagligstuen, hun vilde gjerne tale med ham.

Han lagde sin Overfrakke og fulgte strax med.

„Hvordan gaar det nede hos Hans Jensens?“ spurgte hun.

„Det er jo en frygtelig Sorg,“ svarede han, „og jeg kunde næsten ikke forlade dem. Tilsidst, efterat have bedet længe for dem og med dem, faldt de dog en Smule til Ro.“

„Saa De Ingeborg?“

„Ja,“ svarede han alvorligt.

„Hun havde et saadant Udtryk af Fred i sit Ansigt,“ sagde Marie prøvende.

Kapellanen svarede ikke herpaa.

„Tror De, hun har Fred, — nu?“

„Hvor skulde hun kunne have det, — Selvmord er en af de grueligste Synder; — tænk, at stille sig frem for sin Dommer med en saadan Synd. — Naar han nu spørger hende: Hvem har kaldet Dig hid? — Hvad maa hun saa svare?“

„Tror De da, at hun er — fordømt?“

„Gud lader sig ikke spotte, — han er Herre over Liv og Død, — ikke vi.“

„Men véd De, hvorfor hun har gjordt det,“ udbrød Marie.

„Jeg har en Formodning.“

„Og den er rigtig. Hun har selv sagt det til mig. Hun kunde ikke vælge, sagde hun, mellem Knud og sin Frelser. — Jeg véd, hvad hun har lidt,“ føiede hun til med dyb Smerte.

„Hun skulde have kastet sin Sorg paa Gud,“ svarede Kapellanen strængt. „Hun havde ingen Tro.“

„Ingen Tro,“ udbrød Marie, — „det var jo netop for at frelse sin Tro, hun gjorde dette. — Hun frygtede for at miste den, hvis hun giftede sig med Knud.“

„Hun skulde have frelst Troen ved ikke at gifte sig med Knud. — Nu har hun tabt alt, baade Knud, sin Frelser og sit Salighedshaab.“

„Er alt tabt?“

„Alt.“

„Og der er slet intet Haab?“

„Intet, — for Mennesker at se.“

Marie sank ned paa en Stol og fik atter dette stive, stirrende i sit Blik.

„Ja, saa har jeg intet mere at spørge Dem om, Pastor Dahlberg,“ hvidskede hun.

„Gud være hos Dem, — og styrke Dem i Troen,“ sagde Kapellanen bevæget og gik.

Marie gik op paa sit Værelse, klædte sig af og gik i Seng uden ret at vide, hvad hun gjorde.

— Længe laa hun vaagen og tænkte paa, hvordan Ingeborg nu havde det. Saa faldt hun tilsidst af Sorg og Træthed i en urolig Søvn. — Hun syntes i sine Drømme, at hun saa Ingeborg springe i Vandet, men strække Armene i Veiret og kæmpe for at komme op igjen. Men hun sank dybere og dybere ned. Dog døde hun ikke, men laa og vaandede sig dernede paa Bunden. Der kom Fiske med Djævlehoveder og bed i hende. Saa blev Vandet til en Ildsø, og der kom en stor Djævel med en gloende Jernhage, som han vilde stikke hende med. — Marie syntes, at Ingeborg gav et stort Skrig fra sig, saa hun vaagnede.

Maanen skinnede ind i Værelset, og hun saa ligesom en hvid Skikkelse henne i et Hjørne. Hun reiste sig i Skræk halvt op og saa, det var et Haandklæde, der blev belyst af Straalerne. — Hun puttede Hovedet ned under Dynen og turde ikke mere se op. Saa bad hun sit Fadervor, slog Kors foran sig og blev lidt roligere, indtil hun endelig faldt i Søvn igjen.

— — — — — — — — — — — — — —

Ingeborgs Begravelse foregik i Stilhed otte Dage efter hendes Selvmord. Der blev ikke ringet med Klokkerne, ikke holdt nogen Tale, og der var intet Følge uden det nødvendige for at bære Kisten fra Vognen til Graven. Kapellanen havde

faaet hendes Forældre til at indse, at dette var det rigtigste. Han havde gjort dem opmærksom paa, at skulde han holde Tale, saa vilde han være nødt til at udtale Kirkens og Herrens Dom over deres Datter, og dette vilde han, af Hensyn til dem, helst undlade. — Hans Jensen og hans Hustru bøiede sig i alt for hans Mening; de var saa nedtrykte af Sorgen, saa de ikke var i Stand til at tænke eller handle paa egen Haand. Den eneste Trøst de havde var, naar Kapellanen besøgte dem, og dette gjorde han i den første Tid næsten daglig. At Ingeborg var under Guds Vrede og Dom var dem en forfærdelig Tanke, og de syntes i Begyndelsen ikke, at de kunde glæde sig til deres egen Salighed, naar hun var fordømt. Men Kapellanen trøstede dem med, at i Himmerige vilde alle jordiske Sorger være glemte, og de Salige vilde ikke forstyrres ved de Ugudeliges Pine, selv om disse var deres egne Børn. De jordiske Baand havde ingen Betydning der, men kun de Baand, der var knyttede ved Troen.

De raadførte sig med ham om, hvortil de nu skulde anvende deres Gaard og deres Formue. De ønskede gjerne at give det en Anvendelse, der kunde blive til Fremme for Guds Rige. — Han raadede dem til at testamentere det Hele til den indre Mission, til derfor at oprette en Høiskole.

Denne Tanke tiltalte dem saaledes, at de besluttede at bringe den til Udførelse endnu før deres Død, saaledes at de selv byggede sig et Hus ved Siden af Gaarden og forbeholdt sig en vis Pengesum aarlig.

XI.

Det var Dagen før Juleaften. — Jens var kjørt til Stationen for at hente Holger og Anna, og de gamle Præstefolk sad i Dagligstuen og ventede paa deres Komme.

Den sidste Tid havde taget stærkt paa Pastor Hansen. Han var bleven magrere, hans Træk var slappe, og han saa træt ud. Han havde altid holdt sig rank og baaret sit Hoved højt. Nu var hans Ryg begyndt at blive krum, og hans Hoved bøiede sig ned mod Brystet. Han følte sig som en ensom Mand. Sognets Folk brød sig ikke mere om ham. Naar de kom i Præstegaarden, afgjorde de deres Forretninger saa hurtigt som muligt og skyndte sig at komme afsted. Det var ligesom de ikke mere havde noget at tale med ham om. Undertiden saa de paa ham med et underligt prøvende Blik og sukkede. — Enkelte

lod et Ord falde om, at han var kommen til at se svært gammel ud og maatte nok snart belave sig paa at dø. Men der var jo endnu Tid til Omvendelse, thi Herren vedblev at samle Arbeidere til sin Vingaard lige til den ellevte Time.

Rasmussen og hans Kone var flyttede til den nærmeste Kjøbstad, og den nye Lærer var en ivrig Tilhænger af den indre Mission. Han talte ved de gudelige Forsamlinger og havde særlig den Specialitet at rive ned paa de vantro Præster.

Mest Sorg havde Pastor Hansen af, at Forpagter Petersen efter lang frugtesløs Modstand ogsaa havde erklæret sig for Missionen. Han undskyldte sig med, at man gjorde meget for Husfredens Skyld, og at naar Konen snakkede for en baade Dag og Nat, skulde der meget til at staa imod. Men han indrømmede, at hans Landbrug ikke havde havt Gavn af hans Omvendelse, og at de hellige Tjenestefolk, som han nu fik efter Bekjendtgjørelser i Sjæleskatkisten i visse Henseender var ligesaa vanskelige at have med at gøre som dem, han hidtil havde faaet gjennem Fæstekontoret. — Hans Omvendelse gjorde dog ikke noget egentligt Skaar i hans venlige Følelser for den gamle Præst, skjøndt de nu saas langt sjeldnere end før, da de gudelige Forsamlinger optog en ikke ringe Del af hans Fritid.

„Men,“ sagde han til Pastor Hansen, „dømme Dem til Helvede, det kan jeg sgu, — Gud forlade mig min Synd, — ikke. Jeg har den Tro, at Vorherre han har nok ligesom en Bagdør, ad hvilken han lukker skikkelige Folk ind, saa Præsterne ikke opdager det.“

Paa Grund af dette Kætteri, som Forpagter Petersen aabent udtalte, ogsaa for de Hellige, blev han ikke af disse betragtet som nogen fuldstændig Troende, men nærmest anset som en Afart af Grundtvigianerne. Kapellanen holdt dog sin Haand over ham og erklærede, at man ikke maatte forlange, at det naturlige Menneske strax skulde bøie sig i alle Retninger under Troens Lydighed.

Trofaste Støtter havde den gamle Præst i sin Hustru og Vedel. — Fru Hansen vedblev ganske vist at gaa i Kirke og at synes godt om Kapellanens Prædikener. Hun kunde ogsaa godt indrømme, at til at blive salig maatte man i Almindelighed have den rette Tro, som Kapellanen prædikede. — Men hun fastholdt haardnakket, at fra denne Regel dannede hendes Mand og Vedel Undtagelser. Hendes Mand havde da ogsaa, under alle Omstændigheder, nogen Tro, og skjøndt han manglede en Del, saa maatte dog den, han havde, komme i Betragtning, naar Dommen

engang skulde afsiges. Hvad Vedel angik, saa havde han ganske vist ingen. men han tog sjælden nogen Betaling af de Fattige, og dette maatte vel nok kunne være en Slags Erstatning for Troen.

Men hvad der voldte Pastor Hansen mest Bekymring var Maries Tilstand. — Hun var, efter Ingeborgs Død, bleven mærkelig stille og aandsfraværende. — Før havde hun altid havt et eller andet Arbejde at beskjæftige sig med enten i Huset eller et Haandarbejde. Nu var det, ligesom hun ganske havde tabt Lysten til alt dette. Hun kunde sidde timevis uden at tale, tilsyneladende fordybet i Tanker. Men spurgte man hende, hvad hun tænkte paa, svarede hun, at hun ikke tænkte paa noget bestemt. Hendes væsentligste Beskjæftigelse bestod i Læsning i Biblen og andre gudelige Bøger. Gik hun ud, var det kun i Haven og paa Kirkegaarden, og her dvælede hun navnlig ved Ingeborgs Grav. Hendes Fader, som havde opdaget dette, opsøgte hende tit her og prøvede paa at faa hende bort. Han sagde til hende, at Ingeborg var ikke i Graven, men hos Gud. Men saa rystede hun paa Hovedet og sagde, at Ingeborg kunde ikke være hos Gud, da hun var gaaet ud af Verden i en saa uhyre Synd. „Man maa ikke løbe bort fra sit Kors,“ sagde hun, „men man skal vente, til Gud tager det fra os.“

Ligeoverfor Vedel var hun venlig, som hun pleiede, men hun kunde ikke lide, at han rørte ved hende, og hun vilde slet ikke tale om Kærlighed. „Jeg har elsket Dig altfor jordisk,“ sagde hun til ham, „og der har blandet sig urene Følelser i min Kjærlighed. Nu vil jeg bestræbe mig for at faa den rette himmelske Kærlighed til Dig, og hvis det kan lykkes mig, saa tror jeg vist, at ogsaa Du vil lære at elske Din Frelser, og saa kan vi indgaa et aandeligt, himmelsk Ægteskab med hinanden.“

— — — — — — — — — — — — — —

Endelig rullede Vognen ind i Gaarden, og de to Gamle gik ud for at modtage Holger og Anna. — Disse vidste nogenlunde Besked om, hvordan Sagerne stod, og deres Ansigter var derfor langt alvorligere end ellers, naar de besøgte den gamle Præstegaard.

„Ja, I maa ikke vente Jer nogen glædelig Jul,“ sagde Pastor Hansen, da de kom ind i Dagligstuen, „det er ligesom vi havde Begravelse hver Dag. — Kapellanen er snart den gemytligste af os,“ føiede han til med noget af sit gamle Humør.

„Det er da ogsaa som en Brand, der gaar hen over Landet og fortærer al Livsglæde,“ udbrød Anna. „Jeg har da ikke taget nogen fin Kjole med, thi her bliver naturligvis hverken Juleselskaber eller Baller paa Egnen.“

„Nei, — her holdes nu kun gudelige Forsamlinger,“ svarede Præsten. „Petersen havde sit sædvanlige Fødselsdagsgilde i Oktober. Men han betroede mig efter Bordet, at det var sidste Gang. „Det er sgu ligesom jeg var med til min egen Begravelse,“ sagde han, „for nu holder jeg ikke mere Fødselsdag.“

„Kan Petersen endnu sige „sgu“, saa har jeg dog ikke ganske opgivet ham,“ sagde Holger.

„Men han tilføier næsten altid: Gud forlåde mig min Synd,“ svarede Præsten.

Marie kom nu ind og hilste paa sin Broder og Anna. — Der var noget fremmed ved hendes Hilsen, og hun yttrede ingen Glæde ved at se dem.

Da Holger og Anna havde spist til Middag, fik denne hende til at gaa med op paa Gjæsteværelset for at være hende behjælpelig med at pakke sine Sager ud.

„Det gaar ikke saa rask for Dig som i gamle Dage,“ sagde Anna. „Husker Du, hvor Du da kunde more Dig, hvergang Du opdagede noget, som Du ikke før havde set, og at Du da kaldte mig en forfængelig Tøs.“

„Alt Arbeide er mig nu modbydeligt,“ svarede Marie. „Hvad nytter det? Kun Et er fornødent; men det forstaar Du Dig jo ikke paa.“

„Du skulde bort fra alt dette,“ sagde Anna.

„Bort,“ — svarede Marie, „og hvorhen? Man kan da ikke flygte fra Gud.“

„Kunde Du da ønske det?“

„Det forstaar Du Dig ikke paa, Anna, — det nytter ikke at forklare Dig det.“

Hun satte sig hen og saa ud af Vinduet og blev siddende der, til Anna var færdig.

„Skal vi saa gaa ned,“ spurgte Anna.

Marie reiste sig, og de gik ned. Holger var alene i Dagligstuen.

„Er Du glad, fordi vi er kommet, Søster,“ spurgte han.

„Glad, Holger,“ svarede hun. „Der er ingen Glæde mere for mig.“

„Du har dog saamange, der holder af Dig, Marie.“

„Men jeg skal engang miste alle dem, der holder af mig. Ingeborg var den Første. — Har Du set hendes Grav, Holger?“

„Nei,“ svarede han.

„Jeg kan ikke vide, om hun er dernede endnu,“ sagde hun mere til sig selv end til de andre, „thi hvis hun er dernede, saa maa jo Helvede være i Graven. Men hvis Helvede er et andet Sted, saa kan hun jo ikke være dernede.“

„Du skulde ikke tænke paa sligt, Marie,“ sagde Holger.

„Og naar saa Legemet er fortæret, kan det saa blive ved at pines?“ vedblev Marie. — „Eller er der ét Legeme i Graven, som fortæres, et andet i Helvede, som ikke kan fortæres, og derfor altid kan pines?“

Holger og Anna foreslog hende at gaa med for at se, om Vedel var hjemme, men dertil havde Marie ingen Lyst. De gik da alene.

Vedel var hjemme, og de kom strax ind paa en Samtale om Forholdene i Præstegaarden.

„Jeg havde ikke troet, det var saa slemt,“ sagde Holger. „Hvor Fa'r er bleven gammel, — og Marie!“

„Ja, det ser alvorligt ud,“ sagde Vedel. „Hendes Tanker kredse bestandig om ét Punkt.“

„Ingeborg,“ spurgte Anna.

„Ja, — og alt hvad der staar Forbindelse med Døden og det tilkommende Liv.“

„Er det ikke muligt at faa revet hende ud af dette?“ spurgte Holger.

„Hun vil ikke bort herfra. — Din Far vil jo nu strax efter Nytaar indgive Ansøgning om sin Afsked. Jeg har tilraadet ham at flytte til Kjøbenhavn strax, naar den er bevilget. — Det vil sandsynligvis have en heldig Indflydelse paa Marie, og ogsaa opmuntre Din Far. — De skaffer ham saamange Ærgrelser, — disse Folk.“

„Og Du, Vedel," spurgte Holger.

„Saasnart jeg kan faa solgt mit Sted, flytter ogsaa jeg. — Det er Kananiterne, der drives ud af Guds udvalgte Folk," tilføiede han bittert.

„Har de da saa aldeles faaet Magten?" spurgte Anna.

„De har under alle Omstændigheder taget Magten," svarede Vedel. „Der er ganske vist en Del, som ikke slutter sig til Missionen, men de tør ikke opponere. — Saalænge Hans Jensen tog sig af Sagerne, gik det nogenlunde. Men han er jo nu kun et Vrag. Den egentlig ledende Aand er nu den nye Skolelærer, — næst Kapellanen naturligvis. Og han er værre end Kapellanen, — han er ondskabsfuld. Den anden er dog kun fanatisk."

„Her maa være hyggeligt," sagde Anna, „og alt det paa et halvt Aar."

„Jo raskere det gaar, desto snarere faar det Ende," bemærkede Holger.

„Men der vil være traadt meget ned, før Enden kommer," sagde Vedel. „Se nu hvordan det er gaaet her. Og hvor mange Steder gaar det ikke som her, uden at man faar noget at vide derom."

Næste Aften var Juleaften. — De plejede at have Juletræ i Præstegaarden, og Rasmussen og

hans Kone var altid budne derind. Saa spiste de Risengrød, Flæskesteg og Kage, og derefter spillede de Kort om Pebernødder. — Saadan var det gaaet til i Pastor Hansens Barndomshjem, og han kunde ikke tænke sig, at der heri skulde ske nogen Forandring.

Men nu var Rasmussens borte, og der var ingen, der talte om noget Juletræ. Risengrøden og Flæskestegen var det eneste, der mindede om gamle Dage. — Medens Fru Hansen var sysselsat med Borddækningen i Spisestuen, gik den gamle Præst op og ned ad Gulvet i Dagligstuen. Holger, Anna og Vedel sad i en hviskende Samtale henne ved Bordet, Marie sad ved Klaveret og anslog nogle Toner til en Julesalme.

„Du kunde spille Melodien helt, Marie, og synge til,“ sagde hendes Fader.

„Nei, det kan jeg ikke Far,“ svarede hun og reiste sig fra Klaveret.

„Skal jeg spille og synge en Julesalme?“ spurgte Anna.

„Ja, gjør det,“ sagde Præsten.

Anna satte sig til Klaveret, spillede og sang. Men da hun begyndte, gik Marie ud af Stuen.

Strax efter aabnede Fru Hansen Døren og meldte, at Maden var paa Bordet. Man satte sig ind, og da man just havde begyndt, kom

Kapellanen. — Efter Sammenstødet med Vedel ude paa Veien, var han bleven endnu tausere end sædvanlig, naar denne var tilstede, og heller ikke de andre yttrede mange Ord. Man skyndte sig derfor at blive færdig saasnart som muligt, og da Maaltidet var sluttet, trak Kapellanen sig strax tilbage.

De andre gik ind i Dagligstuen og Fru Hansen hentede et stort Fad med Pebernødder og satte det paa Bordet.

„Vi skal vel spille som sædvanlig?“ spurgte hun lidt ængstelig.

„Vil Du være med Marie?“ spurgte den gamle Præst.

„Nei, Far, — jeg spiller ikke Kort, — allermindst Juleaften,“ svarede hun.

„Ja, — hvad skal vi saa?“ sagde den gamle Præst nølende.

Ingen gav noget Svar.

„I kunde jo spille en Whist,“ sagde Fru Hansen lidt efter, da hun syntes, Tausheden blev trykkende.

„Ja, — lad os spille Whist, i Guds Navn,“ sagde Anna, der nu var bleven irriteret ved alt dette og for enhver Pris vilde ud af denne uhyggelige Situation.

Den gamle Præst hentede to Spil Kort, og de gav sig til at spille.

Men det vilde ikke gaa. — Anna, der var Makker med Præsten, prøvede paa at opmuntre sig selv og de andre ved at sige „Grand“ paa de sletteste Kort; men der var ingen Modtagelighed for sligt. Pastor Hansen blev gnaven og sagde, at paa den Maade vilde han ikke være med. — Vedel var ganske aandsfraværende og sad og iagttog Marie. Hun sad hos sin Moder i Sofaen med Hænderne foldede foran sig. Engang imellem bevægede hun Læberne, som om hun bad.

„Hvad siger Du, mit Barn?“ spurgte Fru Hansen.

„Ingenting, Mor.“

„Jeg synes, Du hvidskede noget?“

„Jeg takkede Gud for vor Frelsers Fødsel.“

„Ja, — Gudskelov!“ udbrød Fru Hansen med et Suk.

„Vil I ikke have et Glas Punsch,“ spurgte hun de Spillende.

„Jo Tak,“ svarede Anna.

„Og I andre,“ spurgte Fru Hansen igjen.

De pleiede altid at ende Juleaften i Præstegaarden med et Glas Punsch. Saa blev der holdt Taler og drukket Skaaler og let og raabt Bravo. Saa pleiede de alle at gaa ud i Folkestuen, hvor Tjenestefolkene ligeledes drak Punsch. Her holdt Præsten Tale og udbragte Folkenes Skaal, Jens

takkede, og saa sang de tilsidst: Og dette skal være vort Selskabs Skaal.

Men iaften havde den gamle Præst ikke Lyst.

„Lad det være, Mor,“ sagde han, „den Tid er forbi.“

Saa lagde han Kortene fra sig, han fik Taarer i Øinene, og gik hen og saa ud af Vinduet.

De andre reiste sig ligeledes og gik hen til Bordet.

„Hvem vil spille en Aftensang?“ sagde Pastor Hansen lidt efter og vendte sig om til de andre.

Anna satte sig til Klaveret og spillede Ingemanns: „Dagen gaar med raske Fjed.“ og de sang alle med undtagen Marie.

De sang endnu et Par Aftensange og sagde saa Godnat.

„Gud velsigne Dig, mit Barn,“ sagde den gamle Præst til Marie, idet han kyssede hende paa Panden.

„Tak, Far,“ svarede hun og lagde sit Hoved op til ham.

— — — — — — — — — — — — — —

Det var Pastor Hansens Mening kort efter Nytaar at indgive sin Ansøgning om Afsked, men han havde kun omtalt denne Bestemmelse til sine Nærmeste. Han havde da i fem og tyve Aar været Sognepræst for Dalby og Alleslev Menigheder.

Før Kapellanen kom, havde adskillige af Sognets Mænd talt med hinanden om, at naar Præsten holdt Jubilæum, vilde de paa en eller anden Maade hædre ham. Navnlig vilde man paaskjønne hans lange og dygtige Virksomhed som Formand i Sogneraadet. Som Forholdene nu var, kunde der selvfølgelig ikke være Tale om noget saadant, — der var tværtimod noget ganske andet i Gjære.

Tilhængerne af Missionen havde mange Gange, naar de kom sammen til private Møder, talt om, hvor godt det kunde være, hvis de kunde faa Kapellanen til Sognepræst. Det generede dem, at de endnu i mange Tilfælde skulde henvende sig til den gamle Præst. Denne førte nemlig selv Kirkebøgerne, og naar de skulde have Barnedaab, Bryllup eller Begravelse, maatte de altsaa ind til ham. — Men ligesaa ubehageligt som det nu var for dem at komme i Præstegaarden, ligesaa hyggeligt vilde det være, hvis det var Kapellanen, der var Herre i Gaarden og over Embedet.

Adskillige af dem havde enkelte Søndage været henne at høre Pastor Nyrup, og der gik det ganske anderledes til. Naar Gudstjenesten var forbi, blev de budne ind i Præstegaarden og fik Kaffe og Hvedebrød, og der havde været saamange af de Hellige derinde, saa det var ligesom en

hel gudelig Forsamling. — Pastor Nyrups Præstegaard og Have stod aaben for alle Guds Børn, og det samme vilde selvfølgelig blive Tilfældet med Dalby Præstegaard, naar Kapellanen blev Sognepræst. — Haven var, syntes de, som forud bestemt til Afholdelsen af Missionsmøder om Sommeren. Der var baade aabne, lune Græsplæner, hvor Forsamlingerne kunde holdes, og en Mængde skyggefulde Lysthuse, hvor man, mellem Talerne, kunde nyde af de medbragte Madkurve. Og i Tilfælde af Regnveir havde man Kirken i sin umiddelbare Nærhed at ty ind i.

Efterat den nye Skolelærer, Hr. Andersen, var kommet og havde sat sig ind i Situationen, fik alle disse Tanker og Forhaabninger nyt Liv. — Hr. Andersen yndede i det Hele ikke Præster. Han mente, at de, som havde faaet Aandens Indvidelse og Kaldelse til at tale Guds Ord til Opbyggelse for de Hellige og til Dom over Djævelens Børn, de skulde beskikkes til Præster, uanset om de havde teologisk Examen eller ei. — Han indsaa imidlertid, at dette foreløbigt var uopnaaeligt, og han indskrænkede sig derfor til at føre Krig mod de vantro Præster. Enhver Præst, mente han, der ikke sluttede sig til Missionen, var en Tyv og Røver, der havde sneget sig ind

i Helligdommen, og som med Svøber skulde drives ud af denne igjen.

Der gik derfor ingen Dag hen, uden at Hr. Andersens Liv forbittredes ved Tanken om, at han havde en vantro Præst til sin nærmeste Nabo; og hvad der var endnu værre, han stod i et vist underordnet Forhold til denne Baals Præst, som han kaldte Pastor Hansen. — Den Tanke, at denne daglig, hvis han vilde, kunde indfinde sig i hans Skole, at det var ham, der skulde give Indberetning om Skolens Tilstand og Lærerens personlige Kvalifikationer, — denne Tanke var utaalelig for ham. — Og skjøndt Pastor Hansen, nu da han havde besluttet at tage sin Afsked, ikke i mindste Maade blandede sig i Skolens Anliggender eller overhovedet tænkte paa at lægge Hr. Andersen et Halmstraa i Veien, saa betragtede denne dog den gamle Præst som sin svorne Fjende, og det blev snart hans Livs Maal at faa ham fordrevet og at faa Kapellanen i Stedet. At Kapellanen, hvis han fik Embedet, kunde komme til at takke ham for det, var ogsaa en Tanke som paa en behagelig Maade satte Hr. Andersens Fantasi i Bevægelse.

Anden Juledag havde han indbudt de anseligste Tilhængere af den indre Mission til et lille, helligt Juleselskab i Skolen. En fed Oxesteg, en

Foræring fra Slagter Krebs, som havde foranlediget at ogsaa denne var indbudt, blev ved denne Leilighed fortæret. — Da Stegen var spist, blev Piberne og Cigarerne tændt og en Bolle med tynd Punsch blev sat paa Bordet. Andersen kom nu frem med det, som var det egentlige Øiemed med Sammenkomsten.

Skjøndt han kun havde været der kort Tid, sagde han, havde han dog hørt gjentagne Udtalelser af Guds Børn, som vidnede om, at man var forarget over, at Pastor Hansen endnu sad som Stedets Sognepræst. Han delte ganske denne Forargelse. Frelseren havde uddrevet af Templet dem, som derudi kjøbte og solgte, og vilde vi vandre i hans Spor, maatte vi gjøre det samme. Dommen skulde, — som Profeten siger, — begynde fra Guds Hus, det vil sige, de vantro Præster skulde bort. — Men det var ikke nok at snakke om det, der maatte handles, thi Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft. Han havde derfor gjort hvad han kunde for at faa en virkelig Handling bragt i Stand, han havde affattet en Adresse til Præsten, med en Opfordring til denne om at tage sin Afsked. Han vilde oplæse den for Vennerne, for at de kunde udtale sig om den.

Da Adressen var oplæst, tilbød han, at han selv vilde gaa om med den fra Hus til Hus imellem

Jul og Nytaar og faa Folk til at underskrive. Han foreslog da, at Adressen Nytaarsdag skulde overbringes Pastor Hansen af en Deputation paa tre Mand.

Da Andersen havde sluttet, blev der Taushed. Ingen af Bønderne havde Lyst til at være den Første, der udtalte sin Mening.

Endelig yttrede Slagter Krebs, at det havde været en stor Opbyggelse for ham at høre Andersen oplæse Adressen, og han vilde paa det Bedste anbefale dens Fremme. Han vilde nok spørge, hvordan det var gaaet med deres Sjæle, hvis de ikke havde havt anden Præst end den Gamle derinde? „Jeg brød mig ikke mere om min Sjæl," sagde han, „end et af de Kretur jeg slagter, og jeg var blevet til det bare Pølsemad i Helvede, havde jeg ikke faaet en anden Sjælesørger."

Med disse Ord tømte Hr. Krebs sit Glas, — han havde fritaget sig selv for at være Totalist i Julehøitiden, — og satte det stærkt ned paa Bordet.

Bønderne yttrede, at de kunde jo sagtens sætte deres Navne under, — Pastor Hansen vilde jo faa en god Pension, og han havde jo kun Konen og den ene Datter at sørge for.

Andersen foreslog nu, at tre af de mest ansete Bønder skulde overbringe Adressen, naar Under-

skrifterne var samlede. — Men dertil var disse absolut uvillige. De kunde ikke saadan belægge deres Ord, sagde de. En af disse foreslog, at Andersen selv burde være Ordfører.

„Ja, jeg har før været inde i Djævelens Hule,“ sagde denne, „og er kommet uskadt ud igjen, ved Guds Naade, og naar det gjælder Guds Riges Sag, saa gaar jeg lige bus paa.“

En anden Bonde foreslog Krebs som andet Medlem af Deputationen, og denne erklærede sig ligeledes villig.

Man havde vanskeligt ved at finde det tredie Medlem. Endelig foreslog Andersen, at man skulde opfordre Skrædder Madsen nede i Mosen til at være med. Han var et af de ældste Guds Børn i Sognet, og det var godt at have en gammel Kristen, hvis Tro havde staaet sin Prøve, med ved en saadan Leilighed.

Alle var enige om, at Skrædder Madsen var som selvskrevet, til at være tredie Mand.

— — — — — — — — — — — — — —

Nytaarsdag om Eftermiddagen sad Pastor Hansen alene i sit Studereværelse. Han tænkte tilbage paa de femogtyve Aar, i hvilkehan nu havde boet og virket paa dette Sted. Det faldt ham ikke ind at tillægge sin Virksomhed nogen særlig Betydning, navnlig som Prædikant. Tværtimod

erkjendte han, at han som saadan havde ladet meget tilbage at ønske. Det var hans Overbevisning, at Gud ser ikke paa, hvad et Menneske tror, men hvad han er. Men dette havde han ikke havt Mod til at sige rent ud, og der var derved kommen en Halvhed ind i hans Forkyndelse, som havde giort den mat og kjedelig. Da den præstelige Virksomhed kun havde optaget en ringe Del af hans Tid, og da han var en flittig Mand, der følte Trang til Arbeide, havde han med Iver kastet sig over den kommunale Virksomhed, som Formand i Sogneraadet og Medlem af Amtsraadet, og der var en Orden og Nøiagtighed i alt, hvad han paa disse Omraader havde udrettet, som var mønsterværdig. — „Men hvad er dette,“ sagde han til sig selv, „enhver Skriver kunde have gjort det ligesaa godt.“

Han havde bestræbt sig for at gjøre Ret og Skjel mod alle, og hans Haand havde aldrig været lukket overfor dem, der trængte. Naar han nu, efter i femogtyve Aar at have siddet i et godt Embede, intet eiede, saa var det væsentlig begrundet i, at han havde givet bort alt det, han fik tilovers. „Men det har jeg lært af min Kone,“ sagde han til sig selv, „det er hende, der aldrig har kunnet sige Nei.“

Den gamle Præst kom, ved at gjøre sit Regn-

skab op, til det Resultat, at han i Grunden havde været en temmelig unyttig Skabning, og at han intetsomhelst havde at rose sig af. „Og dog har Gud været god imod mig,“ sagde han, „og jeg har været en lykkelig Mand, — undtagen i det sidste halve Aar.“

Saa tænkte han paa den store Forandring, der var foregaaet, siden Kapellanen kom, alle de Ydmygelser og Skuffelser han havde maattet døie, da han saa, hvordan alle vendte sig fra ham, og hvordan hans Ord ikke mere havde noget at betyde for hans Sognefolk.

Men nu stod han jo i Begreb med at forlade sit Embede, og han kunde finde sig i det altsammen, og drage bort uden Vrede og Bitterhed, naar han blot havde faaet Lov til at beholde Marie, saadan som hun havde været, før Kapellanen kom. To Døttre havde han mistet, nu havde han kun hende tilbage, og han syntes, hun var bleven fjernet fra ham endnu længere end dem, der laa ude paa Kirkegaarden.

Der havde ingen været for at ønske ham til Lykke i Anledning af Jubilæumsdagen, og der var intet, der tydede paa, at man fra nogen Side mindedes den. Hermed var han veltilfreds, thi han havde altid betragtet al den Stads, der ved slige Leiligheder gjerne bliver gjort af Embeds-

mændene som Humbug, og han vilde have følt sig i høi Grad ilde berørt, hvis han selv skulde have været Gjenstand for sligt.

Hans Nærmeste havde naturligvis mindedes Dagen. Hans Kone havde sagt, at hun havde altid følt sig opbygget ved hans Prædikener, Anna havde atter forsikkret, at hvis alle Præster var som han, saa vilde der være mere virkelig Kristendom i Landet, end om der stod en Missionspræst paa hver Prædikestol, og Holger havde udtalt sin Forvisning om, at den Tid snart vilde komme, da Folket blev træt af alt dette usunde Opvækkelsesvæsen, og da man vilde kræve Præster, der satte deres Kraft ind paa Slægtens moralske og intellektuelle Opdragelse, og da vilde man være i Stand til at yde de gamle Præster af samme Retning som hans Fader en retfærdig Bedømmelse. Vedel havde i Dagens Anledning foræret Pastor Hansen en kostbar Merskumspibe, der havde tilhørt hans Fader, og Marie havde venligt takket ham, fordi han altid havde været god og kjærlig mod hende.

Lænkehunden begyndte at gø heftigt, og da Præsten saa ud af Vinduet, opdagede han Lærer Andersen, Slagter Krebs og Skrædderen fra Mosen, som langsomt og høitideligt bevægede sig op ad

Gaarden. — De gik ind ad Gangdøren, og kort efter bankede det paa Døren til hans Værelse.

„Kom ind!“ sagde Præsten forundret. Han kunde ikke forstaa, hvad Ærinde disse Mænd havde til ham paa denne Dag.

Døren aabnedes, og Lærer Andersen traadte først ind, dernæst de to andre med en noget forvirret Mine.

„Vil De tale med mig,“ spurgte den gamle Præst, „værsgo og sid ned.“

„Tak, Hr. Pastor!“ svarede Andersen, „vi kan bedst udrette vort Ærinde staaende.“

„Naa, — som De vil,“ svarede Præsten, „hvad er det da?“

„Vi er Overbringere af en Adresse,“ sagde Andersen højtideligt.

„En Adresse,“ udbrød Præsten forundret, „fra hvem? — Og til hvem?“

„Til Dem, Hr. Pastor,“ svarede Andersen alvorligt, „og fra Guds Børn her i Sognene.“

„Ja saa,“ svarede Præsten, „hvad gaar den ud paa?“

„Jeg skal tillade mig at læse den op,“ svarede Andersen, „saa vil Deres Velærværdighed bedst erfare, hvad den gaar ud paa.“

Andersen knappede sin Yderfrakke op og

fremtog af Sidelommen flere Ark Papir. Han overrakte dem alle, paa ét nær, til Præsten.

„Dette er Underskrifterne,“ bemærkede han, idet han afleverede Papirerne, „Adressen skal jeg tillade mig at oplæse.“

Han foldede Papiret ud og begyndte med temmelig høi, salvelsesfuld Røst Oplæsningen:

I Jesu Navn til velærværdige Hr. Sognepræst Hansen!

Vi undertegnede Guds Børn af de Helliges Samfund i Dalby og Alleslev Sogne henvende os herved til Dem, dreven af den Helligaand, med den Begjæring, at De snarest muligt vil søge deres Afsked som dette Steds Præst.

Der er, ved Guds Naade, sket en forunderlig stor og deilig Opvækkelse paa dette Sted, som før sad i Dødens og Mørkets Skygger, og Herren har besøgt sit Folk. — Men det er ikke Dem, Hr. Pastor! der har saaet den gode Sæd i Herrens Ager, — De har hverken saaet eller plantet eller vandet. — Det tilkommer ikke os at dømme, skjøndt Apostlen siger, at de Hellige skulle dømme Verden. Men Guds Aand vidner med vor Aand om, at det er Sandhed, naar vi siger, at De har staaet Aandens Gjerning imod, og, saavidt De har kunnet, har De forsøgt at forstyrre Arbeidet i Vingaarden. — Med de Helliges Taalmodighed

har vi hidtil fundet os i dette, og skjøndt vi Dag og Nat har anraabt Herren om at beskikke trofaste Hyrder for sin Hjord, saa har vi dog hidtil ikke gjort noget Skridt hos de Øvrigheder, som af Gud ere os beskikkede for at borttage Forargelsen fra Israel. — Vi ønsker ogsaa endnu at gaa frem med Sagtmodighedens Aand, som det sømmer sig de Hellige, og har derfor foretrukket, fremfor at forebringe vore Klager paa høiere Steder, at henvende os til Deres Velærværdighed som oven anført med Begjæring om, at De vil tage Deres Afsked og derved give Plads for en troende Præst og Hyrde efter Herrens Hjerte, der kan føre hans Hjord til de grønne Græsgange og give den at drikke fra Livets Kilde, samt vogte den mod de glubende Ulve, som ogsaa findes paa disse Steder.

Sikkre paa, at Aanden har ledet os til dette Skridt, og at Menighedens Herre vil godkjende, hvad vi har skrevet, undertegne vi os i Jesu Navn.

(Underskrifterne.)

Hr. Andersen foldede atter Papiret sammen og vilde overrække det til den gamle Præst.

Da sank denne sammen i sin Stol, den høire Arm faldt slap ned ved hans Side, Hovedet sank

ned paa hans Bryst, og der hørtes en besynderlig Rallen fra hans Strube.

„Gudbevares," sagde Krebs forskrækket, „Manden er daanet. Lad os tage Papirerne igjen og rende."

„Det er Guds Dom," sagde Andersen, „men det er nederdrægtig kjedeligt. — Hvad skal vi gjøre?"

„Jeg render min Vei," sagde Krebs, gik ud ad Døren og listede sig ilsomt forbi Vinduet hen til den lille Laage, der førte ud til Haven.

„Ja, — det er maaske det fornuftigste, — der er vist Ingen har set os," sagde Andersen og gik henimod Døren.

„Vi kan da ikke lade Manden ligge saadan," udbrød Skrædderen, „han kan jo dø."

„Gaa ned i Stuen og sig det, Madsen," hviskede Skolelæreren ude i Forstuen, „jeg stikker af."

Dermed forsvandt han ud af Døren.

Madsen bankede forsigtigt paa Døren ind til Dagligstuen, og da Ingen svarede, aabnede han den paa Klem og kiggede ind. Der var ingen i Stuen, og efter al Sandsynlighed var der altssa Ingen, der havde set dem komme. Han tænkte et Øieblik paa at løbe samme Vei som de andre, men han skammede sig ved det, listede sig over Gulvet hen til Spisestuedøren og aabnede denne.

De sad alle derinde og stirrede forbauset paa Skrædder Madsen, da han aabnede Døren.

„Undskyld,“ sagde han, „men vi havde et Ærinde til Præsten, — han er vist bleven syg.“

De reiste sig alle forfærdet og løb op i Studereværelset.

Madsen benyttede sig af Forvirringen og smuttede ud i Gaarden.

XII.

Den gamle Præst var bleven ramt af et apoplektisk Anfald, som tildels havde lammet den høire Side. Da han var bleven afklædt og var kommet i Seng, kom han dog snart lidt til sig selv igjen. Han kunde kjende dem alle, og med nogen Besvær kunde han ogsaa tale. Vedel mente derfor, at Hjernen ikke var synderlig angrebet, og at der kunde være Haab om en delvis Helbredelse. Dog skjulte han ikke, at et nyt Anfald kunde indfinde sig, og at det var tvivlsomt, om han kunde overleve dette.

Han laa nu oppe i Sovekammeret i en af de to store Himmelsenge, som stod ved Siden af

hinanden, og som havde fulgt Pastor Hansen og hans Hustru fra den Tid, de først satte Bo. Ansigtet var blevet gult og indfaldent, den store Næse var bleven endnu større, og Munden var noget fortrukket til den ene Side. I Reglen laa han med lukkede Øine, men engang imellem slog han dem op og saa paa sin Hustru, som næsten uafbrudt sad ved hans Seng og strikkede. — Hun tørrede sine Øine engang imellem, men naar Præsten slog Øinene op, nikkede hun til ham og bestræbte sig for at se saa fornøiet ud som muligt.

„Hvordan gaar det nu, lille Mand," spurgte hun, „gjør det nogen Steder ondt?"

„Nei," svarede han, „jeg har det godt."

„Saa kommer Du Dig nok snart, skal Du se."

„Det staar i Guds Haand, lille Mor," svarede han, „men jeg tror snart, jeg kommer til at ligge ude under den store Ask."

„Det maa Du ikke sige, — hvad skulde der saa blive af mig," sagde Fru Hansen og kæmpede for ikke at komme til at græde.

„Jeg har altid ønsket, at Du maatte gaa først," sagde han, „thi jeg vilde nødig gjøre Dig den Sorg at dø fra Dig. — Men det staar i Guds Haand."

Hun tog hans venstre Haand, som laa ovenpaa Dynen, mellem begge sine, bøiede sig ned over den og kyssede den.

„Du har været mig en god Hustru,“ sagde han, „tak for de mange Aar.“

Der gik et Par Dage, og man begyndte at haabe, at den gamle Præst kunde overstaa det. Ogsaa Marie delte den første Dag dette Haab. — Faderens pludselige Sygdom havde gjort et overvældende Indtryk paa hende. Hele hendes gamle Kjærlighed til ham blussede op paany, og det var i første Øieblik, som glemte hun alle andre Sorger for Sorgen over at miste ham. — Hun havde nu faaet en Sorg, som hun kunde dele med de andre, og dette bragte hende atter nærmere til dem. Hun kunde den første Dag tale med dem og græde med dem, som om der aldrig havde været nogen Kløft imellem dem, og Vedel nærede det Haab, at hendes Faders Sygdom, saa sørgelig den ogsaa var, dog kunde medføre det Gode, at hendes Tanker derved blev førte i en anden Retning end hidtil.

Den første Nat vaagede hun over ham, skjøndt hendes Moder sagde, det behøvedes ikke, da hun laa lige ved Siden af sin Mand og vilde høre, hvergang han gjorde den mindste Bevægelse. Men Marie holdt fast paa, at hun vilde

vaage over sin Fader, og Vedel tilraadede da Fru Hansen at lade hende gjøre det.

Den første Nat var der en Fred over hende, som der ikke havde været i lang Tid. Hun sad og tænkte paa sin Barndom og første Ungdom, og i alle disse Minder var hendes Fader med. Især kunde hun huske, da hendes to ældre Søstre var døde, hvordan han dengang havde sagt, at hun var hans bedste Trøst, og hvor stolt hun havde været over, at hun, som dengang kun var en lille Pige, kunde være til Trøst for ham. Da havde han tit taget hende paa Skjødet, og naar hun saa, der var Taarer i hans Øine, havde hun taget ham om Halsen og kysset og klappet ham og sagt, at det var kun smaa Børn, der græd. Saa havde han smilet til hende og sagt, at naar hun blev hos ham, saa skulde han heller ikke græde, og hun havde da lovet, at hun skulde ikke dø.

Nu laa han der syg og hjælpeløs, og den Følelse, hun havde havt som lille Pige overfor ham, at hun skulde og kunde trøste og hjælpe ham, naar han var bedrøvet, den kom nu igjen. Hun strøg sin Haand hen over Dynen, hun følte Trang til at yttre sin Kjærlighed til ham, men hun turde ikke røre ham for ikke at vække ham.

Et Par Gange vaagnede han.

„Er det Dig, Marie?“ hvidskede han.

„Ja Far, det er mig. — Sov Du kun igjen.“

„Vaager Du hos mig, Marie?“

„Ja, jeg vaager, Far, — jeg er jo nærmest til det.“

„Giv mig Din Haand, Marie.“

Hun gav ham Haanden, og han beholdt den, og af den Maade, hvorpaa han tog den og trykkede den og kjærtegnede den, kunde hun mærke, hvor han elskede hende.

„Skal jeg synge en Aftensang for Dig, Far, — den af Ingemann, Du holder saameget af?“

„Ja, syng den, mit Barn.“

Saa nynnede hun sagte for ikke at vække Moderen:

Bliv hos os, naar Dagen helder,
Du kjære Fader og Gud!
Bliv hos os, naar Mørket vælder
Af Nattens Sluser ud!

Da hun var færdig med Sangen, var Faderen igen slumret ind. Han holdt stadig hendes Haand i sin, og hun turde ikke tage den til sig for ikke at vække ham. — Saaledes sad hun et Par Timer næsten uden at røre sig. De eneste

Lyd, der afbrød Stilheden, var Lænkehunden, der undertiden raslede med sin Kjæde, og Taarnuhret, der slog, hvergang der var gaaet et Kvarter.

Der begyndte at blive koldt i Værelset, og hun prøvede læmpeligt at vriste sin Haand ud af hans, for at Ilden ikke skulde gaa ud. Han vaagnede ved Bevægelsen.

„Gaar Du nu, Marie?“ spurgte han.

„Nei Far, jeg skulde blot lægge lidt i Kakkelovnen. Du maa ikke komme til at fryse.“

Hun stod op, lagde et Par Stykker Brænde i og satte sig atter hen til Sengen.

„Ligger Dit Hoved godt, Far, — skal jeg ikke rette lidt ved Puden?“

„Tak, Marie, — saa jeg kan komme til at ligge lidt høiere.“

Hun rettede ved Hovedpuden og strøg ham det tynde graa Haar fra Panden.

„Hvad er Klokken, Marie?“ spurgte han.

„Den har nylig slaaet to paa Taarnuhret. — Synes Du, Natten er lang?“

„Nei, — naar Du sidder saadan hos mig, — og er saa god, saa er den ikke lang.“

„Jeg skal sidde hos Dig igjen næste Nat, Far, — og næste med, — hele Tiden.“

„Det bliver maaske ikke saalænge, mit Barn.“

Saa faldt han atter hen, og Maries Tanker vendte atter tilbage til Fortiden.

Han havde aldrig kunnet sige Nei, naar hun ønskede noget. Kom de sammen til Kjøbstaden, og Marie i et Butiksvindu saa en ny Hat eller sligt, som hun syntes godt om, saa gik han ind og kjøbte den. Naar de saa kom hjem, fik de Begge Skænd af Moderen, som sagde, at hun kunde ikke lade Marie reise alene til Byen med sin Fader, for han gav hende saamange urimelige Ting, som hun slet ikke behøvede. — Men saa fandt han alligevel næste Gang et Paaskud til, at han maatte have hende med, — det var saa kjedeligt, sagde han, at kjøre den lange Vei alene, — eller han kunde falde i Søvn og falde ud af Vognen og brække Halsen, eller sligt.

Hun levede sig saadan ind i alle disse Minder om ham, saa da han efter et Par Timers Forløb begyndte at klage sig lidt, kunde hun slet ikke forstaa, at det var ham, der nu laa der i Sengen, ham, der altid havde været saa rask og rørig og livlig.

Tidlig paa Morgenstunden vaagnede Fru Hansen, og Marie maatte da gaa op i Seng.

Hun kunde dog ikke falde rigtig i Søvn. Bestandig var det, som om Faderen kaldte paa hende, og som hun hørte ham klage sig. Da

det var begyndt at blive lyst, stod hun op, træt og forvaaget. Hun tog sit Overtøi paa og gik ud i Haven for at trække frisk Luft.

Det var bidende koldt, Himlen var mørk og der faldt enkelte Snefnug. Det suste saa vinterligt i Træerne, og i den store Ask inde paa Kirkegaarden sad et Par Krager og skreg. Hun kom til Laagen, der førte ind til Kirkegaarden og standsede et Øieblik. Da Kragerne saa hende, fløi de bort og satte sig paa Kirketaarnet.

Hun pleiede altid paa sine Morgenture at gaa indenfor paa Kirkegaarden og kaste et Blik paa sine Søstres Grave. Et høit, gammelt, mosgroet Stengærde, bevoxet med Hyldebuske, adskilte Haven fra Præstegaardens Begravelsesplads. Mellem Stengærdet og Præstegaardens Længe var Laagen, og lige indenfor Gærdet stod den mægtige Ask, hvis knudrede Rødder dannede en hel Forhøining omkring den. Den var saa gammel, saa næsten Halvdelen af dens Krone var henvisnet.

Hun vilde gaa forbi, men da hun havde gaaet et Par Skridt, var det ligesom noget drog hende derind. Hun vendte da om, gik langsomt hen og aabnede Laagen og stod paa Gravpladsen. Begge Søstrenes Grave var overgroede med Vinca, for Enderne af dem stod Gravminder af

Sandsten, der bar Marmorplader med Indskriften og Marmorkors ovenpaa. Begge Stenene var saa tilgroede med Efeu, saa man kun saa Indskrifterne. Den øvrige Del af Pladsen var beplantet dels med Roser, som nu var dækkede mod Vinterkulden, dels med forskjellige stedsegrønne Buske. Omkring Pladsen var en tæt Hæk af Liguster.

Hun mindedes, da hendes sidste Søster blev begravet, da var hun en lille Pige paa otte—ni Aar. Hun stod med sin Moder i Haanden, da de sænkede Kisten ned. Saa traadte hendes Fader frem for Enden af Graven, og der kom en Mand og gav ham en lille Spade. Og Faderen og alle de andre tog Hatten af, og saa tog han med Spaden lidt Jord og kastede ned paa Kisten. Han sagde nogle Ord, men hun kunde ikke høre, hvad det var, thi Faderen var saa bevæget, saa han kunde næppe tale.

Hvis nu hendes Fader døde?

Saa vilde han komme til at ligge just der, hvor hun nu stod. De havde saa tit staaet der sammen, og saa havde han med sin Stok stukket ned i Jorden og sagt: „Der skal jeg engang puttes ned.“ Og saa havde han set hen til den store Ask og sagt i Spøg, at den glædede sig vist til, at den kunde faa ham at leve af.

Men altid havde hun syntes, at det var saa langt, langt borte. Hvor skulde hendes Fader kunne dø, han var jo saa stærk og sund?

Men nu laa han derinde, kun nogle faa Skridt fra hende, lammet i det halve Legeme.

Hun flyttede sig rask bort fra Stedet, hvor hun stod. Det var ligesom Jorden begyndte at synke under hendes Fødder.

Ingeborgs Grav var kun nogle faa Skridt fra hendes Søstres. — Hun kunde se de visne Kranse, som havde ligget der siden Begravelsen. — Hun undrede sig over, at der nu var gaaet et helt Døgn, uden at hun havde tænkt paa Ingeborg. — Hun gik derhen, og da hun stod der, mærkede hun, hvordan de sædvanlige Tanker bruste frem igjen som en Flod, der gjennembryder en Dæmning. Hun oplevede atter hele Begivenheden; hun tænkte sig det Øieblik, da Ingeborg laa paa Søens Bund, da den sidste Livsgnist forlod hende.

Saa var det ligesom hendes Tanke slog mod en Mur, den der skiller Livet fra Døden. — Det var denne Mur, hun stirrede paa. Høi og mørk stod den der, intet menneskeligt Øie kunde se og intet menneskeligt Øre høre, hvad der foregik bag den. Kun den troende Indbildnings-

kraft kunde se Rædslerne og høre Skrigene, der steg op fra denne Afgrund.

Det havde været en Hvile for hendes Sjæl, disse Timer, da Sorgen over Faderens Sygdom havde revet hende bort fra denne Mur. Trods sin Angst havde hun følt, hvor fredeligt det var at færdes i sin Barndoms Minder, fremfor at stirre ud i Mørket, der laa bag Døden, og lytte til Skrigene fra Helvedes Afgrund. —

Men nu stod hun der igjen, — og i samme Øieblik hun stod der, følte hun, at om kort Tid var det ikke alene Ingeborg, der var gaaet om bag den mørke Mur, men ogsaa hendes Fader. Hun fik Vished for, at han vilde dø. Og saa vaagnede Angsten for hans Skæbne efter Døden i hele sin Styrke. Hun syntes, det raabte til hende: Hvo, som ikke tror, skal blive fordømt. — Og hendes Fader troede ikke. Hun havde jo sagt det tusinde Gange til sig selv, at hvis hendes Tro var den sande, saa var hans det ikke. Og hun havde hørt det af ham mange Gange, naar hun talte med ham om det, og det havde lydt igjennem hans Prædikener, at det er ikke Troen, men Livet som det gælder om.

Hun saa hen til Kirken.

Derinde havde han staaet Søndag efter Søndag i femogtyve Aar og prædiket mod den sande Tro,

— for dem, der kunde forstaa Meningen af hans Tale. — Det var for hende, som der stak et Djævlehoved ud af hver af de smaa Kirkeruder og raabte: Han troede ikke! — han troede ikke! — Saa forsvandt de, og hun hørte ligesom en spottende Latter runge inde under Kirkens Hvælvinger.

Hun løb i forfærdelig Angst ud af Kirkegaarden og ind i Haven. — Endnu var der Tid, — den ellevte Time var kommen, men der stod jo skrevet, at Herren gik ogsaa ud i den ellevte Time for at leie Arbeidere til sin Vingaard. — Kunde han dog leve en Dag endnu og Natten over. Thi det maatte være i Nat, naar hun var alene med ham, at det sidste Forsøg maatte gjøres. — Og til dette maatte hun forberede sig ved Bøn, brændende Bøn til sin Frelser og Gud, om han dog vilde høre hende og rive ham som en Brand ud af Ilden. —

Der kom mere Ro over hende efter denne Beslutning. — Gud kunde ikke nægte hende denne Bøn, — hun vidste jo, at var noget en Bøn i Jesu Navn, saa var dette det, at en Datter bad om Frelse for sin Faders Sjæl. — Hvis han levede Natten over, saa vilde hun deri se et Aandens Pant paa, at Gud vilde høre hendes Bøn.

Hun gik ned ad den lange Nøddegang op mod Høien. Det var nu bleven helt Dag. Vinden tog til, de nøgne Grene baskede mod hinanden, og Sneen faldt tættere.

Da hun kom ned til Høien, kom Kapellanen hende i Møde fra en anden af Havens Gange. — Han gik sin sædvanlige Morgentur.

Han stod stille og hilste paa hende.

„Jeg har ikke set Dem, Frøken Hansen, siden det sørgelige Tilfælde med Deres Far,“ sagde han deltagende. „Jeg vilde kun sige Dem, at jeg har ingen Del i Fremkomsten af denne — Adresse.“

„Det har jeg heller ikke troet, Pastor Dahlberg,“ svarede hun roligt, — „men nu er det sket, — og endnu er der Haab.“

„Det glæder mig, — er det bedre med Deres Far?“

„Nei, — han dør,“ svarede hun med Sikkerhed, — „men endnu er der Haab om hans Sjæls Frelse.“

„Saalænge der er Liv, er der Haab,“ svarede han. „Guds Langmodighed er stor.“

„Jeg vil bede Gud derom, — anvende denne Dag til Bøn, — og saa i Nat vil jeg forsøge, — for sidste Gang.“

„Jeg skal bede med Dem," sagde han alvorligt.

„Tak, Pastor Dahlberg! — det ventede jeg, De vilde. — „Det er jo saa, Pastor Dahlberg, — at hvad To eller Tre bede om i Jesu Navn, det sker, — ikke sandt?"

Jo – o, — derom er der ingen Tvivl, — saadan lyder Guds Ord."

„Saa er der ingen Tvivl," sagde hun afgjort, — „thi Bønnen om en Sjæls Frelse fra evig Fordømmelse maa være en Bøn i Jesu Navn. — Ikke sandt?"

„Jo—o—o," svarede Kapellanen tøvende, „Gud vil ingen Synders Død, — saadan lyder Guds Ord."

„Saa er der ingen Tvivl," sagde Marie atter bestemt, „thi han kan ikke ville min gode, kjærlige Faders evige Død."

Kapellanen taug.

De vilde til at gaa hver til sin Side. — Da standsede Marie pludseligt og sagde:

„Hvis min Far i Nat skulde ønske Nadverens Sakramente, Pastor Dahlberg, — maa jeg saa lade kalde ad Dem."

„Naturligvis, Frøken Hansen. — Men hvis De anser dette for rimeligt, saa vil jeg hellere

blive oppe. — Jeg skal vaage og bede med Dem."

„Tak, Pastor Dahlberg. — Jeg er nu tryg midt i min Sorg."

Saa skiltes de, og Marie gik ind.

De andre var nu komne op, Vedel var der, og han syntes ret godt om den gamle Præst. Han maatte kun have fuldstændig Ro, saa haabede han det Bedste. — Der var derfor almindelig Tilfredshed, og Holger tog sin Moder og svingede hende rundt paa Gulvet.

Marie var overbevist om, at hendes Fader skulde dø, men hun talte ikke om det til de andre. Og da hun tillige havde Visheden om hans Frelse, var det let for hende at være forholdsvis rolig.

Hun drak The med de andre, men saa gik hun op paa sit Værelse. Hun blev maaske deroppe hele Dagen, sagde hun, thi hun vilde sove, — hun skulde jo vaage igjen i Nat. — Vedel sagde, han troede ikke det behøvedes, men derom vilde Marie intet høre. — Saa blev det, som hun ønskede, og man fandt det ganske naturligt, at hun vilde være i Ro om Dagen.

Hun kom dog ned nogle Gange i Løbet af Dagen og saa ogsaa op til sin Fader, som hele Dagen befandt sig ret vel. Hun glædede sig

over, at Gud saaledes øiensynlig havde begyndt at opfylde hendes Bøn.

Da Aftenen kom, brød det Uveir, som hele Dagen havde truet, løs. Kulden tiltog, og det blev en forrygende Snestorm fra Nordøst. — Vedel mente, at det under disse Forhold var bedst, han blev i Præstegaarden om Natten; thi skjøndt han ikke fandt den gamle Præsts Tilstand foruroligende, vidste man dog ikke, hvad der kunde ske, og i et saadant Veir vilde det være besværligt baade at faa Bud efter ham og at komme op i Præstegaarden. Der blev derfor gjort i Stand til ham i et af Gæsteværelserne, og Marie lovede at kalde paa ham, hvis der indtraf noget, der foruroligede hende.

Klokken ti gik alle i Seng med Undtagelse af Marie, som satte sig paa sin Plads ved Faderens Seng. Den gamle Præst sov, og Fru Hansen faldt ogsaa snart i en tryg Søvn efter at have formanet Marie til ikke at lægge formeget i Kakkelovnen ad Gangen, da der i den stærke Storm let kunde gaa Ild i Røret.

Saa sad hun alene.

Stormen brusede ude i de gamle Lindetræer, der stod udenfor Dagligstuevinduerne, og det knagede i den gamle Præstegaards Bjælker og Sparrer. Pludselig fik hun en Frygt for, at Skorstenen kunde falde ned. — Hendes Fader havde

tit fortalt, hvordan en Skorsten var falden ned i deres Sovekammer det første Aar, de havde været gifte, just som de om Morgenen var staaet op og stod og klædte sig paa. Den faldt ned i Sengene, havde de ligget der, var de bleven knust.

Men saa kom hun til at tænke paa, at den Skorsten, der var over Sovekammeret, var muret med Heldning bort fra dette og kunde altsaa ikke gjøre dem Skade, selv om den faldt.

Saa vendte hendes Tanker sig til den store Gjerning, hun nu skulde udføre, og som hun Dagen igjennem havde bedet om Guds Bistand til. — Hun havde før været saa sikker paa, at det vilde lykkes, — nu begyndte hun at tvivle. Hvis det nu alligevel ikke lykkedes? — Angsten greb hende, hun foldede sine Hænder, faldt paa Knæ foran sin Faders Seng og bad brændende Bønner til Gud.

Men hvis Faderen nu slet ikke vaagnede?

Hun bad Gud om at vise hende, hvad hun i dette Tilfælde skulde gjøre, om hun skulde vække ham eller lade ham sove. — Hun syntes, at hun fik det Svar, at hvis han ikke vaagnede, var Timen endnu ikke kommen, saa maatte det opsættes til næste Nat. Dette beroligede hende noget, hun sad uafbrudt og stirrede paa sin Fader og ønskede han maatte blive ved at sove. — Det

var bedre, om det blev næste Nat, saa blev det maaske stille i Veiret, og det var saa uhyggeligt med den Storm.

Henad Midnat blev Stormen endnu stærkere. Hun kunde høre, hvor Sneen fygede ned ad Taget og slog ind mod Ruderne. Lænkehunden begyndte sin sædvanlige Tuden, — den var altid værst, naar det var Uveir.

Faderen begyndte at klage sig lidt i Søvne, han rørte sig, forsøgte at vende sig om paa den anden Side, men kunde ikke. Maries Hjerte bankede, hun iagttog med den største Spænding enhver af hans Bevægelser, men han sov endnu. Hans Uro tog imidlertid til, og han bevægede den Haand, han kunde røre, hen imod hende.

„Er det Dig, Marie?“ hviskede han lidt efter med svag Stemme.

„Ja, Far, — har Du det ikke godt?“

„Ikke saa godt som før. — Her er saa varmt, — og jeg er saa hed i mit Hoved. — Kunde Du ikke lukke et Vindu lidt op, Marie? — Luften er saa tung herinde.“

„Det kan ikke gaa an, kjære Far, — i det frygtelige Vejr.“

„Nu letter det ogsaa lidt. — Jeg laa maaske forkert med Hovedet. Tak, Marie, fordi Du er hos mig.“

„Og Gud er hos os, Far, — ikke sandt?“

„Jo, mit Barn, — altid. — Han elsker os alle.“

„Alle dem som leve og dø i den sande Tro, Far, — ikke sandt?“

„Alle Mennesker, mit Barn.“

„Skal vi bekjende Troen sammen, Far, — den ene saliggjørende Tro?“

„Nei, mit Barn, — det spørger Gud ikke om.“

„Men hvis Du vilde nyde Sakramentet, Far, — imorgen, eller en anden Dag, — saa maatte Du jo nyde det i den sande Tro.“

„Det behøves ikke med Sakramentet, mit Barn, — det spørger Gud ikke om. — Her er jo heller ingen, der kunde give mig det.“

„Kapellanen, Far.“

„Nei,“ udbrød den gamle Præst med Heftighed, men dog hviskende — „Lad os nu ikke tale mere om det, mit kjære Barn,“ — tilføiede han lidt efter med sagte Stemme.

„O, Far, Far! – Hvis det nu var den ellevte Time,“ hviskede Marie og kastede sig paa Knæ ved hans Seng. — „Husk dog paa, hvor frygteligt det vilde være, hvis Du gik ud af Verden og skulde stedes for Guds Aasyn uden den ene saliggørende Tro.“

Den gamle Præst svarede intet, men han saa paa hende. Hans Øine var matte, men hun syntes, der var et bedende Udtryk i dem.

Marie blev mer og mer lidenskabelig. Hun vilde kjæmpe med Mørkets Fyrste om sin Faders Sjæl.

Hun faldt atter paa Knæ, lagde sit Hoved mod Sengekanten og begyndte at bede, hvidskende, for ikke at vække sin Moder, men dog saa høit, at Faderen kunde høre det.

Hun bad, at Gud vilde tænde Lyset i hendes Faders Sjæl, — ham som hun elskede høiere end nogen anden i Verden. — Hun foreholdt Gud alle hans Løfter og Forjættelser om, hvad Bønnen kunde udrette. Nu var Timen kommen, da Gud skulde vise, hvad han formaaede, nu gjaldt det at rive en Menneskesjæl bort fra den Afgrund, der truede med at opsluge den. Hun skildrede Helvedes Pinsler og bad Gud udfri hendes Fader fra disse Rædsler. „Hør mig nu, Gud,“ saaledes sluttede hun, „for Din enbaarne Søns, Jesu Kristi Skyld, ham der har baaret vore Synder og er død paa Korset for vore Overtrædelser. Lad min Fader komme til den sande Tro, at han ved Jesu Kristi Blod kan blive renset for alle sine Synder, og hvis du kalder ham herfra, at han da kan gaa ind til Din Fred og Glæde. — Amen. I Jesu Navn.“

Marie havde glemt alt andet under sin inderlige Bøn. — Nu løftede hun Hovedet op og saa paa sin Fader. — Han laa stille, men hans Aandedrag var saa underligt, tungt, stønnende. Øinene stod aabne, men de stirrede ud i Luften, og det Hvide kom stærkt tilsyne.

En dødelig Angst greb hende.

„Mor," raabte hun.

Fru Hansen reiste sig op med et Ryk.

„Hvad er der?" sagde hun og saa sig forvirret om.

„Far, Far, — se paa Far," udstødte Marie med hæs Røst.

Fru Hansen bøiede sig over sin Mand.

„Gud i Himlen," raabte hun og sprang ud af Sengen. „Kald paa Vedel."

Marie stormede ud af Sovekammeret. Lys tog hun ikke med, men instinktmæssig kom hun gjennem alle de mørke Værelser uden at støde paa Møbler eller andet. Hun kom til Vedels Dør, slog nogle stærke Slag paa den og raabte:

„Vedel! kom op! strax."

Fem Minutter efter var han ved den gamle Præsts Seng. —

Han saa strax, det var Døden.

„Kald ad Holger og Anna," sagde han.

Marie gjorde det.

Snart var de alle samlede om Dødsleiet.

Den gamle Præst aandede endnu, tungt og stønnende. — Holger bøiede sig ned over ham, lagde sin Mund tæt til hans Øre og sagde:

„Kjender Du mig, Far?“

Intet Svar, ingen Bevægelse.

Saa stod de tause omkring Sengen og ventede paa Døden.

Aandedrættet blev bestandig tungere, — undertiden var det, som han snappede efter Veiret. — Det blev langsommere, — paa engang hørte det op.

„Nu,“ — sagde Holger, som om det var en Befrielse.

„Endnu ikke,“ — hviskede Vedel.

Et Øieblik efter kom Aandedrættet igjen, ligesom hentet dybt nede fra, og saa hørte det atter op. — Og saaledes flere Gange.

Hver Gang det ophørte, stod de alle med tilbageholdt Aandedræt. Ingen af dem gjorde mindste Bevægelse.

Mellemrummene blev bestandig længere. — Tilsidst kom der ligesom et langt, dybt Suk.

„Saa,“ — sagde Vedel.

Den gamle Præst var død.

— — — — — — — — — — — — — —

Otte Dage efter ringedes der med begge Klokker fra Dalby Kirke til Begravelse. —

Deres dybe Klang lød i den stille Vinterluft langt ud over Sognet. — Alle Marker var hvide af Sne, — man saa ikke en grøn Plet, og man hørte ikke en Fugl kvidre. Skyerne hang tunge og graa over Landet, — det var, som den forrige Sommer var glemt, og som der intet Haab var om den næste.

Men Manden, der stod oppe i Lydhullet paa Kirketaarnet og saa ud over Landet, han øinede henad Klokken et en Mængde smaa sorte Prikker, der bevægede sig henover Sneen, og alle stilede mod Dalby Kirke.

Det var de Hellige, der kom for at høre Ligtalen over den gamle Præst.

De kunde dog ønske at vide, om Provsten fra Saaby turde sige, at den gamle Præst var bleven salig.

„Det bliver sgu en stor Begravelse,“ raabte Manden i Lydhullet ind til dem, der ringede.

„Hva'!“ lød det inde fra Taarnet.

„Det bliver sgu en Helvedes stor Begravelse,“ brølede Manden for at overdøve Klokkerne.

„Ja, nu kan de sgu komme, — nu han er død,“ raabte en Røst inde fra Taarnet. „De skulde heller have kommet i Kirke, da han var levende, — saa var de vel ikke blevet slet saa rebelske med Religionen.“

„Ja, — det var ligegodt en god Mand," brølede Manden ned i Taarnet. — „Giv mig en Bajer herop," raabte han og bøiede sig ned mod de andre. — „Jeg vil sgu staa heroppe og drikke hans Skaal, naar de Hellige kommer. Det vil ligegodt ærke dem."

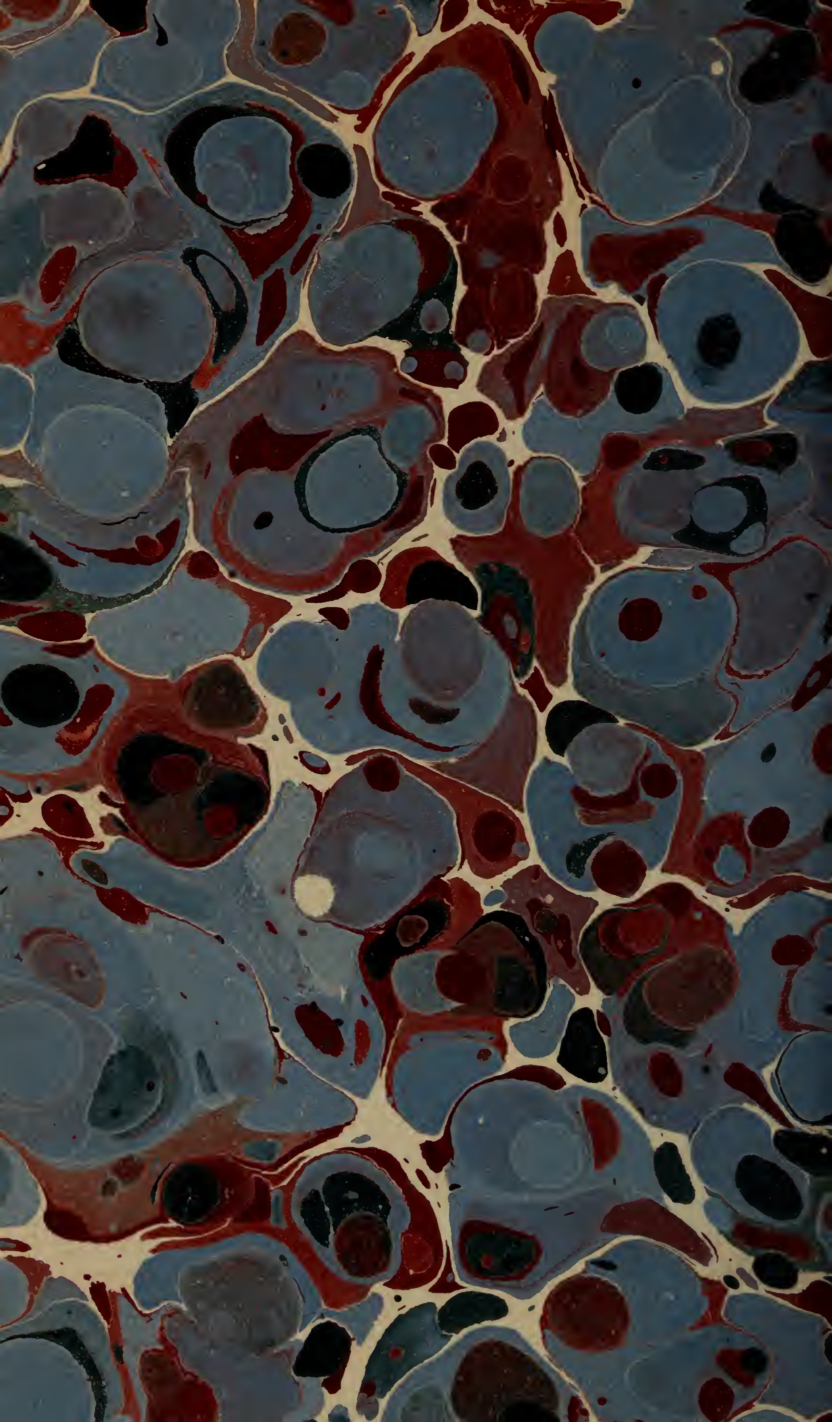
— — — — — — — — — — — — — —

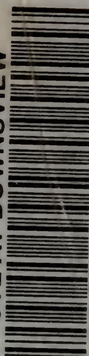
Marie var ikke med til Begravelsen. Siden Faderens Død havde hendes Sindstilstand været saadan, at den i høi Grad havde foruroliget hendes Nærmeste. Hun gik stille omkring og syntes intet Sted at kunne finde Hvile. — Talte hun, saa var det kun om Faderens Død. Hun beskyldte sig selv for at have dræbt ham, men hun fortalte intet om, hvad der var foregaaet i Dødsnatten. — Hun vilde ikke gaa ud, — allermindst ind paa Kirkegaarden. Hun sagde, at der var nogen, der raabte ud af Kirkevinduerne, og at det lo inde under Hvælvingerne.

Nogle Dage efter Begravelsen fulgte Vedel og hendes Moder hende til en Sindssygeanstalt.

Hele Menigheden søgte om at faa Kapellanen til Pastor Hansens Efterfølger.

Tre Maaneder efter stod hans Udnævnelse i Bladene.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 02 05 06 008 0